HARLAN COBEN

Miškai

HARLAN COBEN

Miškai

Iš anglų kalbos vertė Paulina Kruglinskienė

Jotema

UDK 820(73)-3
Co-05

Harlan Coben
THE WOODS
Dutton, New York, 2007

Coben, Harlan
Co-05 Miškai: [romanas] / Harlan Coben; [vertė Paulina Kruglinskienė]. — Kaunas: Jotema, [2008]. — 384 p.
ISBN 978-9955-13-162-5

Apygardos prokurorą Polą Kouplendą persekioja artimiausių žmonių praradimai, prasidėję prieš dvidešimtį metų, kai dingo jo septyniolikmetė sesuo Kamilė. Šio įvykio aplinkybės lyg ir aiškios: Kamilė buvo tarp keturių bendraamžių stovyklautojų, kuriuos naktį išėjusius į mišką užpuolė žudikas maniakas. Tačiau surasti tik dviejų nužudytų aukų kūnai, o dar du — Kamilė ir Džilas Peresas — visam laikui pradingo kaip į vandenį. Seniai išblėsusias Polo Kouplendo viltis vėl pamatyti gyvą savo seserį įžiebia netikėtas įvykis: policijos pakviestas apžiūrėti vienos žmogžudystės aukos, Polas atpažįsta prieš du dešimtmečius kartu su Kamile pradingusio Polo Pereso kūną...

UDK 820(73)-3

Redagavo *Jonas Vabuolas*
Neringa Butkienė
Viršelio dailininkė *Vilūnė Grigaitė*
Maketavo *Elvyra Laipanova*

SL 250. 24 sp. l. Užsak. Nr. 8.391
UAB „Jotema", Algirdo g. 54, 50157 Kaunas
Tel. 337695, el. paštas: info@jotema.lt
AB spaustuvė „Spindulys", Vakarinis aplinkkelis 24, 48184 Kaunas

Šią knygą skiriu Alekui Cobenui, Thomui
Bradbeeriui ir Annie van der Heide —
trims džiaugsmeliams, kuriuos turiu laimės
vadinti anūkais

Prologas

Matau tėvą su kastuvu rankose.

Jo veidu srūva ašaros. Iš gilumos pro lūpas prasiveržia siaubinga, šaiži rauda. Jis iškelia kastuvą ir kerta į žemę. Geležtė sminga į dirvą tarsi į minkštą mėsą.

Man, aštuoniolikmečiui, ryškiausiai įsimena būtent toks tėvo paveikslas — miške, su tuo kastuvu. Jis nežino, kad stebiu jį. Kol jis kasa, slepiuosi už medžio. Kasa su didžiausiu įniršiu, tarytum žemė būtų jį įsiutinusi, ir dabar jis norėtų jai atkeršyti.

Man dar neteko matyti tėvo verkiant: nei tada, kai mirė jo tėvas, nei kai mano motina pabėgo ir paliko mus. Neverkė jis ir išgirdęs apie mano seserį Kamilę. Bet dabar verkia. Verkia nesigėdydamas. Ašaros žliaugia per veidą. Rauda nubanguoja medžių šakomis, nuaidi kamienais.

Aš pirmą kartą jį šitaip šnipinėju. Dažną šeštadienį jis apsimesdavo, kad traukia žvejoti, tačiau aš niekada iš tikrųjų tuo netikėjau. Manau, visada žinojau, kad ši vieta, ši baisi vieta, buvo jo slaptas kelionės tikslas.

Mat kartais ir mano tikslas būna toks pat.

Aš stoviu už medžio ir stebiu jį. Ir dar aštuonis kartus šitaip stebėsiu. Aš niekada jam netrukdau. Niekada nepasirodau. Manau, jis nežino, kad aš ten būnu. Galiu garantuoti tai. Tačiau vieną dieną, jau eidamas prie savo automobilio, jis pasižiūri į mane sausomis akimis ir sako:

— Šiandien — ne, Polai. Šiandien vykstu vienas.

Aš žiūriu, kaip jis nuvažiuoja. Važiuoja į tą mišką paskutinį kartą.

Beveik po dvidešimties metų, jau gulėdamas mirties patale,

apsvaigęs nuo vaistų, jis ima mane už rankos. Jo rankos šiurkščios, įdiržusios. Tarnavo jam visą gyvenimą, netgi dosnesniais laikais, kaime, kurio jau neliko. Sukepusi, sukietėjusi oda atrodo tarsi jo paties nuosavas vėžlio kiautas. Jį kamuoja didžiulis fizinis skausmas, tačiau ašarų — nė ženklo.

Jis tik užsimerkia ir išlaukia, kol skausmas atslūgs.

Būdamas šalia tėvo, visada jaučiausi saugus. Netgi dabar, kai esu jau suaugęs ir pats turiu savo vaiką. Prieš tris mėnesius, kai jis dar buvo pakankamai tvirtas, nuėjome į barą. Staiga kilo muštynės. Tėvas atsistojo priešais mane, pasiruošęs kibti į kiekvieną, kuris bandytų artintis prie manęs. Vis dar taip. Nieko nepadarysi.

Aš žiūriu į jį, pasliką lovoje. Galvoju apie tas dienas miške. Kaip jis kasė, kaip pagaliau liovėsi, kaip maniau, kad motinai dingus jis viską metė.

— Polai?

Tėvas staiga sunerimsta.

Norėčiau maldauti jį, kad nemirtų, tačiau taip būtų negerai. Žinau. Tai niekam nepadės.

— Viskas gerai, tėti, — raminu jį. — Viskas bus gerai.

Jis nenurimsta. Bando atsisėsti. Aš noriu jam padėti, tačiau jis nustumia mane. Įdėmiai žvelgia man į akis. Tas žvilgsnis toks tyras, toks skaidrus. O gal tai tėra vienas tų dalykų, kuriais galiausiai patys prisiverčiame patikėti. Paskutinė tariama ramybė.

Jo akyje ištrykšta ašara. Stebiu, kaip ji lėtai nurieda skruostu.

— Polai, — ištaria tėvas vis dar su ryškiu rusišku akcentu. — Mes vis tiek turime ją surasti.

— Surasime, tėti.

Jis vėl įbeda į mane akis. Aš linkteliu patvirtindamas. Tačiau nemanau, kad jam to reikia. Pirmą kartą pagalvoju, kad jis ieško kaltės.

— Ar tu žinojai? — vos girdimai klausia jis.

Aš pajuntu, kaip visas mano kūnas suvirpa, tačiau nesumirksiu, nenusuku akių. Bandau įspėti, ką jis mato, kuo tiki. Bet jau niekada nesužinosiu.

Nes būtent tada mano tėvas amžiams užmerkia akis.

1 skyrius

PO TRIJŲ MĖNESIŲ

Sėdėjau pradinės mokyklos sporto salėje ir stebėjau, kaip mano šešiametė dukra Kara įsitempusi iriasi buomu. Nepraėjus nė valandai jau žiūrėjau į žvėriškai nužudyto žmogaus veidą.

Nieko stulbinamo.

Bėgant metams, pačiais siaubingiausiais būdais, kokius tik įmanoma įsivaizduoti, patyriau, kad riba, skirianti gyvenimą nuo mirties, ypatingiausią grožį nuo šlykščiausio bjaurumo, tyriausią aplinką nuo šiurpiausių skerdynių, yra labai neryški. Ją galima nutrinti per vieną sekundę. Vieną akimirką gyvenimas atrodo idiliškas. Štai esi tokioje nekaltoje vietoje kaip pradinės mokyklos sporto salė. Tavo dukrelė svyrinėja. Balselis virpa. Akutės užmerktos. Kartu matai ir jos motinos veidą, kaip ji užsimerkdavo, kaip šypsodavosi. Tada prisimeni, kokia iš tikrųjų ta riba neryški.

— Koupai?

Tai mano svainė Greta. Atsisukau į ją. Greta žiūrėjo į mane su jai būdingu susirūpinimu. Aš nusišypsojau.

— Apie ką galvoji? — sušnabždėjo ji.

Ji žinojo, tačiau aš vis tiek sumelavau.

— Apie portatyvines vaizdo kameras, — atsakiau.

— Ką?

Visos sulankstomosios kėdės buvo užimtos kitų tėvų, taigi aš stovėjau salės gale sukryžiavęs rankas ir atsirėmęs į cementinę sieną.

Virš durų iškabintose taisyklėse — daugybė tokių erzinamai protingų, įkvepiančių aforizmų kaip „Neaiškink man, kad dangus — riba, kai Mėnulyje jau palikti pėdsakai". Pietų stalai sulenkti. Atsirėmiau į vieną ir pajutau plieno bei metalo šaltį. Kad ir kokio amžiaus būtum, pradžios mokyklos sporto salės nesikeičia. Tiktai, rodos, sumažėja.

Mostelėjau tėvų pusėn.

— Čia daugiau vaizdo kamerų negu vaikų.

Greta palinksėjo.

— O tėvai... filmuoja viską. Turiu galvoje, viską. Įdomu, kur jie paskui deda tas vaizdajuostes? Nejaugi iš tikrųjų vėl jas žiūri nuo pradžios iki galo?

— O tu — ne?

— Aš jau geriau gimdyčiau.

Ji nusišypso.

— Ne, negimdytum.

— Gerai, gal ir ne, tačiau argi mes nepriklausome MTV kartai? Trumpi gabalai. Įvairūs kampai. Bet kad filmuotum absoliučiai viską, o vėliau pasisodinęs kankintum kokį naivų draugelį ar šeimos narį...

Prasiveria durys. Tą pačią akimirką, kai į salę įžengia du vyrai, galiu pasakyti, kad jie — policininkai. Jeigu ir neturėčiau šitiek patirties, — esu Esekso apygardos, kuriai priklauso ir nusikaltimais garsėjantis Niuarkas, prokuroras, — vis tiek suprasčiau. Šiuo klausimu televizijai nieko neprikiši. Pavyzdžiui, užtenka mesti akį į daugumos jų aprangą — nė vieno tėvo iš paties prabangiausio Ridžvudo priemiesčio nepamatysi šitaip pasidabinusio. Mes nelendame į kostiumus eidami pasižiūrėti vaikų gimnastikos pasirodymo. Mes užsitempiame velvetines kelnes ar džinsus ir ant marškinėlių apsirengiame kokį megztinį su trikampe kaklo iškirpte. Tie du vyrukai vilkėjo tokiais prastai krentančiais rudo atspalvio kostiumais, kad atrodė lyg medžio nuolaužos po audringos liūties.

Jie nesišypsojo. Akys skraidė po salę. Aš pažįstu daugumą vietos policininkų, tačiau šių vyrukų neteko regėti. Man tai nepatiko. Kažkas čia ne taip. Žinoma, aš nebuvau nieko prisidirbęs, tačiau pa-

širdžiuose vis vien plazdeno netikrumo jausmelis — „ką čia, žmogau, gali žinoti".

Mano svainė Greta ir jos vyras Bobas turi tris vaikučius. Jauniausioji jų dukra, šešiametė Medison, mokosi vienoje klasėje su mano Kara. Greta su Bobu man labai padeda. Kai mirė mano žmona Džeinė, Gretos sesuo, jie atsikraustė į Ridžvudą. Greta prisiekinėja, kad jie jau seniai planavo taip padaryti. Abejoju, tačiau esu toks dėkingas, kad per daug nesigilinu. Neįsivaizduoju, ką be jų būčiau daręs.

Paprastai kiti tėvai stovi su manimi salės gale, tačiau šitas renginys — dieninis, tad jų tebuvo vos keletas. Visos mamos garbina mane, išskyrus tą vieną, kuri dabar spigina į mane pro savo vaizdo kamerą — kaipgi kitaip, juk ji nugirdo mano nuomonę apie filmavimą. Žinoma, jos dievina ne mane, o mano istoriją. Mano žmona mirė prieš penkerius metus, o aš auginu dukrą vienas. Mieste yra ir kitų vienišų tėvų, daugiausia išsiskyrusių motinų, tačiau aš sulaukiu gausiausios paramos. Jeigu pamirštu parašyti raštelį arba vėlai pasiimu dukrą, arba palieku jos priešpiečius ant stalo, bemat į pagalbą šoka kitos motinos arba mokyklos raštinės darbuotojos. Joms mano vyriškas bejėgiškumas yra labai mielas. Jeigu taip atsitinka vienišai motinai, ji laikoma apsileidėle ir pelno pranašesnių mamų panieką.

Vaikučiai ir toliau griuvinėjo ar klupinėjo, nelygu, kaip tai vertinsi. Aš stebėjau Karą. Ji buvo labai susikaupusi ir viską puikiai atliko, tačiau įtariau, jog pusiausvyros trūkumą bus paveldėjusi iš manęs, savo tėvo. Visoms padėjo vyresniųjų klasių mergaitės iš gimnasčių komandos. Septyniolikmetės ar aštuoniolikmetės. Ta, kuri padėjo Karai atlikti kūliaverstį, man labai priminė seserį. Mano sesuo Kamilė žuvo paauglystėje būdama maždaug tokio pat amžiaus. Žiniasklaida niekaip neleidžia man to pamiršti. Bet gal tai ir gerai.

Dabar mano seseriai būtų arti keturiasdešimties, kaip ir daugumai čia esančių motinų. Keista net pagalvoti. Mano atmintyje Kamilė amžinai išliks paaugle. Sunku įsivaizduoti, kur ji dabar būtų, kur ji *turėtų* būti: sėdėtų ant kažkurios šių kėdžių, švytėtų, šypsotųsi laimingos, apdujusios, susirūpinusios mamytės šypsena ir filmuotų

savąją atžalą. Įdomu, kaip ji šiandien atrodytų. Tačiau vėlgi — aš galiu įsivaizduoti tik paauglę, kuri žuvo.

Gal atrodys, kad esu tarsi apsėstas mirties, tačiau tarp mano sesers nužudymo ir pirmalaikės žmonos mirties didžiulis skirtumas. Pirmoji, mano sesers, mirtis lėmė šio darbo ir profesijos pasirinkimą. Aš galiu grumtis su skriauda teismo salėje. Ir grumiuosi. Stengiuosi padaryti pasaulį saugesnį, stengiuosi įkišti už grotų tuos, kurie gali pakenkti kitiems, stengiuosi suteikti kitoms šeimoms tai, ko manoji niekada taip ir neturėjo, — pilnatvės jausmą.

Po antrosios, savo žmonos, mirties tapau bejėgis, nusivylęs, ir kad ir ką daryčiau, manau, jog po šios netekties niekada nepajėgsiu atsigauti.

Mokyklos direktorė užsiklijavo neva susirūpinimo šypsenėlę ant per sodriai padažytų lūpų ir patraukė tų dviejų policininkų link. Ji bandė pakalbinti juos, tačiau nė vienas nesiteikė nė žvilgtelėti į ją. Aš sekiau jų akis. Aukštesniojo, garantuotai vyresniojo, policininko akys užkliuvo už manęs ir sustojo. Sekundėlę nė vienas net nekrustelėjome. Jis nežymiai kryptelėjo galvą, kviesdamas mane palikti šį saugų uostą, kuriame skamba juokas ir nesibaigia griuvinėjimai. Aš lygiai taip pat nežymiai linktelėjau.

— Kur eini? — sukruto Greta.

Nenoriu būti kandus, tačiau Greta yra bjaurioji sesuo. Iš pažiūros jos buvo panašios — ji ir mano puikioji mirusioji žmona. Galėjai iš karto pasakyti, kad jos — tų pačių tėvų vaikai. Tačiau viskas, kas darė manąją Džeinę žavingą, Gretos nepuošia. Mano žmonos atsikišusi nosis darė ją dar seksualesnę. Gretos atsikišusi nosis yra tiesiog didžiulė. Didelis tarpas tarp akių mano žmonai suteikė egzotiškumo, o Gretos veidą darė panašų į roplio.

— Dar nežinau, — atsakiau aš.

— Reikalai?

— Ko gero.

Ji žvilgtelėjo į tuos du galimus policininkus, po to į mane.

— Aš planavau vestis Medison pietų į „Bičiulius“. Gal nori, kad ir Karą pasiimčiau?

— Aišku, būtų gerai.

— Galėčiau paimti ją ir po pamokų.

— Būtų puiku, — linktelėjau.

Greta švelniai pakštelėjo man į skruostą — retas atvejis. Pasukau durų link. Paskui mane ritosi vaikų juoko pliūpsniai. Atidariau duris ir išėjau į koridorių. Policininkai sekė iš paskos. Nepasakytum, kad ir mokyklų koridoriai labai keičiasi. Beveik toks pat aidas kaip vaiduoklių lankomuose namuose; keista, neišbaigta tyla; silpnas, tačiau savitas kvapas, kuris ir ramino, ir nervino.

— Ar jūs esate Polas Kouplendas? — paklausė tas aukštesnysis.

— Taip.

Jis pažiūrėjo į savo žemesnįjį partnerį. Tasai buvo mėsingas, neturėjo kaklo. Galva — it šlakbetonio gabalas. Įspūdį sustiprino ir odos nelygumas. Iš už kampo pabiro gal ketvirtokų klasė. Visi įkaitę nuo dūkimo. Matyt, grįžo iš žaidimų aikštelės. Jie ūžtelėjo pro mus, lydimi išsunktos mokytojos, kuri mums priverstinai nusišypsojo.

— Gal geriau pasikalbėkime lauke, — pasakė aukštesnysis.

Aš gūžtelėjau pečiais. Visiškai nieko nenutuokiau, ką visa tai reiškia. Galėjau kiek noriu apsimetinėti esąs nekaltas, tačiau iš patirties žinojau, kad policininkai ne tokie, kokie atrodo. Jie atvažiavo čia ne dėl tos didžiulės, laikraščių antraštėse mirgančios mano bylos. Tokiu atveju jie būtų paskambinę man į kabinetą. Būtų susiradę mobiliuoju telefonu arba per delninį kompiuterį *BlackBerry*.

Ne, jie čia atvyko dėl kažko kito, kažkokių asmeninių reikalų.

Žinau, kad nieko bloga nepadariau, tačiau gyvenime esu matęs įvairaus plauko įtariamųjų ir įvairiausių reakcijų. Tikrai nustebtumėte. Pavyzdžiui, kai policija sulaiko svarbesnį įtariamąjį, jie valandų valandas laiko uždarę jį tardymo kambaryje. Galima pagalvoti, kad kaltinamieji lipa sienomis, deja, dažniausiai būna priešingai. Nervingiausi ir labiausiai susierzinę būna nekaltieji. Jie niekaip nesupranta, kodėl čia pateko ar ką, policijos įsitikinimu, neva iškrėtė. Kaltieji paprastai eina miegoti.

Mes stovėjome lauke. Saulė plieskė į veidus. Ilgasis prisimerkė ir

pakėlęs ranką prisidengė akis. Iš Šlakbetonio Gabalo nesitikėk tokio mosto.

— Aš esu detektyvas Takeris Jorkas, — pasakė Ilgasis. Jis išsiėmė ženklelį ir tada mostelėjo Šlakbetonio Gabalo pusėn: — Čia detektyvas Donas Dilonas.

Dilonas taip pat išsitraukė savo tapatybės patvirtinimą. Abudu atkišo juos man. Nežinau, kodėl jie taip daro. Argi sunku suklastoti tokius popierėlius?

— Kuo galiu padėti? — paklausiau.

— Gal malonėtumėte pasakyti, kur buvote praeitą naktį? — paklausė Jorkas.

Visos sirenos nutiltų, pasigirdus tokiam klausimui. Turėjau kaipmat priminti jiems, kas esu, ir pasakyti, kad neatsakinėsiu į jokius klausimus, kol šalia nebus advokato. Bet aš pats esu advokatas. Ir dar velniškai geras. Žinoma, prisistatydamas pasirodytum dar kvailesnis, ne kitaip. Aš irgi žmogus. Tad netgi turėdamas tokią patirtį, policininkų pajudintas, norėjau įtikti. Sunku kontroliuoti šį jausmą.

— Buvau namuose.

— Kas nors galėtų paliudyti?

— Mano dukra.

Jorkas ir Dilonas grįžtelėjo mokyklos pusėn.

— Ta mergaičiukė, kuri ten vartėsi?

— Taip.

— Dar kas nors?

— Nemanau. Ką visa tai reiškia?

Klausinėjo Jorkas. Jis nesureagavo į mano klausimą.

— Ar pažįstate žmogų, vardu Manolo Santjagas?

— Ne.

— Ar esate tikras?

— Ganėtinai tikras.

— Kodėl tiktai ganėtinai?

— Ar žinote, kas aš esu?

— Taip, — patvirtino Jorkas ir kostelėjo į kumštį. — Gal norėtumėte, kad priklauptume ant kelio ar pabučiuotume į žiedą?

— Kalbame ne apie tai.

— Gerai, tada grįžkime prie klausimo. — Man nepatiko jo manieros, tačiau pasistengiau jo pašaipą praleisti pro ausis. — Taigi, kodėl esate tiktai „ganėtinai tikras“, kad nepažįstate Manolo Santjago?

— Tai reiškia, kad tokios pavardės neprisimenu. Nemanau, kad pažįstu šį žmogų. Tačiau gal esu kada nors jį patraukęs baudžiamojon atsakomybėn, o gal jis liudijo kokioje nors byloje. Po perkūnais, gal prieš kokį dešimtmetį buvau su juo susidūręs kokioje nors lėšų rinkimo kampanijoje.

Jorkas linktelėjo galvą, skatindamas mane postringauti toliau. Aš nutilau.

— Gal sutiksite su mumis važiuoti?

— Kur?

— Netoli.

— Netoli, — pakartojau aš. — Nelabai aiški vieta.

Policininkai susižvalgė. Aš pasistengiau laikytis taip, kad suprastų, jog nenusileisiu.

— Praėjusią naktį buvo nužudytas vyriškis, vardu Manolo Santjagas.

— Kur?

— Jo kūnas rastas Manhatane. Vašington Haits rajone.

— O kuo čia aš dėtas?

— Manome, jūs galėtumėte padėti.

— Kaip padėti? Jau sakiau. Aš tokio nepažįstu.

— Jūs sakėte... — Jorkas dirstelėjo į savo bloknotą, bet tiktai dėl akių. Jis neužsirašė nė vieno mano ištarto žodžio. — Jog esate „ganėtinai tikras“, kad jo nepažįstate.

— Tada esu tikras. Tinka? Aš esu tikras.

Jis dramatiškai pokštelėjo užverčiamą bloknotą.

— Ponas Santjagas pažinojo jus.

— Iš kur žinote?

— Mes labiau pageidautume jums tai parodyti.

— O aš labiau pageidaučiau, kad pasakytumėte.

— Ponas Santjagas... — Jorkas užsikirto, tarytum ieškodamas tinkamų žodžių, — ...turėjo kai ką.

— Kai ką?

— Taip.

— Gal galėtumėte tiksliau apibrėžti?

— Kai ką, — pasakė jis, — kas nurodo jus.

— Nurodo kaip ką?

— Ei, ponas D. A.*?

Dilonas — Šlakbetonio Gabalas — pagaliau pragydo.

— Apygardos prokuroras**, — patikslinau jį.

— Kad ir kaip ten būtų. — Jis timptelėjo kaklą ir bedė pirštu man į krūtinę. — Nuo tavęs man jau ima sukti vidurius.

— Atsiprašau?

Dilonas žirgtelėjo artyn.

— Gal atrodo, kad mes čia atlėkėme į kokią prakeiktą semantikos pamoką?

Aš maniau, kad jo klausimas labai retorinis, tačiau jis laukė.

— Ne, — pagaliau atsakiau.

— Tada paklausyk. Mes radome lavoną. Tas vyrukas labai rimtai susijęs su tavimi. Ar nori važiuoti kartu ir padėti išsiaiškinti reikalą, ar pageidauji toliau žaisti žodžiais, kad užsitrauktum ant galvos įtarimą, po perkūnais.

— Kaip jums atrodo, su kuo kalbatės, detektyve?

— Su vyruku, kuris bolotiruojasi į valdžią ir nenorėtų, kad papasakotume apie šį atvejį žiniasklaidai.

— Jūs man grasinate?

— Niekas niekam negrasina, — įsikišo Jorkas.

Tačiau Dilonas kirto man tiesiai į paširdžius. Reikalas tas, kad aš tik laikinai buvau paskirtas į šį postą. Mano draugas, dabartinis Sodų valstijos*** gubernatorius, paskyrė mane laikinai eiti apygardos prokuroro pareigas. Be to, buvo rimtai kalbama apie mano kan-

* Angl. *District Attorney* — apygardos prokuroras, bet *district* gali turėti ir kitokią reikšmę — „srities“, „rajono“.

** Angl. *County Prosecutor* — tikslesnis, tradiciškesnis apygardos prokuroro įvardijimas. (*Čia ir toliau pastabos — vertėjos.*)

*** Tokį Naujojo Džersio valstijos pavadinimą išpopuliarino 2004-aisiais pasirodęs kino filmas „Sodų valstija“ („Garden State“).

didatavimą į Kongresą, galbūt netgi į laisvą vietą Senate. Meluočiau sakydamas, kad neturiu politinių tikslų. Menkiausias skandalo, tegul ir falsifikuoto, dūmelis pridarytų bėdos.

— Nesuprantu, kuo galėčiau būti naudingas, — pareiškiau.

— Gal nesupranti, o gal ir supranti. — Dilonas pasukiojo šlakbetonio gabalą. — Bet nori padėti, jeigu gali, ar ne?

— Be abejo, — patvirtinau. — Tiksliau, nenoriu, kad jums suktų vidurius labiau negu priklauso.

Jis vos nenusišypsojo.

— Tada sėsk mašinon.

— Po pietų turiu svarbų susitikimą.

— Iki tol parvešime.

Aš tikėjausi išvysti kokį nors apdaužytą „Chevy Caprice“, bet atsidūriau prie dailutėlio „Fordo“. Atsisėdau į galą. Mano naujieji draugužiai įsitaisė priekyje. Važiuodami nesikalbėjome. Ties Džordžo Vašingtono tiltu buvo mašinų grūstis, tačiau mes praskrodėme ją, įsijungę sireną. Kai pervažiavome į Manhatano pusę, Jorkas prabilo:

— Mes manome, kad Manolo Santjagas yra slapyvardis.

Aš atsakiau: „Aha“, nes nieko kito nesumečiau.

— Matote, auka neturėjo jokio normalaus asmens dokumento. Kūną radome praėjusią naktį. Ant vairuotojo pažymėjimo parašyta: „Manolo Santjagas“. Mes patikrinome. Neatrodo, kad tai būtų jo tikroji pavardė ir vardas. Paėmėme pirštų atspaudus. Jokių rezultatų. Taigi nežinome, kas jis toks.

— Ir manote, kad aš žinosiu?

Jiedu nesiteikė atsakyti.

Jorko balsas buvo skaidrus it pavasario diena:

— Jūs — našlys, pone Kouplendai, teisingai?

— Teisingai.

— Turbūt sunku vienam auginti vaiką.

Aš neatsiliepiau.

— Kiek žinome, jūsų žmona sirgo vėžiu. Jūs esate susijęs su kažkokia labdaros organizacija.

— Aha.

— Žavu.

Ne jiems suprasti.

— Jums turbūt keista, — pasakė Jorkas.

— Kas?

— Būti kitoje barikadų pusėje. Paprastai jūs užduodate klausimus, o ne atsakinėjate į juos. Turėtų būti neįprasta.

Jis nusišypsojo man pro užpakalinio vaizdo veidrodėlį.

— Ei, Jorkai? — tariau.

— Ką?

— Ar jūs turite afišą ar programą? — paklausiau.

— Ką tokią?

— Afišą, — pakartojau. — Žinote, kad galėčiau pasiskaityti apie jūsų praeities nuopelnus, prieš leidžiantis jums vaidinti taip geidžiamą Šauniojo Faro vaidmenį.

Jorkas net sukikeno.

— Aš tik sakau, kad keista, ir tiek. Ar jums kada nors teko būti apklaustam policijos?

Suktas klausimas. Jie turėjo žinoti. Kai man buvo aštuoniolika, vienoje vasaros stovykloje dirbau konsultantu. Vieną naktį keturi stovyklautojai — Džilas Peresas su savo drauge Margo Gryn ir Dugas Bilingemas su savo drauge Kamile Kouplend (mano seserimi) — slapta išsmuko į mišką.

Nuo tol niekas niekada jų nebematė.

Buvo rasti tik du kūnai. Septyniolikmetę Margo Gryn rado už šimto jardų nuo stovyklavietės perpjauta gerkle. Dugas Bilingemas, irgi septyniolikmetis, gulėjo dar už pusmylės. Jo kūne buvo kelios durtinės žaizdos, tačiau mirties priežastis — irgi perpjauta gerklė. Niekas niekada nerado kitų dviejų kūnų — Džilo Pereso ir mano sesers Kamilės.

Apie tą bylą rašė visi laikraščiai. Veinas Stjubensas, turtingųjų vaikelis, dirbęs konsultantu toje stovykloje, buvo sučiuptas po dvejų metų — po trečios savo teroro vasaros, bet iki tol jis spėjo nužudyti mažiausiai dar keturis paauglius. Jis buvo pramintas Vasaros Skerdiku — išties pelnyta pravardė. Kitos dvi Veino aukos buvo rastos

netoli berniukų skautų stovyklos Munsyje, Indianos valstijoje. Dar viena auka stovyklavo Vienoje, Virdžinijos valstijoje. Paskutinioji auka — iš sporto stovyklos Pokonose. Beveik visiems buvo perpjautos gerklės. Visi užkasti miškuose; kai kurie — dar gyvi. Taip, supratote teisingai — palaidoti gyvi. Prireikė daugybės laiko, kol pavyko nustatyti, kur yra kūnai. Pavyzdžiui, Pokonoso vaikas buvo atkastas tiktai po pusės metų. Dauguma ekspertų įsitikinę, kad po žeme, giliai miškuose, turėtų būti ir daugiau aukų.

Kaip mano sesuo.

Veinas niekada neprisipažino ir netgi po aštuoniolikos metų, praleistų ypatingos apsaugos kalėjime, jis vis dar įtikinėja neturįs nieko bendra su tomis keturiomis žmogžudystėmis, nuo kurių viskas prasidėjo.

Aš netikiu juo. Pats faktas, kad kažkur dar tebeguli bent du kūnai, gimdė hipotezes ir mįsles. Veinas pelnė tik dar daugiau dėmesio. Manau, jam tai patinka. Tačiau ta nežinomybė, ta silpna vilties prošvaistė prakeiktai tebedegina.

Aš mylėjau savo seserį. Mes visi mylėjome. Daugelis įsitikinę, kad mirtis — pats žiauriausias dalykas. Nieko panašaus. Po kurio laiko viltis pradeda kur kas skaudžiau prievartauti. Kai jos draugijoje praleidi tiek laiko, kiek aš, kai sprandas nė sekundei nepakyla nuo trinkos, kai virš tavęs kybo paruoštas kirvis — ištisas dienas, mėnesius, metų metus, pradedi trokšti tiktai viena — kad jis pagaliau nukristų ir nugenėtų galvą nuo pečių. Daug kas manė, kad motina pabėgo dėl to, jog buvo nužudyta mano sesuo. Deja, tiesa visiškai kitokia. Mama paliko mus, nes niekaip negalėjome to patvirtinti.

Aš troškau, kad Veinas Stjubensas pasakytų mums, kur jis ją paslėpė. Ne tam, kad žmoniškai ją palaidotume. Aišku, būtų gerai, bet ne tai svarbiausia. Mirtis yra gryna, sekinanti, pragaištinga jėga. Ji smogia, kankina, paskui pradedi atsigauti. Tačiau nežinia — ta abejonė, ta rusenanti viltis, — paverčia mirtį termitu ar kokiu negailestingu mikrobu. Ji ėda iš vidaus. Neįmanoma sustabdyti trūnijimo. Neįmanoma atsigauti, nes abejonė tiesiog nesiliauja graužti.

Ir tebegraužia, manau.

Kad ir kaip trokštu viską užgniaužti savyje, būtent tą mano gyvenimo detalę nuolat pasistveria žiniasklaida. Netgi skubriausia paieška *Google* kaipmat išmestų mano pavardę, susijusią su „Dingusių stovyklautojų“ (taip jie iškart buvo praminti) paslaptimi. Po šimts, tą istoriją vis dar tebegromuliuoja „tikrų nusikaltimų“ laidose per *Discovery* arba *Court TV* kanalus. Tą naktį aš buvau tuose miškuose. Tyrimo duomenyse buvo mano pavardė. Policija mane klausinėjo. Kvotė. Netgi įtarinėjo.

Jie juk turėjo žinoti.

Aš nusprendžiau neatsakyti. Jorkas su Dilonu ir nespaudė.

Kai atvykome į morgą, jie nusivedė mane ilgu koridoriumi. Niekas nekalbėjo. Nežinojau, ką ir galvoti. Jorko žodžiai įgavo prasmę. Aš buvau kitoje barikadų pusėje. Man teko matyti daugybę šitaip žingsniuojančių liudininkų ir visokiausių reakcijų. Paprastai iš pradžių atpažinėjai būna stoiškai nusiteikę. Nežinau kodėl. Gal jie būtent šitaip susiima? O gal vis dar tebeturi lašelį vilties — ir vėl tas žodis. Nežinau. Kad ir kaip būtų, viltis greitai ištirpsta. Nustatydami tapatybę, niekada nesuklystame, ypač jeigu ten — mūsų mylimas žmogus. Morgas — ne ta vieta, kur paskutinę akimirką gali įvykti stebuklas. Niekada.

Puikiai supratau, kad jie mane stebi, analizuoja mano atsakymus. Jutau kiekvieną savo žingsnį, gestą, veido išraišką. Stengiausi būti neutralus, bet paskui pagalvojau — ko čia rūpintis?

Jie privedė mane prie lango. Niekas į pačią patalpą neleidžia. Pastato už stiklo. Patalpa išklota plytelėmis, kad lengvai viską būtų galima nuplauti žarna — nereikia sukti galvos dėl interjero nei dėl valytojų. Visi gultai buvo tušti, išskyrus vieną. Kūnas uždengtas paklode, tačiau matyti ant kojos piršto pritvirtinta kortelė. Jie tikrai tokias naudojo. Aš pažvelgiau į didįjį pirštą, kyšantį iš po paklodės — ne, visiškai nepažįstamas. Bent taip pagalvojau. To žmogaus kojos piršto neatpažįstu.

Streso išvargintas protas iškrečia keisčiausių šunybių.

Moteriškė, prisidengusi veidą kauke, pririedeno gultą arčiau

lango. Dėl Dievo meilės, mintys švystelėjo ne kitur, kaip į praeitį, į tą dieną, kai gimė mano dukrelė. Prisimenu naujagimių palatą. Beveik toks pat langas su plonytėmis folijos juostelėmis, iš kurių sudaryti rombai. Seselė, maždaug tokio pat ūgio kaip ir šita moteris morge, privežė vežimėlį su mano dukryte prie pat lango. Lygiai taip pat. Šiaip, ko gero, būčiau karčiai pastebėjęs — gyvenimo pradžia, jo pabaiga, tačiau šiandien taip nefilosofavau.

Ji atklojo paklodę. Aš pažvelgiau į veidą. Visų akys susmigo į mane. Žinojau, kad susmigs. Jis buvo maždaug mano amžiaus, tarp trisdešimties ir trisdešimt penkerių. Su barzda. Atrodė, kad galva nuskusta. Ant jos užmauta dušo kepuraitė. Dušo kepuraitė. Keistai atrodė, tačiau supratau, kam ji.

— Šūvis į galvą? — paklausiau.

— Taip.

— Kiek kartų?

— Du.

— Kalibras?

Jorkas krenkštelėjo, tarsi norėdamas priminti, kad čia ne mano byla.

— Ar pažįstate jį?

Aš dar kartą pažiūrėjau.

— Ne, — atsakiau.

— Ar tikrai?

Jau norėjau linktelėti galvą pritardamas, tačiau kažkas sustabdė.

— Kas? — paklausė Jorkas.

— Kodėl aš čia?

— Norime sužinoti, ar pažįstate...

— Gerai, bet kodėl jūs manote, kad turėčiau jį pažinti?

Aš nepastebimai pažvairavau į juos: Jorkas ir Dilonas susižvalgė. Dilonas gūžtelėjo pečiais, o Jorkas perėmė iniciatyvą:

— Jo kišenėje buvo jūsų adresas. Ir pluoštelis iškarpų iš laikraščių apie jus.

— Aš — visuomenės veikėjas.

— Taip, žinome.

Jis nutilo. Aš atsigręžiau į jį:

— Kas dar?

— Tos iškarpos buvo ne apie jus. Tikrai ne.

— O apie ką?

— Jūsų seserį, — pasakė jis. — Ir apie tai, kas atsitiko tame miške.

Kambario temperatūra nukrito dešimčia laipsnių, bet, po šimts, čia juk morgas. Aš pasistengiau, kad balsas skambėtų kuo atsainiau:

— Daugybė žmonių yra pakvaišę dėl rimtų nusikaltimų.

Jis dvejojo. Pastebėjau, kaip susižvalgė su savo partneriu.

— Kas dar? — paklausiau.

— Ką turite galvoje?

— Ką dar jis turėjo?

Jorkas atsisuko į greta stovintį asistentą, kurio iki tol net nepastebėjau:

— Gal galime parodyti ponui Kouplendui tuos asmeninius daiktus?

Vis dar nenuleidau akių nuo žuvusiojo veido. Randai ir raukšlės. Pabandžiau juos išlyginti. Ne, nepažįstamas. Manolo Santjago aš nepažinojau.

Kažkas ištraukė raudoną plastikinį maišą su įkalčiais ir iškratė jį ant stalo. Iš tolo matėsi mėlyni džinsai ir flaneliniai marškiniai. Piniginė ir mobilusis telefonas.

— Mobilųjį patikrinote? — paklausiau.

— Taip. Niekam tikęs. Tuščias.

Atplėšiau akis nuo nužudytojo veido ir nuėjau prie stalo. Keliai linko.

Ant stalo gulėjo sulankstyti popieriaus lapai. Atsargiai atverčiau vieną. Straipsnis iš *Newsweek* laikraščio. Ir keturių žuvusių paauglių nuotrauka — pirmosios Vasaros Skerdiko aukos. Jie visada pradėdavo nuo Margo Gryn, nes jos kūną rado pirmą. Kitą dieną surado ir Dugą Bilingemą. Tačiau labiausiai domino kiti du. Aptiko kraujo, sudraskytus drabužius, priklausiusius Džilui Peresui ir mano seseriai, o kūnų — ne.

Kodėl ne?

Paprasta. Miškas didžiulis. Veinas Stjubensas gerai juos paslėpė. Tačiau tų, kurie mėgo gerą intrigą, taip lengvai neįtikinsi. Kodėl būtent tų dviejų nerado? Kaip Stjubensas sugebėjo taip mikliai nutempti kūnus ir užkasti? Ar jis turėjo bendrininką? Kaip jam pavyko susidoroti? Ir svarbiausias klausimas — ką iš viso šis ketvertas veikė miške?

Netgi šiandien, praėjus aštuoniolikai metų nuo Veino arešto, žmonės tebešneka apie vaiduoklius tuose miškuose: o gal kokioje apleistoje trobelėje įsikūrusi slapta sekta arba pabėgėliai iš bepročių namų, arba žmonės išsukiotomis rankomis, arba tie, kuriems nepavyko kokie nors keisti medicinos eksperimentai. Sklando kalbos ir apie žmogėdrą, aptiktą užgesusią laužavietę, kur vis dar pilna jos surytų vaikų kaulų. Šneka ir apie tai, kad neva naktimis tebesigirdi Džilo Pereso ir mano sesers Kamilės šauksmai, reikalaujantys keršto.

Daugybę naktų vienui vienas praleidau tuose miškuose. Niekada negirdėjau jokio šauksmo.

Po Margo Gryn ir Dugo Bilingemo nuotraukų ėjo mano sesers atvaizdas. Jį esu matęs milijoną kartų. Žiniasklaidai ši nuotrauka labai patiko, nes sesuo atrodė tokia nuostabiai paprasta, tarsi kaimynė iš gretimo namo; numylėta auklytė, kai reikia kur nors išeiti; meilutė paauglė, gyvenanti tame pačiame kvartale. Iš tiesų Kamilė buvo visiškai kitokia: šelmiška, gyvų akių, o nuo jos kreivokos, nutrūktgalviškos šypsenėlės berniokai atšokdavo per žingsnį. Šioje nuotraukoje ne ji. Toli gražu. Galbūt tikrasis jos veidas ir kainavo gyvybę.

Ketinau nuslysti akimis prie paskutinės nuotraukos, Džilo Pereso, tačiau kažkas sulaikė.

Širdis stabtelėjo.

Žinau, kad tai skamba dramatiškai, tačiau būtent tai pajutau. Dirstelėjau į krūvelę monetų, išimtų iš Manolo Santjago kišenės, ir pamačiau jį, — tarsi ranka kyštelėjo krūtinėn ir sugniaužė širdį taip, kad ji net nebespurdėjo.

Aš atsitraukiau.

— Pone Kouplendai?

Mano ranka automatiškai išsitiesė, pirštai paėmė jį ir pakėlė prie akių.

Žiedas. Mergaitiškas žiedas.

Aš žvilgtelėjau į Džilo Pereso nuotrauką, į berniuką, kuris buvo nužudytas miške kartu su mano sesute. Grįžau į praeitį, atgal prieš dvidešimtį metų. Prisiminiau randą.

— Pone Kouplendai?

— Parodykite jo ranką, — paprašiau.

— Atsiprašau?

— Jo ranką. — Aš atsigręžiau į langelį ir parodžiau į lavoną. — Parodykite jo prakeiktą ranką.

Jorkas davė ženklą Dilonui. Šis nuspaudė vidaus ryšio mygtuką.

— Jis nori pamatyti šito vyruko ranką.

— Kurią? — atsiliepė moteriškė iš morgo.

Jie žiūrėjo į mane.

— Nežinau, — pasakiau aš. — Turbūt abi.

Jie stovėjo suglumę, bet moteriškė pakluso nurodymui. Atidengė paklodę.

Krūtinė plaukuota. Jis stambesnis, gal svertų trisdešimt svarų daugiau negu anomis dienomis, bet nieko nuostabaus. Ir pasikeitęs. Kaip ir mes visi. Tačiau aš ne tai norėjau pamatyti. Aš žiūrėjau į ranką ieškodamas grubaus rando.

Jis buvo ten.

Ant kairės rankos. Aš neaiktelėjau iš nuostabos. Regis, kažkokia mano dalis buvo atplėšta, o aš pats pernelyg aptirpęs, kad ką nors padaryčiau. Tiesiog stovėjau.

— Pone Kouplendai?

— Aš žinau, kas jis, — ištariau.

— Kas jis?

Parodžiau į nuotrauką žurnale:

— Jis — Džilas Peresas.

2 skyrius

Buvo metas, kai profesorė Liusi Gould, anglų kalbos ir psichologijos mokslų daktarė, dievino darbo valandas kabinete.

Tai buvo proga susipažinti su studentu akis į akį. Jai patiko, kai tie tylieji, sėdintys auditorijos gale nunėrę galvas, pasislėpę už krintančių ant veido plaukų lyg už apsauginės širmos ir konspektuojantys viską, tarytum tai būtų diktantas, ateidavo prie jos slenksčio, pakeldavo akis ir pasipasakodavo, kas guli ant širdies.

Tačiau dažniausiai, kaip ir dabar, pasirodydavo pataikaujantys studentai, — tokie, kurie manydavo, kad pažymiai priklauso tiktai nuo jų demonstruojamo entuziazmo, tarytum komunikabilumas šioje šalyje nebūtų pakankamai vertinamas.

— Profesore Gould, — kreipėsi mergina, vardu Silvija Poter. Liusi bandė įsivaizduoti, kokia ji galėjo būti jaunesnė, mokydamasi kokioje nors viduriniojoje klasėje: būtų ta suirzusi mergaičiukė, atlekianti rytą į rimtą egzaminą inkšdama, kad susikirs, neišlaikys, bet viską parašanti pirmoji, pasipūtusi anksčiau už kitus atiduodanti A+ lygio darbą ir paskui likusį laiką prasėdinti, dar ką nors peckiodama sąsiuvinyje.

— Taip, Silvija?

— Kai šiandien per paskaitą skaitėte išrauką iš Jeitso, žinote, aš taip susijaudinau. Jūsų balsas buvo, suprantate, lyg profesionalios aktorės...

Liusi Gould taip ir knietėjo išpoškinti: „Padaryk paslaugą — eik ir iškepk man šokoladinių pyragėlių“, tačiau ji tik šypsojosi. Nelengva užduotis. Ji dirstelėjo į laikroduką ir iškart pasijuto lyg kokia neišmanėlė, kad šitaip elgiasi. Silvija buvo iš tų studentų, kurie stengiasi iš paskutiniųjų. Ir tiek. Mes visi pasirenkame būdą, kaip įveikti sunkumus, kaip prisitaikyti, ištverti. Silvijos pasirinktasis, ko gero, išmintingesnis nei daugelis kitų.

— Man labai patiko rašyti tą dienoraštį, — tęsė ji.

— Džiaugiuosi.

— Aš rašiau apie... na, apie pirmąjį kartą, juk suprantate, ką aš turiu galvoje...

Liusi linktelėjo:

— Prisimeni, jie visada lieka konfidencialūs ir anonimiški?

— Ak, tiesa. — Mergina nudelbė akis. Liusi nusistebėjo: Silvija niekada nenuleidžia akių.

— Galbūt tada, kai visus perskaitysiu, — kalbėjo Liusi, — jeigu norėsi, galėsime pasikalbėti apie tavąjį. Tik mudvi.

Ji vis dar nepakėlė galvos.

— Silvija?

— Gerai. — Mergaitės balsas buvo labai tylus.

Darbo laikas pasibaigė. Liusi norėjo eiti namo.

— O gal tu nori pasikalbėti dabar? — Liusi pasistengė paklausti kuo nuoširdžiau.

— Ne.

Silvija vis dar stovėjo nunarinusi galvą.

— Tada gerai. — Liusi demonstratyviai pažiūrėjo į laikroduką. — Po dešimties minučių turiu būti darbuotojų susirinkime.

Silvija pakilo.

— Ačiū, kad priėmėte mane.

— Buvo malonu, Silvija.

Rodės, Silvija norėjo dar kažką pasakyti, tačiau nepasakė. Po penkių minučių Liusi stovėjo prie lango ir žiūrėjo žemyn į keturkampį kiemelį. Silvija išėjo pro duris, nusišluostė veidą, pakėlė galvą, išspaudė šypseną ir nustrakaliojo per kiemą. Liusi stebėjo, kaip ji pamojo savo bendrakursiams, prisidėjo prie grupelės, įsimaišė tarp draugų ir ištirpo jų būryje.

Liusi nusigręžė nuo lango. Pastebėjusi savo atvaizdą veidrodyje, ji susiraukė. Gal ta mergaitė šaukėsi pagalbos?

Turbūt taip ir buvo, Liusi, o tu neišklausei. Labai gražu, superžvaigždele.

Atsisėdusi prie savo rašomojo stalo, ji atidarė apatinį stalčių. Ten gulėjo degtinės butelys. Degtinė gerai. Jos neužuosi.

Virstelėjo kabineto durys. Įėjo vaikinas. Ilgi juodi plaukai už-

brukti už ausų, ausyse keli auskarai. Nesiskutęs, bet tai madinga; savotiškai gražus, kaip ir tie bręstantys vyrukai iš muzikinės grupės. Smakre — sidabrinė smeigė; žvilgsnis nedraugiškas; pasmukusias kelnes vos laikė kniedėmis apkaltas diržas; ant kaklo — tatuiruotė: „Dažnai dauginkis“.

— Tu, — prabilo jis, tvyksteldamas pačia gražiausia savo šypsena, — atrodai velniškai prieinama.

— Ačiū, Loni.

— Ei, aš rimtai. Velniškai prieinama.

Lonis Bergeris, nors ir to paties amžiaus, buvo jos asistentas. Jis — amžinai įnikęs į mokslus — siekė naujo laipsnio, malėsi po universitetą, o jo amžių išduodavo tik iškalbingos raukšlelės aplink akis. Loniui jau buvo pakyrėjęs universitete madingas virtualus seksas internetu, todėl jis vertėsi per galvą siekdamas peržengti šią ribą ir kaip išmanydamas kabinosi į kiekvieną sijoną.

— Tau vertėtų dėvėti ką nors, kas labiau išryškintų tarpą tarp krūtų, tarkime, kokią nors iš tų naujų, viską pakeliančių aukštyn liemenėlių, — toliau postringavo Lonis. — Vaikinukai labiau atkreiptų dėmesį per paskaitas.

— Aha, kaip tik to man ir trūksta.

— Rimtai, viršininke, kada paskutinįkart bent kiek ragavai?

— Prieš aštuonis mėnesius, šešias dienas ir maždaug... — Liusi žvilgtelėjo į laikrodėlį, — ...keturias valandas.

Jis nusikvatojo:

— Maustai mane, ar ne?

Liusi spoksojo į jį.

— Aš atspausdinau tuos dienoraščius, — pasakė jis.

Konfidencialūs, anoniminiai dienoraščiai.

Universitete dabar ji dėstė vadinamąjį „Kūrybinį samprotavimą“. Per šio dalyko paskaitas kritinės psichologinės traumos buvo nagrinėjamos pasitelkus kūrybinį rašymą ir filosofiją. Reikia pripažinti, kad Liusi dievino savo dėstomą dalyką. Šiuo metu buvo tokia užduotis: kiekvienas studentas turėjo aprašyti įvykius, jų gyvenime sukėlusius traumas, tačiau tokius, kurių šiaip jau jie niekam neat-

skleistų. Jokių pavardžių. Pažymiais nebus vertinama. Jeigu puslapio apačioje anoniminis studentas leistų, Liusi galėtų darbą paskaityti per paskaitą. Tikslas — diskusija, tačiau autorius išliktų nežinomas.

— Ar jau pradėjai juos skaityti? — paklausė ji.

Lonis linktelėjo ir atsisėdo ant kėdės, nuo kurios prieš kelias minutes pakilo Silvija. Ji susikėlė kojas ant rašomojo stalo.

— Nieko naujo, — įvertino.

— Prasta erotika?

— Sakyčiau, panašiau į skystą pornografiją.

— Ir koks gi skirtumas?

— Po perkūnais, jeigu aš žinočiau. Ar pasakojau tau apie savo naująją paukštytę?

— Ne.

— Gardi.

— Oho.

— Aš rimtai. Padavėja. Karštesnės šiknytės dar neteko sutikti.

— Ir man būtina tai išgirsti todėl, kad?..

— Pavydi?

— Aha, — pasakė Liusi. — Tikriausiai. Gal parodysi tuos dienoraščius?

Lonis ištiesė keletą. Jiedu įniko skaityti. Po penkių minučių Lonis ėmė purtyti galvą.

— Kas? — paklausė Liusi.

— Kokio amžiaus dauguma tų vaikiščių? — pasiteiravo Lonis. — Kokių dvidešimties, teisingai?

— Teisingai.

— Ar jų intymios išdaigos trunka apie dvi valandas?

Liusi nusišypsojo:

— Gyva vaizduotė.

— Ar vyrukai taip ilgai ištempdavo tavo jaunystėje?

— Dabar jie tiek neištempia, — pareiškė ji.

Lonis išrietė antakį:

— Taip yra todėl, kad esi labai karšta. Jie nebegali kontroliuoti savęs. Tai tavo kaltė, ne kitaip.

— Hmmm. — Ji pabaksnojo pieštuko trintuku sau į apatinę lūpą. — Nebe pirmą kartą trauki šitą giesmelę, ar ne?

— Manai, kad turiu užtraukti naują? Ar tiks tokia: „Niekada anksčiau šito nepatyriau, prisiekiu?"

Liusi suniurnėjo:

— Atleisk, pabandyk dar sykelį.

— Prakeikimas.

Jiedu vėl palinko prie lapų. Lonis švilptelėjo ir pakratė galvą:

— Turbūt mes augome ne vienu laiku.

— Žinoma.

— Liusi? — Jis pakėlė akis nuo popierių. — Tau tikrai vertėtų pasimylėti.

— Aha.

— Žinai, aš mielai padėčiau. Be išankstinių sąlygų.

— O kaip gerbiama Gardžioji Padavėja?

— Mes mokame viską suderinti.

— Aišku.

— Aš juk siūlau paprasčiausią fizinį reikalą. Abipusį vamzdynų pravalymą, jeigu pagauni, kur aš kreipiu.

— Ša, aš skaitau.

Jis suprato. Po pusvalandžio Lonis palinko į priekį ir įsistebeilijo į ją.

— Kas?

— Paskaityk šitą, — tarė jis.

— Kodėl?

— Tiesiog paskaityk, gerai?

Ji gūžtelėjo pečiais ir padėjo skaitomą dienoraštį: dar viena istorija apie tai, kaip mergaitė nusigėrė su savo naujuoju vaikinu. Viskas baigėsi seksu trise. Liusi teko skaityti daugybę istorijų apie žaidimus trise. Nieko panašaus neįvyktų, jeigu ne alkoholis.

Tačiau po minutės visa tai išgaravo jai iš galvos. Ji pamiršo, kad gyvena viena, kad neturi šeimos, kad yra koledžo profesorė ar kad sėdi savo kabinete, iš kurio matyti universiteto kiemelis, kad čia pat, priešais ją, dunkso Lonis. Liusi Gould neliko. Jos vietoje atsirado jau-

nesnė moteris, tiksliau, mergaitė kitu vardu. Ji stovėjo ant suaugusio žmogaus gyvenimo slenksčio, tačiau vis dar buvo tokia vaikiška.

Tai atsitiko, kai man buvo septyniolika. Aš buvau vasaros stovykloje. Ten dirbau TK. Tai reiškia treniruočių konsultantė. Nesunku buvo gauti tą darbą, nes stovykla priklausė mano tėveliui...

Liusi stabtelėjo. Peržvelgė pirmą puslapį. Žinoma, jokios pavardės. Studentai atsiuntė darbus elektroniniu paštu. Lonis atspausdino. Nebuvo numatyta galimybė susekti, kas atsiuntė darbą. Ir tai guodė, juk nereikėjo baimintis, kad ant popieriaus liks pirštų atspaudų. Tiesiog anonimiškai nuspaudi klavišą ir išsiunti.

Tai buvo pati geriausia vasara mano gyvenime. Bent jau iki tos paskutinės nakties. Netgi dabar žinau, kad daugiau nieko panašaus nebepatirsiu. Keista, tiesa? Tačiau aš žinau. Žinau, kad niekada, niekada nebebūsiu tokia laiminga. Niekada. Dabar mano šypsena kitokia. Liūdnesnė, tarsi kas būtų ją nutrynęs.

Tą vasarą aš įsimylėjau. Čia jį vadinsiu P. Jis buvo vieneriais metais vyresnis už mane ir dirbo jaunesniuoju konsultantu. Stovykloje gyveno visa jo šeima. Jo sesuo irgi dirbo, o tėvas buvo stovyklos gydytojas. Tačiau tik išvydusi aš jų beveik nepastebėjau, nes tą akimirką, kai pamačiau P., man net kvapą užgniaužė.

Žinau, ką jūs galvojate: kvailas vasaros romanas. Ne. Dabar bijau, kad aš niekada nebemylėsiu kito taip, kaip jį. Skamba kvailai. Taip galvoja visi. Gal jie ir teisūs? Nežinau. Aš dar tokia jauna. Tačiau taip nėra. Jaučiuosi taip, tarsi turėjau progą būti laiminga ir ją praradau.

Liusi širdyje ėmė vertis ir plėstis kiaurymė.

Vieną naktį mes išėjome į mišką. Griežtos taisyklės tai draudė. Niekas taip gerai nežinojo tų taisyklių kaip aš, nes leidau čia vasaras nuo to laiko, kai man sukako devyneri. Būtent tada tėtis nupirko tą stovyklą. Tačiau P. budėjo naktimis. O kadangi stovykla priklausė mano

tėčiui, aš galėjau laisvai vaikščioti. Apsukru, ar ne? Du vaikai, kurie turėjo saugoti kitus stovyklautojus, įsimylėjo? Negali būti!

Jis nenorėjo eiti, nes manė turįs budėti, bet aš žinojau, kaip jį suvilioti. Žinoma, dabar gailiuosi. Tačiau taip padariau. Taigi mudu patraukėme į mišką. Vieni. O giria didžiulė. Pasuk ne ten — ir pasiklysi amžiams. Buvau girdėjusi istoriją apie tai, kad vaikai išeidavo ir nebegrįždavo. Žmonės šnekėjo, kad jie vis dar tebeklaidžioja, gyvendami lyg žvėreliai. O gal mirė ar dar blogiau. Na, jūs žinote tas pasakėles prie stovyklos laužo.

Aš tik kvatodavau klausydamasi jų. Jos manęs nebaugino. Dabar vien pagalvojusi sudrebu.

Mes žingsniavome tolyn. Kelią žinojau. P. laikė mane už rankos. O koks tamsumėlis girios! Už dešimties pėdų jau nieko nematyti. Mes išgirdome šnaresį ir supratome, kad miške yra dar kažkas. Aš nutirpau, tačiau, prisimenu, P. šypsojosi tamsoje ir vaipydamasis kraipė galvą. Matote, vienintelė priežastis, kodėl stovyklautojai susitikinėdavo miške, buvo ta, kad stovykla buvo mišri. Berniukų ir mergaičių puses skyrė šis miško plotelis. Štai taip.

P. atsiduso. „Verčiau patikrinkime", — pasakė jis. Arba kažką panašaus. Tiksliai nebeprisimenu jo žodžių.

Tačiau aš nenorėjau. Norėjau būti tiktai su juo.

Mano žibintuvėlis nebešvietė: išseko baterijos. Vis dar prisimenu, kaip mano širdis pradėjo smarkiai daužytis, kai sustojome tarp medžių. Štai aš patamsyje, susikibusi rankomis su mylimu vaikinu. Vos jis paliečia, aš ir tirpstu. Ar jums pažįstamas šis jausmas, kai negali išbūti be jo nė penkių minučių? Kai visos mintys sukasi vien apie jį? Kad ir ką darytum, tik ir svarstai: „Ką jis galvotų apie tai?" Beprotiškas jausmas. Nuostabus, bet ir skaudus. Pasidarai tokia pažeidžiama ir jautri, kad net baisu.

„Ššš, — sušnabžda jis. — Sustokime."

Gerai. Sustojame.

P. patraukia mane už medžio. Suima rankomis veidą. Jo rankos didelės, bet man toks mielas jų prisilietimas. Jis kilsteli mano veidą ir pabučiuoja. Aš jaučiu, kaip iš pačios širdies gilumos plazdėjimas pama-

žu apima visą kūną. P. atitraukia vieną ranką nuo veido. Uždeda ją man ant šono, prie pat krūties. Aš nebegaliu ištverti. Garsiai sudejuoju.

Mes aistringai bučiavomės. Norėjosi būti kuo arčiau vienas kito. Kiekviena mano kūno dalelė degė. Jis pakišo ranką po mano palaidinuke. Daugiau apie tai nieko nepasakosiu. Aš pamiršau šnaresį miške. Dabar suprantu, kad mes turėjome kam nors pranešti. Privalėjome neleisti jiems eiti tolyn į girią. Tačiau nieko panašaus nedarėme. Mes mylėjomės.

Aš buvau taip įsijautusi, kad iš pradžių net neišgirdau klyksmų. Nemanau, kad ir P. girdėjo.

Tačiau klyksmai netilo, — žinote, kaip žmonės apibūdina priešmirtinius riksmus? Būtent taip ir atrodė, tačiau lyg kokia atbuline tvarka. Tarsi mes abu veržėmės į kažkokią nuostabią šviesą, o tie klyksmai lyg virvė tempė mus atgal nuo jos, nors mes ir nenorėjome grįžti.

Jis liovėsi mane bučiuoti. Štai čia ir yra baisiausia.

Jis niekada daugiau manęs nebučiavo.

Liusi apvertė lapą, tačiau daugiau nieko nebuvo. Ji staigiai kilstelėjo galvą:

— Kur daugiau?

— Čia viskas. Prisimeni, pati sakei, kad siųstų dalimis? Tik tiek tebuvo.

Ji vėl įbedė akis į lapus.

— Kas yra, Liusi?

— Tu gerai nusimanai apie kompiuterius, tiesa, Loni?

Jis vėl išrietė antakį:

— Geriau pažįstu panelytes.

— Ar tau atrodo, kad aš nusiteikusi juokauti?

— Gerai jau, gerai, aš puikiai nusimanau apie kompiuterius. Kodėl klausi?

— Turiu sužinoti, kas rašė šitą.

— Bet...

— Turiu, — pakartojo ji, — sužinoti, kas rašė šitą.

Jų akys susidūrė. Kokią sekundėlę jis tyrinėjo jos veidą. Ji žinojo,

ką jis nori pasakyti. Tai būtų viso jų darbo išdavystė. Jiems teko skaityti tikrų siaubo istorijų, šiemet viena buvo netgi apie tėvo ir dukros kraujomaišą, tačiau jiedu niekada nebandė atsekti, kas rašė.

Lonis pasakė:

— Gal norėtum pasakyti, ką visa tai reiškia?

— Ne.

— Bet tu nori, kad prarastume per tiek laiko užsitarnautą pasitikėjimą?

— Taip.

— Nejaugi taip blogai?

Ji tik žiūrėjo į jį.

— A, velniai nematę, — tarė Lonis. — Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti.

3 skyrius

— Aš jums sakau, — dar kartą pakartojau. — Čia — Džilas Peresas.

— Vaikinas, kuris prieš dvidešimt metų žuvo drauge su jūsų seserimi.

— Akivaizdu, — tariau aš, — kad jis nežuvo.

Vargu ar jie patikėjo manimi.

— Gal čia jo brolis, — spėliojo Jorkas.

— Su mano sesers žiedu?

Dilonas pridūrė:

— Šitas žiedas niekuo neypatingas. Prieš dvidešimt metų tokie buvo labai madingi. Manau, ir mano sesuo tokį turėjo. Jeigu neklystu, ji gavo jį dovanų per savo šešioliktąjį gimtadienį. Ar jūsų sesers buvo išgraviruotas?

— Ne.

— Vadinasi, negalime būti dėl jo tikri.

Mes dar kurį laiką pasišnekėjome, tačiau nieko nauja neišsiaiš-

kinome. Aš iš tiesų nieko nežinojau. Jie pasakė, kad susisieks su manimi. Susiras Džilo Pereso šeimą, gal jie atpažins kūną. Aš nežinojau, ką daryti. Jaučiausi sutrikęs, sustingęs ir susipainiojęs.

Mano *BlackBerry* ir mobilusis telefonas plyšo. Vėlavau į susitikimą su didžiausios savo karjeroje bylos gynėjų komanda. Du turtingi koledžo teniso žaidėjai iš prašmatnaus Šort Hilo priemiesčio buvo kaltinami išprievartavę šešiolikmetę afrikiečių kilmės amerikietę iš Irvingtono, vardu, — ne, jos vardas nieko negelbėjo, — Šamikė Džonson. Teismo procesas buvo pradėtas, paskui atidėtas, o dabar, kol vėl visko nepradėjome iš naujo, tikėjausi nutraukti sandorį dėl įkalinimo laiko.

Policininkai parvežė mane į kontorą Niuarke. Puikiai žinojau, kad teisiamųjų advokatai mano vėlavimą įvertins kaip gudrų taktinį manevrą, tačiau nieko jau nebegalėjau pakeisti. Įėjęs į kabinetą, radau sėdinčius du pagrindinius teisiamųjų advokatus.

Vienas jų, Mortis Pjubinas, pakilo ir ėmė riaumoti:

— Tu, šunsnuki! Ar žinai, kuri dabar valanda? Ar žinai?

— Morti, ar numetei svorio?

— Tik nepradėk šito šūdo, gerai?

— Palauk, nepataikiau. Tu — aukštesnis, teisybė? Ūgtelėjai. Kaip tikras berniukas.

— Eik velniop, Koupai. Mes čia prasėdėjome ištisą valandą!

Antrasis advokatas, Fleras Hikoris, sėdėjo sukryžiavęs kojas ir dėl nieko nesuko sau galvos. Būtent su Fleru turėjau būti atsargus. Mortis buvo užgaulus ir norintis pasirodyti rėksnys. Fleras — kaltinamųjų advokatas. Jo bijojau kaip velnias kryžiaus. Jis — ne toks, kokio tikiesi. Visų pirma, Fleras — jis prisiekinėjo, kad toks jo tikrasis vardas, nors aš labai tuo abejoju — yra gėjus. Žinoma, čia nieko ypatingo. Tarp advokatų daug gėjų, tačiau Fleras buvo *gėjų* gėjus, kaip Liberaso ir Lizos Mineli meilės kūdikis, užaugintas ne kitaip, kaip pagal Straisend melodijas.

Teismo salėje Fleras nepritildydavo tono, bet sąmoningai pakeldavo.

Kokią minutę, kitą jis leido Morčiui tęsti savo tiradą. Fleras mankštino pirštus ir apžiūrinėjo savo manikiūrą. Buvo matyti, kad yra patenkintas. Paskui jis iškėlė ranką ir plazdančiu judesiu užčiaupė Mortį.

— Pakaks.

Jis vilkėjo purpurinės, o gal baklažano ar žemės spalvos kostiumą. Nelabai skiriu spalvas. Marškiniai tokie pat kaip ir kostiumas, ir solidus kaklaraištis. Ir nosinaitė kišenėje. Jėzau, ir batai tokios pat spalvos. Fleras pastebėjo, kad jį apžiūrinėju.

— Patinka? — paklausė.

— *Barney* vienijasi su *Village People**, — įvertinau aš.

Fleras susiraukė.

— Kas yra?

— *Barney, Village People,* — pasakė jis, papūsdamas lūpas. — Gal malonėtum rasti dar kokius du senesnius ir banalesnius pavyzdėlius?

— Norėjau paminėti purpurinį teletabį, bet užmiršau jo vardą.

— Tinkis Vinkis. Ir tas jau atgyvena. — Jis sukryžiavo rankas ir atsiduso. — Na, kadangi jau visi susirinkome į šitą aiškiai heterodekoruotą ofisą, gal tiesiog leiskime mūsų klientams neatsigręžiant išeiti.

Atrėmiau jo žvilgsnį.

— Jie tai padarė, Flerai.

Jis nepaneigė.

— Ar tu tikrai ketini pastatyti tą išprotėjusią striptizo šokėją ir prostitutę į liudininkų tribūną?

Aš ruošiausi ginti ją, ir jis jau puikiai žinojo faktus.

— Ketinu.

Fleras stengėsi nesišypsoti.

— Aš, — tarė jis, — sužlugdysiu ją.

Aš neatsakiau.

* *Barney* ir *Village People* — firminių parduotuvių pavadinimai; angl. *village people* — kaimiečiai.

Žinojau, kad jis taip ir padarys. Ne kartą įsitikinau, kad, nors ir griežtas bei tiesus, galiausiai Fleras vis tiek pelnydavo visų simpatijas. Jau atrodo, kad bent kai kurie prisiekusieji bus homofobai ir nekęs ar bijos jo. Kur tau, tik ne Flero. Prisiekusiosios trokšdavo eiti su juo apsipirkti ir pasipasakoti apie savo vyrų silpnybes. O vyrams nė mintis nekilo, kad jis galėtų užtraukti jiems bėdą.

Užtikrinta gynyba.

— Ko tu sieki? — paklausiau.

— Nerviniesi, ar ne? — nusišiepė Fleras.

— Aš tik tikiuosi apsaugoti išžaginimo auką nuo tavo gąsdinimų.

— *Moi?* — Jis prispaudė ranką sau prie krūtinės. — Aš — įžeistas.

Žvilgtelėjau į jį. Tuo metu atsidarė durys. Įėjo Lorena Mjuzė, mano vyriausioji bylų tyrėja. Ji buvo mano amžiaus, įpusėjusi ketvirtą dešimtį, ir dirbo žmogžudysčių tyrėja prie mano pirmtako Edžio Steinbergo.

Netarusi nė žodžio, nė nemostelėjusi, Mjuzė atsisėdo.

Aš vėl atsigręžiau į Flerą.

— Ko tu nori? — dar kartą paklausiau.

— Pirmiausia, — pradėjo Fleras, — noriu, kad gerbiamoji Šamikė Džonson atsiprašytų, jog dviem šauniems, garbingiems jaunuoliams sugadino reputaciją.

Aš nenuleidau nuo jo akių.

— O mes nutarsime nedelsiant atšaukti visus kaltinimus.

— Svajok toliau.

— Koupai, Koupai, Koupai. — Fleras pakraipė galvą ir sucaksėjo liežuviu.

— Aš pasakiau — ne.

— Tu toks nuostabus, kai vaidini tvirtą vyruką, bet ir pats tą puikiai žinai, ar ne? — Fleras nužvelgė Loreną Mjuzė ir jo veidą iškreipė grimasa. — O Dievuli, ką tu čia apsirengei?

Mjuzė atsisėdo tiesiau.

— Kas yra?

— Tavo garderobas. Tai koks nors naujas, siaubingas „Foks"

realybės šou: „Kada policininkės puošiasi." Dieve, tu mano! Ir tie bateliai...

— Jie praktiški, — pareiškė Mjuzė.

— Brangute, pirmoji mados taisyklė: „Nevartokite žodžių „bateliai" ir „praktiški" viename sakinyje." — Nė nemirktelėjęs Fleras atsisuko į mane. — Mūsų klientai prisipažįsta padarę nusižengimą, ir tu jiems skirsi bandomąjį laikotarpį.

— Ne.

— Ar galiu pasakyti tau porą žodžių?

— Tie du žodžiai nebus „bateliai" ir „praktiški", ar ne?

— Ne, bijau, kad jie tau bus skaudesni: Kelas ir Džimas.

Jis nutilo. Aš dirstelėjau į Mjuzė. Ji pasimuistė kėdėje.

— Du trumpučiai vardeliai, — linksmai tęsė Fleras. — Kelas ir Džimas. Dangiška muzikėlė mano ausims. Ar supranti, ką aš sakau, Koupai?

Aš neužkibau ant meškerės.

— Tavo tariamos aukos pareiškime — juk tu skaitei jos pareiškimą, ar ne? — paminėti jos žagintojų vardai: Kelas ir Džimas.

— Tai nieko nereiškia, — paprieštaravau.

— Na, matai, branguti, aš stengiuosi atkreipti dėmesį, nes manau, kad tai galėtų būti labai svarbu tavo bylai, — mūsų klientų vardai yra Beris Merencas ir Edvardas Dženretas. Ne Kelas ir Džimas. Beris ir Edvardas. Pakartok garsiai paskui mane. Nagi, drąsiau. Beris ir Edvardas. Na, ar tie du vardai skamba bent kiek panašiai kaip Kelas ir Džimas?

Išsišiepęs prabilo Mortis Pjubinas:

— Ne, nepanašiai, Flerai.

Aš tylėjau.

— Ir matai, toks yra tavo aukos pareiškimas, — tęsė Fleras. — Kaip manai, argi tai ne puiku? Palauk, leisk man jį surasti. Man taip patinka jį skaityti. Morti, gal tu turi? Pala, štai jis. — Fleras užsidėjo ant nosies pusmėnulio formos skaitymo akinius, atsikrenkštė ir pakeitė balsą: — „Tai padariusių jaunuolių vardai *buvo* Kelas ir Džimas."

Jis nuleido lapą ir pakėlė akis, tarytum laukdamas aplodismentų.

Aš nenusileidau:

— Tačiau rasta Berio Merenco sėklos.

— A, taip, bet jaunasis Beris — beje, gražutis berniukas, ir mes abu žinome, ką tai reiškia, — prisipažįsta, kad anksčiau tą vakarą jiedu su tavo nekantriąja, jaunąja panele ar ponia Džonson tikrai mylėjosi. Visi žinome, kad Šamikė buvo jų klube — dėl to nesiginčijama, ar ne?

Man tai nepatiko, bet atsakiau:

— Ne, dėl to nesiginčijama.

— Faktiškai mes abudu sutinkame, kad Šamikė Džonson dar prieš savaitę dirbo ten nuoga šokėja.

— Striptizo šokėja, — pataisiau.

Jis dėbtelėjo į mane.

— Taigi, ji sugrįžo. Be jokių kalbų apie kokias nors pinigines išmokas. Ir dėl to visi sutariame, teisybė? — Jis nesivargino laukti mano pritarimo. — Aš galiu atvesti penkis šešis berniukus, kurie patvirtins, kad ji su Beriu elgėsi labai draugiškai. Nagi, Koupai, juk tu — ne naujokas: ji — nuoga šokėja, nepilnametė. Prasmuko į koledžo studentų klubo vakarėlį. Ją nustvėrė gražutis turtingas berniukas. Jis metė ją, nepaskambino, ar kas nors panašaus. Ji ir susisielojo.

— Ir gavo daugybę mėlynių, — pridūriau.

Mortis smogė į stalą kumščiu it kūju.

— Jai tereikia gražaus pinigėlio, — rėžė jis.

Fleras jį sulaikė:

— Ne dabar, Morti.

— O man — nusišvilpt. Visiems aišku, ko jai reikia. Prisikabino prie jų, nes jie paskendę piniguose. — Mortis įbedė į mane patį nuožmiausią savo žvilgsnį. — Tu juk žinai, kad ji garsi kekšė, ar ne? Šamikė, — jis taip šlykščiai ištęsė jos vardą, jog net įsiutino mane, — matai, įsigijo advokatą. Ruošiasi papurtyti mūsų berniukus. Šita patelė tenori maišo pinigų. Tik tiek. Maišo pinigų.

— Morti? — prabilau aš.

— Ką?

— Ššš, dabar kalba suaugusieji.

Mortis nusišaipė:

— Tu nė kiek ne geresnis, Koupai.

Aš laukiau.

— Tu kaltini juos vien dėl to, kad jie — turtingi. Pats puikiai žinai. Ir žiniasklaidos akyse minkai tą „turtuoliai prieš vargšus" šūdą. Tik neapsimesk, kad taip nėra. Žinai, kas mane ėda? Žinai, kas iš tikrųjų bado man subinę?

Šį rytą susukau vidurius, dabar subadžiau subinę. Sėkminga diena!

— Pasakyk, Morti.

— Tai priimtina mūsų visuomenėje, — pasakė jis.

— Kas?

— Nekęsti turtingųjų. — Mortis piktai švystelėjo aukštyn rankas. — Tik ir tegirdi: „Aš nekenčiu jo, jis toks turtingas." Štai, kad ir Enrono ar kiti skandalai. Labai drąsu prisipažinti, kad nekenti turtuolių. Jeigu aš kada nors prasižiočiau: „Ei, aš nekenčiu neturtėlių", mane iš karto pakartų. Bet turtuolių vardus gali skanduoti kiek sveikas. Turtuolių nedraudžiama nekęsti.

Dėbtelėjau į jį.

— Gal jiems derėtų susiburti į paramos būrį?

— Eik velniop, Koupai.

— Ne, aš rimtai sakau. Koziris — Holiburtono vyrukai. Turiu galvoje, pasaulis negražiai elgėsi su jais. Paramos grupę — štai ką jiems reikia įsteigti. Galėtų vesti kokį nors televizijos maratoną ar panašiai.

Fleras Hikoris atsistojo. Žinoma, jis tai padarė teatrališkai. Jau maniau, kad padarys reveransą.

— Manau, šiandien pakaks. Iki rytojaus, gražuoli. O tu... — jis dėbtelėjo į Loreną. Mjuzė prasižiojo, užsičiaupė, nusipurtė.

— Flerai?

Jis grįžtelėjo į mane.

— Dėl to Kelo ir Džimo, — tariau aš. — Tie vardai tiesiog patvirtina, kad ji sako tiesą.

Fleras nusišypsojo:

— Gal paaiškinsi?

— Jūsų berniukai — ne pėsti. Pasivadino Kelu ir Džimu, kad ji žinotų ir pasakytų.

Jis išrietė antakį:

— Manai, kas nors ja patikės?

— Kam jai taip sakyti, Flerai?

— Atsiprašau?

— Jeigu Šamikė norėjo pakišti tavo klientus, kodėl nepasakė tikrųjų jų vardų? Kam jai kurti dialogą su Kelu ir Džimu? Pats skaitei jos parodymus: „Pasuk ją šitaip, Kelai." „Palenk ją, Džimai." „Ūū, Kelai, jai šitaip patinka." Kam jai viską sukurti?

Atsakė Mortis:

— Kadangi ji yra pinigų ištroškusi už šūdą šlykštesnė kekšė.

Bet aš pamačiau, kad laimėjau tašką prieš Flerą.

— Tai nieko nereiškia, — pasakiau jam.

Fleras palinko į mane:

— Štai kas, Koupai: tai ir neturi nieko reikšti. Pats žinai. Gal tu ir teisus. Gal tai ir nieko nereiškia, tačiau viską labai supainioja. O painiava tiesiog geidžia mano mylimo gražuolėlio pono Protingojo Skeptiko. — Jis nusišypsojo. — Nesvarbu net ir fizinis paliudijimas. Puiku, ta mergšė pradės liudyti, aš nesusilaikysiu. Bus žaidimas, setas, mačas. Abu puikiai žinome.

Jie patraukė durų link.

— Iki, drauguži. Pasimatysime teisme.

4 skyrius

Kelias sekundes mudu su Mjuzė neištarėme nė žodžio.

Kelas ir Džimas. Šie vardai perliejo mus it šaltas vanduo.

Beveik visada vyriausiasis bylų tyrėjas būdavo koks nors vy-

riškosios giminės atstovas: šiurkštus vyrukas, per daugelį metų sugrubęs nuo to, ką teko patirti; su dideliu pilvuku, sunkiai šnopuojantis, vilkintis gerokai nutrintą neperšlampamą apsiaustą. Tai tokio vyruko darbas būtų manevruoti stumdant neklastingą, tiesų valstijos apygardos prokurorą, politinį statytinį kaip aš, po Esekso apygardos teisinės sistemos ringus.

Lorena Mjuzė, ko gero, buvo penkių pėdų ūgio ir svėrė maždaug tiek pat, kiek vidutinė ketvirtokė. Kai aš pasirinkau Mjuzė, per veteranus nugurgėjo šlykščios vilnelės, tačiau toks jau mano asmeninis nusistatymas: man labiau patinka tokio amžiaus netekėjusios moterys. Tokios ir dirba geriau, ir yra lojalesnės. Tuo įsitikinau tirdamas kone kiekvieną bylą. Susirask vyresnę nei, tarkim, trisdešimt trejų, netekėjusią moterį, ir ji atsiduos savo karjerai, ir paaukos tau tiek valandų bei atsidavimo, kiek nesulauktum iš ištekėjusiųjų ir auginančių vaikus.

Be to, Mjuzė buvo neįtikėtinai talentinga bylų tyrėja. Su ja man patikdavo gvildenti klausimus. Turėčiau pasakyti — „perkratinėti" juos, tačiau, suprantama, jūs tik atsidustumėte. Šią akimirką ji spoksojo į grindis.

— Apie ką mąstai? — paklausiau.

— Ar šitie bateliai iš tikrųjų tokie bjaurūs?

Aš žiūrėjau į ją ir laukiau.

— Trumpai tariant, — pasakė ji, — jeigu nesugebėsime paaiškinti, iš kur tie vardai Kelas ir Džimas, mes — susimovę.

Aš užverčiau galvą į lubas.

— Kas? — paklausė Mjuzė.

— Tie du vardai.

— O ką?

— Kodėl? — jau kelintąkart paklausiau aš. — Kodėl Kelas ir Džimas?

— Nežinau.

— Tu dar kartą apklausei Šamikę?

— Apklausiau. Jos istorija nesikeičia. Jie pasivadino tais dviem

vardais. Manau, tu teisus. Jie juos susigalvojo, kad Šamikės pasakojimas pasirodytų idiotiškas.

— Bet kodėl jie pasivadino būtent šiais vardais?

— Turbūt tokie pirmiausia šovė į galvą.

Aš susiraukiau.

— Mes kažko nežinome, Mjuzė.

Ji linktelėjo:

— Suprantu.

Man visada labai gerai sekėsi tvarkyti savo gyvenimą. Mums visiems sekasi, bet man — ypač. Savo paties pasaulėlyje galiu sukurti atskiras visatas. Galiu tvarkyti vieną savo gyvenimo dalį, jokiu būdu neleisdamas jai įsiterpti į kitą. Kai kurie žmonės žiūri filmus apie gangsterius ir stebisi, kaip tas banditas gali būti toks tūžmus gatvėse ir toks mylintis bei atsidavęs namuose. Aš žinau. Aš pats toks.

Nesididžiuoju tuo. Tai nebūtinai žavus bruožas. Tiesa, jis apsaugo, tačiau man teko matyti, kokius veiksmus jis pateisina.

Taigi paskutinįjį pusvalandį aš vijau šalin savaime suprantamus klausimus: jeigu Džilas Peresas visą šį laiką buvo gyvas, kur jis slėpėsi? Kas tą naktį įvyko miške? Ir, žinoma, svarbiausias klausimas: jeigu Džilas Peresas liko gyvas tą siaubingą naktį...

Ar mano sesuo irgi gyva?

— Koupai?

Tai Mjuzė.

— Kas yra?

Norėjau papasakoti jai. Tačiau dabar ne laikas. Pirmiausia pats turėjau viską gerai apsvarstyti. Suvokti, kas yra kas. Įsitikinti, kad ten tikrai Džilo Pereso kūnas. Aš atsistojau ir priėjau prie Mjuzė.

— Kelas ir Džimas, — tariau aš. — Turime nedelsdami išsiaiškinti, ką visa tai, po velnių, reiškia.

Mano svainė Greta ir jos vyras Bobas gyveno Makmenšeno stiliaus pastate naujame aklagatvyje, kuris atrodo kaip ir bet kuris

kitas naujas aklagatvis Šiaurės Amerikoje. Sklypai yra per maži didžiuliams, plytiniams juose pastatytiems rūmams. Nors tie pastatai skiriasi formomis ir atspalviais, kažkodėl visi atrodo vienodi. Kad ir kiek stengtasi juos pasendinti, nuo to jie tik atrodo dirbtinesni.

Gretą sutikau dar prieš susipažindamas su savo žmona. Mano motina pabėgo, kai man dar nebuvo sukakę dvidešimt, tačiau prisimenu, ką ji pasakė man prieš kelis mėnesius iki Kamilei pradingstant tame miške. Mūsų gana mišriame miestelyje buvome neturtingiausi gyventojai. Imigrantai, atkeliavę iš senosios Sovietų Sąjungos, kai aš tebuvau ketverių. Iš pradžių sekėsi gerai — atvykome į JAV kaip didvyriai, tačiau labai greitai reikalai suprastėjo.

Gyvenome viršutiniame namo, kuriame buvo įsikūrusios trys šeimos, aukšte, Naujajame Oranže, nors mūsų Kolumbijos vidurinė mokykla buvo Vakarų Oranže. Mano tėvas, Vladimiras Kopinskis (jis suanglino pavardę ir tapo Kouplendu), kažkada dirbo gydytoju Leningrade, tačiau Amerikoje negalėjo gauti licencijos tam darbui. Taigi pradėjo dažyti namus. Mano motina, trapi gražuolė, vardu Nataša, kažkada išdidi, išsimokslinusi, aristokratų, universiteto profesorių dukra, ėmėsi įvairiausių valymo darbų turtingesnių šeimų namuose Šort Hile ir Livingstone, tačiau niekada ilgai neištverdavo vienoje vietoje.

Vieną dieną mano sesuo Kamilė grįžo iš mokyklos ir pradėjo mane erzinti, girdi, kažkokia turtinga miesto panelė mane aistringai įsimylėjo. Motina sukruto.

— Tu pasikviesk ją kur nors, — patarė ji man.

Aš nusivaipiau:

— Ar tu esi ją mačiusi?

— Esu.

— Taigi žinok, — pareiškiau tikru septyniolikmečio balsu: — Ji — pabaisa.

— Yra toks senas rusiškas posakis, — atrėmė mama, prasmingai iškeldama pirštą. — Kiekviena turtinga mergaitė yra graži, jeigu ji sėdi ant savo pinigų.

Būtent tokia ir buvo mano pirmoji mintis, kai išvydau Gretą. Jos tėvai, mano buvę uošviai ir, tikiuosi, vis dar mano Karos seneliai, — piniguočiai. Mano žmona skendėjo piniguose. Jie visi pagal įgaliojimą palikti Karai. Aš esu testamento vykdytojas. Mudu su Džeine ilgai ir rimtai diskutavome, kokio amžiaus sulaukus leisti Karai perimti didžiąją turto dalį. Nesinori, kad per jauna paveldėtų šitiek pinigų, bet, kita vertus, tai jos pinigai.

Mano Džeinė pasirodė tokia praktiška, kai gydytojai paskelbė jai mirties nuosprendį. Aš negalėjau klausytis. Daug sužinai, kai tavo mylimas žmogus slysta nebūtin. Aš sužinojau, kokia nuostabiai stipri ir drąsi mano žmona. Prieš jai susergant, būčiau manęs, kad tai — neįmanoma. Supratau ir tai, kad aš neturiu tokių savybių.

Kara ir mano dukterėčia Medison žaidė ant keliuko prie namo. Dienos jau buvo pradėjusios ilgėti. Medison sėdėjo ant asfalto ir piešė kreida cigarus primenančias figūras. Mano dukrelė važinėjosi vienu tų lėtaeigių automobiliukų, kurie tarp dabartinių ikišešiamečių itin populiarūs. Tiesa, paprastai savininkai nežaidžia su jais — automobiliukais važinėjasi žaidimų draugai. Žaidimų draugai. O kaip aš nekenčiu šio žodžio.

Išlipau iš automobilio ir šūktelėjau:

— Sveikos, mergaitės!

Aš laukiau, kad abi šešiametės mes savo darbus, stryktels ir atlėkusios stipriai apglėbs mane. Deja. Medison dirstelėjo mano pusėn, tačiau tokio abejingumo galėtum sulaukti tik iš žmogaus, kuriam skalpeliu buvo atskirtas smegenų ryšys su pasauliu. Mano dukra apsimetė, kad negirdi. Kara suko džipą ratu. Baterija greitai seko, elektrinis visureigis šliaužė lėčiau negu mano dėdė Morisas, artėdamas prie kontrolės punkto.

Greta atstūmė duris su tinkleliu.

— Sveikas.

— Sveika, — atsakiau aš. — Kaip baigėsi gimnastų pasirodymas?

— Nesijaudink, — nuramino mane Greta, ranka prisidengdama akis, lyg atiduodama pagarbą. — Viską rasi vaizdajuostėje.

— Protingai padarei.

— O ko norėjo tie du farai?

Aš gūžtelėjau pečiais:

— Tiesiog dirbo savo darbą.

Ji nepatikėjo, bet ir nesigilino.

— Aš įnešiau Karos kuprinę vidun.

Durys užsitrenkė paskui ją. Iš kiemo pusės prie namo artėjo darbininkai. Bobas ir Greta kieme įsirenginėjo baseiną. Jie jau kelerius metus tai planavo, bet vis laukė, kol Medison ir Kara paaugs, kad galėtų saugiai plaukioti.

— Eikš, — pašaukiau dukrą, — reikia važiuoti.

Kara ir toliau nebekreipė dėmesio į mane apsimesdama, kad rausvo Barbės džipo burzgesys užgožia bet kokius kitus garsus. Susiraukęs nupėdinau prie jos. Kara juokingai užsispyrusi. Norėčiau pasakyti: „kaip jos mama“, tačiau manoji Džeinė buvo pati kantriausia ir supratingiausia moteris. Stebėtina, jog matai tiek gerus, tiek blogus savo vaikų bruožus. Jei kalbėtume apie Karą, regis, visas neigiamas savybes ji bus paveldėjusi iš manęs, savo tėvo.

Medison padėjo kreidą.

— Eikim, Kara.

Kara nereagavo. Medison trūktelėjo pečiais žiūrėdama į mane ir atsiduso, lyg būtų užgriuvę visi vaikiško pasaulio rūpesčiai.

— Labas, dėde Koupai.

— Labas, brangute. Ar gera tavo žaidimų draugė?

— Ne, — atsakė Medison, įsirėmusi kumšteliais į šonus. — Kara niekada nežaidžia su manimi. Ji žaidžia tik su mano žaislais.

Mano veido išraiška turėjo byloti, kad suprantu ją.

Pasirodė Greta, nešina kuprine.

— Mes padarėme namų darbus, — pasakė ji.

— Ačiū.

Ji numojo ranka.

— Kara, mieloji? Tavo tėtis jau čia.

Kara apsimetė ir jos negirdinti. Žinojau, kad dukrą tuoj ištiks irzlumo priepuolis. Įtariu, kad ir tai ji paveldėjo iš manęs. Mūsų Disnė-

jaus inspiruotu požiūriu į pasaulį, našlio tėvo ir dukros santykiai yra stebuklingi. Štai vaikiški filmukai: „Undinėlė", „Gražuolė ir pabaisa", „Mažoji princesė", „Aladinas". Filmukuose neturėti motinos, regis, yra gana pravartu, nors iš tiesų toks požiūris iškreiptas. Nes mamos netektis mažai mergytei yra pats baisiausias dalykas.

Aš labai tvirtai pasakiau:

— Kara, jau važiuojame.

Jos veidas sustingęs; aš pasiruošiau ginčui, tačiau, laimė, įsikišo dievai. „Barbės" baterija visiškai išseko. Rausvasis džipas sustojo. Kara bandė savo jėgomis pavaryti džipuką dar kokią pėdą į priekį, tačiau jis atsisakė. Kara atsiduso, išlipo iš džipo ir patraukė prie automobilio.

— Atsisveikink su teta Greta ir savo pussesere.

Ji tai padarė tokiu suniurusiu balsu, kad pavydėtų ir paauglė.

Kai grįžome namo, Kara nepaklaususi įsijungė televizorių ir įsitaisė žiūrėti *SpongeBob* filmuko serijos. Galima pagalvoti, kad nieko kito nerodo, tik tą *SpongeBob*. Įdomu, gal yra visa *SpongeBob* stotis? Taip pat atrodo, kad tėra trys to filmuko serijos. Tačiau vaikams tai nė motais.

Jau ruošiausi kažką sakyti, bet susilaikiau. Šią minutę norėjau, kad ji nukreiptų dėmesį kitur. Vis dar negalėjau rasti galų Šamikės Džonson išžaginimo byloje, be to, dar galvojau apie netikėtą Džilo Pereso nužudymą. Prisipažįstu, kad didžiausia mano karjeroje byla suvis rietė mane į ožio ragą.

Ėmiausi ruošti vakarienę. Beveik kiekvieną vakarą einame kur nors pavalgyti arba užsisakome maisto į namus. Samdau auklę-ekonomę, tačiau šiandien jai laisva diena.

— Ar mėsainiai tiks?

— Bet kas.

Suskambo telefonas. Atsiliepiau.

— Ponas Kouplendas? Čia detektyvas Takeris Jorkas.

— Taip, detektyve, kuo galiu padėti?

— Mes radome Džilo Pereso tėvus.

Aš stipriai suspaudžiau telefoną.

— Ar jie atpažino kūną?

— Dar ne.

— Ką jiems pasakėte?

— Neįsižeiskite, pone Kouplendai, tačiau apie tokius dalykus nekalbama telefonu. Juk negalime tėvams pasakyti: „Jūsų dingęs vaikas gal ir buvo gyvas visą šį laiką, bet, matote, jį ką tik nužudė?“

— Suprantu.

— Taigi mes nieko aiškaus jiems nepasakėme. Atsivešime juos ir žiūrėsime, ar tėvai jį atpažins. Bet yra dar vienas dalykas: ar jūs įsitikinęs, kad jis — Džilas Peresas?

— Gana tikras.

— Tikriausiai suprantate, kad to nepakanka.

— Suprantu.

— Kad ir kaip ten būtų, jau vėlu. Mudu su partneriu jau baigėme darbą. Rytoj rytą pasiųsime kurį nors savo vyrų atvežti Peresus.

— Vadinasi, šis skambutis ne daugiau kaip mandagumo gestas?

— Panašiai. Suprantu jūsų susidomėjimą. Gal ir jūs rytą atvažiuotumėte, na, jeigu iškiltų kokių nors keistų klausimų.

— Kur?

— Į morgą. Gal atvažiuoti jūsų paimti?

— Ne, rasiu kelią ir pats.

5 skyrius

Po kelių valandų aš apkamšiau lovoje dukrą.

Kai ateina laikas miegoti, Kara niekada nesipriešina. Turime puikią nusistovėjusią tvarką. Aš paskaitau jai. Ne todėl, kad visi žurnalai apie vaikų auginimą taip pataria. Skaitau, nes jai tai labai patinka. Klausydama ji niekada neužmiega. Skaitau kas vakarą, ir kad bent kartelį ji būtų užsnūdusi. Aš užsnūstu. Kai kurios tų knygų — baisios. Užmiegu tiesiog jos lovoje. Ji leidžia.

Nespėdamas tenkinti jos nepasotinamo troškimo klausytis, pradėjau nešti audiokasetes. Aš paskaitau, o po to ji gali klausytis vieną juostos pusę, paprastai 45 minutes, kol ateina laikas sumerkti akis ir panirti į sapnus. Kara supranta ir mėgsta šitą tvarką.

Kaip tik dabar skaitau jai Roald Dahl knygą. Ji klausosi ištempusi ausis. Pernai nusivedžiau ją į spektaklį „Liūtas Karalius" ir ten už labai neprotingą kainą nupirkau jai lėlę Timoną. Ji laiko ją pasispaudusi dešine ranka. Timonas irgi gana godus klausytojas.

Baigęs skaityti pabučiavau Karą į skruostuką. Ji kvepėjo vaikišku šampūnu.

— Labanakt, tėveli, — pasakė ji.

— Labanakt, Moliūgėli.

Vaikai. Vieną akimirką jie primena prastos nuotaikos apimtą Medėją, o kitą būna tarsi Dievulio išbučiuoti angelėliai.

Išjungiau magnetofoną, užgesinau šviesą ir nusileidau žemyn į savo kabinetą prie kompiuterio. Esu prisijungęs prie darbinių laikmenų. Atsiverčiau Šamikės Džonson išžaginimo bylą ir įnikau į ją.

Kelas ir Džimas.

Mano auka ne iš tų, kurios pelno prisiekusiųjų užuojautą. Šamikei — šešiolika, ji augina nesantuokinį vaiką. Du kartus buvo areštuota už kabinėjimąsi gatvėje prie vyrų, vieną kartą — už marihuanos laikymą. Ji uždarbiaudavo vakarėliuose kaip striptizo šokėja. Ne paslaptis, kad tokios merginos dar vadinamos nuogomis šokėjomis. Žmonės domėsis, ką ji veikė per tą vakarėlį. Šitas klausimas manęs netrikdė. Aš dar aršiau kausiuosi. Ne todėl, kad man rūpi politinis teisumas, bet todėl, kad siekiu teisingumo. Jeigu Šamikė būtų blondinė studentų tarybos viceprezidentė tik baltiesiems skirtame Livingstone, o tie berneliai — juodukai... Et, ką čia kalbėti.

Šamikė yra asmuo, žmogus. Ji nenusipelnė tokio Berio Merenco ir Edvardo Dženreto elgesio.

Aš prikalsiu jų šiknas prie sienos.

Grįžau į pačią bylos pradžią ir pradėjau kruopščiai tyrinėti. Vaikinų studentų klubas buvo įsikūręs ištaigingame pastate su marmuro kolonomis, graikiškais užrašais, neseniai išdažytas ir išklotas naujais

kilimais. Aš patikrinau telefonus, kurių čia neapsakoma daugybė. Kiekvienas jaunuolis turi savo asmeninę liniją, o ką jau kalbėti apie mobiliuosius telefonus. Patikrinau žinutes, elektroninius paštus, mažuosius *BlackBerry* kompiuterius. Vienas iš Mjuzė tyrimo grupės narių atsekė visus telefonų numerius, kur iš ten tą naktį buvo skambinta. Jų buvo daugiau nei šimtas, tačiau nė vienas nekrito į akis. Visos kitos sąskaitos — įprastinės: už elektrą, vandenį, naudojimąsi vietine svaigiųjų gėrimų parduotuve, už namo prižiūrėtojų paslaugas, kabelinę televiziją, tiesioginius patarnavimus, „NetFlix" filmų užsakymo internetu agentūrą, picos užsakymą internetu...

Palaukite.

Aš mąsčiau apie tai. Galvojau apie nukentėjusiosios parodymus. Nebūtina jų vėl skaityti. Šlykštūs ir gana specifiniai. Tiedu berneliai vertė Šamikę juos tenkinti, visą laiką kalbėjo. Bet kažkas, kaip jie ją stumdė ir vartė...

Suskambo telefonas. Lorena Mjuzė.

— Geros naujienos? — paklausiau.

— Tiktai tuo atveju, jeigu posakis „Gera naujiena — kai nėra naujienų" yra teisingas.

— Neteisingas, — pasakiau aš.

— Prakeikimas.

— O kas pas tave gero? — paklausė ji.

Kelas ir Džimas. Ko, po perkūnais, aš nesuprantu? Kažko trūksta, kažko negaliu nutverti. Žinote tą jausmą, kai žodis sukasi ant liežuvio galo, kaip antai šunelio vardas seriale „Pasijonio sankryža"* ar boksininko vardas, kurį ponas T. vaidino filme „Rokis III"? Būtent taip. Sukasi čia pat, o nenutveri.

Kelas ir Džimas.

Atsakymas buvo kažkur čia pat, smegenyse už kampo, kiūtojo ir slėpėsi. Tebūsiu prakeiktas, jeigu liausiuosi naršęs ir, suradęs tą suskį, nepriplosiu jo prie sienos.

— Kol kas nieko, — pasakiau. — Bet nenuleiskime rankų.

* *Petticoat Junction* — JAV populiarus 1963--1970 m. televizijos komedijinis serialas.

*

Kitą dieną, iš pat ankstyvo ryto, detektyvas Jorkas sėdėjo priešais ponus Peresus.

— Ačiū, kad atvykote, — tarė jis.

Prieš dvidešimt metų ponia Peres dirbo tos stovyklos skalbykloje, tačiau po tragedijos sutikau ją tik kartą. Netoli tos vietos, kur dabar buvome, dideliuose, įmantriuose teismo rūmuose vyko posėdis, kuriame dalyvavo aukų šeimos: turtingieji Grynai, dar turtingesni Bilingemai, plikiai Kouplendai ir dar didesni plikiai Peresai. Klasikinė byla: keturios šeimos prieš stovyklos savininką. Tą dieną Peresai beveik neištarė nė žodžio. Tiesiog sėdėjo, klausėsi ir leido kitiems šūkalioti ir vadovauti. Pamenu, ponia Peres laikė suspaudusi savo rankinę ant kelių. Dabar ji pasidėjo ją ant stalo, tačiau abi rankos vis vien buvo prilipusios prie šonų.

Jie sėdėjo apklausos kambaryje. Detektyvo Jorko siūlymu aš visus stebėjau pro vienpusį langą. Jis kol kas nenorėjo, kad jie mane pamatytų. Protinga mintis.

— Kodėl mes čia? — paklausė ponas Peresas.

Peresas buvo kūningas, marškiniai vienu dydžiu per maži, tad pilvas veržėsi pro sagas.

— Ne taip lengva atsakyti. — Detektyvas Jorkas dirstelėjo į veidrodį, ir aš supratau, kad jis ieško manęs. — Na, netrukus paaiškinsiu.

Ponas Peresas prisimerkė. Ponia Peres dar stipriau sugniaužė savo rankinę. Aš nejučia pagalvojau, ar tik ne tą pačią rankinę ji globė ir prieš penkiolika metų. Keista, kur kartais mintys nuklysta būtent tokiomis aplinkybėmis.

— Vakar Manhatane, Vašington Haits kvartale, buvo įvykdyta žmogžudystė, — pradėjo Jorkas. — Skersgatvyje, netoli 157-osios gatvės, mes radome kūną.

Nenuleidau akių nuo jų veidų. Peresai nereagavo į šiuos žodžius.

— Nužudytasis yra vyras, trisdešimt penkerių–keturiasdešim-

ties metų amžiaus. Ūgis — penkios pėdos ir dešimt colių, sveria šimtą septyniasdešimt svarų. — Ritmingai, kaip ir įprasta profesionalui, dėstė detektyvas Jorkas. — Vyriškis pasivadinęs kita pavarde, todėl mums sunku nustatyti jo tapatybę.

Jorkas nutilo. Klasikinė metodika: pažiūrėti, ar jie ką nors pasakys. Ponas Peresas prabilo:

— Aš nesuprantu, kuo mes čia dėti.

Ponios Peres akys nuslydo iki vyro, tačiau nė viena kita jos kūno dalis nesujudėjo.

— Tuojau pasakysiu.

Aš kone įsivaizdavau, kaip dirba Jorko smegenys svarstant, nuo ko pradėti, kaip prašnekti apie kišenėje gulinčias laikraščių iškarpas ir žiedą. Beveik įsivaizdavau, kaip jis mintyse repetuoja žodžius ir suvokia, kaip idiotiškai skamba. Iškarpos, žiedas — iš tikrųjų jie nieko neįrodo. Staiga netgi aš pradėjau abejoti. Štai ta akimirka, kai Peresų pasaulis bus sudarkytas tarytum paskerstas veršelis. Džiaugiausi, kad stoviu už stiklo.

— Mes atsivežėme liudytoją atpažinti kūną, — tęsė Jorkas. — Jis mano, kad nužudytasis yra jūsų sūnus Džilas.

Ponia Peres užsimerkė. Ponas Peresas sustingo. Kurį laiką niekas nepratarė nė žodžio, niekas nesukrutėjo. Peresas nežiūrėjo į savo žmoną. Ji nežiūrėjo į jį. Jie sėdėjo suakmenėję, ore tebevirpant tiems žodžiams.

— Mūsų sūnus buvo nužudytas prieš dvidešimt metų, — pagaliau ištarė ponas Peresas.

Jorkas linktelėjo nesumodamas, ką pasakyti.

— Ar tai reiškia, kad jūs pagaliau suradote jo kūną?

— Ne, ne tai. Jūsų sūnui buvo aštuoniolika metų, kai jis dingo, tiesa?

— Beveik devyniolika, — tarė ponas Peresas.

— Kaip minėjau, nužudytajam netoli keturiasdešimties.

Pereso tėvas atsilošė kėdėje. Motina vis dar nesukrutėjo.

Jorkas metė kitą klausimą:

— Jūsų sūnaus kūnas taip ir nebuvo rastas, ar ne?

— Ar norite mums pasakyti?..

Pono Pereso balsas nutrūko. Niekas nepuolė aiškinti: „Taip, būtent tai ir norime pasakyti — jūsų sūnus Džilas visus tuos dvidešimt metų buvo gyvas, o dabar, kai pagaliau turite galimybę susitikti su savo dingusiu vaiku, jį nužudė. Gyvenimas — bezdalas, gal ne?"

Ponas Peresas tarė:

— Tai — beprotybė.

— Suprantu, ką tai reiškia...

— Kodėl galvojate, kad jis — mūsų sūnus?

— Kaip jau sakiau, turime liudytoją.

— Kas jis?

Pirmą kartą išgirdau prabylant ponią Peres. Vos nepritūpiau.

Jorkas pabandė nuraminti:

— Klausykite, aš suprantu, kad jūs susirūpinote...

— Susirūpinome?

Vėl tėvas.

— Ar jūs žinote, ką tai reiškia... ar galite įsivaizduoti?..

Jo balsas ir vėl nutrūko. Žmona paėmė jam už rankos. Atsisėdo šiek tiek tiesiau. Sekundėlę ji dirstelėjo į langą, ir pamaniau, kad pamatė mane. Ji įsmeigė į Jorką akis ir tarė:

— Manau, turite kūną.

— Taip, ponia.

— Ir todėl atsivežėte mus čia. Norite, kad pažiūrėtume ir pasakytume, ar tai mūsų sūnus.

— Taip.

Ponia Peres atsistojo. Jos vyras, toks menkutis ir bejėgis, sekė ją akimis.

— Gerai, — tarė ji. — Tai kodėl neiname?

Ponai Peresai nužingsniavo koridoriumi.

Aš sekiau juos tam tikru atstumu. Mane lydėjo Dilonas. Jorkas liko su tėvais. Ponia Peres ėjo iškelta galva. Ji vis tebespaudė prie savęs rankinę, tarytum bijotų kokio nors vagišiaus. Laikėsi priekyje

vyro per kokį žingsnį. Nori nenori tampi moterų diskriminacijos šalininku: turėtų būti priešingai — motina susmunka, tėvas stumiasi pirmyn. Ponas Peresas buvo stiprus iki tol. Dabar, kai granata sprogo, iniciatyvą perėmė ponia Peres. Jos vyras, regis, kas žingsnį vis labiau metėsi į kuprą.

Nutrintos koridoriaus linoleumo grindys ir šaltos betono sienos atrodė panašiai kaip daugelyje įstaigų, trūko tik kokio nors nuobodžiaujančio biurokrato, ramstančio tas sienas per kavos pertraukėlę. Klausiausi žingsnių aido. Ponia Peres buvo užsisegusi sunkias auksines apyrankes. Jos dzingsėjo žingsnių ritmu.

Kai jie pasuko į dešinę prie to paties lango, kur vakar stovėjau aš, Dilonas staiga ištiesė ranką priešais mane, tarytum norėdamas apsaugoti mane lyg vaiką, sėdintį ant priekinės sėdynės, kai jis ką tik staiga numynė stabdį. Mes sustojome už gerų dešimties jardų taip, kad jie mūsų nematytų.

Buvo sunku įžiūrėti veidus. Peresai stovėjo vienas šalia kito. Nesiliesdami. Mačiau, kaip ponas Peresas palenkė galvą. Jis vilkėjo mėlyną sportinį megztinį. Ponios Peres tamsi palaidinukė buvo beveik tokios pat spalvos kaip išdžiūvęs kraujas. Pasipuošusi daugybe aukso. Aš nukreipiau žvilgsnį į kitą žmogų — šį kartą gultą prie lango stūmė barzdotas vyras. Lavoną dengė paklodė.

Kai gultas jau buvo vietoje, barzdočius žvilgtelėjo į Jorką. Šis linktelėjo. Vyriškis atsargiai pakėlė užklotą, tarytum po juo būtų kas nors dūžtama. Nors ir bijojau sukelti menkiausią šnaresį, vis dėlto šiek tiek pasisukau į kairę. Norėjau pamatyti nors kraštelį ponios Peres veido.

Prisimenu skaitęs apie kankinamas aukas, kurios trośko parodyti, kad kažką nors šiek tiek gali kontroliuoti. Jos iš paskutiniųjų tvardosi, kad nesušuktų, kad nepersikreiptų veidas, kad niekuo neišsiduotų, kad tik nesuteiktų savo kankintojams nė trupučio pasitenkinimo. Kažką panašaus išvydau ponios Peres veide. Ji įsitempė. Smūgį priėmė nežymiai sudrebėdama. Tik tiek.

Ji dar kurį laiką žiūrėjo. Niekas nekalbėjo. Nevalingai sulaikiau

kvapą. Aš nukreipiau žvilgsnį į poną Peresą. Jo akys buvo įbestos į grindis. Šlapios. Pamačiau, kaip suvirpėjo lūpos.

Nenusukdama akių ponia Peres pasakė:

— Tai ne mūsų sūnus.

Tyla. Šito aš nesitikėjau.

Jorkas paklausė:

— Ar jūs tikra, ponia Peres?

Ji neatsakė.

— Kai paskutinį kartą jį matėte, jis buvo dar paauglys, — tęsė Jorkas. — Spėju, kad jis buvo ilgais plaukais.

— Taip.

— Šio vyro galva nuskusta. Jis su barzda. Praėjo daug metų, ponia Peres. Prašau neskubėti.

Pagaliau ponia Peres atitraukė akis nuo lavono. Ji nukreipė žvilgsnį į Jorką. Šis nutilo.

— Čia ne Džilas, — pakartojo ji.

Jorkas nurijo seilę, atsigręžė į tėvą.

— Pone Peresai?

Jis vos linktelėjo, atsikrenkštė.

— Nėra jokio panašumo. — Jis užsimerkė, veidu vėl nusirito virpulys. — Tiktai...

— Amžius atitinka, — užbaigė už jį ponia Peres.

Jorkas tarė:

— Nelabai suprantu.

— Kai šitaip netenki sūnaus, visada spėlioji. Mums jis amžinai liks paauglys. Tačiau jeigu jis būtų gyvenęs, dabar būtų maždaug tokio amžiaus kaip šis augalotas vyras. Taip ir spėlioji, koks jis būtų buvęs. Ar vedęs? Ar turėtų vaikų? Kaip atrodytų?

— Ir jūs esate įsitikinusi, kad šitas vyras — ne jūsų sūnus?

Ji nusišypsojo tokia liūdna šypsena, kokios man dar nebuvo tekę matyti.

— Taip, detektyve, aš esu įsitikinusi.

Jorkas linktelėjo.

— Atsiprašau, kad atvežėme jus čia.

Jie jau pradėjo suktis šalin, kai aš pasakiau:

— Parodykite jiems ranką.

Visi atsisuko į mane. Ponia Peres lazeriniu žvilgsniu nusitaikė į mane. Jame slypėjo dar kažkas — keistas klastingumas, gal iššūkis. Ponas Peresas prašneko pirmas.

— Kas jūs? — paklausė jis.

Aš nenuleidau akių nuo ponios Peres. Vėl sugrįžo liūdnoji šypsena.

— Jūs esate Kouplendų berniukas, ar ne?

— Taip, ponia.

— Kamilės Kouplend brolis.

— Taip.

— Ar tai jūs jį atpažinote?

Norėjau papasakoti apie laikraščių iškarpas ir žiedą, tačiau pasijutau taip, tarsi neturėčiau tam laiko.

— Ranka, — pasakiau aš. — Džilas turėjo baisų randą ant rankos.

Ji linktelėjo.

— Vienas mūsų kaimynas augino lamas. Laikė jas aptvėręs spygliuotos vielos tvora. Džilas visada mėgo laipioti. Kai jam buvo aštuoneri, jis pabandė įlipti į aptvarą. Paslydo ir viela giliai sulindo jam į petį. — Ji atsisuko į savo vyrą. — Kiek reikėjo siūlių, Jorgai?

Dabar ir Jorgas Peresas nusišypsojo tokia pačia liūdna šypsena.

— Dvidešimt dviejų.

Džilas ne taip mums pasakojo. Jis surezgė tokią pasakėlę apie muštynes su peiliais, kad mums ji atrodė lyg kokia prasta „Vestsaido istorijos“ versija. Netgi būdamas vaikiščias netikėjau juo, todėl šitas neatitikimas manęs beveik ir nestebino.

— Aš prisiminiau tą randą nuo stovyklos laikų, — pasakiau ir parodžiau smakru į langą. — Pažiūrėkite į ranką.

Ponas Peresas papurtė galvą:

— Bet mes jau sakėme...

Jo žmona kilstelėjo ranką, užčiaupdama jį. Kaipgi kitaip. Juk ji čia vadovavo. Linktelėjusi mano pusėn, ji vėl atsigręžė į langą.

— Parodykite man, — tarė ji.

Jos vyras atrodė suglumęs, tačiau pasekė jos pavyzdžiu. Šį kartą ji paėmė jį už rankos ir nebepaleido. Barzdočius jau buvo nuvežęs vežimą. Jorkas pabeldė į stiklą. Vyriškis krūptelėjęs atsitiesė. Jorkas mostelėjo jam, kad darkart privežtų gultą. Jis taip ir padarė.

Atsistojau arčiau ponios Peres. Užuodžiau jos kvepalus. Jie man kažką priminė, bet neprisiminiau ką. Aš stovėjau už jų maždaug per pėdą ir žiūrėjau pro tarpą tarp jų galvų.

Jorkas nuspaudė baltą vidinio ryšio mygtuką.

— Prašau parodyti jiems jo rankas.

Barzdočius atitraukė paklodę lygiai taip pat švelniai ir pagarbiai. Štai ir randas, nuožmus pjūvis. Šypsena vėl papuošė ponios Peres lūpas, tačiau negalėjau pasakyti, kokia ji — liūdna, laiminga, sutrikusi, dirbtinė, įprastinė ar spontaniška.

— Kairė, — tarė ji.

— Ką?

Ji atsigręžė į mane.

— Šis randas yra ant kairės rankos, — paaiškino ji. — Džilo buvo ant dešinės. Ir ne toks ilgas bei gilus.

Ponia Peres atsisuko į mane ir uždėjo plaštaką man ant rankos.

— Tai ne jis, pone Kouplendai. Suprantu, kodėl jūs taip norite, kad čia būtų Džilas. Deja, ne. Jis negrįš pas mus. Ir jūsų sesuo negrįš.

6 skyrius

Kai grįžau namo, Lorena Mjuzė lyg liūtas lakstė aplink sužeistą gazelę. Kara sėdėjo ant užpakalinės sėdynės. Po valandos jai šokių pamokėlė. Ne aš vešiu. Šiandien grįžo mūsų auklė Estela. Ji vairuoja. Moku Estelai gerokai daugiau nei turėčiau, tačiau nesijaudinu dėl to. Ar gali rasti gerą žmogų, kuris dar ir vairuoja? Moki tiek, kiek prašo.

Įsukau į keliuką prie namo. Mūsų namas buvo dviejų aukštų, su trim miegamaisiais, o jo savitumas toks pat, kaip to morgo koridoriaus. Jis turėjo būti mūsų „pradinis“ namas. Džeinė norėjo geresnio, Makmenšeno tipo namo, galbūt net Franklin Leikse. Man buvo nesvarbu, kur gyventi. Aš nesukau galvos nei dėl namų, nei dėl automobilių ir su didžiausiu malonumu palikau Džeinei tvarkyti tokius reikalus.

Man trūko žmonos.

Lorenos Mjuzė veidelyje — visažinė šypsena. Su Mjuzė pokerio nepažaisi — ką žinau, tai žinau.

— Turiu visas sąskaitas. Ir kompiuterio duomenis. Viską, kas priklauso. — Po to ji atsigręžė į mano dukrą. — Sveika, Kara.

— Lorena! — suklykė Kara ir iššoko iš automobilio. Karai patiko Mjuzė, mat ji mokėjo bendrauti su vaikais. Mjuzė niekada nebuvo ištekėjusi ir neturėjo savų. Prieš kelias savaites mačiau jos naujausią draugužį. Vyrukas ne jos stiliaus, bet, matyt, taip jau pasitaiko vienišoms tam tikro amžiaus moterims.

Mudu išklojome popierius ant grindų poilsio kambaryje: liudytojų parodymus, policijos raportus, duomenis apie telefonus, visas klubo sąskaitas. Pradėjome nuo klubo sąskaitų, kurių buvo visa tona. Už kiekvieną mobilųjį telefoną. Už kiekvieną užsakytą alaus skardinę. Už kiekvieną pirkinį internetu.

— Na, — prabilo Mjuzė, — tai ko ieškome?

— Būtų gerai, kad žinočiau.

— Aš maniau, kad kažką turi galvoje.

— Tik nujaučiu.

— Ak, prajuokinai. Tik nevaidink, kad turi šeštąjį pojūtį.

— Kaipgi galėčiau, — pasakiau aš.

Ieškojome toliau.

— Taigi, — pareiškė ji, — vadinasi, mes knaisiojamės po šitus popierius, ieškodami užrašo: „Štai čia tas didysis įkaltis?“

— Mes ieškome katalizatoriaus.

— Labai gražus žodis. Įdomu, kaip jį surasti?

— Nežinau, Mjuzė. Tačiau atsakymas — čia. Jaučiu tai.

— Geeeerai, — tarė ji, šiaip taip susilaikydama, kad nevartytų akių.

Taigi tyrinėjome toliau. Beveik kas vakarą jie užsisakydavo picų: aštuonis pyragus iš „Picos į namus"; sąskaitos apmokėtos tiesioginio debeto būdu iš jų kreditinių kortelių. Jie turėjo reikalų ir su „NetFlix", tad galėjo nuomotis įprastinius DVD filmus; kas kartą po tris pristatydavo iki durų. Ir dar buvo kažkoks „HotFlixxx": visa procedūra ta pati, tiktai čia — nešvankūs filmukai. Jie užsisakė golfo marškinėlius su klubo emblema. Šioji puikavosi ir ant golfo kamuoliukų; jų — kelios tonos.

Net nežinau, kodėl mes pradėjome juos rūšiuoti.

Aš pakėliau „HotFlixxx" sąskaitą ir parodžiau Mjuzė.

— Pigu, — pasakiau.

— Internetas pasistengia, kad pornografija būtų lengvai pasiekiama ir prieinama masėms.

— Gerai, kad pasakei.

— Bet čia ir gali būti pradžia, — tarė Mjuzė.

— Kokia?

— Jauni berniukai, karštos moterys. Arba šiuo atveju — moteris.

— Paaiškink, — paprašiau.

— Aš noriu nusamdyti kai ką iš pašalinių.

— Ką?

— Privačią seklę, vardu Singla Šeiker. Ar girdėjai apie tokią?

Aš linktelėjau. Girdėjau.

— Nesvarbu, kad girdėjai, — tarė ji. — Ar matei ją?

— Ne.

— Bet girdėjai?

— Aha, — atsakiau. — Girdėjau.

— Na, aš neperdedu: Singla Šeiker atrodo taip, kad gali sustabdyti ne tik transportą, bet ir pašalinti visus iš kelio. Be to, ji labai sumani. Jeigu kas ir gali išmesti tuos advokatais apsistačiusius klubo bernelius iš balno, tai — Singla.

— Gerai, — sutikau aš.

Daug vėliau, — net negaliu pasakyti, po kelių valandų, — Mjuzė atsistojo.

— Čia nieko nėra, Koupai.

— Ko gero, tavo teisybė.

— Rytoj iš pat ryto — tiesioginė Šamikės apklausa?

— Taip.

Ji stovėjo ir žiūrėjo į mane iš viršaus.

— Verčiau jau pasiruoštum jai.

Kariškai atidaviau pagarbą, kuri turėjo reikšti: „Taip, sere." Mudu su Šamike jau aptarėme, kaip ji turėtų kalbėti per teismą, tačiau čia dar reikėjo padirbėti. Aš nenorėjau, kad atrodytų, jog ji viską išmoko atmintinai. Mano galvoje buvo kitoks planas.

— Atnešiu, ką galėsiu, — pasakė Mjuzė.

Ji ištrepsėjo pro duris puikiai nusiteikusi, tarytum jūra jai būtų iki kelių.

Estela pagamino vakarienę — spagečius su mėsos kukuliais. Estela nekokia kulinarė, tačiau sudorojome viską. Po to pamaloninau Karą — nusivežiau ją į „Van Daiką" ledų. Užpakalinio vaizdo veidrodėlyje mačiau, kaip ji išsitiesusi savo sėdynėje. Kai aš buvau vaikas, mums leisdavo sėdėti priekyje. Dabar — nesitikėk, kol nesulauksi pilnametystės.

Bandžiau klausytis, ką ji sako, tačiau Kara pliauškė visokias nesąmones kaip ir visi vaikai. Regis, Britani negražiai elgėsi su Morgan, todėl Kilė metė kempinę, o toji Kilė, ne Kilė G., bet Kilė N., — jų klasėje yra dvi Kilės, — nenorėjo per pertrauką sėsti ant sūpynių, kol Kiera irgi neatsisės? Aš vis žvilgčiojau į jos gyvą veidelį, kuris buvo susiraukšlėjęs lyg kokio suaugusio žmogaus. Mane pritrenkė nenugalimas jausmas. Tiesiog iš pasalų užpuolė. Kartkartėmis tėvams taip nutinka. Stebi savo vaiką įprastinėje aplinkoje, — ne ant scenos ar kokiame nors konkurse, — paprasčiausiai ramiai sau sėdintį, ir vieną akimirką pajunti, jog jis yra visas tavo gyvenimas. Tas jausmas taip sukrečia, taip išgąsdina, kad tiesiog norisi sustabdyti laiką.

Aš netekau sesers. Netekau žmonos. Po to netekau tėvo. Visus tris kartus sugebėjau vėl pakelti bures. Tačiau žiūrėdamas į Karą, matydamas, kaip ji kalba, gestikuliuodama rankomis, kaip išsiplečia jos akutės, supratau, kad yra toks smūgis, nuo kurio niekada nebepakilčiau.

Galvojau apie tėvą. Miške. Su tuo kastuvu. Sudaužyta širdimi. Ieškantį savo dukrytės. Galvojau apie pabėgusią motiną. Net nežinojau, kur ji. Kartais vis dar pagalvoju, kad reikėtų pabandyti ją surasti. Bet ši mintis mane aplanko vis rečiau. Šitiek metų nekenčiau jos. Gal vis dar nekenčiu. O gal dabar, kai jau turiu savo vaiką, gerėliau suprantu, kokį skausmą jai teko ištverti.

Vos tik peržengėme namų slenkstį, suskambo telefonas. Estela nusivedė Karą, o aš atsiliepiau.

— Turime bėdą, Koupai.

Tai Bobas, Gretos vyras. Jis buvo labdaros fondo „Džeinės globa" pirmininkas. Greta, Bobas ir aš įkūrėme jį po mano žmonos mirties. Susilaukiau gražaus atgarsio spaudoje. Mano gyvas paminklas mielajai, gražiajai, švelniajai žmonai.

Vaje, koks aš nuostabus vyras, matyt, buvau.

— Kas atsitiko? — paklausiau.

— Tavo išžaginimo byla mums jau atsirūgsta. Edvardo Dženreto tėvas įkalbėjo kelis savo draugužius atsisakyti savo įsipareigojimų.

Aš užsimerkiau.

— Nuostabu.

— Tai dar ne viskas. Jis skleidžia gandus, kad mes išeikvojame fondus. Tas šunsnukis E. Dž. Dženretas turi įtakingų pažįstamų. Man jau skambinėja.

— Parodykime savo buhalterines knygas, — pasiūliau. — Jie nieko neras.

— Nebūk naivus, Koupai. Dėl paaukojamo dolerio konkuruojame su kitais labdaros fondais. Menkiausias skandalo kvapelis — ir mes žuvę.

— Nelabai ką galime padaryti, Bobai.

— Žinau. Tiesiog... mes darome daug gero, Koupai.

— Žinau.

— Tačiau lėšų klausimas visada sudėtingas.

— Ką siūlai?

— Nieko. — Bobas užsikirto. Aišku, kad ne viską pasakė. Aš laukiau. — Klausyk, Koupai, juk jūs, vaikinai, visą laiką sugebate susitarti, teisingai?

— Taip.

— Praleidžiate pro pirštus menkesnį nusižengimą, kad galėtumėte ką nors priremti prie sienos už sunkesnį.

— Kai to reikia.

— Šitie du berniukai. Girdėjau, jie — geri vaikai.

— Blogai girdėjai.

— Klausyk, nesakau, kad jie nenusipelno bausmės, tačiau kartais reikia ieškoti kompromisų. Iš to daugiau naudos. „Džeinės globa" puikiai žengia į priekį ir galėtų būti dar naudingesnė. Tiek tenoriu pasakyti.

— Labanakt, Bobai.

— Neįsižeisk, Koupai. Aš tik stengiuosi padėti.

— Žinau. Labanakt, Bobai.

Padėjau ragelį. Rankos drebėjo. Tas suskis Dženretas kasasi ne po manimi. Jis kasasi po mano žmonos atminimu. Pasileidau laiptais aukštyn. Virte viriau iš įsiūčio. Reikėjo nuleisti garą. Atsisėdau prie rašomojo stalo. Ten stovėjo tiktai dvi nuotraukos. Viena nauja, mano dukros Karos mokyklos nuotrauka. Jai skirta ypatinga vieta — pats stalo centras.

Kita, grublėta, — mano bobutės ir senelio nuotrauka iš senojo krašto, Rusijos, arba tuometinės Sovietų Sąjungos. Jie mirė, kai buvau visiškai mažas ir dar gyvenome Leningrade, tačiau juos abu lyg pro miglą prisimenu, ypač senelio žilų plaukų kupetą.

Aš dažnai klausdavau savęs, kodėl tebelaikau tą nuotrauką pasidėjęs ant stalo.

Jų duktė, mano motina, paliko mane. Žiauru, kai pagalvoji.

Tačiau kad ir koks skausmas draskytų, kažkodėl ta nuotrauka man svarbi. Aš žiūrėdavau į ją, į savo bobutę bei senelį, ir mintydavau apie susiklosčiusius įvykius ir giminės prakeiksmus. Galvodavau, kur viso to pradžia.

Ant stalo laikiau ir Džeinės bei Kamilės nuotraukas. Man patikdavo vis pažvelgti į jas, teikiančias paguodą. Tačiau tai nereiškė, kad ir mano dukra rasdavo paguodą žiūrėdama į mirusiųjų atvaizdus. Sunku sutarti su šešiamete. Norisi kalbėti apie jos mamą. Norisi, kad ji pažintų Džeinę, žinotų, kokios nuostabios sielos moteris buvo jos mama ir kaip ji būtų mylėjusi savo mažąją mergytę. Norisi paguosti Karą, kad mama yra aukštai danguje ir žvelgia į ją. Tačiau aš tuo netikiu. O norėčiau. Noriu tikėti, kad yra nuostabus pomirtinis gyvenimas ir kad iš aukštybių mums šypsosi mano žmona, sesuo, tėvas. Bet negaliu savęs įtikinti. Postringaudamas apie tai savo dukrai, jaučiuosi meluojąs. Ir vis vien nesiliauju tauškęs. Kol kas šios kalbos jai reiškia ne daugiau kaip Kalėdų Senelis ar Velykų zuikelis, — kažkas laikina ir raminama, tačiau ateis laikas, kai ji, kaip ir visi vaikai, supras, kad tai dar vienas vargiai pateisinamas tėvų melas. O gal aš klystu, gal jie tikrai žvelgia į mus iš aukštybių. Galbūt vieną dieną pati Kara padarys tokią išvadą.

Apie vidurnaktį pagaliau leidau savo mintims skristi ten, kur jos veržėsi: pas savo seserį Kamilę ir Džilą Peresą į tą baisiąją, magišką vasarą. Grįžau į stovyklą. Galvojau apie Kamilę. Galvojau apie tą naktį. Ir pirmą kartą per kelerius metus leidau sau prisiminti Liusi.

Liūdnai nusišypsojau. Liusi Silverštein buvo mano pirmoji tikra panelė. Buvo taip gražu, tokia pasakiška vasaros romantika. Iki tos nakties. Mes net neturėjome progos išsiskirti — tos prakeiktos žmogžudystės viską sugriovė. Mus atplėšė vieną nuo kito tuo metu, kai mūsų meilė, kokia paika ir nebrandi, tebuvo vos užgimusi, vos sušvitusi.

Liusi — praeitis. Aš pateikiau sau ultimatumą ir užtrenkiau visas duris į praeitį. Tik štai širdis nelabai paiso ultimatumų. Metų metus stengiausi aptikti jos pėdsakus, nekaltai naršydamas po „Google“,

įrašydamas jos vardą ir kitus duomenis, nors vargu ar būčiau drįsęs susisiekti su ja. Taip nieko ir neradau. Galiu garantuoti, kad po viso to, kas atsitiko, ji išmintingai pasielgė pasikeisdama pavardę. Turbūt dabar Liusi ištekėjusi, kaip ir aš buvau vedęs. Ir, ko gero, laiminga. Reikėjo tikėtis, kad laiminga.

Nuvijau šias mintis šalin. Dabar reikėjo galvoti apie Džilą Peresą. Užsimerkiau ir vėl nuskridau į praeitį. Mačiau jį stovykloje, abu kvailiojome, aš juokais niuksėdavau jam į ranką, o jis tik sakydavo: „Lepšis! Aš net nepajutau nieko..."

Kaip dabar matau jo liesą liemenį, apsmukusius šortus, nors tokia mada atėjo gerokai vėliau, tą šypseną, prašyte prašančią rimtos ortodonto pagalbos...

Aš kaipmat atsimerkiau. Kažkas čia ne taip.

Nulėkiau į rūsį. Išsyk susiradau kartoninę dėžę. Džeinė visada viską dailiai sužymėdavo. Ant dėžės šono pamačiau jos superdailią rašyseną. Stabtelėjau. Rašysena yra toks pasiutusiai asmeniškas dalykas. Švelniai pervedžiau pirštais per užrašą. Įsivaizdavau ją su „Magic Marker" rankoje, įsikandusią žymeklio galiuką ir storai vedžiojančią: **„FOTONUOTRAUKOS — KOUPLENDAI."**

Daug klaidų esu padaręs gyvenime. Bet Džeinė... buvo mano didysis lūžis. Jos gerumas neatpažįstamai pakeitė mane; jos dėka tapau visapusiškai geresnis, stipresnis. Sutinku, kad meilė ir aistra daro savo, tačiau buvo ir kur kas daugiau: Džeinė sugebėjo atskleisti mano patį geriausiąjį „aš". Buvau nervingas, nesaugus, mokykloje finansiškai remiamas vaikėzas. Tokių ten buvo vos keli, ir štai ji, beveik tobula būtybė, manyje kažką rado. Kaip? Kaip aš galėjau likti baisus ir niekam tikęs, kai šitokia nuostabi būtybė mane mylėjo?

Džeinė buvo mano uola. Paskui ji susirgo. Mano uola sutrupėjo. Ir aš iš paskos.

Suradau tos seniai prabėgusios vasaros nuotraukas. Nė vienos Liusi nuotraukos. Jas aš sąmoningai išmečiau prieš daugelį metų. Mudu su Liusi turėjome savo dainas, — Keto Styvenso, Džeimso Teiloro, — tokias saldžias, kad galėjai užspringti. Negaliu jų klausytis. Vis dar ne. Iki pat šios dienos. Visada pasižiūriu, kad jos kaip nors ne-

patektų į mano „iPod“. Jeigu prapliumpa radijas, beprotišku greičiu skubu perjungti stotį.

Aš perkračiau visą šūsnį tos vasaros nuotraukų. Daugumoje buvo mano sesuo. Pagaliau radau vieną, darytą prieš tris dienas iki jos mirties. Nuotraukoje buvo jos draugas Dugas Bilingemas. Turtingas jaunuolis. Mama, aišku, pritarė šiai draugystei. Stovykloje keistai susimaišė privilegijuotieji ir neturtėliai. Joje susiliejo aristokratai ir žemesnioji klasė. Būtent šito norėjo stovyklai vadovavęs hipis — linksmuolis Liusi tėtušis Aira.

Pačiame centre sėdėjo dar viena turtinga panelytė — Margo Gryn. Ji visada būdavo įvykių centre. Mokėjo visus suorganizuoti, ir pati tai žinojo. Krūtinga blondinė nuolat tuo naudojosi. Į jos akiratį visada pakliūdavo tiktai vyresni vaikinukai, — bent jau iki Džilo. Paprastiems aplink besisukiojantiems mirtingiesiems Margo gyvenimas priminė per televizorių rodomas melodramas, prie kurių prilipdavome lyg užburti. Dabar žiūrėjau į ją ir įsivaizdavau perpjautą gerklę. Sekundėlę užsimerkiau.

Toje nuotraukoje matyti ir Džilas Peresas. Dėl jo čia ir atėjau.

Taip pastačiau stalinę lempą, kad geriau apšviestų.

Užlipęs į viršų, kai ką prisiminiau. Esu dešiniarankis, bet kumščiuodamas Džilą į ranką stengdavausi smūgiuoti kairiąja. Taip darydavau, norėdamas nepaliesti to baisiojo rando. Aišku, jis buvo seniai užgijęs, tačiau bijojau prie jo artintis. Tarytum jis galėtų vėl pratrūkti ir trykštelėti krauju. Taigi kairiąja ranka kumščiuodavau jo dešiniąją. Aš prisimerkiau ir pasilenkiau arčiau.

Pro sportinių marškinėlių rankovę buvo matyti rando kraštelis.

Kambarys ėmė suktis ratu.

Ponia Peres sakė, kad sužeista buvo dešinė sūnaus ranka. Bet tokiu atveju aš būčiau kūlęs jį savo dešine, vadinasi, į jo kairįjį petį. Bet buvo ne taip. Kumščiavau kairiąja į jo dešinį petį.

Dabar turėjau įrodymą.

Džilo Pereso randas buvo ant kairės rankos.

Ponia Peres melavo.

Dabar turėjau pamąstyti kodėl.

7 skyrius

Kitą rytą anksti atvykau į savo įstaigą. Po pusvalandžio Šamikė Džonson, nukentėjusioji, stovės ant liudytojų pakylos. Aš dar kartą permečiau akimis savo užrašus. Kai laikrodis išmušė devintą valandą, nusprendžiau, kad gana. Ir paskambinau detektyvui Jorkui.

— Ponia Peres melavo, — pasakiau.

Jis klausėsi mano paaiškinimo.

— Melavo, — pakartojo Jorkas, kai aš baigiau. — Ar nemanote, kad šiek tiek per stipriai pasakyta?

— O kaip pats tai pavadintumėte?

— Galbūt ji paprasčiausiai suklydo?

— Suklydo kalbėdama apie savo pačios sūnaus randuotą ranką?

— Aišku, kodėl ne. Ji jau žinojo, kad ten ne jis. Natūralu.

Jau tuo tai nepatikėsiu.

— Gal sužinojote ką nors naujo?

— Manome, kad Santjagas gyveno Naujajame Džersyje.

— Turite adresą?

— Ne-e. Bet radome jo merginą. Arba bent jau manome, kad ji yra jo mergina. Kad ir kaip būtų, ji Santjago draugė.

— Kaip ją suradote?

— Per tą tuščią mobilųjį. Ji paskambino ieškodama to vyruko.

— Tai kas jis yra iš tikrųjų? Turiu galvoje, tas Manolo Santjagas?

— Nežinau.

— Ar mergina nepasakė?

— Ji pažinojo vyrą kaip Santjagą. O, dar kai kas svarbaus.

— Kas?

— Jo kūnas buvo pervežtas. Mes iš pat pradžių tai žinojome, tačiau dabar jau patvirtinta. Mūsų medicinos ekspertas sako, kad

remiantis kraujavimo požymiais ir dar kažkokiomis nesąmonėmis, kurių aš nelabai suprantu ir dėl to nesinervinu, Santjagas, ko gero, buvo nužudytas, o tik po geros valandos išmestas kitur. Rasta kilimėlio plaušelių. Pirminis tyrimas rodo, kad jie iš automobilio.

— Vadinasi, Santjagas buvo nužudytas, įkištas į bagažinę ir po to išmestas Vašington Haits rajone?

— Bent jau dabar mūsų teorija tokia.

— Ar žinote to automobilio markę?

— Dar ne. Bet mūsų vyrukas sako, kad automobilis turėtų būti senas. Tik tiek jam pavyko atkapstyti. Jie dabar tai aiškinasi.

— Kokio senumo?

— Nežinau. Ne naujas. Klausykite, Kouplendai, leiskite man atsipūsti.

— Aš asmeniškai labai suinteresuotas šia byla.

— Apie tai ir kalbame.

— Ką?

— Galėtumėte mums padėti.

— Ką tai reiškia?

— Tai reiškia, kad aš turiu siaubingai daug darbo. Dabar, ko gero, dar reikės pašniukštinėti Naujajame Džersyje. Turbūt ten gyveno Santjagas. Arba bent jau jo draugužė gyvena. Būtent ten ji sutiko jį.

— Mano apygardoje?

— Ne, manau, Hadsono. O gal Bergeno. Po perkūnais, ir pats nežinau. Tačiau gana arti. Bet leiskite man dar kai ką įmesti į tą pliurzę.

— Aš klausau.

— Jūsų sesuo gyveno Naujajame Džersyje, tiesa?

— Taip.

— Šis rajonas man nepriklauso. Jūs galite pareikšti, kad tai jūsų žinyboje, nesvarbu, kad už apygardos ribų. Atsiverskite senąją bylą — niekas kitas jos nepageidauja.

Aš pasvarsčiau. Viena vertus, manimi norėjo pasinaudoti. Jis

tikėjosi, kad aš lakstysiu už jį, o paskui ant sidabrinio padėkliuko atnešiu visą šlovę ir garbę. Nors dėl manęs — tegul daro, ką nori.

— Ta panelė, — tariau aš. — Ar žinote, kuo ji vardu?

— Raja Sing.

— O adresas?

— Ar pasikalbėsite su ja?

— O jūs — prieš?

— Darykite, ką tik norite, tik nesukruškite mano bylos. Bet gal leisite duoti draugišką patarimą?

— Žinoma.

— Tas lunatikas, tas Vasaros Skerdikas. Pamiršau jo tikrąją pavardę.

— Veinas Stjubensas, — priminiau.

— Jūs jį pažinojote, ar ne?

— Ar skaitėte jo bylą? — paklausiau.

— Taip. Jie jus gerokai patampė, ar ne?

Aš vis dar prisimenu tą skeptišką šerifo Louvelo žvilgsnį. Suprantama, kurgi ne.

— Ką norite pasakyti?

— Tik tiek: Stjubensas vis dar tikisi, kad jam bus panaikintas tas nuosprendis.

— Niekas jo neteisė dėl pirmųjų keturių žmogžudysčių, — pasakiau. — To net nereikėjo, buvo geresnių įrodymų.

— Žinau. Bet vis tiek. Jis buvo susijęs. Jeigu čia tikrai Džilas Peresas ir Stjubensas šią naujieną išgirs, jam tai bus naudinga. Suprantate, ką noriu pasakyti?

Jis norėjo pasakyti, kad tiksliai visko neišsiaiškinęs veikčiau tyliai. Supratau. Aš mažiausiai norėjau pagelbėti Veinui Stjubensui.

Mes baigėme pokalbį. Į kabinetą kyštelėjo galvą Lorena Mjuzė.

— Turi man ką nors naujo? — paklausiau aš.

— Ne-e. Atleisk. — Ji pažiūrėjo į laikroduką. — Tu pasirengęs savo didžiajam paradui?

— Taip.

— Tada eime. Laikas.

*

— Teismas kviečia Šamikę Džonson.

Šamikė buvo apsirengusi kaip įprastai, bet neatrodė labai iššaukiamai. Buvo matyti, kad ji iš gatvės, drabužiai išryškino visas linijas. Aš netgi liepiau jai apsiauti aukštakulnius. Būna atvejų, kai prisiekusiesiems reikia apdumti akis. O kartais vienintelė galimybė — atskleisti tiesą su visais trūkumais.

Šamikė stovėjo aukštai iškėlusi galvą. Akys šaudė kairėn dešinėn, tarsi tirdamos stebėtų, iš kurios pusės bus kertama. Makiažo šiek tiek per storai pritepta, bet ir tai reikalo negadino. Buvo akivaizdu, kad mergaitė stengiasi atrodyti kaip suaugusi.

Kai kas mano įstaigoje nepritarė šiai strategijai. Tačiau aš buvau įsitikinęs, kad jei jau pralaimėti, tai apsiginklavus teisybe.

Šamikė pasakė savo vardą ir pavardę, prisiekė Biblija ir atsisėdo. Aš nusišypsojau jai, sutikau jos žvilgsnį. Šamikė nežymiai linktelėjo, duodama ženklą, kad pradėčiau.

— Tu dirbi striptizo šokėja, teisingai?

Tokia apklausos pradžia — toks klausimas, be jokių įžangų — nustebino publiką. Pasigirdo keletas žioptelėjimų. Šamikė sumirksėjo. Ji šį bei tą numanė, kaip ketinu pakreipti reikalą, tačiau aš sąmoningai nieko neaiškinau.

— Ne visą darbo dieną.

Man nepatiko atsakymas. Per daug atsargus.

— Bet tu nusimeti drabužius dėl pinigų, taip?

— Aha.

Jau panašiau. Nesvyruoja.

— Ar tu šoki striptizą klubuose, ar privačiuose pobūviuose?

— Ir vienur, ir kitur.

— Kokiame klube dirbi?

— „Rausvoje uodegėlėje". Jis Niuarke.

— Kiek tau metų? — paklausiau.

— Šešiolika.

— Argi šį darbą leidžiama dirbti neturint aštuoniolikos?

— Ne.

— Tad kaip tau pavyksta įsidarbinti?

Šamikė gūžtelėjo pečiais.

— Turiu padirbtą asmens dokumentą, ten parašyta, kad man dvidešimt vieneri.

— Taigi tu pažeidi įstatymą?

— Taip išeina.

— Ar pažeidi įstatymą, ar ne? — paklausiau aš. Mano balse nuskambėjo plieninė gaidelė. Šamikė suprato. Aš norėjau, kad ji būtų nuoširdi. Norėjau, kad ji visiškai atsiskleistų — kad jai būtų atleista už tai, kad šoka striptizą. Aštri gaidelė jai turėjo priminti susitarimą.

— Aha. Aš pažeidžiu įstatymą.

Žvilgtelėjau į gynėjų stalą. Mortis Pjubinas vėpsojo į mane kaip į beprotį. Fleras Hikoris sėdėjo suglaudęs delnus, rodomąjį pirštą įrėmęs į lūpas. Abu jų klientai, Beris Merencas ir Edvardas Dženretas, buvo apsirengę sportinius megztinius. Jie neatrodė nei pasipūtę, nei pernelyg pasitikintys savimi, nei piktavaliai. Buvo matyti, kad atgailauja, o išbalę veidai rodė, kad jie persigandę. Cinikas pasakytų, kad tai tik kaukė, kad advokatai liepė jiems nustatyti tokias minas. Aš geriau žinojau, tik nesiruošiau dėl to jaudintis.

Nusišypsojau savo liudytojai.

— Tu ne vienintelė tokia, Šamike. Tavo prievartautojų klube mes radome krūvą padirbtų asmens dokumentų, — tam, kad jie galėtų rengti nepilnamečių vakarones. Tu pažeidei įstatymą, norėdama užsidirbti pragyvenimui.

Mortis stryktelėjo:

— Protestuoju!

— Protestas priimtas.

Aš pasakiau, ką norėjau. Sena patarlė byloja: „Ištartų žodžių nesulaikys net ir patys eikliausi žirgai.“

— Panele Džonson, — tęsiau, — ar esi lytiškai nekalta?

— Nesu.

— Tiesą sakant, turi nesantuokinį sūnų.

— Turiu.

— Kokio jis amžiaus?

— Penkiolikos mėnesių.

— Pasakyk man, panele Džonson. Ar tas faktas, kad nesi nekalta ir turi nesantuokinį sūnų, rodo, kad tu nesi visavertis žmogus?

— Protestuoju!

— Protestas priimtas. — Teisėjas, vardu Arnoldas Piersas, suraukė išvešėjusius antakius.

— Aš tik noriu pabrėžti akivaizdžią tiesą, gerbiamas teisėjau. Jeigu panelė Džonson būtų aristokratė blondinė iš Šort Hilso ar Livingstono...

— Pasilaikykite tai apibendrinimui, pone Kouplendai.

Pasilaikysiu, bet tai, ką norėjau, jau pasakiau. Atsigręžiau į nukentėjusiąją.

— Ar tau patinka šokti striptizą, Šamike?

— Protestuoju! — vėl stryktelėjo Mortis Pjubinas. — Nėra jokio ryšio. Kam rūpi, ar ji mėgsta šokti striptizą, ar ne?

Teisėjas Piersas pažiūrėjo į mane:

— Na?

— Štai ką jums pasakysiu, — tariau žiūrėdamas į Pjubiną: — Aš neklausinėsiu jos apie striptizą, jeigu ir jūs neklausinėsite.

Pjubinas užsičiaupė. Fleras Hikoris dar nepratarė nė žodžio. Jis nemėgo protestuoti. Prisiekusieji nemėgsta protestų. Tada jie mano, kad nuo jų kažkas slepiama. Fleras norėjo patikti publikai. Taigi jis leido Morčiui mojuoti karo kirviu. Toks buvo šio advokato supratimas apie gerą ir blogą policininką.

Atsigręžiau į Šamikę.

— Ar tu šokai striptizą tą naktį, kai tave išprievartavo, ar ne?

— Protestuoju!

— Įtariama, kad išprievartavo, — pasitaisiau.

— Ne, — pasakė Šamikė. — Mane pakvietė.

— Tave pakvietė į vakarėlį tame klube, kur gyvena ponai Merencas ir Dženretas?

— Teisingai.

— Ar tave pakvietė ponas Merencas ar ponas Dženretas?
— Ne.
— Kas pakvietė?
— Kitas ten gyvenantis berniukas.
— Koks jo vardas?
— Džeris Flinas.
— Aišku. Kaip tu susipažinai su ponu Flinu?
— Praėjusią savaitę aš dirbau klube.
— Dirbai klube?..
— Aš šokau jiems striptizą, — užbaigė už mane Šamikė. Man patiko. Mudu pagavome ritmą.
— Ir ponas Flinas ten buvo?
— Jie visi buvo.
— Sakydama „jie visi", turi galvoje...
Ji parodė į abu kaltinamuosius:
— Jie irgi ten buvo. Ir dar kitų vyrukų kompanija.
— Kiek jų galėjo būti?
— Dvidešimt, gal dvidešimt penki.
— Gerai, bet ponas Flinas pakvietė tave į vakarėlį, kuris įvyko po savaitės?
— Taip.
— Ir tu sutikai?
Dabar jos akys sudrėko, tačiau galvą vis tiek laikė iškėlusi.
— Taip.
— Kodėl tu nutarei ten eiti?
Šamikė pagalvojo.
— Jaučiausi taip, tarsi milijardieriaus būčiau pakviesta į jachtą.
— Tau jie padarė įspūdį?
— Aha. Aišku.
— O jų pinigai?
— Ir jie, — prisipažino ji.
Mane tiesiog sužavėjo jos atsakymas.
— Be to, — tęsė ji, — Džeris buvo man malonus, kai šokau striptizą.

— Ponas Flinas gražiai su tavimi elgėsi?

— Aha.

Aš linktelėjau galvą. Pasiekiau draudžiamą teritoriją, tačiau žengiau į priekį.

— Šamike, grįžkime į tą naktį, kai tave samdė pašokti striptizą... — Aš pajutau, kaip trupučiuką pritrūkau oro. — Ar tu suteikei kuriam nors iš ten buvusių vyrų kitokias paslaugas?

Pažvelgiau jai tiesiai į akis. Ji nurijo seiles, tačiau nesutriko.

— Aha. — Jos balsas buvo ramus. Jaudulys jau praėjęs.

— Ar tos paslaugos buvo intymios?

— Aha.

Ji nunarino galvą.

— Nesigėdink, — tariau. — Tau reikėjo pinigų. — Aš mostelėjau kaltinamųjų pusėn. — Koks jų pasiteisinimas?

— Protestuoju!

— Protestas priimtas.

Bet Mortis Pjubinas dar nebaigė:

— Gerbiamas teisėjau, šitoks pareiškimas yra pasityčiojimas.

— Aš iš tiesų tyčiojuosi, — sutikau. — Jūs turite nedelsdamas išbarti savo klientus.

Mortis Pjubinas paraudo.

— Gerbiamas teisėjau! — suinkštė jis.

— Pone Kouplendai.

Iškėliau ranką delnu į teisėją, pripažindamas, kad jis teisus, o aš liausiuosi. Tvirtai tikiu, kad viską, kas bloga, reikia pasakyti per tiesioginę apklausą, — tegul ir tokiu būdu kaip šis. Šitaip išmuši juos iš vėžių.

— Ar tu domėjaisi ponu Flinu kaip vaikinu?

Ir vėl Mortis Pjubinas:

— Protestuoju! Nesusiję!

— Pone Kouplendai?

— Be abejo, tai susiję. Jie sakys, kad panelė Džonson išsigalvoja tuos kaltinimus, norėdama iškratyti jų klientų kišenes. Aš stengiuosi atskleisti, kaip ji tą vakarą buvo nusiteikusi.

— Sutinku, — tarė teisėjas Piersas.

Aš pakartojau klausimą.

Šamikė šiek tiek susigūžė ir dabar atrodė tokia vaikiška.

— Aš negalėjau lygintis su Džeriu.

— Bet?

— Taip... ne... nežinau. Aš dar nebuvau sutikusi tokio, kaip jis. Jis praleido mane pirmą pro duris. Buvo toks malonus. Aš nepratusi prie tokio elgesio.

— Jis turtingas. Turiu galvoje, palyginti su tavimi.

— Aha.

— Ar tai tau buvo svarbu?

— Aišku.

O, kaip man patiko tas nuoširdumas.

Šamikė metė žvilgsnį į prisiekusiuosius. Veide vėl įžūli išraiška.

— Ir aš pasvajoju.

Luktelėjau, kol tas sakinukas pleveno ore, po to tęsiau:

— Apie ką svajojai tą vakarą, Šamike?

Mortis vėl žiojosi protestuoti, bet Fleras Hikoris sulaikė jį, uždėdamas ranką jam ant dilbio.

Šamikė gūžtelėjo pečiais.

— Tai kvaila.

— Vis tiek papasakok.

— Aš pagalvojau, kad gal... tai kvaila... Pagalvojau, gal jis manęs norėtų, suprantate?

— Suprantu, — patvirtinau. — Kaip tu nuvažiavai į tą vakarėlį?

— Sėdau į autobusą Irvingtone, po to ėjau pėsčia.

— O kai atėjai į klubą, ar ponas Flinas ten buvo?

— Taip.

— Ar jis vis dar buvo malonus?

— Iš pradžių — taip. — Dabar ištryško ašarėlė. — Jis buvo tikrai mielas. Tai buvo...

Ji nutilo.

— Kas buvo, Šamike?

— Iš pradžių, — antra ašarėlė nuriedėjo per skruostą, — pagalvojau, kad tai geriausias vakaras mano gyvenime.

Aš leidau tiems žodžiams aidėti. Trečia ašarėlė.

— Ar tu gerai jautiesi? — paklausiau.

Šamikė nubraukė ašarą.

— Gerai.

— Tikrai?

Jos balsas vėl sutvirtėjo.

— Klausinėkite, pone Kouplendai, — tarė ji.

Ji nuostabi. Visi prisiekusieji klausėsi ištempę kaklus. Manau, jie tikėjo kiekvienu jos žodžiu.

— Ar pono Flino elgesys pasikeitė?

— Aha.

— Kada?

— Aš mačiau, kaip jis šnabždėjosi su tuo, kuris štai ten sėdi. — Ji parodė į Edvardą Dženretą.

— Su ponu Dženretu?

— Aha. Su juo.

Dženretas laikėsi, kad nesusiriestų nuo Šamikės žvilgsnio. Jam beveik pavyko.

— Tu matei, kaip ponas Dženretas kažką šnabždėjo ponui Flinui?

— Aha.

— O kas atsitiko po to?

— Džeris paklausė manęs, ar norėčiau pasivaikščioti.

— Sakydama „Džeris", tu turi galvoje Džerį Fliną?

— Aha.

— Gerai, papasakok mums, kas atsitiko.

— Mes išėjome į lauką. Jie turėjo medinę statinaitę. Jis paklausė, ar aš noriu alaus. Atsakiau, kad ne. Jis buvo kažko susinervinęs.

Mortis Pjubinas pašoko:

— Protestuoju.

Aš skėstelėjau rankomis ir pasistengiau atrodyti pyktelėjęs:

— Gerbiamas teisėjau.

— Leidžiu, — tarė teisėjas.

— Tęsk, — paraginau.

— Džeris įsipylė alaus iš statinaitės ir vis žiūrėjo į jį.

— Žiūrėjo į įpiltą alų?

— Aha, neilgai. Daugiau į mane nebežiūrėjo. Kažkas pasikeitė. Aš paklausiau, ar jis gerai jaučiasi. Jis atsakė, kad viskas puiku. O po to... — jos balsas vos neužlūžo, — jis pasakė, kad turiu karštą kūną ir kad jam patinka stebėti, kaip aš nusirenginėju.

— Ar tai nustebino tave?

— Aha. Niekada anksčiau jis taip nekalbėjo. Dabar jo balsas buvo šiurkštus. — Ji nurijo seiles. — Kaip ir kitų.

— Tęsk.

— Jis pasakė: „Ar nori užlipti į viršų ir pamatyti mano kambarį?"

— Ką tu atsakei?

— Aš sutikau.

— Ar tu norėjai eiti į jo kambarį?

Šamikė užsimerkė. Dar viena ašara nuriedėjo. Ji papurtė galvą.

— Atsakyk garsiai.

— Ne, — pasakė ji.

— Kodėl ėjai?

— Aš norėjau jam patikti.

— Tu galvojai, kad jam patiksi, jeigu užlipsi su juo į viršų?

Šamikė tyliai ištarė:

— Aš žinojau, kad jam nepatiks, jeigu pasakysiu „ne".

Apsisukęs grįžau prie savo stalo. Apsimečiau, kad žiūriu į užrašus. Iš tikrųjų tenorėjau duoti prisiekusiesiems laiko apgalvoti tai, ką išgirdo. Šamikė sėdėjo tiesutėlė. Smakras pakeltas aukštyn. Ji stengėsi nedemonstruoti savo jausmų, tačiau buvo matyti, kad kenčia.

— Kas įvyko, kai užlipote į viršų?

— Aš įėjau pro duris. — Ji nusuko akis į Dženretą. — Ir tada jis griebė mane.

Aš vėl liepiau jai parodyti Edvardą Dženretą ir įvardyti jį.

— Ar dar kas nors buvo tame kambaryje?

— Aha. Jis.

Ji parodė į Berį Merencą. Aš pastebėjau dvi šeimas, sėdinčias už kaltinamųjų. Tėvų veidai priminė pomirtines kaukes, kai atrodo, jog kažkas tempia odą iš užpakalio: skruostikauliai išsišovę, akys įdubusios, išsekusios. Sergėtojai, pasiruošę apginti savo atžalas. Jie buvo priblokšti. Gailėjausi jų. Bet dar labiau buvo gaila, kad Edvardas Dženretas ir Beris Merencas turėjo gynėjus.

Šamikė Džonson neturėjo nieko.

Manau, aš supratau, kas iš tikrųjų atsitiko. Alkoholis apsvaigina ir tada pamiršti apie pasekmes. Gal jie niekada daugiau taip nepasielgs. Gal iš tikrųjų gavo pamoką. Bet vėlgi — kas padaryta, nepakeisi.

Kai kurie žmonės būna blogi iki pat pašaknų. Jie visada išliks žiaurūs, bjaurūs ir skaudins kitus. Tačiau dauguma peržengusių mano kabineto slenkstį paprasčiausiai suklydo ar įsivėlė darant nusikaltimą. Ne mano darbas juos teisti. Aš palieku teisėjui priimti nuosprendį.

— Gerai, — pasakiau aš, — kas įvyko po to?

— Jis uždarė duris.

— Kuris?

Ji parodė į Merencą.

— Šamike, kad būtų paprasčiau, gal galėtum vadinti jį ponu Merencu, o antrąjį — ponu Dženretu?

Ji linktelėjo.

— Vadinasi, ponas Merencas uždarė duris. Kas buvo tada?

— Ponas Dženretas liepė man klauptis.

— Kur tuo metu buvo ponas Flinas?

— Nežinau.

— Nežinai? — dėjausi nustebęs. — Argi jis neužlipo laiptais su tavimi?

— Užlipo.

— Argi jis nestovėjo šalia tavęs, kai ponas Dženretas griebė tave?

— Stovėjo.

— O paskui?

— Nežinau. Jis neįėjo drauge su manimi į kambarį. Jis paprasčiausiai leido durims užsiverti.

— Ar tu vėliau pamatei jį?

— Taip.

Giliai įkvėpiau ir kibau į darbą. Paklausiau Šamikės, kas atsitiko paskui. Leidau jai papasakoti smurto sceną. Parodymai buvo vaizdingi. Ji kalbėjo dalykiškai, visiškai atsipalaidavusi. Reikėjo į daug ką atkreipti dėmesį: ką jie sakė, kaip juokėsi, ką jai darė. Man svarbios buvo tikslios detalės. Abejoju, ar prisiekusieji norėjo visa tai girdėti. Aš juos supratau. Tačiau žinojau, kaip svarbu viską apibūdinti labai tiksliai, prisiminti kiekvieną padėtį, kas kur buvo, kas ką darė.

Stingdantis procesas.

Baigęs klausinėti apie smurtą, luktelėjau kelias sekundėles ir perėjau prie kebliausio klausimo.

— Savo parodymuose tvirtinai, kad tavo užpuolėjai vienas kitą vadino Kelu ir Džimu.

— Protestuoju, gerbiamas teisėjau.

Pirmą kartą prabilo Fleras Hikoris. Balsas tylus; toks tylus, kad visi turėjo įtempti ausis.

— Ji netvirtino, kad jie *vadino vienas kitą* Kelu ir Džimu, — kalbėjo Fleras. — Ir parodymuose, ir ankstesniuose pareiškimuose ji tvirtino, kad jie *buvo* Kelas ir Džimas.

— Gerai, paklausiu kitaip, — tariau suirzusiu tonu, tarytum sakydamas prisiekusiesiems: „Ar galite patikėti, koks jis priekabus?“ Tada vėl atsigręžiau į Šamikę. — Kuris iš jų *buvo* Kelas, kuris — Džimas?

Šamikė nurodė Berį Merencą kaip Kelą, o Edvardą Dženretą kaip Džimą.

— Ar jie tau prisistatė? — paklausiau.

— Ne.

— Tai kaip tu sužinojai jų vardus?

— Jie taip vadino vienas kitą.

— Pagal tavo parodymus, ponas Merencas pasakė: „Palenk ją, Džimai.“ Ar taip?

— Aha.

— Tu žinai, — kalbėjau aš, — kad nė vienas iš kaltinamųjų nėra nei Kelas, nei Džimas.

— Žinau.

— Ar gali tai paaiškinti?

— Ne. Aš tik pasakoju jums, ką jie sakė.

Jokių dvejonių, jokio išsisukinėjimo — geras atsakymas. Su šituo baigta.

— Kas įvyko po to, kai jie tave išprievartavo?

— Jie privertė mane susitvarkyti.

— Kaip?

— Jie įgrūdo mane po dušu. Išmuilavo visą. Tame duše buvo tokia žarna. Jie privertė mane nusitrinti.

— O tada?

— Jie paėmė mano drabužius ir pasakė, kad juos sudegins. Tada padavė man teniso marškinėlius ir šortus.

— Kas vyko po to?

— Džeris nuvedė mane į autobusų stotelę.

— Ar einant ponas Flinas ką nors tau sakė?

— Ne.

— Nė vieno žodžio?

— Nė vieno žodžio.

— Ar tu ką nors pasakei jam?

— Ne.

Aš vėl apsimečiau nustebęs:

— Tu jam nepasakei, kad tave išprievartavo?

Ji pirmą kartą nusišypsojo:

— Manote, kad jis nežinojo?

Ir ši tema baigta. Aš vėl norėjau griebtis kitos.

— Ar tu nusisamdei advokatą, Šamike?

— Lyg ir.

— Ką reiškia „lyg ir“?

— Iš tikrųjų aš jo nenusisamdžiau. Jis pats mane susirado.

— Kokia jo pavardė?

— Horacijus Foulis. Jis taip gražiai nesirengia kaip štai tas ponas Hikoris.

Fleras nusišypsojo.

— Ar tu pateikei ieškinį kaltinamiesiems?

— Aha.

— Kodėl jiems pateikei ieškinį?

— Kad jie užmokėtų, — pasakė ji.

— Argi mes ne tai dabar darome? — paklausiau aš. — Siekiame nubausti juos?

— Taip. Bet tas ieškinys dėl pinigų.

Aš išsiviepiau tarsi nesuprasdamas.

— Tačiau gynėjai pareikš, kad tu išsigalvojai tuos kaltinimus, norėdama gauti pinigų. Jie teigs, kad ši byla įrodo, jog tau svarbiausia pinigai.

— Man reikia pinigų, — pasakė Šamikė. — Ar aš kada nors teigiau priešingai?

Aš laukiau.

— Ar jums nereikia pinigų, pone Kouplendai?

— Reikia, — atsakiau.

— Taigi?

— Taigi, — tariau aš, — gynėjai pareikš, kad tu turi motyvą meluoti.

— Nieko negaliu padaryti, — pareiškė ji. — Matote, jeigu sakyčiau, kad man nerūpi pinigai, tada meluočiau. — Ji pažvelgė į prisiekusiuosius. — Jeigu aš čia sėdėčiau ir sakyčiau jums, kad man pinigai nieko nereiškia, ar jūs patikėtumėte manimi? Aišku, kad ne. Lygiai tas pat, jeigu jūs man sakytumėte, kad jums nerūpi pinigai. Man visada rūpėjo pinigai. Ir dabar rūpi. Aš nemeluoju. Jie išprievartavo mane. Noriu, kad juos už tai pasodintų į kalėjimą. O jeigu dar gaučiau pinigų — kodėl ne? Man jie praverstų.

Aš atsitraukiau. Kondoras* — tikras kondoras — dvokia kaip niekas kitas.

— Daugiau klausimų neturiu, — pasakiau.

* Didžiulis Pietų Amerikos grifas.

8 skyrius

Teismas paskelbė pietų pertrauką.

Paprastai tokiu metu su pavaldiniais aptariu strategiją. Tačiau šią akimirką to nepageidavau. Norėjau pabūti vienas. Norėjau perkratyti galvoje tiesioginę apklausą, pažiūrėti, ką praleidau, pagalvoti, ko griebsis Fleras.

Užsisakiau mėsainį su sūriu ir alaus. Padavėja atrodė taip, tarytum norėtų atsidurti vienoje tų reklamų: „Gal nori išsprukti?“ Ji pavadino mane aukseliu. Trykštu džiaugsmu, kai padavėjos pavadina mane aukseliu.

Teismo proceso metu pateikiami du pasakojimai. Kiekvieno jų tikslas — patraukti dėmesį. Pagrindinį veikėją reikia paversti realiu žmogumi. Realus daug svarbiau negu tyras. Advokatai pamiršta tai. Jie mano, kad savo klientus būtina parodyti esant mielus ir tobulus. Deja. Aš stengiuosi niekada nemulkinti prisiekusiųjų. Žmonės sugeba puikiai įvertinti charakterius. Jie greičiau patikės tavimi, jeigu atskleisi savo silpnybes. Tai svarbu man, ieškovui. Kai esi gynėjas, terūpi sudrumsti vandenį. Fleras Hikoris kuo gražiausiai pripažino, kad nori pateikti tą dailią numylėtinę, vadinamą Pagrįsta Abejone. Aš — kitoks. Man svarbu, kad nekiltų jokių abejonių.

Atėjusi padavėja vėl pavadino mane aukseliu ir nutrenkė priešais mėsainį. Aš gerai patyrinėjau jį. Atrodė toks riebus, kad norėjosi iškart užsisakyti angiogramą. Tiesą sakant, tokio ėdalo aš ir norėjau. Stvėriau jį abiem rankomis ir suleidau nagus į bandelę.

— Pone Kouplendai?

Į mane žiūrėjo niekada anksčiau nematytas jaunuolis.

— Gal neprieštarausite? — suirzau. — Noriu pavalgyti.

— Čia jums.

Jis numetė raštelį ant stalo ir dingo. Geltonas bloknoto lapas, sulankstytas į mažą stačiakampį. Atlanksčiau.

PRAŠAU, ATEIKITE PAS MANE Į PASKUTINĘ KABINĄ, KURI YRA JŪSŲ DEŠINĖJE.

E. Dž. Dženretas

Edvardo tėvas. Pažvelgiau į savo mylimą mėsainį. Jis žiūrėjo į mane. Nekenčiu nei šalto maisto, nei pašildyto. Todėl valgiau toliau, jaučiausi išbadėjęs. Stengiausi nepraryti viso iš karto. Alus buvo pasiutusiai geras.

Baigęs pakilau ir patraukiau į paskutinę kabiną dešinėje pusėje. E. Dž. Dženretas sėdėjo ten. Priešais jį ant stalo stovėjo, regis, viskio stiklas. Jis laikė jį apkabinęs abiem rankomis, tarytum bijotų, kad kas nors nenugvelbtų. Akys prikaustytos prie gėrimo.

Jis nepakėlė galvos, kai įsmukau vidun. Jeigu mano vangumas ir slėgė jį, — po šimts, kažin ar jis tai pastebėjo, — E. Dž. Dženretas sugebėjo to neparodyti.

— Norėjote mane pamatyti? — tariau.

E. Dž. linktelėjo. Galingas vyras, buvęs atletas, dizainerio kurtais marškiniais, tačiau matyti, kad apykaklė smaugia. Aš laukiau.

— Jūs turite vaiką, — pasakė jis.

Aš laukiau.

— Ką jūs darytumėte, kad ją apgintumėte?

— Pirmiausia, — prabilau, — niekada neleisčiau jai eiti į vakarėlį jūsų sūnaus studentų klube.

Jis pakėlė galvą.

— Tai visai nejuokinga.

— Ar jau baigėme?

Jis gerokai sriūbtelėjo viskio.

— Aš duosiu tai mergaitei šimtą tūkstančių dolerių, — kalbėjo Dženretas. — O jūsų žmonos labdaros fondui — dar tiek.

— Nuostabu. Ar norite išrašyti čekius dabar?

— Jūs atsiimsite kaltinimus?

— Ne.

Jis įbedė į mane akis.

— Jis — mano sūnus. Ar jūs tikrai norite, kad jis dešimt metų praleistų kalėjime?

— Taip. Tačiau nuosprendį priims teisėjas.

— Jis dar vaikas. Blogiausiu atveju, jis nesusivaldė.

— Jūs turite dukrą, pone Dženretai, ar ne?

Dženretas spoksojo į savo gėrimą.

— Jeigu juodukų pora iš Irvingtono pagriebtų ją, nusitemptų į kambarį ir išdarinėtų su ja tokius dalykus, ar praleistumėte tai pro pirštus?

— Mano dukra nešoka striptizo.

— Ne, sere, nešoka. Ji turi visas privilegijas, puikias aplinkybes. Kam jai šokti striptizą?

— Padarykite man paslaugą, — pasakė jis. — Liaukitės tauškęs apie socialinę neteisybę. Norite pasakyti, kad beturčiai neturi kito pasirinkimo kaip prostitucija? Atsiprašau. Tai — įžeidimas bet kuriai neturtingai merginai, sugebėjusiai ištrūkti iš geto.

Aš pakėliau antakius:

— Geto?

Jis nieko neatsakė.

— Jūs gyvenate Šort Hilse, ar ne, pone Dženretai?

— Na, ir kas?

— Pasakykite man, — tariau aš, — kiek jūsų kaimynių šoka striptizą arba, pavartosiu jūsų terminą, užsiima prostitucija?

— Aš nežinau.

— Nesvarbu, kuo verčiasi Šamikė Džonson. Tai neturi nieko bendra su jos išžaginimu. Ne mums spręsti už ją. Ir ne jūsų sūnui spręsti, kas nusipelno būti išžaginta ir kas — ne. Kad ir kaip būtų, Šamikė Džonson šoka striptizą, nes jos galimybės ribotos. Jūsų dukrai tai negresia. — Aš papurčiau galvą. — Jūs tikrai nesuprantate.

— Ko nesuprantu?

— Kad Edvardo kaltumo nesumažina faktas, jog ji priversta šokti striptizą ir pardavinėti save. Ko gero, jo kaltė dėl to tik padidėja.

— Mano sūnus jos neišžagino.

— Dėl to ir vyksta teismas, — pasakiau. — Ar jau baigėme?

Pagaliau jis pakėlė galvą.

— Aš galiu priversti jus pasigailėti.

— Regis, jau stengiatės tai padaryti.

— Nutrauksiu finansavimą? — Jis gūžtelėjo pečiais. — Tai — niekis, raumenų mankšta.

Jis įsisiurbė į mane akimis. Jau šiek tiek per daug.

— Viso gero, pone Dženretai.

Jis griebė mane už rankos.

— Jie išsisuks.

— Dar pažiūrėsime.

— Šiandien jums pavyko pelnyti balų, bet su ta kekše dar nebaigta. Jums nepavyks paneigti fakto, kad ji supainiojo jų vardus. Jūs žlugsite. Pats žinote. Todėl paklausykite, ką siūlau.

Aš laukiau.

— Mano sūnus ir Merencų vaikas prisipažins dėl visko, kuo kaltinsite, jeigu neužsiminsite apie kalėjimą. Jie tarnaus visuomenei. Jiems galės būti skirtas griežtas bandomasis laikotarpis. Viskas priimtina. Be to, aš padėsiu išlaikyti šią moterį ir užtikrinsiu, kad „Džeinės globa“ gautų tinkamą finansavimą. Visi būsime patenkinti.

— Ne, — nukirtau aš.

— Ar jūs iš tikrųjų galvojate, kad tie vaikinukai gali vėl ką nors panašaus iškrėsti?

— Nuoširdžiai? — paklausiau. — Turbūt ne.

— Aš maniau, kad kalėjimas reiškia reabilitaciją.

— Taip, bet aš nesirūpinu reabilitacija, — atšoviau. — Aš rūpinuosi teisingumu.

— Ir jūs manote, kad teisinga pasodinti mano sūnų į kalėjimą?

— Taip, — atsakiau. — Tačiau tam yra prisiekusieji ir teisėjai.

— Ar jūs esate kada nors suklydęs, pone Kouplendai?

Aš neatsakiau.

— Aš žadu pasiknaisioti. Ir rausiuosi tol, kol atkasiu kiekvieną jūsų padarytą klaidą. Tada pasinaudosiu jomis. Jūs turite šeimos paslapčių, pone Kouplendai. Mes abu tai puikiai žinome. Jeigu jūs tęsite šitą raganų medžioklę, aš ištrauksiu jas į dienos šviesą, kad visas pasaulis išvystų. — Rodos, jis vis labiau pasitikėjo savimi. Man tai nepa-

tiko. — Tarkime, mano sūnus padarė didžiulę klaidą. Mes stengiamės surasti būdą, kaip atlyginti nuostolius už tai, ką jis padarė, tačiau negriaukime jo gyvenimo. Ar jūs galite tai suprasti?

— Aš neturiu daugiau ką jums pasakyti, — tariau.

Jis vis dar nepaleido mano rankos.

— Paskutinis įspėjimas, pone Kouplendai. Aš padarysiu viską, kas įmanoma, kad apsaugočiau savo vaiką.

Aš pažvelgiau į E. Dž. Dženretą ir padariau kai ką, kas jį nustebino. Nusišypsojau.

— Kas? — paklausė jis.

— Gražu, — tariau aš.

— Kas gražu?

— Kad jūsų sūnus turi tiek daug gynėjų, kurie kausis už jį, — pasakiau. — Netgi teismo salėje. Tiek daug žmonių yra Edvardo pusėje.

— Jį visi myli.

— Gražu, — pakartojau aš, ištraukdamas savo ranką. — Tačiau kai žiūriu į visus tuos žmones, sėdinčius už jūsų sūnaus, žinote, ko negaliu nepastebėti?

— Ko?

— Už Šamikės Džonson, — pasakiau aš, — nesėdi niekas.

— Aš norėčiau šio dienoraščio pradžią paskaityti per užsiėmimą, — pareiškė Liusi Gould.

Liusi mėgdavo susodinti savo studentus ratu. Ji stovėdavo centre. Žinoma, buvo kvailoka stypinėti „mokslo rate“ lyg kokiam nemylimam imtynininkui, tačiau ji nustatė, kad toks metodas veiksmingas. Kai susodini studentus ratu, visi jie atsiduria pirmoje eilėje. Nelieka už ko pasislėpti.

Ir Lonis buvo čia. Liusi norėjo leisti jam skaityti to dienoraščio pradžią, kad ji tuo metu galėtų stebėti veidus, tačiau autorė buvo moteris. Ne taip skambėtų. Be to, kad ir kas tai rašė, žinojo, kad Liusi

lauks kokios nors reakcijos. Turėjo žinoti. Turėjo išprotauti. Todėl Liusi nutarė skaityti pati, o Loniui palikti stebėti auditoriją. Be abejo, ir pati Liusi skaitydama vis dirsčios, akimirkai nutildama, tikėdamasi, kad kas nors išsiduos.

Ta pataikūnė Silvija Poter sėdėjo tiesiai prieš ją. Rankos sudėtos, akys išpūstos. Liusi sutiko jos žvilgsnį ir nežymiai šyptelėjo. Silvija atkuto. Šalia jos sėdėjo Alvinas Renfro, didysis dykūnas. Renfro sėdėjo taip, kaip dauguma studentų: tarytum būtų be kaulų ir bemat galėtų nuslysti nuo kėdės ir pavirsti balute ant grindų.

— Tai atsitiko, kai man buvo septyniolika, — skaitė Liusi. — Aš buvau vasaros stovykloje. Ten dirbau TK. Tai reiškia treniruočių konsultante...

Toliau skaitydama apie įvykį miške, apie pačią pasakotoją ir jos draugą P., bučinį prie medžio, klyksmus miške, ji vaikščiojo ratu. Liusi buvo skaičiusi tą dalį bent tuziną kartų, tačiau dabar, garsiai skaitydama kitiems, ji pajuto, kaip ėmė veržti gerklę. Kojos suglebo. Ji dirstelėjo į Lonį. Ir jis atkreipė dėmesį į jos pasikeitusį balsą, todėl dabar žiūrėjo į ją. Jos žvilgsnis įspėjo: „Tau priklauso stebėti juos, o ne mane“, ir jis greitai nusisuko.

Baigusi skaityti Liusi paprašė pareikšti savo nuomonę. Kaskart viskas vykdavo vis taip pat. Studentai žinojo, kad autorė sėdi čia, tame pačiame kambaryje, tačiau kadangi vienintelis būdas pasirodyti buvo sutaršyti kitus į skutelius, jie įnirtingai kibo į darbą — kėlė rankas ir visada pirmiausia apsidrausdavo tokiomis pastabomis kaip „gal tik aš taip galvoju?“ arba „aš gal ir klystu, tačiau...“ ir po to prasidėdavo:

— Šis rašinys labai lėkštas...

— Aš neužčiuopiu jos aistros tam P., o jūs?..

— Ranką po marškiniais? Atsiprašau...

— Iš tikrųjų. Aš pagalvojau, kad tai buvo tik baimė.

— Pasakotoja sako: „Mes bučiavomės. Taip aistringai.“ Neužtenka vien pasakyti, kad tai buvo aistringas bučinys. Reikia *parodyti*...

Liusi vadovavo diskusijai. Tai buvo pati svarbiausia užsiėmimo

dalis. Sunku mokyti studentus. Ji dažnai galvodavo apie savo mokslo dienas, tas protą bukinančias valandas, ir niekada neprisimindavo nieko gero. Trumpos dėstytojo pastabos per diskusijas ją išmokė dirbti produktyviai ir įdomiai. Mokymo procesui svarbi kokybė, ne kiekybė. Kalbėsi per daug, tapsi įkyria muzikėle, grojama oro uostuose ar parduotuvėse, — nervinančia, zyziančia kažkur fone. Pasakydamas labai nedaug gali išlošti.

Dėstytojai mėgsta dėmesį. Tačiau ir tai gali būti pavojinga. Vienas jos pirmųjų profesorių davė jai sveiką ir paprastą patarimą: „Venk būti dėmesio centre." Tuo ji visada vadovavosi. Kita vertus, studentams nepatiktų, kad dėstytojas plūduriuotų virš jų peštynių lauko. Todėl jeigu ir perskaitydavo kokią nors atsitiktinę istoriją, ji visada pasistengdavo, kad būtų ir tokia, kurioje ji būtinai ką nors galėtų apversti aukštyn kojomis, — o tokių buvo daugybė, — ir, nepaisant to, viskas baigdavosi gerai.

Kita problema buvo ta, kad studentai neatskleisdavo, kuo jie tikrai tiki, nebent išsakydavo savo nuomonę apie tai, kas jiems daro įspūdį. Betgi tas pat vyksta ir per fakulteto posėdžius: svarbiausia kalbėti gražiai, bet nesakyti tiesos.

Tačiau šį kartą Liusi buvo šiek tiek reiklesnė nei įprastai. Jai reikėjo sulaukti reakcijų. Norėjo, kad autorė ar autorius išsiduotų. Todėl spaudė.

— Tai turėjo būti gyvenimo epizodas, — kalbėjo ji. — Tačiau ar kas nors tikrai tiki, kad taip atsitiko?

Visi nuščiuvo. Čia egzistavo nerašytos taisyklės. Liusi kuo gražiausiai kreipėsi į autorę, apšaukdama ją melage. Ji atsitraukė:

— Aš noriu pasakyti tik tiek, kad pasakojimas skamba lyg literatūros kūrinys. Iš tiesų tai gerai, tačiau argi šis atvejis toks ypatingas? Ar nekyla klausimas dėl tikroviškumo?

Diskusijos atgijo. Pakilo rankų miškas. Studentai puolė polemizuoti. Štai čia ir buvo darbo džiaugsmo viršūnė. Tiesą pasakius, Liusi mažai kuo džiaugėsi gyvenime. Tačiau mylėjo šiuos vaikus. Kiekvieną semestrą įsimylėdavo vis iš naujo. Jie buvo jos šeima nuo

rugsėjo iki gruodžio arba nuo sausio iki gegužės. Po to jie palikdavo ją. Kai kurie sugrįždavo. Tik keletas. Ji visada džiaugdavosi išvydusi juos. Tačiau jie jau nebebūdavo jos šeimos nariai. Šį statusą įgydavo tik studentai. Keista.

Kažkuriuo metu Lonis dingo. Liusi pagalvojo, kur jis galėjo iškeliauti, tačiau ji buvo per daug pasinėrusi į diskusiją. Būdavo dienų, kurios baigdavosi pernelyg greitai. Kaip tik šita ir buvo tokia. Kai laikas baigėsi ir studentai subruzdo krautis daiktus į kuprines, ji suprato nė kiek nepriartėjusi prie atsakymo, kas jai atsiuntė tą anoniminį dienoraštį.

— Nepamirškite, — įspėjo Liusi. — Dar liko du dienoraščio puslapiai. Norėčiau iki rytdienos jų sulaukti. — Po to pridūrė: — Jeigu norite, galite atsiųsti daugiau negu du puslapius. Siųskite viską, ką parašėte.

Po dešimties minučių ji pasuko į savo kabinetą. Ten jau rado Lonį.

— Ar pastebėjai ką nors jų veiduose? — paklausė ji.

— Ne, — atsakė Lonis.

Liusi suskato rinktis daiktus ir grūsti popierius į nešiojamojo kompiuterio krepšį.

— Kur susiruošei? — susidomėjo Lonis.

— Turiu susitikimą.

Jos tonas užčiaupė jį. Liusi eidavo į tą ypatingą „susitikimą" kartą per savaitę, tačiau niekam neatskleidė smulkesnės informacijos. Netgi Loniui.

— O, — ištarė Lonis, nudūręs akis į grindis. Ji stabtelėjo.

— Kas yra, Loni?

— Ar tu tikrai nori sužinoti, kas atsiuntė tą darbą? Iš tiesų juk tai būtų tokia išdavystė.

— Aš turiu žinoti.

— Kodėl?

— Negaliu tau pasakyti.

Jis linktelėjo:

— Tada gerai.

— Kas gerai?

— Kada grįši?

— Po valandos, gal dviejų.

Lonis dirstelėjo į savo laikrodį.

— Iki tol, — tarė jis, — jau turėčiau žinoti, kas atsiuntė.

9 skyrius

Bylos nagrinėjimas buvo nukeltas į popietę.

Buvo tokių, kurie įrodinėjo, kad tai turės įtakos bylai, — neva prisiekusieji per naktį gromuliuos įspūdžius apie mano tiesioginę apklausą, susidarys nuomonę, ir taip toliau, ir taip toliau. Nesąmonė. Tai buvo natūrali bylos raida. Jeigu situacija ir buvo mums kuo nors palanki, šį faktą kaipmat atsvertų tai, kad Fleras Hikoris dabar turės daugiau laiko pasiruošti kryžminei apklausai. Teismų nepakeisi. Gali isterikuoti kiek telpa, tačiau viena visada atsveria kita.

Aš paskambinau Lorenai Mjuzė mobiliuoju telefonu.

— Gal jau ką nors turi?

— Vis dar ieškau.

Išjungęs telefoną pamačiau, kad atėjo žinutė iš detektyvo Jorko. Nelabai žinojau, kaip toliau turėčiau elgtis dėl ponios Peres melo apie randą ant Džilo rankos. Jeigu pateikčiau faktus, ji, ko gero, pultų dievagotis susipainiojusi. Nėra žalos — nėra nusikaltimo.

Bet kodėl ji taip pasakė?

Ar ji iš tikrųjų buvo įsitikusi, kad tai — tiesa, kad tai ne jos sūnaus lavonas? Ar abu Peresai paprasčiausiai padarė liūdną (tačiau akivaizdžią) klaidą: jiems buvo taip sunku suvokti, kad jų Džilas visą šitą laiką buvo gyvas, jog negalėjo pripažinti to, ką regėjo savo akimis?

O gal jie melavo?

Tačiau kodėl?

Prieš susitikdamas su jais, privalėjau surinkti daugiau faktų. Turėjau įrodyti, kad morge gulintis neva Manolo Santjago kūnas iš tikrųjų buvo Džilo Pereso, vyro, beveik prieš dvidešimt metų dingusio miške drauge su mano seserimi, Margo Gryn ir Dugu Bilingemu.

Skaičiau Jorko žinutę: „Atleiskite, kad taip ilgai užtrukau. Klausėte apie Rają Sing, nužudytojo draugę. Tikėsite tuo ar ne, bet mes turėjome tiktai jos mobiliojo telefono numerį. Taigi paskambinome. Ji dirba indų restorane, esančiame 3-iajame kelyje, prie Linkolno tunelio." — Parašytas vardas, pavardė, adresas. — „Ji turi ten būti visą dieną. Jeigu sužinosite ką nors apie tikrąją Santjago pavardę, praneškite man. Žinome tik tiek, kad jis jau kurį laiką šitaip prisistatinėja. Turime šiek tiek informacijos apie jo darbelius prieš šešerius metus Los Andželo regione. Nieko sunkaus. Iki."

Įdomu, ką visa tai reiškia. Ne kažin ką. Aš pasukau prie savo automobilio ir, vos atidaręs dureles, pajutau kažką labai blogo.

Ant vairuotojo sėdynės gulėjo rudas vokas.

Aišku, jis buvo ne mano. Aš jo čia nepalikau. Be to, dureles buvau užrakinęs.

Kažkas buvo įlindęs į mano automobilį.

Pakėliau voką. Nei adreso, nei pašto atžymų. Jokio užrašo. Plonas. Atsisėdau ant priekinės sėdynės ir uždariau dureles. Vokas užklijuotas. Atplėšiau jį smiliumi. Ištraukiau, kas buvo viduje.

Kraujas sustingo mano gyslose, kai pamačiau, kas ten.

Mano tėvo nuotrauka.

Aš susiraukiau. Kas, po?..

Apačioje, ant balto kraštelio, buvo tvarkingai atspausdintas jo vardas, pavardė ir metai: „Vladimiras Kouplendas." Tik tiek.

Nieko nesupratau.

Minutėlę tiesiog sėdėjau. Spoksojau į savo mylimo tėvo nuotrauką. Galvojau apie tai, kiek daug iš jo, kadaise jauno Leningrado gydytojo, buvo atimta, kaip jo gyvenimas baigėsi begaline serija tragedijų ir nusivylimų. Prisiminiau, kaip jiedu su motina barėsi, — abu įskaudinti, o pliekti nėra ką, tik vienas kitą. Prisiminiau, kaip mama

verkė likusi viena. Kaip keletą tokių naktų sėdėjome su Kamile. Mes su ja niekada nesipešėme, — neįprasta, kai kalbama apie brolį ir seserį, — tačiau galbūt buvome pakankamai prisižiūrėję blogų dalykų. Kartais ji paimdavo mane už rankos arba pasakydavo, kad mudviem vertėtų eiti pasivaikščioti. Tačiau dažniausiai eidavome į jos kambarį, Kamilė paleisdavo kurią nors savo mėgstamą kvailoką popstiliaus dainą, pasakodavo apie ją, apie tai, kodėl ji jai patinka, tarytum daina turėtų kokią slaptą reikšmę, o tada papasakodavo apie kokį nors jai patinkantį berniuką iš mokyklos. Aš sėdėdavau, klausydavausi ir jausdavau patį keisčiausią pasitenkinimą.

Nesupratau. Kodėl šita nuotrauka?..

Voke buvo dar kažkas.

Aš pakračiau jį. Nieko. Įkišau pirštus. Apčiuopiau kažkokią kartotekos kortelę. Ištraukiau. Aha, kortelė. Viena pusė balta su raudonomis linijomis. Ir visiškai tuščia. Užtat kitoje pusėje kažkas didžiosiomis raidėmis atspausdino tris žodžius:

PIRMOJI ŠEIMOS PASLAPTIS

— Ar jau žinai, kas atsiuntė tą dienoraštį? — paklausė Liusi.

— Dar ne, — atsakė Lonis. — Bet sužinosiu.

— Kaip?

Lonis sėdėjo nunarinęs galvą. Pasipūtimo lyg nebūta. Liusi jautėsi nesmagiai. Jam nepatiko ši užduotis. Ir jai pačiai nepatiko. Tačiau kitos išeities nebuvo. Ji padarė viską, kad ištrintų savo praeitį. Pasikeitė vardą ir pavardę. Kad tik Polas jos nesurastų. Nusidažė savo iš prigimties šviesius plaukus rudai, ar daug rastum tokio amžiaus moterų natūraliai šviesiais plaukais?

— Gerai, — tarė ji. — Ar būsi čia, kai grįšiu?

Jis linktelėjo. Liusi pasileido laiptais žemyn prie savo automobilio.

Kai žiūri televizorių, atrodo taip lengva pasikeisti tapatybę. Gal ir taip, tačiau ne Liusi. Tai buvo lėtas procesas. Ji pradėjo nuo pa-

vardės: Silverštein tapo Gould. Sidabras — Auksu.* Gudru, ar ne? Jai taip neatrodė, tačiau padėjo išlaikyti ryšį su mylimu tėvu.

Ji važinėjo po šalį. Stovykla seniai dingusi. Kaip ir visas tėvo turtas. Ir galop ne kas teliko ir iš tėvo.

Tai, kas liko iš Airos Silveršteino, jos tėvo, dabar buvo laikinoje prieglaudoje už dešimties mylių nuo Restono universiteto miestelio. Ji važiavo džiaugdamasi, kad gali pabūti viena. Klausėsi Tomo Veitso dainos apie meilę. Liusi įvažiavo į aikštelę. Didžiulėje teritorijoje stovintis namas, rekonstruotas dvaro rūmas, gražumu išsiskyrė iš daugelio kitų. Beveik visas Liusi atlyginimas keliaudavo čia.

Ji sustojo šalia tėvo senojo aprūdijusio geltono „VW Beetle". Automobilis visada stovėdavo tiksliai toje pačioje vietoje. Ji abejojo, ar per praėjusius metus jis iš viso buvo pajudėjęs iš vietos. Tėvas galėjo išeiti ir pareiti kada panorėjęs. Bet kada išvažiuoti. Teturėjo atsižymėti išvažiuodamas, atsižymėti parvažiavęs. Liūdniausia, kad jis beveik niekada neišeidavo iš savo kambario. Automobilio buferį puošę kairiosios partijos lipdukai buvo seniai išblukę. Liusi turėjo pasidariusi „VW" raktą ir kartkartėmis užvesdavo jį, kad neišsikrautų akumuliatorius. Sėdėdama šiame automobilyje ji tiek prisimindavo. Regėdavo Airą už vairo, barzdotą, besišypsantį, visada pro atvirus langus mojuojantį ir pypsintį visiems, kuriuos pralenkdavo.

Širdis jai niekad neleido pasivažinėti tėvo automobiliu.

Liusi užsiregistravo pas budintįjį. Ši įstaiga buvo gana specializuota, aprūpindavo senesnius gyventojus visam gyvenimui prirašytais vaistais ir psichikos gydymu. Rodos, čia gyveno visokių žmonių: ir visiškai „normalių", ir tokių, kurie galėtų būti dubleriais „Skrydyje virš gegutės lizdo".

Airą buvo galima priskirti ir prie vienų, ir prie kitų.

Liusi sustojo ant jo kambario slenksčio. Aira sėdėjo nugara į ją. Vilkėjo pažįstamą kanapinę skraistę. Pražilę plaukai išsidraikę į visas puses. Iš radijo, kurį tėvas tebevadino „hi-fi"**, griaudė „Gyvenkime

* Angl. *silver* — sidabras; *gold* — auksas.
** Angl. *hi-fi* — stereoaparatūra.

šiandiena", atliekama 1967-ųjų klasikinės grupės „The Grass Roots"*. Liusi sulaikė kvapą, kai pagrindinis vokalistas Robas Grilis atliko garsųjį „1, 2, 3, 4" skaičiavimą atgal, ir grupė dar kartą plykstelėjo „ša-la-la-la-la, gyvenkime šiandiena". Ji užsimerkė ir be garso kartojo žodžius iš paskos.

Nuostabus, nuostabus gabalas.

Kambaryje kabėjo karoliai, margi džinsai ir plakatas su užrašu „Kur dingo visos gėlės". Liusi nusišypsojo, tačiau tą šypseną vargiai galėjai pavadinti džiugia. Vienas dalykas — nostalgija, visiškai kitas — gęstantis protas.

Senatvinė silpnaprotystė atsėlino anksti — niekas negalėjo pasakyti, ar nuo amžiaus, ar nuo vaistų, — ir pareiškė savo teises. Aira visada buvo keistokas, gyveno praeitimi, todėl sunku buvo pasakyti, kaip greitai liga progresuoja. Bent taip aiškino gydytojai. Tačiau Liusi žinojo, kad pirmąkart liga tėvą aplankė tą vasarą. Aira prisiėmė didžiulę kaltę dėl to, kas atsitiko tame miške. Tai buvo jo stovykla. Jis privalėjo skirti daugiau dėmesio savo stovyklautojų saugumui.

Jį puolė žiniasklaida, tačiau ne taip baisiai kaip aukų šeimos. Aira buvo pernelyg švelnus žmogus, kad pakeltų tai. Jis palūžo.

Dabar Aira beveik neiškeldavo kojos iš savo kambario. Jo protas blaškėsi po ištisus dešimtmečius, tačiau labiausiai jam patiko septintasis. Iš tiesų pusę laiko jis įsivaizdavo, kad vis dar tęsiasi 1968-ieji. Kartkartėmis suprasdavo, kaip yra iš tikrųjų, — buvo matyti iš jo veido išraiškos, — tiktai nenorėjo to pripažinti. Todėl gydytojai leido jo kambaryje išsaugoti 1968-ųjų dvasią, teigdami, kad tai padės terapijai.

Gydytojas paaiškino, kad tokio tipo silpnaprotystė senstant nepagydoma, todėl svarbu, kad ligonis jaustųsi kuo laimingesnis, būtų kuo labiau apsaugotas nuo stresų, nors ir gyventų melo pasaulyje. Trumpai tariant, Aira norėjo gyventi 1968-aisiais. Tada jis buvo laimingiausias. Tad argi verta tam priešintis?

* Angl. „Žolės šaknys".

— Labas, Aira.

Aira (jis niekada nenorėjo, kad Liusi jį vadintų tėčiu) lėtai pasisuko balso pusėn, iškėlė ranką tarsi iš po vandens ir pamosavo.

— Labas, Lius.

Ji sumirksėjo nurydama ašaras. Jis visada atpažindavo ją, žinojo, kas ji tokia. Na ir kas, kad gyveno 1968-aisiais, kai jo dukra dar nebuvo gimusi. Nepaaiškinama, bet taip jau buvo. Tai nė kiek nesugriovė Airos iliuzijų.

Jis nusišypsojo jai. Tokiam žiauriam pasauliui Aira buvo per daug kilniaširdis, per daug didžiadvasis, per daug vaikiškas ir naivus. Ji vadintų jį „buvusiu hipiu", tačiau tai reikštų, kad kažkuriuo metu Aira liovėsi toks būti. Visi kiti seniai atsisakė margų džinsų, taikos karolių, liovėsi tikėti gėlių kalba, nusikirpo plaukus ir nusiskuto barzdas, o Aira liko ištikimas savo idėjai.

Per visą nuostabią Liusi vaikystę Aira nė karto nepakėlė prieš ją balso. Nieko nedraudė, neribojo — jis norėjo, kad dukra pati viską pamatytų ir patirtų, net ir tai, kas galbūt nederama. Gana keista, kaip toks auklėjimas paveikė jo vienintelį vaiką, Liusi Silverštein. Ji buvo drovoka pagal to laikotarpio etalonus.

— Aš toks laimingas, kad tu čia... — pasakė Aira. Jis vos nesuklupo, eidamas prie jos.

Ji žengė artyn ir apkabino jį. Tėvas atsidavė amžiaus ir kūno kvapu.

— Kaip jautiesi, Aira?

— Puikiai. Geriau ir nebus.

Jis atidarė buteliuką ir išsiėmė vitaminą. Aira gėrė daug vitaminų. Nepaisant savo antikapitalistinių pažiūrų, aštuntojo dešimtmečio pradžioje tėvas iš vitaminų susikrovė nedidelį kapitalą. Gautą pelną skyrė įsigyti žemės sklypui ties Pensilvanijos ir Naujojo Džersio siena. Kurį laiką jis buvo ten įkūręs hipių bendruomenę. Tačiau ji greitai iširo. Tada tą plotą pavertė vasaros stovykla.

— Na, tai kaip tu laikaisi? — paklausė ji.

— Geriau ir nebus, Lius.

Ir tada pradėjo verkti. Liusi sėdėjo šalia ir laikė jį už rankos. Jis paverkė, tada ėmė juoktis, paskui — vėl verkti. Ir vis kartojo, kaip labai ją myli.

— Tu — visas mano pasaulis, Lius, — sakė jis. — Aš matau tave... Aš matau viską, kas turėtų būti. Supranti, ką noriu pasakyti?

— Ir aš tave myliu, Aira.

— Matai? Štai ką aš noriu pasakyti. Esu turtingiausias žmogus pasaulyje.

Ir vėl pasipylė ašaros.

Ji negalėjo ilgai užsibūti. Turėjo grįžti į darbą ir pažiūrėti, ką sužinojo Lonis. Aira įrėmė galvą jai į petį. Ją pykino nuo pleiskanų ir jo kvapo. Kai pasirodė seselė, Liusi pasinaudojo proga ir atsitraukė. Ji neapkentė savęs už tai.

— Aš sugrįšiu kitą savaitę, gerai?

Aira linktelėjo. Jai išeinant, jis šypsojosi.

Koridoriuje laukė seselė — Liusi pamiršo jos vardą.

— Kaip jis? — paklausė Liusi.

Paprastai tai būdavo retorinis klausimas. Visi tokie ligoniai jautėsi prastai, tačiau jų artimieji nenorėjo to girdėti. Todėl iš seselės galėjai sulaukti tiktai „o, jis jaučiasi puikiai“, tačiau šį kartą ji pasakė:

— Pastaruoju metu jūsų tėvas neramus.

— Kaip čia dabar?

— Paprastai Aira yra maloniausias, švelniausias žmogus visoje padangėje. Tačiau jo nuotaika labai nepastovi...

— Jo nuotaika visada nepastovi.

— Bet ne šitaip.

— Ar jis buvo piktas?

— Ne. Ne tai...

— Tai kas tada?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Jis ištisai kalbėjo apie praeitį.

— Jis visada kalba apie septintąjį dešimtmetį.

— Ne, ne apie tokius tolimus laikus.

— O apie kokius?

— Jis kalba apie vasaros stovyklą.

Liusi pajuto, kaip dunkstelėjo širdis.

— Ką jis sakė?

— Pasakojo, kad turėjo vasaros stovyklą. O paskui prarado. Kažką nerišliai murmėjo apie kraują, mišką ir tamsą, o po to užsisklendė. Net šiurpas ima. Iki praeitos savaitės niekada neteko girdėti nė žodžio apie jokią stovyklą, o ką jau kalbėti apie tai, kad jis buvo jos savininkas. Nors kai pagalvoji, Aira juk visada klejoja. Gal jis tik įsivaizdavo, kad ją turėjo?

Liusi neatsakė į šį klausimą. Kažkur koridoriuje šūktelėjo kita seselė:

— Rebeka?

Seselė, kurios vardą Liusi dabar žinojo, tarė:

— Turiu bėgti.

Likusi viena Liusi dirstelėjo į tėvo kambarį. Jis vis dar sėdėjo nusigręžęs. Spoksojo į sieną. Įdomu, kokios mintys sklandė jo galvoje. Ko jis jai nepasakė.

Ką jis išties prisiminė apie tą naktį.

Ji skubiai apsisuko ir nuėjo prie išėjimo. Prieš išeidama sustojo prie budinčiosios pasirašyti. Kiekvienam ligoniui buvo skirtas atskiras lapas. Budinčioji susirado Airos lapą ir atsuko žurnalą Liusi. Ji jau laikė tušinuką rankoje ir vis dar taip pat išsiblaškiusi ruošėsi pasirašyti. Ir staiga sustingo.

Lape buvo įrašyta dar viena pavardė.

Praėjusią savaitę Airą dar kažkas aplankė. Be Liusi, niekas niekada jo nelankydavo. Niekada. Suraukusi antakius ji perskaitė pavardę. Visiškai negirdėta.

Kas, po perkūnais, tas Manolo Santjagas?

10 skyrius

PIRMOJI ŠEIMOS PASLAPTIS.

Aš vis dar tebelaikiau rankoje tėvo nuotrauką.

Prieš važiuodamas pas Rają Sing, turėjau kai ką padaryti. Aš žiūrėjau į tą kortelę. Pirmoji šeimos paslaptis. Vadinasi, yra daugiau.

Tačiau pradėkime nuo šios — mano tėvo.

Tebuvo vienas žmogus, galintis man padėti, kai kalbama apie tėtį ir galimas jo paslaptis. Aš išsiėmiau mobilųjį telefoną ir nuspaudžiau šešetuką. Retai skambindavau šiuo numeriu, tačiau jam buvau priskyręs sparčiojo rinkimo numerį. Įtariu, kad taip ir liks.

Jis atsiliepė po pirmojo signalo suurgzdamas:

— Polai.

Netgi vienas žodis išdavė stiprų akcentą.

— Sveikas, dėde Sošai.

Sošas nebuvo mano dėdė. Jis — artimas šeimos draugas iš tolimojo krašto. Jau tris mėnesius nemačiau jo, nuo tėvo laidotuvių, tačiau vos išgirdęs Sošo balsą išsyk lyg prieš akis išvydau jo tankią barzdą. Tėvas minėjo, kad dėdė Sošas buvo galingiausias ir grėsmingiausias žmogus visame Pulkovo miestelyje Leningrado pakraštyje. Ten jie abu užaugo.

— Buvai pradingęs, — pasakė jis.

— Žinau, atsiprašau.

— Ak, — tarstelėjo jis, tarytum piktintųsi mano atgaila. — Bet tikėjausi, kad šiandien paskambinsi.

— Kodėl? — nustebau.

— Ogi todėl, mano mažasis sūnėne, kad reikia pasišnekėti.

— Apie ką?

— Apie tai, kodėl aš niekada nieko nekalbu telefonu.

Sošo reikalai gal ir nebuvo nelegalūs, bet įtartini tai tikrai.

— Aš esu mieste, namie. — Sošas turėjo prabangią mansardą 36-ojoje gatvėje, Manhatane. — Kada atvyksi?

— Jeigu nebus kamščių, po pusvalandžio, — atsakiau.

— Šaunu. Tada iki.

— Dėde Sošai?

Jis laukė. Aš žiūrėjau į tėvo nuotrauką, padėtą ant keleivio sėdynės.

— Gal bent pasakysi, apie ką kalbame?

— Apie tavo praeitį, Pavelai, — su stipriu akcentu pasakė jis, pavadindamas mane rusišku vardu. — Apie tai, kas turi ir likti tavo praeityje.

— Ką, po velnių, tai reiškia?

— Pasikalbėsime, — pakartojo jis ir padėjo ragelį.

Kelyje grūsčių nebuvo, tad dėdės Sošo namus pasiekiau beveik per dvidešimt penkias minutes. Durininkas vilkėjo vieną tų kvailų uniformų su kutais ir spurgais. Brežnevas gal užsivilkdavo tokią Gegužės 1-osios paradui. Gana įdomu, turint galvoje, kad čia gyvena Sošas. Durininkas pažino mane iš veido. Buvo įspėtas, kad atvažiuosiu. Jeigu jo neįspėsi iš anksto, jis ir nereaguos į skambutį. Paprasčiausiai nepateksi vidun.

Prie lifto durų stovėjo senas Sošo draugas Aleksejus. Kiek prisimenu, Aleksejus Kokorovas visada sargavo Sošui. Ko gero, jis jau baigė septintąją dešimtį, buvo keleriais metais jaunesnis už Sošą ir toks baisus, kokio dar nesate regėję: raudona nosis kaip svogūnas, veidas išvagotas venų, manyčiau, nuo per dažno gėrimo. Švarkas ir kelnės tikrai ne jo dydžio, tačiau ir jo sudėjimas — ne madingiems drabužiams vilkėti.

Aleksejus neapsidžiaugė mane išvydęs, bet ir šiaip nebuvo iš kvatoklių. Jis netardamas nė žodžio palaikė lifto duris, kol įlipau. Tada atžariai maktelėjo galva ir paleido duris, kad užsivertų. Likau vienas.

Lifto durys atsidarė į mansardą.

Dėdė Sošas stovėjo už kelių pėdų nuo durų. Kambarys buvo milžiniškas. Baldai — kubistinio stiliaus. Pro didelį langą atsivėrė

neįtikėtinas vaizdas, o ir sienos buvo išklijuotos storais, gobeleną primenančiais tapetais, kurių spalvą gal ir galėtum pavadinti kokiu nors įmantriu pavadinimu kaip „Merlot", tačiau man ji priminė kraują.

Sošo veidas nušvito, išvydus mane. Jis plačiai išskėtė rankas. Tų plaštakų didumas buvo pats ryškiausias mano vaikystės prisiminimas. Jos vis dar tebebuvo tokios pat didžiulės. Metams bėgant jis pražilo, bet netgi dabar, kai sumečiau, jog jam, ko gero, jau per septyniasdešimt, vis dar atrodė didelis ir galingas. Jaučiau jam pagarbią baimę.

Išlipęs iš lifto sustojau.

— Ką, — prašneko jis, — taip susenai, kad ir apsikabinti nebenori?

Mes žengėme vienas prie kito. Jo, ruso, glėbys buvo kaip tikros meškos. Iš jo tryško jėga. Rankos — tarsi geležinės ringės. Jis taip stipriai laikė prisispaudęs mane, jog maniau, kad lūš stuburas.

Po kelių sekundžių Sošas nustvėrė mane už bicepsų ir atsitraukęs gerai apžiūrėjo.

— Tikras tėvas. — Dabar jo tarsena buvo dar neaiškesnė. — Tu — tikras tėvo atvaizdas.

Sošas atvyko iš Sovietų Sąjungos netrukus po mūsų. Jis dirbo „Inturiste", sovietinėje kelionių agentūroje, kuri turėjo savo kontorą Manhatane. Jis padėdavo amerikiečių turistams aplankyti Maskvą ir tuometinį Leningradą.

Tai buvo seniai. Žlugus sovietinei valdžiai, jis užsiėmė tuo miglotu verslu, kuriam žmonės prikabino „importas-eksportas" etiketę. Aš taip niekada ir nesužinojau, ką tai tiksliai reiškia, tačiau matyti, kad to pakako išlaikyti butui prabangioje mansardoje.

Sošas dar kelias sekundes nenuleido nuo manęs akių. Jis buvo apsirengęs baltais marškiniais, prasegiotais tiek, kad matėsi marškinėlių iškirptė. Pro juos veržėsi pražilęs kuokštas plaukų. Aš laukiau. Pokalbis neužtruks. Dėdė Sošas tuščiai nešnekėdavo.

Tarsi perskaitęs mano mintis, jis įbedė į mane akis ir pasakė:

— Man skambinėja.

— Kas?

— Seni draugai.

Aš laukiau.

— Iš senojo krašto, — tarė jis.

— Nelabai suprantu.

— Žmonės klausinėja.

— Sošai?

— Taip?

— Kalbėdamas telefonu bijojai, kad kas nors nenugirstų. Ar ir čia bijai?

— Ne. Čia absoliučiai saugu. Kiekvieną savaitę kambarys prašukuojamas.

— Puiku, tai gal baik tas šaradas ir pasakyk, apie ką kalbi?

Jis nusišypsojo. Jam patiko mano nusiteikimas.

— Yra žmonių. Amerikiečių. Maskvoje. Jie mėto pinigus ir klausinėja.

Aš linktelėjau mintyse.

— Apie ką?

— Apie tavo tėvą.

— Ko klausė?

— Ar pameni senus gandus?

— Juokauji.

Ne, jis nejuokavo. Kažkaip keistai susigaudžiau, apie ką kalba. Pirmoji šeimos paslaptis. Turėjau suprasti.

Žinoma, prisiminiau tuos gandus. Jie vos nesugriovė mano šeimos.

Mudu su seseria gimėme tuometinėje Sovietų Sąjungoje vadinamojo Šaltojo karo laikotarpiu. Tėvas buvo gydytojas, tačiau neteko licencijos, apkaltintas neva nekompetentingumu, nes buvo žydas. Tais laikais taip jau būdavo.

Tuo pat metu čia, Junginėse Valstijose, o tiksliau, Skokyje, Ilinojaus valstijoje, reformuota sinagoga darė viską, kad padėtų sovietijos žydams. Aštuntojo dešimtmečio viduryje Amerikos sinagogose kilo didelis sujudimas dėl Sovietų Sąjungos žydų — reikėjo juos ištraukti.

Mums pasisekė. Jie mus ištraukė.

Gana ilgai naujojoje žemėje buvome laikomi didvyriais. Per vakarines penktadienio pamaldas mano tėvas ugningai kalbėdavo apie keblią sovietinių žydų padėtį. Paremdami tokias kalbas, vaikai vaikščiojo įsisegę ženkliukus. Buvo aukojami pinigai. Tačiau praėjus maždaug metams nuo mūsų atvykimo tėvas susikivirčijo su vyriausiuoju rabinu. Staiga pasklido gandas, kad mano tėvas išvyko iš Sovietų Sąjungos dėl to, kad iš tiesų jis — KGB agentas, net ne žydas, kad viskas — klasta. Šie niekingi, prieštaringi ir apgaulingi kaltinimai dabar jau daugiau kaip dvidešimt penkerių metų senumo.

Aš papurčiau galvą.

— Vadinasi, jie bando įrodyti, kad mano tėvas priklausė KGB?

— Taip.

Prakeiktas Dženretas. Taigi viskas aišku. Dabar buvau lyg ir visuomenės veikėjas. Net jeigu galų gale ir būtų įrodyta, kad visi kaltinimai neteisingi, jie pakenktų. Be abejo. Dėl šių kaltinimų prieš dvidešimt penkerius metus mano šeima prarado beveik viską. Mes išvažiavome iš Skokio, patraukėme į rytus, į Niuarką. Mūsų šeima niekada nebeatsitiesė.

Aš pakėliau akis.

— Kalbėdamas telefonu, tu pasakei žinojęs, kad paskambinsiu.

— Jeigu nebūtum paskambinęs, aš pats būčiau tai padaręs šiandien.

— Kad įspėtum mane?

— Taip.

— Vadinasi, — tariau aš, — jie kažką žino.

Stipruolis tylėjo. Aš stebėjau jo veidą. Visas mano pasaulis, visa, kuo tikėjau augdamas, ėmė lėtai keistis.

— Ar jis dirbo KGB, Sošai? — paklausiau.

— Tai buvo labai seniai, — pasakė Sošas.

— Ar tai reiškia „taip"?

Sošas iš lėto nusišypsojo.

— Tu nesupranti, kaip viskas buvo.

— Aš dar kartą klausiu: ar tai reiškia „taip"?

— Ne, Pavelai. Tačiau tavo tėvas... galbūt jis turėjo jiems dirbti.

— Ką tai reiškia?

— Ar žinai, kaip aš patekau į šitą šalį?

— Tu dirbai kelionių agentūroje.

— Tai buvo Sovietų Sąjunga, Pavelai. Jokių agentūrų nebuvo. „Inturistas" priklausė vyriausybei. Viską valdė vyriausybė. Ar supranti?

— Taip, manau.

— Tad nejaugi tu galvoji, kad sovietų valdžia gyventi į Niujorką siųsdavo žmogų, geriausiai išmanantį, kaip užsakinėti keliones? Ar manai, kad siuntė ką nors, kas galėtų atlikti ir kitokių darbų?

Aš galvojau apie jo plaštakų dydį. Aš galvojau apie jo jėgą.

— Vadinasi, tu dirbai KGB?

— Aš buvau kariškis, pulkininkas. Mes to nevadinome KGB. Bet manyčiau, kad mane galėjai pavadinti, — jis parodė pirštais kabutes, — šnipu. Aš susitikdavau su Amerikos pareigūnais. Stengdavausi papirkti juos. Žmonėms visada atrodydavo, kad sužinome svarbių dalykų — tokių, kurie gali pakeisti jėgų pusiausvyrą. Visiška nesąmonė. Nieko panašaus nesužinodavome. Niekada. O Amerikos šnipai? Ir tie niekada nieko nesužinodavo apie mus. Muilinome vieni kitiems akis. Tai buvo kvailių žaidimas.

— O mano tėvas?

— Sovietų vyriausybė išleido jį. Draugužiai žydai galvojo, kad būtent jie padarė pakankamą spaudimą. Atsiprašau. Nejaugi grupelė žydų sinagogoje iš tiesų galvoja, kad niekam nenusileidžianti vyriausybė išsigando jų ir pakluso? Galima numirti iš juoko.

— Tai tu sakai?..

— Aš tik pasakoju, kaip buvo. Ar tavo tėvas pažadėjo padėti režimui? Be abejo. Tačiau tik tam, kad iš ten ištrūktų. Tai ne taip paprasta, Pavelai. Tu neįsivaizduoji, ką visa tai jam reiškė. Tavo tėvas buvo geras gydytojas ir dar geresnis žmogus. Vyriausybė specialiai apkaltino jį nekompetentingumu. Atėmė licenciją. O tavo močiutė ir senelis... Dieve, kokie nuostabūs buvo Natašos tėvai... tu buvai per mažas, kad prisimintum...

— Aš prisimenu, — tariau.

— Nejaugi?

Kažin ar tikrai prisiminiau. Atmintyje iškilo mano senelio atvaizdas: kupeta žilų plaukų ir audringas juokas. Močiutę prisiminiau vis švelniai jį pabarančią. Tačiau tada, kai juos išvežė, man tebuvo treji. Ar aš prisimenu juos, ar tik atgijo ta sena nuotrauka? Ar tai tikri prisiminimai, ar aš susikūriau vaizdą, prisiklausęs mamos pasakojimų?

— Tavo seneliai buvo intelektualai — universiteto profesoriai. Senelis vadovavo istorijos fakultetui. Močiutė buvo nuostabi matematikė. Žinai, ar ne?

Aš linktelėjau.

— Mama sakė, kad ji daugiau išmoko klausydamasi debatų prie pietų stalo, o ne mokykloje.

Sošas nusišypsojo.

— Ko gero, teisybė. Patys geriausi akademikai garbstė tavo senelį. Ir, aišku, tai patraukė valdžios dėmesį. Juos apšaukė radikalais, laikė pavojingais. Ar pameni, kaip juos areštavo?

— Prisimenu, — pratariau, — padarinius.

Jis kurį laiką sėdėjo užsimerkęs.

— Kaip tai paveikė tavo mamą?

— Taip.

— Nataša taip niekada ir neatsigavo. Tu supranti?

— Suprantu.

— Štai tada tavo tėvas gavo galimybę. Jis tiek daug neteko: savo karjeros, reputacijos, licencijos, po to — tavo motinos tėvų. Ir staiga vyriausybė pakišo jam išeitį. Šansą pradėti viską iš naujo.

— Gyvenimą JAV.

— Taip.

— Ir jam tereikėjo būti slaptu agentu?

Sošas niekinamai numojo ranka.

— Kaip tu nesupranti? Tai buvo didysis žaidimas. Ką galėjo toks žmogus kaip tavo tėvas išsiaiškinti? Kad ir būtų stengęsis. O to jis nedarė. Ką jis galėjo jiems pasakyti?

— O mama?

— Nataša jiems tebuvo viso labo moteris. Valdžiai nusispjauti ant moters. Kurį laiką ji kėlė jiems problemų. Kaip sakiau, jų akyse jos tėvai, tavo seneliai, buvo radikalai. Sakai, kad prisimeni, kaip juos išvežė?

— Manau, kad taip.

— Tavo seneliai buvo sukūrę grupę, kuri kovojo už žmogaus teisių pažeidimų viešinimą. Jie tvirtai žengė į priekį, kol vienas išdavikas neįdavė jų. Vieną naktį pasirodė įgaliotiniai.

Jis nutilo.

— Kas? — paklausiau.

— Sunku kalbėti apie tai, kas jiems nutiko.

Aš gūžtelėjau pečiais.

— Dabar jiems jau nepakenksi.

Jis tylėjo.

— Kas nutiko, Sošai?

— Juos išvežė į gulagą — sunkiųjų darbų stovyklą. Tavo seneliai tada jau buvo nejauni, o sąlygos — baisios. Tu žinai, kaip viskas baigėsi?

— Jie mirė, — pasakiau aš.

Sošas nusisuko nuo manęs. Nuėjo prie lango, pro kurį atsivėrė nuostabus Hadsono vaizdas. Uoste stovėjo du puikūs kelioniniai laivai. Pažvelgęs kairėn išvysi netgi Laisvės statulą. Manhatanas toks mažas — aštuonios mylios nuo vieno galo iki kito, o jauti lygiai tokią pačią jėgą, kaip ir žiūrėdamas į Sošą.

— Sošai?

Jis tyliai prašneko:

— Ar žinai, kaip jie mirė?

— Jau sakei. Buvo baisios sąlygos, o mano senelis — širdininkas.

Jis vis dar neatsigręžė į mane.

— Valdžia jo nė nemanė gydyti. Netgi neleido gerti vaistų. Po trijų mėnesių jis mirė.

Aš luktelėjau.

— Ko tu man dar nepasakai, Sošai?

— Ar žinai, kas atsitiko tavo senelei?

— Žinau tik tai, ką pasakojo mama.

— Pasakyk, — tarė jis.

— Bobutė irgi susirgo. Mirus vyrui, jos širdis neatlaikė. Girdėjau, kad taip visada atsitinka ilgai drauge išgyvenusiems sutuoktiniams. Miršta vienas, pasiduoda ir kitas.

Jis tylėjo.

— Sošai?

— Tam tikra prasme, — tarė jis, — manau, taip ir buvo.

— Tam tikra prasme?

Sošas vis dar neatitraukė akių nuo lango.

— Tavo senelė nusižudė.

Neįstengiau. Pradėjau purtyti galvą.

— Pasikorė, susisukusi virvę iš marškos.

Neįstengiau pakrutėti. Galvojau apie savo senelės nuotrauką. Apie tą supratingą šypseną. Apie mamos pasakojimus, apie jos aštrų protą ir dar aštresnį liežuvį. Savižudybė.

— Ar mano mama žinojo? — paklausiau.

— Taip.

— Ji niekada man nesakė.

— Gal ir man nederėjo sakyti.

— Kodėl pasakei?

— Noriu, kad žinotum, kaip viskas buvo. Tavo mama buvo graži moteris. Miela, subtili. Tavo tėvas ją dievino. Tačiau kai suėmė jos tėvus, o iš tikrųjų nužudė juos, ji nebeatsigavo. Pats jautei, tiesa? Tą melancholiją? Dar prieš tavo sesers dingimą.

Aš nieko nesakiau, tačiau tada iš tikrųjų tai jutau.

— Matyt, norėjau, kad žinotum, kaip viskas buvo, — paaiškino jis. — Kaip iš tikrųjų jautėsi tavo motina. Gal, sakau, geriau suprasi.

— Sošai?

Jis neatsiliepė. Vis dar buvo įsmeigęs akis į langą.

— Ar tu žinai, kur mano mama?

Galiūnas ilgai tylėjo.

— Sošai?

— Žinojau, — tarė jis. — Kai ji tada pabėgo.

Aš nurijau seiles.

— Kur ji dėjosi?

— Nataša išvažiavo namo.

— Nesuprantu.

— Ji pabėgo atgal į Rusiją.

— Kodėl?

— Nekaltink jos, Pavelai.

— Aš nekaltinu. Noriu žinoti kodėl.

— Gali pabėgti iš namų, kaip tavo tėvai kad pabėgo. Stengiesi pasikeisti. Gali neapkęsti valdžios, bet tik ne savų žmonių. Gimtinė ir lieka gimtine. Visada.

Jis atsisuko. Mūsų akys susitiko.

— Tai dėl to ji ir pabėgo?

Sošas tiesiog stovėjo ir žiūrėjo.

— Tai ji šitaip samprotavo? — aš vos nešaukiau. Mano kraujas virė. — Kad jos gimtinė taip ir liko jos gimtine?

— Tu negirdi.

— Ne, Sošai, aš girdžiu. Gimtinė ir lieka gimtine. Šlamštas. O kaip šeima? O kaip vyras? Arba sūnus?

Jis neatsakė.

— O kaip mes, Sošai? Kaip mudu su tėčiu?

— Aš neturiu ką tau atsakyti, Pavelai.

— Ar žinai, kur ji dabar?

— Ne.

— Iš tikrųjų?

— Taip.

— Bet galėtum surasti ją, ar ne?

Jis nelinktelėjo, bet ir nepapurtė galvos.

— Tu turi vaiką, — pasakė Sošas. — Turi gerą darbą.

— Ir kas?

— Tas, kad viskas jau praeityje. Praeitį palik mirusiesiems, Pavelai. Negali norėti susigrąžinti mirusiuosius. Reikia palaidoti juos ir judėti pirmyn.

— Mano motina nemirė, — tariau aš. — Tiesa?

— Aš nežinau.

— Tai kodėl kalbi apie mirusiuosius? Ir, Sošai, Jeigu jau prašnekome apie juos, štai dar vienas dalykas pamąstymui. — Aš nebegalėjau sustoti, todėl tiesiog išklojau: — Aš netgi nesu tikras, ar mano sesuo mirusi.

Tikėjausi, kad jis apstulbs. Nieko panašaus. Jis, rodos, net nenustebo.

— Tau, — tarė jis.

— Kas man?

— Tau, — pasakė jis, — jos abi mirusios.

11 skyrius

Iškratęs iš galvos visus dėdės Sošo žodžius, lėkiau atgal pro Linkolno tunelį. Dabar reikėjo susikoncentruoti ties dviem dalykais ir tik ties tais dviem dalykais: pirmas — nuteisti tuos du prakeiktus kalės vaikus, išprievartavusius Šamikę Džonson; antras — atkasti, kur, po perkūnais, Džilas Peresas buvo tuos dvidešimt metų.

Pasitikslinau tos liudininkės-draugės adresą, kurį davė detektyvas Jorkas. Raja Sing dirbo indų restorane „Užsisakyk ir palauk". Nekenčiu tokių pavadinimų. O gal jie man patinka? Pirmyn su meile.

Aš jau pakeliui.

Ant priekinės sėdynės tebegulėjo tėvo nuotrauka. Įtarimai, kad tėvas dirbo KGB, mane mažai tejaudino. Nors po pokalbio su Sošu ir galėjo. Tačiau aš dar kartą perskaičiau užrašą kortelėje:

PIRMOJI ŠEIMOS PASLAPTIS.

Pirmoji. Vis dėlto žadėjo būti ir daugiau. Mesjė Dženretas, ko

gero, pasitelkęs finansinę Merenco paspirtį, negailėjo išlaidų. Jeigu jie sugebėjo suuosti senus — net dvidešimt penkerių metų senumo — tėvui primestus kaltinimus, matyt, buvo pasiryžę viskam.

Ką jie dar galėtų atkasti?

Aš nebuvau blogas vyrukas. Nebuvau ir idealus. Nerasi idealių. Jie ką nors aptiks. Ir išpūs didžiausią muilo burbulą. Galėjo rimtai pakenkti „Džeinės globai", mano reputacijai ir politiniams siekiams, — betgi ir Šamikė turėjo galybę paslapčių. Aš įtikinau ją ištraukti jas į dienos šviesą ir atskleisti pasauliui.

Argi galiu mažiau reikalauti iš savęs?

Privažiavęs prie indų restorano, aikštelėje pastačiau automobilį ir išjungiau variklį. Tai ne mano byla, tačiau vargu ar tai labai svarbu. Pažvelgiau pro automobilio langą, vėl pagalvojau apie tą šeimos paslaptį ir surinkau Lorenos Mjuzė numerį. Kai ji atsiliepė, prisistačiau ir pareiškiau:

— Man gali iškilti nedidelė problema.

— Kas čia dabar? — sunerimo Mjuzė.

— Dženreto tėvas lipa man ant kulnų.

— Kaip?

— Knaisiojasi po mano praeitį.

— Ar ką nors atras?

— Visų praeityje gali ką nors atrasti.

— Tik ne mano, — atrėmė ji.

— Tikrai? O kaip tie lavonėliai Renyje?

— Atmesti visi kaltinimai.

— Puiku, nuostabu.

— Aš tik užkalbu tau dantį, Koupai. Kad būtų linksmiau.

— Labai linksma, Mjuzė. Pats laikas komedijoms. Leisk paploti.

— Gerai, tada grįžkime prie to persekiojimo. Ko tau reikėtų iš manęs?

— Tu bičiuliaujiesi su kai kuriais privačiais vietiniais sekliais, tiesa?

— Tiesa.

— Paskambinėk. Pažiūrėk, gal paaiškės, kam aš parūpau.

— Gerai, pasirūpinsiu.

— Mjuzė?

— Ką?

— Nesiversk dėl to per galvą. Jeigu trūksta žmonių, nesiplėšyk.

— Netrūksta, Koupai. Sakiau, kad pasirūpinsiu.

— Kaip, tavo nuomone, mums sekėsi šiandien?

— Geriems vyrukams buvo gera diena, — atsakė ji.

— Aha.

— Bet gal ir ne visiškai gera.

— Kelas ir Džimas?

— Aš pasiruošusi nudėti visus Kelus ir Džimus.

— Veik, — tariau aš ir išjungiau telefoną.

Kalbant apie interjerą, indų restoranus lyg ir galima suskirstyti į dvi kategorijas: labai tamsūs ir labai šviesūs. Šis buvo šviesus ir spalvingas, įrengtas indų šventovės pseudostiliumi, ir tikrai prastas. Dirbtinė mozaika, apšviestos Ganešos ir kitų man nepažįstamų dievybių statulos. Padavėjos vilkėjo akvamarino spalvos kostiumėlius, atidengiančius bambas. Ši apranga man priminė tuos drabužius, kuriuos dėvėjo piktoji sesuo iš „Aš svajoju apie Džinę“.

Esti įvairių stereotipų, tačiau čia nesunku buvo įsivaizduoti, kad tuoj bus atliktas koks nors Bolivudo muzikinis numeris. Aš stengiuosi įvertinti įvairias užsienio kultūras, tačiau kad ir kaip stengiuosi, indų restoranų muzika bjauriuosi. Šią akimirką atrodė, kad sitaras* kankina katę.

Kai įėjau, administratorė pašnairavo.

— Kiek? — paklausė ji.

— Aš atėjau ne valgyti, — paaiškinau jai.

Ji stovėjo ir laukė.

— Kur galėčiau rasti Rają Sing?

— Ką?

Pakartojau vardą ir pavardę.

* Styginis indų muzikos instrumentas.

— Aš ne... o, palaukite, tai ta naujoji panelė. — Ji tylėdama sukryžiavo rankas ant krūtinės.

— Ar ji yra? — paklausiau.

— Kas nori sužinoti?

Pasistengiau vylingai kilstelėti antakį. Nemokėjau flirtuoti su merginomis. Norėdavau pasirodyti viliūkiškas, o atrodydavau taip, lyg man būtų užkietėję viduriai.

— Jungtinių Valstijų prezidentas.

— Ką?

Aš padaviau jai vizitinę kortelę. Perskaičiusi ji nustebino mane užrikdama:

— Raja! Raja Sing!

Raja Sing žengė manęs link, aš — atgal. Ji buvo jaunesnė negu tikėjausi, vos perkopusi dvidešimt, ir tiesiog pritrenkianti. Pirmiausia pastebėjau, — kaipgi nepastebėsi, kai prieš akis šitokia nuogybė, — kad Raja Sing turi daugiau apvalumų negu priklauso anatomiškai. Ji stovėjo ramiai, tačiau atrodė, kad juda. Juodi sutaršyti plaukai tiesiog prašėsi, kad paliestum. Oda buvo labiau auksinė nei ruda, o migdolo formos akys tokios, kad vyras panirtų į jas ir jau neberastų kelio atgal.

— Raja Sing? — ištariau.

— Taip.

— Aš — Polas Kouplendas. Naujojo Džersio Esekso apygardos prokuroras. Gal galėtume šnektelėti?

— Ar apie tą žmogžudystę?

— Taip.

— Tada be abejo.

Jos tartis nušlifuota; apčiuopiamas Naujosios Anglijos internatinei mokyklai būdingas akcentas, akivaizdžiai ištobulintas pagal geografinę padėtį. Aš stengiausi nespoksoti. Ji tai pastebėjo ir šyptelėjo. Ginkdie, nesu koks iškrypėlis, — toli gražu taip nėra. Moters grožis veikia mane. Nemanau, kad esu vienintelis toks. Jis veikia mane panašiai kaip meno kūrinys. Kaip Rembrantas ar Mikelandželas. Veikia

taip, kaip naktiniai Paryžiaus vaizdai, saulėtekis virš Didžiojo Kanjono arba saulėlydis žalsvai melsvame Arizonos danguje. Fantazuoti neuždrausi. O mano mintys buvo gana meniškos, — racionaliai paaiškinau sau.

Ji išsivedė mane kur tyliau, į gatvę. Ir apglėbė save, tarytum būtų šalta. Kaip ir visi jos judesiai, taip ir šis skėlė vos ne dvigubą smūgį. Matyt, jai kitaip neišeina. Kad ir į kurią jos kūno vietą žiūrėtum, taip ir sukasi galvoje mėnesiena bei lova su baldakimu, — sudiev visoms mano „gana meniškoms" fantazijoms. Man labai rūpėjo pasiūlyti jai savo paltą ar dar ką nors, bet kad nebuvo šalta. Tiesa, aš ir to palto neturėjau.

— Ar jūs pažįstate vyrą, vardu Manolo Santjagas? — paklausiau.

— Jį nužudė, — pareiškė ji.

Jos balse jautėsi keistas ritmas, tarytum skaitytų savo vaidmenį.

— Bet pažinote jį?

— Pažinojau, taip.

— Buvote meilužiai?

— Dar ne.

— Dar ne?

— Mūsų santykiai, — paaiškino ji, — buvo platoniški.

Mano akys nuklydo į šaligatvį, po to — skersai gatvės. Jau geriau. Iš tikrųjų man nelabai rūpėjo nei pati žmogžudystė, nei žmogžudys. Aš turėjau išsiaiškinti viską apie Manolo Santjagą.

— Ar žinote, kur gyveno ponas Santjagas?

— Ne, atleiskite, nežinau.

— Kaip jūs susipažinote?

— Jis priėjo prie manęs gatvėje.

— Taip ėmė ir lyg niekur nieko priėjo?

— Taip, — atsakė ji.

— O paskui?

— Jis paklausė, ar nenorėčiau išgerti puoduko kavos.

— Ir jūs sutikote?

— Taip.

Surizikavau dar kartą į ją žvilgtelėti. Graži. Ta akvamarino spalva ir tamsi oda... gali užmušti.

— Ar jūs visada taip elgiatės? — pasidomėjau.

— Kaip elgiuosi?

— Susitinkate su nepažįstamuoju ir priimate kvietimą išgerti puoduką kavos?

Galėjai pagalvoti, kad ją pralinksmino toks klausimas.

— Ar aš privalau pasiteisinti jums dėl savo elgesio, pone Kouplendai?

— Ne.

Ji nutilo.

Aš tariau:

— Mes turime sužinoti daugiau apie poną Santjagą.

— Gal galiu paklausti kodėl?

— Manolo Santjagas netikra pavardė. Pirmiausia noriu išsiaiškinti jo tikrąją pavardę ir vardą.

— Šito aš nežinau.

— Surizikuosiu peržengti ribas, — paaiškinau, — pasakydamas, kad man sunku tai suprasti.

— Ką suprasti?

— Turbūt vyrai nuolat jus sekioja, — pareiškiau.

Kreiva ir išmananti šypsenėlė.

— Ačiū už komplimentą, pone Kouplendai.

Aš nesitraukiau nė per žingsnį.

— Tai kodėl jūs ėjote su juo?

— Argi tai svarbu?

— Galbūt tai padėtų man apie jį ką nors sužinoti.

— Neįsivaizduoju ką. Tarkime, pasakyčiau jums, kad jis man pasirodė gražus. Ar tai padėtų?

— Ar tikrai?

— Ar tikrai pasirodė gražus? — Vėl šypsenėlė. Viena susitaršiusi garbana užkrito jai ant dešinės akies. — Galima pagalvoti, kad pavydite.

— Gerbiamoji Sing?

— Taip?

— Aš tiriu žmogžudystę. Gal vis dėlto galėtume liautis žaidę intelekto žaidimus.

— Manote, kad galėtume? — Ji atmetė tą sruogelę atgal. Aš nesitraukiau. — Gerai, — tarė ji. — Visiškai suprantama.

— Ar galite padėti man išsiaiškinti, kas jis iš tikrųjų buvo?

Ji pamąstė.

— Gal vertėtų patikrinti jo mobilųjį telefoną?

— Jau patikrinome rastą pas jį. Jame tebuvo užfiksuotas jūsų skambutis.

— Anksčiau jis turėjo kitą numerį, — pasakė ji.

— Ar prisimenate jį?

Mergina linktelėjo ir padiktavo. Aš išsiėmiau mažą tušinuką ir užsirašiau numerį.

— Dar kas nors?

— Lyg ir ne.

Išsitraukiau vizitinę kortelę ir užrašiau savo mobiliojo telefono numerį.

— Jeigu prisiminsite dar ką nors, gal man paskambinsite?

— Be abejo.

Padaviau jai kortelę. Ji tik pažiūrėjo į mane ir nusišypsojo.

— Kas?

— Jūs nenešiojate vestuvinio žiedo, pone Kouplendai.

— Aš nevedęs.

— Išsiskyręs ar našlys?

— Iš kur žinote, kad aš ne užkietėjęs viengungis?

Raja Sing nesivargino atsakyti.

— Našlys.

— Užjaučiu.

— Ačiū.

— Ar seniai?

Jau ruošiausi atrėžti, kad tai ne jos sumautas reikalas, tačiau turėjau užsitarnauti jos palankumą. Ir, velnias, ji buvo tokia graži.

— Beveik šešeri metai.

— Aišku, — tarstelėjo ji.

Jos akys vėl sužiuro į mane.

— Ačiū už pagalbą, — padėkojau.

— Kodėl jūs manęs kur nors nepakviečiate? — išgirdau.

— Atsiprašau?

— Matau, kad laikote mane dailia. Aš netekėjusi, jūs nevedęs. Kodėl nepakviečiate manęs kur nors?

— Aš nemaišau darbinių reikalų su asmeniniais, — atsakiau.

— Atvažiavau čia iš Kalkutos. Ar teko ten būti?

Toks staigus temos pakeitimas sekundėlę mane pritrenkė. Jos akcentas nelabai derėjo prie pačios vietovės, tačiau šiais laikais nėra ko stebėtis. Atsakiau jai, kad nesu ten buvęs, bet, be abejo, girdėjau apie ją.

— Viskas daug blogiau, negu girdėjote, — tarė ji.

Tylėjau svarstydamas, kur ji lenkia.

-- Aš suplanavau savo gyvenimą, — tęsė ji. — Pirmiausia turėjau atvažiuoti čia. Į Jungtines Valstijas.

— O toliau?

— Čionykščiai padarys viską, kad prasimuštų. Vieni žaidžia loterijoje. Kiti svajoja tapti — na, nežinau, — profesionaliais sportininkais. Treti pasineria į nusikalstamą veiklą, pradeda šokti striptizą, parsidavinėti. Žinau, koks mano turtas. Esu graži. Be to, malonus žmogus, išmokau būti... — ji stabtelėjo ir pasvarstė, rinkdama žodžius, — ...gera vyriškiui. Aš padarysiu vyrą nepaprastai laimingą. Klausysiu jo. Palaikysiu jį. Pakelsiu jam nuotaiką. Užtikrinsiu, kad visos naktys būtų ypatingos. Atsiduosiu, kada tik jis panorės ir kaip panorės. Ir atliksiu tai su malonumu.

Geeerai, pagalvojau aš.

Stovėjome prie pat judrios gatvės, tačiau prisiekiu — buvo taip tylu, kad net girdėjau čirpiant svirplį. Mano burna visiškai išdžiūvo.

— Tas Manolo Santjagas. — Mano balsas pleveno kažkur tolumoje. — Ar galvojote, kad jis galėtų būti tas vyras?

— Galvojau, kad galėtų, — patvirtino ji. — Tačiau nebuvo. Jūs atrodote malonus. Lyg ir turėtumėte gražiai elgtis su moteri-

mi. — Negaliu tiksliai pasakyti, bet ar tik Raja Sing nepajudėjo arčiau manęs. Staiga ji pasirodė stovinti gerokai arčiau. — Matau, kad jūs turite rūpesčių, prastai miegate naktimis. Iš kur galite žinoti, pone Kouplendai?

— Iš kur galiu žinoti ką?

— Kad aš nesu būtent ta. Būtent ta, kuri padarys jus beprotiškai laimingą. Kad šalia manęs miegosite kuo kiečiausiai.

Ooo.

— Nežinau, — ištariau aš.

Ji taip žvelgė į mane, kad pajutau tą žvilgsnį kojų pirštų galiukuose. O, ji gražiai žaidė su manimi. Aiškiausiai supratau. Tačiau kad ir kaip žiūrėtum, jos tiesmukumas... tiesiog keistai žavėjo mane.

O gal tik vėl apakino jos grožis.

— Turiu eiti, — pasakiau. — Aš jums daviau savo numerį.

— Pone Kouplendai?

Aš laukiau.

— Kodėl jūs čia atvažiavote?

— Atsiprašau?

— Kodėl jūs domitės Manolo nužudymu?

— Manau, paaiškinau. Aš esu apygardos prokuroras...

— Jūs ne dėl to čia atėjote.

Aš tylėjau. Ji nenuleido nuo manęs akių. Pagaliau aš paklausiau:

— Kodėl jūs taip sakote?

Jos atsakymas rėžė į paširdžius:

— Ar jūs jį nužudėte?

— Ką?

— Aš klausiau...

— Girdėjau. Žinoma, ne. Kodėl jūs to paklausėte?

Tačiau Raja Sing nesiteikė atsakyti.

— Viso gero, pone Kouplendai. — Ji vėl nusišypsojo taip, kad pasijutau lyg išmesta į krantą žuvis. — Tikiuosi, rasite, ko ieškote.

12 skyrius

Liusi ketino panaršyti „Google“ ir paieškoti to „Manolo Santjago“. Jis buvo, matyt, koks nors reporteris, ruošiantis straipsnį apie tą šunsnukį Veiną Stjubensą, Vasaros Skerdiką. Tačiau kabinete jos laukė Lonis. Jai įėjus, jis nepakėlė galvos. Liusi prisiartino ir pažvelgė į jį iš viršaus, tikėdamasi bent kiek išgąsdinti.

— Ar jau žinai, kas atsiuntė tuos dienoraščius?

— Nesu tikras.

— Bet?

Lonis giliai įkvėpė ketindamas, kaip ji tikėjosi, surizikuoti.

— Ar tu ką nors išmanai apie tai, kaip atsekti elektroniniu paštu atsiųstus laiškus?

— Ne, — atsakė Liusi, eidama prie savo stalo.

— Kai gauni elektroninį laišką, ar supranti, kad dar yra takai, „ESMTP“ ir „Žinutės ID“?

— Apsimetu, kad suprantu.

— Faktiškai tai rodo, kaip tas elektroninis paštas atkeliavo pas tave. Kur jis skrido, iš kur atskrido, kokiu internetiniu keliu keliavo iš taško A į tašką B. Įsivaizduok krūvą pašto antspaudų.

— Gerai.

— Aišku, galima siųsti anonimiškai. Tačiau netgi tada įmanoma atsekti pėdsakus.

— Puiku, Loni, viršūnė. — Jis delsė. — Ar tai reiškia, kad tu aptikai kokius nors pėdsakus elektroniniame pašte, kur tas dienoraštis buvo prikabintas?

— Taip, — tarė Lonis. Jis pagaliau pakėlė galvą ir nusišypsojo. — Daugiau neklausinėsiu, kodėl tau rūpi sužinoti, kas jį atsiuntė.

— Gerai.

— Puikiai pažįstu tave, Liusi. Kaip ir visos ugningos panelytės, esi gera rakštis šiknoje. Bet tu siaubingai etiška. Matyt, rimta prie-

žastis privertė tave išduoti savo grupės pasitikėjimą — išduoti studentus, mane ir visa, kuo tu tiki. Galiu lažintis, kad tai yra gyvenimo ar mirties klausimas.

Liusi tylėjo.

— Gyvenimo ar mirties, tiesa?

— Greičiau sakyk, Loni.

— Šis elektroninis paštas atskrido iš kompiuterių grupės Frosto bibliotekoje.

— Bibliotekoje, — pakartojo ji. — Kiek ten gali būti kompiuterių — penkiasdešimt?

— Maždaug.

— Vadinasi, taip niekada ir nesužinosime, kas jį atsiuntė.

Lonio galvos kryptelėjimas reiškė „gal taip, o gal ir ne".

— Mes žinome, kada jis buvo siųstas. Užvakar, aštuonioliktą valandą keturiasdešimt dvi minutės.

— Kaip tai mums padės?

— Studentai turi užsiregistruoti. Jie neužrašo, kurio kompiuterio jiems reikia — jau prieš dvejus metus darbuotojai atsisakė šio metodo. Tačiau jie užsisako kompiuterį vienai valandai. Taigi aš nuėjau į biblioteką ir gavau grafikų lapus. Palyginau tavo grupės studentų sąrašą su kompiuterį užvakar nuo 18 iki 19 valandos užsisakiusiųjų sąrašu.

Jis nutilo.

— Ir?

— Tuo metu ten buvo tik viena tavo grupės studentė.

— Kas?

Lonis nuėjo prie lango. Pažvelgė žemyn į kiemelį.

— Aš tiktai užvesiu tave ant kelio, — pasakė jis.

— Loni, aš nenusiteikusi...

— Ji, — tarė jis, — pataikūnė.

Liusi apmirė.

— Silvija Poter?

Jis vis dar neatsigręžė.

— Loni, ar tu nori pasakyti, kad tą dienoraštį atsiuntė Silvija Poter?

— Taip, — pasakė jis. — Būtent tą ir sakau.

Pakeliui į darbą paskambinau Lorenai Mjuzė.

— Man reikia dar vienos paslaugos, — išdrožiau.

— Rėžk.

— Noriu, kad viską sužinotum apie vieno telefono numerį. Kieno jis. Kas savininkas. Viską.

— Koks tas numeris?

Aš padiktavau Rajos Sing duotą numerį.

— Duok man dešimt minučių.

— Viskas?

— Nejaugi manai, kad vyriausiąja bylų tyrėja tapau vien dėl gražių akių?

— Kažin kas taip sako?

Ji nusijuokė.

— Man patinka, kai tu toks, Koupai.

— Tik nereikia priprasti.

Išjungiau telefoną. Nereikėjo taip atsikirsti... O kam ji pradėjo apie „gražias akis"? Labai paprasta kritikuoti politinį teisingumą. Tik leiskis į kraštutinumus, ir jis bemat taps pajuokos objektu. Tačiau esu matęs, kuo viskas baigiasi kabinetuose, kai duodi tam valią: iškyla vien neaiškumai ir tamsuma.

Kaip ir aiškiai išpūstos šių dienų taisyklės dėl vaikų saugumo: kad ir kas būtų, tavo vaikas turi nešioti dviratininko šalmą; žaidimų aikšteles privalai pripilti specialaus mulčio; negali įsirengti jokios laipynės — mat vaikas gali per aukštai užsiropšti; be to, vaikas neturi keliauti be palydos per tris kvartalus; o kur dar burnos priedanga ir akių apsauga? Gali kiek nori iš to krizenti, o vieną dieną, žiūrėk, koks nors asilas lyg tarp kitko atsiunčia elektroniniu paštu: „Ei, mes visi taip darėme ir išgyvenome." Sutinku, bet, tiesą pasakius, daugybė vaikų neišgyveno.

Anais laikais vaikai turėjo neribotą laisvę. Jie nežinojo, kas tūno tamsoje. Kai kurie važiavo į stovyklas, kai saugumas buvo gana neapibrėžta sąvoka, o vaikams buvo leidžiama būti vaikais. Kai kurie iš jų vogčia išslinko naktį į mišką ir pradingo amžiams.

Liusi Gould paskambino į Silvijos Poter kambarį. Jokio atsakymo. Nieko nuostabaus. Ji atsivertė mokyklos telefonų abonentų knygą, tačiau ten nebuvo nurodyti mobiliųjų telefonų numeriai. Liusi prisiminė mačiusi, jog Silvija naudojosi „BlackBerry" sistema, ir nusiuntė elektroniniu paštu trumpą žinutę, prašydama Silvijos kuo greičiau jai paskambinti.

Atsakymo nereikėjo laukti nė dešimties minučių.

— Jūs norėjote, kad paskambinčiau, profesore Gould?

— Norėjau, Silvija, ačiū. Ar negalėtum užsukti pas mane į kabinetą?

— Kada?

— Dabar, jei gali.

Kelias sekundes buvo tylu.

— Silvija?

— Dabar prasidės anglų literatūros paskaita, — tarė ji. — Šiandien pristatau savo galutinį projektą. Ar galiu ateiti po to?

— Būtų labai gerai, — atsakė Liusi.

— Turėčiau atsirasti po kokių dviejų valandų.

— Puiku, aš lauksiu.

Ir vėl tylu.

— Ar galiu sužinoti, koks reikalas, profesore Gould?

— Tai gali palaukti, Silvija, nesirūpink. Lauksiu tavęs po paskaitos.

— Labas.

Tai Lorena Mjuzė. Aš vėl buvau teismo rūmuose. Po kelių minučių prasidės Flero Hikorio kryžminė apklausa.

— Labas, — atsakiau.

— Atrodai baisiai.

— Oho, tu esi kvalifikuota detektyvė.

— Nerviniesi dėl kryžminės?

— Aišku.

— Šamikė atlaikys. Tu velniškai padirbėjai.

Aš linktelėjau, stengiausi atitinkamai nusiteikti. Mjuzė žingsniavo greta.

— Tiesa, — tarė ji, — dėl to telefono numerio, kurį davei. Blogos naujienos.

Aš laukiau.

— Vienkartis.

Tai reiškė, kad kažkas nusipirko jį už grynuosius. Nustatytas minučių skaičius ir nereikia pasakyti savo pavardės.

— Man nesvarbu, kas jį pirko, — tariau. — Gal sužinojai, kur buvo skambinta ir kas į jį skambino.

— Bus daug vargo, — pareiškė ji. — Be to, šito neįmanoma nustatyti įprastiniais būdais. Kad ir kas jis buvo, tas abejotinas asmuo nupirko jį iš kito tokio pat abejotino asmens. Užtruksiu, kol viską atseksiu, ir gerokai paspausiu, kad gaučiau įrašus.

Aš tik pakraipiau galvą. Mes įėjome į teismo salę.

— Dar kai kas, — tęsė ji. — Ar tu girdėjai apie „PVS“?

— „Pats vertingiausias susekimas.“

— Teisingai, tai pati didžiausia privačių seklių kompanija visoje valstijoje. Singla Šeiker, moteris, kuriai pavedžiau pasirūpinti tais berniukais iš studentų klubo, anksčiau ten dirbo. Sklinda kalbos, kad jie užmetė meškerę tau sugauti, o tai reiškia, kad tam nebus gailima išlaidų ir vadovaujamasi „surask ir sunaikink“ principu.

Aš atėjau į salės priekį.

— Nuostabu.

Padaviau jai seną Džilo Pereso nuotrauką.

— Ar mūsų Farelas Linčas vis dar sėdi prie kompiuterių?

— Sėdi.

— Paprašyk, kad pasendintų šitą. Pridėtų dvidešimt metų. Ir tegul nuskuta galvą.

Lorena Mjuzė žiojosi dar kažką pasakyti, bet susičiaupė išvydusi mano veido išraišką. Ji tik gūžtelėjo pečiais ir dingo. Aš atsisėdau. Įėjo teisėjas Piersas. Visi atsistojome. Po to Šamikė Džonson užėmė savo vietą.

Fleras Hikoris atsistojo ir rūpestingai susisegiojo švarką. Aš susiraukiau. Paskutinį kartą mačiau tokio atspalvio pilkšvą kostiumą 1978-ųjų šokių vakarėlio nuotraukoje. Jis nusišypsojo Šamikei.

— Labas rytas, panele Džonson.

Šamikė atrodė persigandusi.

— Labas, — vos išspaudė ji.

Fleras taip prisistatė, tarsi jiedu ką tik būtų pabėgę iš kokteilių puotos. Jis išsyk metėsi į Šamikės nusikalstamą praeitį. Ramiai, bet kietai. Ji buvo areštuota už prostituciją. Ji buvo sulaikyta už narkotikus. Ji buvo kaltinama, kad mylėjosi su klientu ir paėmė aštuoniasdešimt keturis dolerius. Ir visa tai buvo tiesa.

Aš neprieštaravau.

Tokia jau buvo mano „nieko nepagražink" strategijos dalis. Taigi aš neprieštaravau, o Flero kryžminė apklausa buvo įspūdinga. Kol kas jis dar nepaprašė jos paaiškinti nė vieno savo parodymo. Jis paprasčiausiai darė apšilimą, įsitvėręs į faktus ir policijos medžiagą.

Po dvidešimties minučių Fleras rimtai įsisiūbavo.

— Jūs rūkėte marihuaną, ar ne?

Šamikė atsakė:

— Taip.

— Ar bent vieną surūkėte tą vakarą, kai įvyko tariamas užpuolimas?

— Ne.

— Ne? — Fleras stvėrėsi už krūtinės, tarytum toks atsakymas būtų sukrėtęs jį iki širdies gelmių. — Hmm. Ar bent kiek patraukėte alkoholio?

— Pa... ką padariau?

— Ar gėrėte kokio nors alkoholinio gėrimo? Gal alaus ar vyno?

— Ne.

— Nieko?

— Nieko.

— Hmm. O paprasto gėrimo? Gal sodos vandens?

Aš jau norėjau protestuoti, tačiau vėlgi maniau turįs leisti jai pačiai kaip nors išsisukti.

— Aš išgėriau šiek tiek punšo, — pasakė Šamikė.

— Punšo, aha. Ar jis buvo nealkoholinis?

— Jie sakė, kad ne.

— Kas tokie?

— Vyrukai.

— Kokie vyrukai?

Ji dvejojo.

— Džeris.

— Džeris Flinas?

— Aha.

— O kas dar?

— Ką?

— Sakėte — vyrukai. Daugiskaitos galūnė. Tai reiškia daugiau negu vieną? Džeris Flinas yra vienas vaikinas. Taigi, kas dar jums sakė, kad punšas... beje, kiek taurių išgėrėte?

— Nežinau.

— Daugiau negu vieną?

— Spėju, kad taip.

— Prašau nespėlioti, panele Džonson. Ar norite pasakyti, kad išgėrėte daugiau nei vieną?

— Turbūt taip.

— Daugiau negu dvi?

— Nežinau.

— Bet galėjo būti ir taip?

— Aha, turbūt.

— Vadinasi, daugiau negu dvi. Daugiau negu tris?

— Aš taip nemanau.

— Bet nesate tikra.

Šamikė gūžtelėjo pečiais.

— Pasakykite žodžiais.

— Nemanau, kad tris. Gal dvi? O gal nė tiek.

— Ir Džeris Flinas tebuvo vienintelis, pasakęs, kad punšas nealkoholinis. Ar tiesa?

— Taip.

— Prieš tai jūs vartojote žodį „vyrukai", o tai reiškia daugiau negu vienas. Bet dabar jau sakote, kad tik jis vienas taip sakė. Ar jūs keičiate savo parodymus?

Aš atsistojau.

— Prieštarauju.

Fleras mostu nutupdė mane.

— Jis teisus, tai menkniekis, eikime toliau. — Jis atsikrenkštė ir įsirėmė ranka į dešinį klubą. — Ar tą vakarą jūs vartojote kokius nors narkotikus?

— Ne.

— Nė vieno dūmelio, tarkime, marihuanos?

Šamikė papurtė galvą, tačiau prisiminusi, kad reikia kalbėti, ji pasilenkė prie mikrofono ir pasakė:

— Ne, nerūkiau.

— Hmm, gerai. Kada paskutinį kartą jūs vartojote bet kokį „vaistelį"?

Aš vėl atsistojau.

— Prieštarauju. Žodis „vaistelis" gali reikšti bet ką — aspiriną, „Tylenol"...

Rodos, Flerui buvo smagu.

— Ar jūs nemanote, kad visi čia esantys žino, apie ką aš kalbu?

— Aš pageidaučiau aiškumo.

— Gerbiamoji Džonson, aš čia kalbu apie narkotikus. Tokius kaip marihuana. Arba kokainas. Arba LSD ar heroinas. Ar suprantate?

— Aha, manau, kad suprantu.

— Taigi kada paskutinį kartą vartojote narkotikų?

— Aš neprisimenu.

— Sakėte, kad nieko nevartojote per tą vakarėlį.

— Teisingai.

— O prieš tai buvusį vakarą?

— Ne.

— O dar anksčiau?

Šamikė sukruto ir, kai pasakė „ne", aš nebežinojau, ar vis dar galiu ja pasitikėti.

— Pažiūrėkime, ar mums pavyks nustatyti grafiką. Jūsų sūnus yra penkiolikos mėnesių, tiesa?

— Aha.

— Ar po to, kai jis gimė, jūs vartojote kokių nors narkotikų?

Ji labai tyliai atsakė:

— Aha.

— Ar galite pasakyti mums, kokie tai buvo narkotikai?

Aš vėl pakilau.

— Prieštarauju. Mes jau žinome, kad panelė Džonson praeityje vartojo narkotikus. Niekas to neneigia. Tačiau tai nė kiek nesumenkina to siaubo, kurį jai teko patirti prievartaujamai pono Hikorio klientų. Koks skirtumas kada?

Teisėjas pažvelgė į Flerą.

— Pone Hikori?

— Mes esame įsitikinę, kad panelė Džonson nuolat vartoja narkotikus. Mes esame įsitikinę, kad tą vakarą ji buvo apsvaigusi, todėl prisiekusieji turėtų atsižvelgti į tai vertindami jos parodymus.

— Panelė Džonson jau pasakė, kad tą vakarą ji nevartojo jokių narkotikų ir *nepatraukė*, — šį kartą aš sarkastiškai užakcentavau, — jokio alkoholio.

— O aš, — toliau varė Fleras, — turiu teisę abejoti jos atsiminimais. Be abejo, punšas buvo pastiprintas. Aš pristatysiu poną Fliną ir jis paliudys, jog kaltinamoji tai žinojo. Aš taip pat noriu įrodyti, kad ji yra moteris, vartojusi narkotikus netgi augindama kūdikį...

— Gerbiamasis teisėjau! — riktelėjau.

— Gerai, užteks. — Teisėjas taukštelėjo plaktuku. — Gal galime tęsti, pone Hikori?

— Galime, gerbiamasis teisėjau.

Aš atsisėdau. Padariau kvailystę paprieštaraudamas. Šitaip išėjo tik dar blogiau — pakišau Flerui šansą pateikti daugiau faktų. O juk turėjau tylėti. Aš pažeidžiau savo įsitikinimus dėl kaltinamosios gynybos, ir tai atsirūgo mums.

— Panele Džonson, jūs kaltinate šiuos vaikinus, kad jie išžagino jus, tiesa?

Aš pašokau.

— Prieštarauju. Ji ne teisininkė ir nėra susipažinusi su teisiniais apibrėžimais. Ji pasakė jums, ką jie padarė jai. Teismo reikalas rasti teisingą terminologiją.

Flerui ir vėl tai patiko.

— Aš neprašau jos teisinių apibrėžimų. Mane domina jos pačios liaudiški pasakymai.

— Kodėl? Ar ketinate tikrinti jos žodyną?

— Gerbiamasis teisėjau, — tarė Fleras, — ar galiu apklausti liudytoją?

— Kodėl jūs nepaaiškinate, ko siekiate, pone Hikori?

— Puiku, aš perfrazuosiu. Panele Džonson, ar kalbėdama su savo draugais pasakojate jiems, kad jus išprievartavo?

Ji pasvyravo.

— Aha.

— A-ha. Ir sakykite, panele Džonson, ar pažįstate dar kokią nors merginą, kuri būtų tvirtinusi, kad ją išprievartavo?

Aš vėl:

— Prieštarauju. Koks ryšys?

— Aš leidžiu.

Fleras stovėjo prie Šamikės.

— Galite atsakyti, — tarė jis, tarsi padėdamas jai atsiverti.

— Aha.

— Ką?

— Kokią porą panelių, su kuriomis dirbu.

— Kiek?

Ji pakėlė akis į viršų, tarytum bandytų prisiminti.

— Prisimenu dvi.

— Ar jos šoka striptizą, o gal yra prostitutės?

— Ir viena, ir kita.

— Viena daro tą, antra kitą...

— Ne, jos abi užsiima ir vienu, ir kitu.

— Supratau. Ar tie nusikaltimai įvyko joms dirbant ar laisvalaikiu?

Aš vėl pakilau:

— Gerbiamasis teisėjau, sakyčiau, gana. Koks ryšys?

— Mano garsusis kolega teisus, — pasakė Fleras, plačiai mostelėdamas mano pusėn. — Kai jis teisus, jis teisus. Aš atsiimu savo klausimą.

Jis nusišypsojo man. Aš lėtai atsisėdau, prakeikdamas kiekvieną sekundę.

— Panele Džonson, ar pažįstate kokius nors žagintojus?

Aš vėl:

— Turite galvoje, kokius nors, išskyrus jūsų klientus?

Fleras dirstelėjo į mane ir po to pasisuko į prisiekusiuosius, tarsi sakydamas: *„O varge, na, argi teko kada nors girdėti tokį niekalą?“* Teisybė, niekalas.

Šamikė nesnaudė:

— Aš nesuprantu, ką jūs turite galvoje.

— Tiek to, mieloji, — atsiliepė Fleras, tarsi jos atsakymas būtų gryna nuobodybė. — Aš grįšiu vėliau prie to klausimo.

Nekenčiu, kai Fleras taip sako.

— Ar mano klientai, ponas Dženretas ir ponas Merencas, neva užpuldami jus buvo užsidėję kaukes?

— Ne.

— Ar jie buvo kaip nors užsimaskavę?

— Ne.

— Ar jie stengėsi slėpti savo veidus?

— Ne.

Fleras Hikoris papurtė galvą, tarytum jam dar nebuvo tekę girdėti tokio mįslingo dalyko.

— Jūs teigėte, kad jie pačiupo jus prieš jūsų valią ir įsitempė į kambarį. Ar tai tiesa?

— Taip.

— Į tą kambarį, kuriame gyveno ponas Dženretas ir ponas Merencas?

— Taip.

— Jie neužpuolė jūsų kur nors lauke, patamsyje, ar dar kokioje nors vietoje, kurios nebūtų galima jiems priskirti. Ar teisingai?

— Taip.

— Keista, kaip manote?

Aš jau ruošiausi prieštarauti, bet susilaikiau.

— Vadinasi, pasak jūsų parodymų, du vyrai išprievartavo jus. Jie nesislėpė po kaukėmis ar kaip nors kitaip, jie atvirai rodė savo veidus; jie tai padarė savo kambaryje. Be to, mažiausiai vienas liudininkas matė, kaip jus ten jėga įsitempė. Ar tiesa?

Aš maldavau Šamikę, kad tik ji nesuskystėtų atsakydama. Nesuskystėjo.

— Tai skamba teisingai, taip.

— Ir vis dėlto kažkodėl, — Fleras vėl apsimetė labai apstulbintas, — jie pasivadino kitais vardais?

Jokio atsakymo. Gerai.

Fleras Hikoris toliau kraipė galvą, tarsi kas nors reikalautų, kad jis pridėjęs du prie dviejų gautų penkis.

— Jūsų užpuolikai vienas kitą vadino ne tikraisiais vardais, bet Kelu ir Džimu. Jūs taip teigėte, ar ne, panele Džonson?

— Taip.

— Ar jūs matote čia nors kokią prasmę?

— Prieštarauju, — nutraukiau aš. — Ji išvis nemato jokios šio žvėriško nusikaltimo prasmės.

— O, aš suprantu tai, — kalbėjo Fleras Hikoris. — Tik tikėjausi, kad galbūt panelė Džonson ir pati turi savo teoriją, kodėl jie neslėpė

veidų, užpuolė ją savo pačių kambaryje ir vis dėlto vadinosi kitais vardais. — Jis meiliai nusišypsojo. — Ar turite tokią, panele Džonson?

— Ką tokią?

— Teoriją, paaiškinančią, kodėl du vaikinukai, vardu Edvardas ir Beris, staiga pasivadino Džimu ir Kelu?

— Ne.

Fleras Hikoris grįžo prie savo stalo.

— Anksčiau aš klausiau, ar jūs pažinote savo prievartautojus. Ar prisimenate tai?

— Taip.

— Gerai. Ar pažįstate?

— Aš taip nemanau.

Fleras linktelėjo galvą ir pasiėmė popieriaus lapą.

— O kaip dėl to vyriškio, kuris šiuo metu yra įkalintas Ravėjuje už neteisėtą jėgos panaudojimą prieš kitą asmenį lytinių santykių metu. Jo vardas, beje, — prašau atkreipti dėmesį, panele Džonson, — *Džimas* Brudvėjus?

Šamikės akys išsipūtė.

— Jūs turite galvoje Džeimsą?

— Aš turiu galvoje Džimą — ar Džeimsą, jeigu taip norite oficialaus vardo — Brudvėjų, kuris gyveno Naujojo Džersio valstijoje, Niuarko mieste, Centriniame prospekte, 1189-ame name? Ar pažįstate jį?

— Taip. — Jos balsas pritilo. — Aš jį pažinojau.

— Ar žinojote, kad jis dabar kalėjime?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Aš pažįstu daug vyrukų, kurie dabar sėdi kalėjime.

— Neabejoju, kad pažįstate, — pirmą kartą Flero balsas buvo kandus, — tačiau aš ne to klausiau. Ar žinojote, kad Džimas Brudvėjus sėdi kalėjime.

— Jis ne Džimas. Jis Džeimsas...

— Aš klausiu dar kartą, panele Džonson, o po to paprašysiu, kad teismas pareikalautų atsakymo...

Aš pakilau.

— Prieštarauju. Jis kankina liudytoją.

— Atmetama. Atsakykite į klausimą.

— Aš kažką girdėjau apie tai, — nuolankiai atsakė Šamikė.

Fleras dramatiškai atsiduso.

— Taip ar ne, panele Džonson, — ar žinojote, kad Džimas Brudvėjus šiuo metu atlieka bausmę valstijos pataisos namuose?

— Taip.

— Na, matote. Argi buvo taip sunku?

Aš vėl:

— Gerbiamasis teisėjau...

— Nereikia teatrališkumo, pone Hikori. Prašau tęsti.

Fleras Hikoris grįžo prie savo kėdės.

— Ar jūs kada nors lytiškai santykiavote su Džimu Brudvėjumi?

— Jo vardas Džeimsas! — pakartojo Šamikė.

— Gerai, vadinkime jį „ponu Brudvėjumi". Ar jūs kada nors lytiškai santykiavote su ponu Brudvėjumi?

Tiesiog negalėjau jam šito leisti.

— Prieštarauju. Jos lytinis gyvenimas neturi nieko bendra su šia bylą. Įstatymas labai aiškus.

Teisėjas Piersas pažvelgė į Flerą.

— Pone Hikori?

— Aš neketinu suteršti panelės Džonson reputacijos ar pareikšti, kad ji yra palaido elgesio moteris, — šnekėjo Fleras. — Gynėjas labai aiškiai išdėstė, kad panelė Džonson dirbo prostitute ir užsiiminėjo įvairia seksualine veikla su daugybe įvairių vyrų.

Ir kada aš išmoksiu užsisiūti savo žabtus?

— Klausimas, kurį aš stengiuosi iškelti, yra kitoks ir jis visiškai nesudarys keblumų atsakovui. Ji pripažino, kad turėjo lytinius santykius su daugeliu vyrų. Tas faktas, kad ponas Brudvėjus galėjo būti vienas iš jų, vargu ar prisega jai raudoną ženklą prie krūtinės.

— Tai tendencinga, — užprotestavau.

Fleras taip pažvelgė į mane, tarytum aš būčiau ką tik išdribęs iš po arklio uodegos.

— Aš ką tik paaiškinau jums, kodėl nieko panašaus nėra. Tačiau reikalas tas, kad Šamikė Džonson apkaltino du jaunuolius labai rimtu nusikaltimu. Ji paliudijo, kad ją išprievartavo vyras, vardu Džimas. Aš paprastai ir aiškiai klausiu štai ko: ar ji kada nors lytiškai santykiavo su ponu Džimu Brudvėjumi, — ar Džeimsu, jeigu jai tai labiau patinka, — kuris šiuo metu kali valstijos pataisos namuose už neteisėtą jėgos panaudojimą prieš kitą asmenį lytinių santykių metu?

Dabar supratau, kurlink viskas krypsta. Nieko gera tai nežadėjo.

— Aš leisiu atsakyti, — pareiškė teisėjas.

Aš atsisėdau.

— Panele Džonson, ar jūs kada nors lytiškai santykiavote su ponu Brudvėjumi?

Jos skruostu nusirito ašara.

— Aha.

— Ne vieną kartą?

— Aha.

Atrodė, kad Fleras ruošėsi siekti didesnio konkretumo, tačiau jis puikiai suprato, kad nereikia persūdyti. Jis šiek tiek pakeitė temą.

— Ar jūs kada nors buvote apsvaigusi nuo narkotikų ar alkoholio, kai lytiškai santykiavote su ponu Brudvėjumi?

— Gal ir buvau.

— Taip ar ne?

Jo balsas buvo tylus, bet kietas. Dabar jau buvo girdėti ir pasipiktinimo gaidelė.

— Taip.

Dabar ji jau verkė stipriau.

Aš atsistojau.

— Prašau trumpos pertraukos, gerbiamasis teisėjau.

Fleras vožtelėjo, nespėjus teisėjui nė prasižioti:

— Ar kada nors, kai jūs lytiškai santykiavote su Džimu Brudvėjumi, drauge buvo ir kitas vyras?

Salė sugriaudėjo.

— Gerbiamasis teisėjau! — riktelėjau.

— Tvarkos! — Teisėjas taukštelėjo plaktuku. — Tvarkos!

Salė greitai aprimo. Teisėjas pažvelgė į mane.

— Aš suprantu, kaip sunku to klausytis, tačiau leidžiu to paklausti. — Jis atsisuko į Šamikę. — Prašau atsakyti.

Teismo stenografistė perskaitė klausimą. Šamikė sėdėjo, leisdama ašaroms žliaugti veidu. Kai stenografistė baigė, Šamikė pasakė:

— Ne.

— Ponas Brudvėjus paliudys, kad...

— Jis leido kažkokiam savo draugeliui stebėti! — sušuko Šamikė. — Ir viskas. Aš niekada neleidau jam prisiliesti prie manęs! Ar girdite, ką sakau? Niekada!

Salėje spengė tyla. Aš stengiausi sėdėti pakėlęs galvą, tvardžiausi, kad neužsimerkčiau.

— Taigi, — tarė Fleras Hikoris, — jūs lytiškai santykiavote su vyru, vardu Džimas...

— Džeimsas! Jo vardas — Džeimsas!

— ...o kitas vyras buvo kambaryje, ir jūs vis dar nežinote, iš kur tiedu vardai — Džimas ir Kelas?

— Aš nepažįstu jokio Kelo. O jo vardas yra Džeimsas.

Fleras Hikoris priėjo arčiau jos. Dabar jo veidas atrodė susirūpinęs, tarytum jis norėtų padėti jai.

— Ar jūs tikra, kad visko neišsigalvojote, panele Džonson?

Jo balsas skambėjo lyg gydytojų, teikiančių pagalbą per televiziją.

Ji brūkštelėjo ašaras nuo veido.

— Aha, pone Hikori. Aš esu tikra. Velniškai tikra.

Tačiau Fleras nesitraukė.

— Tai nereiškia, kad aš manau, jog jūs meluojate, — tęsė jis, o aš užkandau savo protestą, — tačiau ar negalėjo būti taip, kad jūs galbūt buvote išgėrusi per daug punšo. Žinoma, tai ne jūsų kaltė, nes galvojote, kad jis nealkoholinis. Taigi apsvaigusi tiesiog mintimis grįžote į praeitį? Ar tai nepaaiškintų, kodėl jūs tvirtinate, jog tų dviejų jus išprievartavusių vyrų vardai buvo Džimas ir Kelas?

Aš pašokau, norėdamas pasakyti, kad tai jau du klausimai, tačiau Fleras žinojo, ką daro.

— Atšaukiu, — pareiškė Fleras Hikoris, tarsi visas šitas reikalas būtų pats liūdniausias dalykas visoms susijusioms šalims. — Daugiau klausimų neturiu.

13 skyrius

Laukdama Silvijos Poter, Lusi bandė „Google“ paieškos sistemoje rasti Airos lankytojo vardą ir pavardę — Manolo Santjagas. Buvo daug už ko užkibti, tačiau niekas netiko. Jis nebuvo reporteris, nors tokių nuorodų ir iš viso nebuvo. Kas gi jis toks? Ir kodėl jam prireikė aplankyti jos tėvą?

Žinoma, ji paklaus Airos. Gal jis prisimins.

Praėjo dvi valandos. Trys ir keturios. Ji paskambino į Silvijos kambarį. Niekas neatsiliepė. Ji vėl pabandė nusiųsti žinutę į „Blackberry“. Nieko.

Kažkas negerai.

Iš kur, po perkūnais, Silvija Poter galėtų žinoti apie jos praeitį?

Liusi patikrino studentų abonentų sąrašą. Silvija Poter gyveno Stoun Hause, koledžo gyvenamajame kvartale. Ji nutarė nueiti ir pažiūrėti.

Koledžo miestelis tiesiog stebuklingas. Nerasi kitos tokios saugesnės ir nuo išorinio pasaulio labiau atitvertos vietos. Taip ir turėtų būti, nors kai kas dėl to ir skųstųsi. Yra dalykų, kurie geriau vystosi vakuume. Kol esi jaunas, tokioje vietoje jautiesi saugus, tačiau kas kita, kai esi vyresnis, kaip ji su Loniu. Tada čia gerai pasislėpti.

Anksčiau Stoun Hausas buvo „Upsilon“ brolijos* namai. Prieš dešimtį metų koledžas atsisakė tokių brolijų, pavadindamas jas „antiintelektualiomis“. Liusi negalėjo nesutikti, kad tokie klubai turėjo labai daug neigiamų padarinių ir konotacijų, tačiau, jos supratimu, pati idėja uždrausti juos buvo pernelyg diktatoriška ir mažumėlę per

* XIX a. JAV įkurta studentų vyrų sąjunga.

daug fašistiška. Kaimyniniame koledže buvo nagrinėjama byla, susijusi su brolija ir išžaginimu. Bet jeigu nebūtų tokios brolijos, vis tiek egzistuotų lakroso komanda ar šalmuotų statybininkų grupė striptizo klube, arba kokių nors chuliganiškų rokerių grupė naktiniame klube. Liusi nežinojo teisingo atsakymo, tačiau buvo aišku, kad absurdiška atsikratyti kiekvienos nepatinkančios institucijos.

Reikia užkirsti kelią nusikaltimui, pagalvojo ji, o ne laisvei.

Plytinio pastato išorė išlaikė įmantrų karalių Jurgių epochos stilių. Viduje to individualumo nebuvo likę nė pėdsako. Legendinės praeities gobelenus, medienos apkalus, prabangų raudonmedį pakeitė neutralios balkšvos ir smėlio spalvos. Gaila.

Aplinkui klaidžiojo studentai. Jos pasirodymas nepatraukė didelio dėmesio. Kaukė stereo, o gal iPod garso sistemos kolonėlės. Durys atviros. Ant sienos matyti Če* plakatai. Galbūt ji panašesnė į savo tėvą negu pati galvojo. Universitetų teritorijos irgi tebealsavo septintojo dešimtmečio dvasia. Gali keistis stilius ir muzika, tačiau sentimentai visada išlieka.

Ji pasuko į centrinę laiptinę, kurios originalumas taip pat buvo nugramdytas. Silvija Poter gyveno vienviečiame trečio aukšto kambaryje. Liusi susirado reikiamas duris. Čia kabėjo lentelė, ant kurios gali rašyti žymekliu ir po to nutrinti. Jai negalėjai nieko prikišti: lentelė tiesutėlė, įtaisyta pačiame centre. Viršuje vardas „Silvija" buvo užrašytas vos ne profesionalaus kaligrafo ranka. Šalia vardo nupiešta rožinės spalvos gėlytė. Visos durys atrodė tarsi ne vietoje, atskirtos, nuošalėje, atkeliavusios iš kito šimtmečio.

Liusi pasibeldė. Niekas neatsiliepė. Pasuko rankeną. Užrakinta. Panoro palikti žinutę ant durų, — juk nutrinamos lentelės tam ir skirtos, tačiau nenorėjo jos priterlioti. Be to, pasirodytų šiek tiek nekantri. Ji jau skambino. Ir nusiuntė žinutę. Galiausiai persūdė užsukdama.

Ji jau leidosi laiptais žemyn, kai prasivėrė paradinės Stoun Hauso durys. Įėjo Silvija Poter. Pamačiusi Liusi, ji sustingo. Liusi nužengė nuo likusių laiptelių ir sustojo priešais Silviją. Ji nieko nesakė, tik stengėsi sugauti mergaitės žvilgsnį. Silvija žvelgė visur, tik ne tiesiai į Liusi.

* Če Gevaros (*Che Guevara*).

— O, laba diena, profesore Gould.

Liusi tylėjo.

— Aš labai atsiprašau. Paskaita užtruko. Be to, dar turiu rytdienai paruošti kitą projektą. Žvilgtelėjusi į laikrodį supratau, kad jūs jau būsite išėjusi, todėl nutariau verčiau palaukti rytojaus.

Ji vapėjo visokias nesąmones. Liusi netrukdė.

— Ar norite, kad užsukčiau rytoj? — paklausė Silvija.

— Ar dabar turi laiko?

Silvija dirstelėjo į laikroduką, bet vargu ar jį matė.

— Aš tiesiog kraustausi iš proto dėl to projekto. Ar galime atidėti rytdienai?

— Koks tai projektas?

— Ką?

— Kuris profesorius paskyrė tau tą projektą, Silvija? Jeigu aš per ilgai tave sutrukdysiu, galėsiu parašyti raštelį.

Tyla.

— Galime eiti į tavo kambarį, — pasiūlė Liusi. — Pasikalbėsime tenai.

Pagaliau Silvija pažvelgė jai į akis.

— Profesore Gould?

Liusi laukė.

— Nemanau, kad noriu su jumis kalbėtis.

— Tai dėl tavo dienoraščio.

— Mano?.. — Ji papurtė galvą. — Bet aš siunčiau jį anonimiškai. Iš kur jūs žinote, kuris mano?

— Silvija...

— Jūs sakėte! Pažadėjote! Jie buvo anonimiški. Pati taip sakėte.

— Aš žinau, ką sakiau.

— Kaip jūs?.. — Ji atsitiesė. — Nenoriu su jumis kalbėtis.

— Tu privalai, — tvirtai pareiškė Liusi.

Tačiau Silvija nė nemanė nusileisti.

— Ne, neprivalau. Jūs negalite manęs priversti. Ir... o, Dieve, kaip jūs galėjote taip padaryti? Sakote, kad tai — anonimiška, konfidencialu, o tada...

— Tai iš tikrųjų svarbu.

— Ne, nesvarbu. Aš neprivalau su jumis kalbėtis. O jeigu jūs dar užsiminsite apie tai, aš papasakosiu dekanui, ką padarėte. Jus atleis iš darbo.

Dabar jau sužiuro ir kiti studentai. Liusi nebepajėgė suvaldyti padėties.

— Prašau, Silvija, aš privalau žinoti...

— Nieko!

— Silvija...

— Aš neprivalau jums nieko pasakoti! Palikite mane ramybėje!

Silvija Poter apsisuko, atidarė duris ir nubėgo.

14 skyrius

Vėliau, kai Fleras Hikoris baigė apklausti Šamikę, aš susitikau su Lorena Mjuzė savo kabinete.

— Ak, — pasakė Lorena. — Na, ir išsiurbė.

— Imkis to reikalo dėl vardo, — tariau.

— Kokio reikalo dėl vardo?

— Išsiaiškink, ar kas nors vadino Brudvėjų „Džimu". O gal jo vardas Džeimsas, kaip tvirtina Šamikė.

Mjuzė susiraukė.

— Kas?

— Ar manai, kad tai padės?

— Nepakenks.

— Tu vis dar tiki ja?

— Liaukis, Mjuzė. Čia tik dūmų uždanga.

— Gana gera.

— Ar tavo draugė Singla ką nors sužinojo?

— Dar ne.

Ačiū Dievui, teisėjas paskelbė darbo dienos pabaigą. Bent atsi-

kračiau Flero. Suprantu, kad svarbiausia — teisingumas, ir čia nėra jokios konkurencijos, tačiau būkime realistai.

Dabar Kelas ir Džimas kaip reikiant įsitvirtino.

Suskambo mano mobilusis. Pažiūrėjęs, kas skambina, neatpažinau numerio. Prikišęs telefoną prie ausies atsiliepiau:

— Klausau?

— Čia Raja.

Raja Sing. Dailioji indė padavėja. Pajutau, kaip išdžiūvo burna.

— Kaip laikotės?

— Gerai.

— Ar pagalvojote?

Mjuzė vėpsojo į mane. Aš bandžiau akimis parodyti, kad tai — asmeninis pokalbis. Nors ir bylų tyrėja, Mjuzė kartais laiku nesusivokdavo. O gal tyčia taip elgėsi.

— Ko gero, turėjau kai ką anksčiau pasakyti, — pasakė Raja Sing.

Aš neskubėjau atsakyti.

— Tačiau jūsų netikėtas vizitas mane nustebino. Aš vis dar nežinau, kaip pasielgti būtų teisingiausia.

— Panele Sing?

— Prašau vadinti mane Raja.

— Raja, — tariau, — nesuprantu, apie ką jūs kalbate.

— Būtent dėl to ir paklausiau, kodėl jūs tada atvykote. Ar prisimenate?

— Taip.

— Ar prisimenate, kodėl paklausiau... ko jums iš tiesų reikėjo?

Aš pasvarsčiau ir labai sąžiningai paklausiau:

— Dėl to, kad taip neprofesionaliai šaudžiau į jus akimis?

— Ne, — paneigė ji.

— Gerai, pasiduodu. Kodėl klausėte? Be to, norėčiau sužinoti, kodėl klausėte, ar aš jį nužudžiau?

Vienas Mjuzė antakis išsirietė. O man nė motais.

Raja Sing neatsakė.

— Panele Sing? — Pasitaisiau: — Raja?

— Jis minėjo jūsų vardą.

Aš pagalvojau, kad neteisingai supratau, todėl kvailai paklausiau:

— Kas minėjo mano vardą?

Jos balsas skambėjo nekantriai:

— Apie ką mes kalbamės?

— Manolo Santjagas minėjo mano vardą?

— Taip, žinoma.

— Ir jūs nemanėte, kad reikėjo apie tai pasakyti anksčiau?

— Nežinojau, ar galiu jumis pasitikėti.

— O kodėl apsigalvojote?

— Žvilgtelėjau į internetą. Jūs tikrai esate apygardos prokuroras.

— Ką Santjagas sakė apie mane?

— Sakė, kad jūs kažką melavote.

— Apie ką?

— Nežinau.

Aš neatlyžau.

— Kam jis taip sakė?

— Tokiam vyrui. Nežinau, kuo jis vardu. Manolo bute laikė daug iškarpų apie jus.

— Savo bute? Rodos, jūs sakėte, kad nežinote, kur jis gyveno.

— Tada aš jumis nepasitikėjau.

— O dabar pasitikite?

Mergina neatsakė į šį klausimą.

— Po valandos pasiimkite mane iš restorano, — pasakė Raja Sing, — parodysiu, kur Manolo gyveno.

15 skyrius

Grįžusi į kabinetą, Liusi rado Lonį, laikantį popieriaus lapus.

— Kas čia? — paklausė ji.

— Dienoraščio tęsinys.

Ji vos susilaikė neišplėšusi popierių jam iš rankų.

— Ar radai Silviją?

— Taip.

— Ir?

— Ji užpyko ant manęs ir atsisakė kalbėti.

Lonis atsisėdo ant kėdės ir švystelėjo kojas ant jos stalo.

— Nori, kad aš pabandyčiau?

— Nemanau, kad tai gera mintis.

Lonis patenkintas nusišypsojo:

— Manęs ne taip lengva atsikratyti.

— Ar tu taip stengiesi man padėti?

— Jeigu būtina.

— Man jau kyla klausimas dėl tavo reputacijos. — Ji atsisėdo ir paėmė lapus. — Ar jau perskaitei?

— Jau.

Ji tik linktelėjo ir įniko skaityti.

P. paleido mane iš glėbio ir nudūmė ten, iš kur sklido klyksmas.

Aš šaukiau jam iš paskos, tačiau jis nesustojo. Per dvi sekundes naktis tarsi prarijo jį. Aš bandžiau sekti paskui. Bet buvo tamsu. Aš šį mišką geriau pažinojau negu P. Jis pirmą kartą čia stovyklavo.

Klykė mergaitė. Tik tiek supratau. Yriausi per mišką. Daugiau nebešaukiau. Kažkodėl bijojau. Aš norėjau surasti P., bet nenorėjau, kad kas nors sužinotų, kur aš. Supratau, kad tai nelabai protinga, tačiau tada taip jaučiausi.

Buvau persigandusi.

Švietė mėnesiena. Jos šviesoje pasikeičia visos miško spalvos. Mano tėtis turėjo tokią afišų apšvietimo lempą. Jas vadindavo juodosiomis lempomis, nors jos panašesnės į violetines. Tų lempų šviesoje visos spalvos pasikeičia. Panašiai dabar atrodė mėnulio apšviestas miškas.

Kai pagaliau suradau P., pamačiau, kad jo marškiniai keistos

spalvos. Iš pradžių nesupratau, kokia ji. Nesugebėjau įžiūrėti raudono atspalvio. Greičiau atrodė melsva. Jis žiūrėjo į mane. O akys buvo plačios plačios.

— Greičiau eikime iš čia, — pasakė jis. — Ir negalime niekam prasitarti, kad kada nors čia buvome...

Viskas. Liusi perskaitė tekstą dar du kartus. Paskui lapus padėjo ant stalo. Lonis stebėjo ją.

— Na, — nutęsė jis, — manau, kad tai tu pasakoji šią pasakėlę?

— Ką?

— Aš bandžiau suprasti, Liusi, ir teradau vienintelį paaiškinimą: tai tu esi ta mergaitė. Kažkas rašo apie tave.

— Nesąmonė, — pasakė ji.

— Klausyk, Liusi. Šitoje krūvoje yra skausmu permirkusių istorijų apie kraujomaišą. Niekada nešniukštinėjame, kas ir kodėl. Bet staiga tau parūpo kažkoks pasakojimas apie klyksmus miškuose?

— Pamiršk, Loni.

Jis papurtė galvą.

— Atleisk, brangute, tačiau negaliu. Netgi tuo atveju, jeigu tu nebūtum supernuostabi, o aš nesitaikyčiau įlįsti į tavo kelnytes.

Šįkart Liusi nieko neatšovė.

— Norėčiau padėti, jeigu tik galėčiau.

— Negali.

— Aš žinau daugiau, negu tu manai.

Liusi pažiūrėjo į jį.

— Ką čia kalbi?

— Tu, ee, tu nesupyksi ant manęs?

Ji neatsakė.

— Aš šiek tiek pasidomėjau tavimi.

Nors jos širdis ir nukrito į kulnus, veidas to neišdavė.

— Liusi Gould nėra tikrasis tavo vardas ir pavardė. Tu pasikeitei juos.

— Iš kur žinai?

— Liaukis, Liusi. Juk žinai, kaip tai nesudėtinga, kai kompiuteris po ranka.

Ji nieko neatsakė.

— Ta istorija man badė akis, — tęsė jis. — Kažkokia stovykla. Buvau dar mažas, bet prisimenu kalbas apie Vasaros Skerdiką. Taigi aš pašniukštinėjau. — Jis suktai šyptelėjo jai. — Tau derėtų susigrąžinti natūralią plaukų spalvą.

— Tas mano gyvenimo tarpsnis buvo labai sunkus.

— Įsivaizduoju.

— Dėl to ir pasikeičiau vardą bei pavardę.

— O, suprantu. Tavo šeima patyrė skaudų smūgį. Tu panorai nuo visko pabėgti.

— Taip.

— O dabar dėl kažkokių paslaptingų priežasčių praeitis sugrįžta.

Ji linktelėjo.

— Kodėl? — paklausė Lonis.

— Nežinau.

— Aš norėčiau padėti.

— Jau sakiau — nežinau, kaip galėtum tai padaryti.

— Ar galiu kai ko paklausti?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Aš mažumėlę pasiknaisiojau. Tu ir pati žinai, kad prieš kelerius metus „Discovery“ kanalas rodė specialią laidą apie tas žudynes.

— Žinau, — patvirtino ji.

— Tavęs jie nemini. Turiu galvoje, kad nesakė, jog tą naktį tu buvai miške.

Ji tylėjo.

— Ką tai reiškia?

— Aš negaliu kalbėti apie tai.

— Kas tas „P.“? Polas Kouplendas, taip? Žinok, dabar jis — valstijos apygardos prokuroras ar kažkas panašaus.

Ji papurtė galvą.

— Tu nenori apie tai kalbėti, — pastebėjo jis.

Ji neprasižiojo.

— Gerai, — tarė jis atsistodamas. — Aš vis vien padėsiu.

— Kaip?

— Silvija Poter.

— Ką — Silvija Poter?

— Aš prakalbinsiu ją.

— Kaip?

Lonis pasuko durų link.

— Žinau, kaip tai padaryti.

Pakeliui į indų restoraną aš padariau lanką ir nuvažiavau aplankyti Džeinės kapo.

Pats nežinau, kodėl taip padariau. Nedažnai jį lankydavau, gal kokius triskart per metus. Tiesiog nejaučiu, kad ji yra čia. Džeinė drauge su tėvais išsirinko kapo vietą. „Jiems tai labai daug reiškia", — paaiškino ji prieš mirtį. Taip ir buvo. Juos tai prablaškė, ypač motiną; abu jautėsi darą kažką prasmingo.

Man tai mažai rūpėjo. Aš negalėjau susitaikyti su mintimi, kad Džeinė apskritai galėjo mirti. Netgi tada, kai jau buvo blogai, *tikrai* blogai, vis tikėjau, kad ji kažkaip pasveiks. Mano galva, mirtis yra pabaiga, galas, po to jau nieko nebelieka, paskutinė riba, o už jos — tuštuma. Niekas to nepakeičia: nei išdabinti karstai, nei gražios kapinės, netgi tai, su tokia meile prižiūrimi kapai.

Palikau automobilį aikštelėje ir nuėjau taku. Ant jos kapo gulėjo gėlių puokštė. Mums, žydams, tai neįprasta. Mes uždedame akmenis. Nežinau kodėl, bet man taip patinka. Gyvos ir skaisčios gėlės nepadoriai atrodė ant kapo pilkumos. Po šiomis šviežiai nuskintomis lelijomis, šešių pėdų gylyje, pūva mano žmona, mano gražioji Džeinė. Tai tarsi pasityčiojimas iš manęs.

Atsisėdau ant betoninio suoliuko. Nesikalbėjau su ja. Pačioje pabaigoje buvo taip blogai. Džeinė kamavosi. Aš budėjau. Bent jau kurį laiką. Namai tapo slaugos ligonine; Džeinė norėjo mirti namie; netrukus ėmė kristi svoris, atsirado dvokas, kūnas pradėjo gesti,

ji vaitojo. Labiausiai prisimenu garsą, iki šiol mane persekiojantį sapnuose: košmariškas kosulys, gal, tiksliau, dusulys, kai Džeinė nebegalėjo atsikosėti. Ir tada baisus skausmas, baisus blaškymasis. Tai tęsėsi mėnesių mėnesius. Aš stengiausi būti tvirtas, bet nebuvau toks tvirtas kaip Džeinė. Ir ji tai žinojo.

Kažkada pačioje mūsų draugystės pradžioje ji suprato, kad aš dar svyruoju. Buvau praradęs seserį. Mane paliko motina. Ir staiga pirmąkart po ilgos pertraukos į savo gyvenimą įsileidau moterį. Prisimenu vieną vėlyvą naktį, kai negalėdamas užmigti spoksojau į lubas, o greta miegojo Džeinė. Prisimenu, kaip klausiausi gilaus kvėpavimo, tokio mielo ir lygaus, visiškai ne tokio, koks buvo prieš mirtį. Ji iš lėto budo, kvėpavimas lengvėjo, tada apsikabino mane ir prisiglaudė.

— Aš ne tokia kaip ji, — švelniai ištarė Džeinė, tarsi skaitydama mano mintis. — Aš niekada tavęs nepaliksiu.

Deja, ir ji paliko.

Po jos mirties aš susitikinėjau su moterimis. Kelis kartus buvau netgi ganėtinai stipriai įsipareigojęs jausmais. Vieną dieną viliuosi vėl vesti. Tačiau dabar, prisimindamas tą naktį mūsų lovoje, suprantu, kad, ko gero, to nebus.

„Aš ne tokia, kaip ji“, — tada pasakė mano žmona.

Žinoma, ji turėjo galvoje mano motiną.

Štai antkapis. Mano žmonos vardas. Mylinti motina, dukra ir žmona. Abipus lyg ir angelo sparnai. Įsivaizdavau, kaip mano uošviai išrinko juos: tinkamo dydžio angelo sparnus, tinkamą dizainą ir visa kita. Jie net neužsiminė man, kad šalia Džeinės kapo nupirko dar vieną vietą. Jeigu daugiau nevesiu, įtariu, kad ta vieta bus skirta man. Jeigu vesiu, na, nežinau, ką uošviai darys su tuo sklypeliu.

Norėjau paprašyti Džeinės pagalbos. Paprašyti, kad ten, aukštai, ji pasidairytų ir surastų mano seserį, o tada kaip nors man praneštų, ar Kamilė gyva, ar mirusi. Nusišypsojau it koks apkvaišęs narkomanas. Po to surimtėjau.

Puikiai žinau, kad kapinėse, šiukštu, nevalia skambinėti mobi-

liaisiais telefonais. Tačiau Džeinė, manau, neprieštarautų. Aš išsitraukiau jį iš kišenės ir vėl nuspaudžiau tą patį, šeštąjį, mygtuką.

Sošas atsiliepė po pirmojo skambučio.

— Turiu paprašyti tavęs paslaugos, — pasakiau.

— Jau sakiau. Tik ne telefonu.

— Surask mano mamą, Sošai.

Tyla.

— Tu gali. Aš prašau. Mano tėvo ir sesers atminimui. Surask mano motiną.

— O jeigu negaliu?

— Gali.

— Tavo motina labai seniai išvyko.

— Žinau.

— Kažin ar nepagalvojai, kad galbūt ji nenori būti surasta?

— Pagalvojau, — atsakiau.

— Ir?

— Ir nieko, — atrėžiau. — Ne visada gauname, ko norime. Todėl surask ją, Sošai. Prašau.

Išjungiau telefoną ir vėl pasižiūrėjau į savo žmonos paminklinį akmenį.

— Mes pasiilgome tavęs, — garsiai tariau savo mirusiai žmonai. — Mudu su Kara. Mes labai labai tavęs pasiilgome.

Tada pakilau ir nuėjau prie automobilio.

16 skyrius

Raja Sing laukė manęs automobilių aikštelėje prie restorano. Mėlynąją padavėjos uniformą buvo pakeitusi džinsais ir tamsiai mėlyna palaidinuke. Plaukai surišti į uodegą. Vis dar tokia pati pritrenkianti. Aš papurčiau galvą. Ką tik sėdėjau prie žmonos kapo. O štai dabar lyg apdujęs gėriuosi jaunos moters grožiu.

Įdomus tas gyvenimas.

Ji įslydo ant keleivio sėdynės. Pasiutusiai gardus kvapas.

— Kur važiuojam? — paklausiau.

— Ar žinote, kur yra 17-asis kelias?

— Taip.

— Juo — į šiaurę.

Išsukau iš aikštelės.

— Gal jau norėtumėte pradėti man sakyti tiesą? — paklausiau.

— Aš niekada jums nemelavau, — atrėmė ji. — Nutariau nesakyti tik tam tikrų dalykų.

— Ar vis dar tvirtinate, kad sutikote Santjagą tiesiog gatvėje?

— Tvirtinu.

Aš netikėjau ja.

— Ar jis kada nors minėjo Pereso pavardę?

Ji neatsakė.

Aš neatlyžau.

— Džilo Pereso?

— Dešinėje — posūkis į 17-ąjį.

— Aš žinau, kur tas posūkis, Raja.

Nužvelgiau jos tobulą profilį. Ji žiūrėjo pro langą. Buvo iki skausmo graži.

— Papasakokite, kaip jis paminėjo mano vardą, — tariau.

— Jau pasakojau.

— Dar kartą.

Ji giliai tyliai įkvėpė. Sekundėlę užsimerkė.

— Manolo sakė, kad jūs melavote.

— Apie ką melavau?

— Apie kažką... — Ji pasvyravo. — Apie kažkokius miškus ar mišką.

Aš pajutau, kaip apsivertė širdis.

— Jis taip ir pasakė? Apie miškus ar mišką?

— Taip.

— Kaip tiksliai pasakė?

— Aš neprisimenu.

— Pasistenkite.

— „Polas Kouplendas melavo apie tai, kas atsitiko tame miške.“ — Po to pakreipė galvą. — Ir dar, palaukite.

Aš laukiau.

O kai išgirdau, vos nenulėkiau nuo kelio. Ji pasakė:

— Liusi.

— Ką?

— Toks buvo kitas vardas. Jis pasakė: „Polas Kouplendas melavo apie tai, kas atsitiko tame miške. Liusi irgi melavo.“

Dabar aš nebegalėjau prabilti.

— Polai, — tarė Raja, — kas yra toji Liusi?

Toliau važiavome tylėdami.

Aš paskendau mintyse apie Liusi. Bandžiau prisiminti jos lininių plaukų glotnumą, įstabų jų kvapą. Būtent tai. Viskas tarytum aptraukta migla. Nebeprisiminiau, kas buvo iš tiesų, o ką pridėjo mano vaizduotė. Tik susižavėjimas tebuvo likęs gyvas. Ir geismas. Abu buvome naujokai, nerangūs, nepatyrę, tačiau viskas atrodė lyg kokioje nors Bobo Segerio dainoje, o gal „Meat Loaf“ grupės kūrinyje „Ištrūkę iš pragaro“. Jėzau, ta aistra. Kaip ji įsižiebė? Ir kada spėjo išbujoti į kažką artimą meilei?

Vasaros meilės romanai trumpalaikiai. Nieko nepadarysi. Jie yra tarsi tam tikri augalai ar vabzdeliai, kuriems lemta gyvuoti vos vieną sezoną. Aš maniau, kad mudviem su Liusi viskas bus kitaip. Ko gero, ir buvo, tačiau ne taip, kaip nuoširdžiai tikėjausi. Svajojau, kad mudu niekada neišsiskirsime.

Jaunuoliai būna tokie lengvatikiai.

„AmeriSuites“ daugiaaukštis su nuomojamais vieno kambario butais buvo Ramsyje, Naujojo Džersio valstijoje. Raja turėjo raktą. Trečiame aukšte ji atrakino vieno kambario duris. Mielai aprašyčiau jo apstatymą ir interjerą, tik kad tam tinka vienintelis žodis — „neaprašomas“. Tai buvo absoliučiai charakteringas vieno kambario

daugiabučio pastato butas, esantis gatvėje, vadinamoje 17-uoju keliu, šiaurinėje Naujojo Džersio dalyje.

Vos tik peržengėme slenkstį, Raja aiktelėjo.

— Kas? — suklusau.

Ji stovėjo įbedusi akis į kambarį.

— Ant ano stalo gulėjo krūvos popierių, — pralemeno ji. — Segtuvų, žurnalų, parkerių, pieštukų.

— Dabar jis tuščias.

Raja pravėrė stalčių.

— Jo drabužiai dingę.

Mes labai kruopščiai viską išnaršėme. Neradome nieko: nei popierių, nei segtuvų, nei žurnalų straipsnių, nei dantų šepetėlio, anei jokių asmeninių daiktų — nieko. Raja atsisėdo ant sofos.

— Kažkas sugrįžo ir ištuštino butą.

— Kada jūs čia buvote paskutinį kartą?

— Prieš tris dienas.

Aš pasukau prie durų.

— Eime.

— Kur einate?

— Turiu pasišnekėti su budėtoju.

Apačioje sėdintis vaikiščias neturėjo mums ką pasakyti. Kambario gyventojas užsiregistravo Manolo Santjago vardu. Mokėjo grynaisiais, palikdamas užstatą. Už kambarį apmokėta iki mėnesio pabaigos. Žinoma, vaikis neprisiminė, kaip ponas Santjagas atrodė, apskritai nieko daugiau negalėjo apie jį pasakyti. Čia ir yra viena tokių organizacijų problemų: gali įeiti į pastatą, neužsukęs į vestibiulį. Labai paprasta likti anonimu.

Mudu su Raja pasukome atgal į Santjago kambarį.

— Jūs sakėte, kad čia buvo popierių?

— Taip.

— Kas juose buvo parašyta?

— Aš nekišau nosies.

— Raja, — kreipiausi.

— Ką?

— Pasakysiu atvirai. Nevaidinkite, kad nieko nežinote. Manęs tuo neįtikinsite.

Ji tik dėbtelėjo į mane savo velniškomis akimis.

— Kas?

— Jūs norite, kad pasitikėčiau jumis.

— Taip.

— O kodėl turėčiau?

Aš pamąsčiau apie tai.

— Jūs pamelavote man, kai susitikome, — pareiškė ji.

— Apie ką?

— Sakėte, kad jūs tiriate jo nužudymą kaip paprastas detektyvas. Bet juk tai netiesa, ar ne?

Aš nieko neatsakiau.

— Manolo, — tęsė ji, — nepasitikėjo jumis. Aš skaičiau tuos straipsnius. Žinau, kad prieš dvidešimt metų kažkas jums visiems atsitiko tame miške. Jis manė, kad jūs melavote apie tai.

Aš vis dar tylėjau.

— O dabar laukiate, kad aš jums viską pasakyčiau. Kaip jūs elgtumėtės būdamas mano vietoje? Papasakotumėte viską, ką žinote?

Sekundėlę rikiavau mintis. Ji teisi.

— Vadinasi, jūs matėte tuos straipsnius?

— Taip.

— Tada žinote, kad tą vasarą gyvenau stovykloje.

— Žinau.

— Taip pat žinote, kad tą naktį dingo mano sesuo.

Ji linktelėjo galvą.

Atsisukau į ją.

— Todėl aš čia ir esu.

— Tam, kad atkeršytumėte už seserį?

— Ne, — pasakiau. — Tam, kad ją surasčiau.

— Aš maniau, kad ji žuvo. Veinas Stjubensas ją nužudė.

— Ir aš taip galvojau.

Sekundėlę Raja nusigręžė, tačiau tada vėl įsmeigė į mane akis.

— Tad apie ką jūs melavote?

— Apie nieką.

Vėl tos akys.

— Jūs galite pasitikėti manimi, — ištarė ji.

— Aš pasitikiu.

Ji tylėjo. Tylėjau ir aš.

— Kas yra Liusi?

— Mergaitė iš tos stovyklos.

— O dar? Kaip ji su tuo susijusi?

— Jos tėvas buvo stovyklos savininkas, — paaiškinau. Ir pridūriau: — Tuo metu ji buvo mano draugė.

— Ir ką judu melavote?

— Mes nieko nemelavome.

— Tai kodėl Manolo taip sakė?

— Po perkūnais, jeigu aš žinočiau. Šitai ir noriu išsiaiškinti.

— Nesuprantu. Kodėl esate toks tikras, kad jūsų sesuo gyva?

— Aš nesu tikras, — pasakiau. — Bet manau, kad taip gali būti.

— Kodėl?

— Dėl Manolo.

— Nesuprantu?

Aš įdėmiai pažvelgiau į ją svarstydamas, ar tik ji vėl nemausto manęs.

— Kai aš paminėjau Džilą Peresą, jūs bemat užsičiaupėte, — išdrožiau.

— Jo vardas buvo minimas tuose straipsniuose. Jį irgi nužudė tą naktį.

— Ne, — pasakiau aš.

— Nesuprantu.

— Ar žinote, kodėl Manolo domėjosi tuo, kas nutiko tą naktį?

— Jis niekada neaiškino.

— O jums nebuvo smalsu?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Jis sakė, kad tai jo reikalas.

— Raja, — tariau aš. — Manolo Santjagas nebuvo jo tikrasis vardas.

Tikėjausi, kad ji pašoks, ką nors išpoškins. Nieko.

— Jo tikrasis vardas, — tęsiau aš, — buvo Džilas Peresas.

Ji akimirksniu viską suprato.

— Vaikinukas iš miško?

— Taip.

— Jūs tuo tikras?

Geras klausimas. Tačiau nesvyruodamas atsakiau — „taip".

Ji pamąstė.

— Vadinasi, jūs norite man pasakyti, — aišku, jeigu tai tiesa, — kad jis visą tą laiką buvo gyvas?

Aš linktelėjau.

— Ir jeigu jis buvo gyvas... — Raja Sing stabtelėjo. Aš užbaigiau už ją:

— Galbūt ir mano sesuo gyva.

— Arba, — tęsė ji, — gal Manolo ar Džilas, kad ir kaip jį vadinsime, nužudė juos visus.

Keista. Aš nepagalvojau apie tai. Gana logiška. Džilas nužudė visus ir paliko įkalčius, tarsi pats būtų auka. Tačiau ar Džilas galėjo būti toks gudrus, kad viską šitaip suregztų? O koks tada čia Veino Stjubenso vaidmuo?

Nebent Veinas būtų melavęs...

— Jeigu taip, — tariau aš, — tada sužinosiu.

Raja susiraukė.

— Manolo sakė, kad jūs ir Liusi melavote. Jeigu jis žudikas, kodėl būtų taip sakęs? Kam būtų rinkęs tuos straipsnius ir aiškinęsis, kas ten įvyko? Jeigu būtų taip padaręs, jau būtų žinojęs visus atsakymus, argi ne taip?

Ji perėjo per kambarį ir sustojo tiesiai priešais mane. Tokia prakeiktai jauna ir graži. Taip ir norėjosi pabučiuoti.

— Ko jūs man nepasakote? — paklausė ji.

Suskambo mano mobilusis telefonas. Nuspaudžiau „Sujungti" mygtuką ir paklausiau:

— Kas yra?

— Turime bėdą, — pranešė Mjuzė.

Aš užsimerkęs laukiau.

— Šamikė. Ji nori viešai atsisakyti savo parodymų.

Mano įstaiga yra Niuarko centre. Vis girdžiu, kad miestas gyvėja. Nepastebiu nieko panašaus. Kiek siekia atmintis, jis visą laiką merdi. Puikiai pažįstu šį miestą, žinau jo istoriją. Čia gyvena puikūs žmonės. Mes, kaip visuomenė, lygiai taip pat šauniai klijuojame etiketes miestams kaip ir etninėms grupėms ar nacionalinėms mažumoms. Lengva nekęsti jų per atstumą. Prisimenu Džeinės konservatyvius tėvus ir jų panieką visiems kitokios seksualinės orientacijos žmonėms. Jos universiteto laikų kambario draugė Helena buvo lesbietė. Ją pažinę, ir mama, ir tėvas pamilo. O sužinoję, kad Helena lesbietė, nenustojo jos mylėti. Paskui lygiai taip pat pamilo ir jos partnerę.

Taip dažnai pasitaiko. Lengva neapkęsti gėjų ir lesbiečių ar juodukų, žydų, arabų. Daug sunkiau neapkęsti individualaus žmogaus.

Niuarkas lygiai toks pat. Galima nekęsti jo kaip miesto, tačiau daugybė kaimynų, parduotuvių savininkų ir miesto gyventojų turi tiek žavesio ir stiprybės, kad savaime įsijauti, rūpiniesi jais ir nori kuo labiau pagerinti čionykštį gyvenimą.

Šamikė sėdėjo mano kabinete. Tokia velniškai jauna, o veide jau įsirėžusi skriauda. Šitai mergaitei gyvenimas nebuvo lengvas. Ir vargu ar palengvės. Jos advokatas Horacijus Folis iš tolo trenkė odekolonu; jo akys susėdusios pernelyg toli viena nuo kitos. Aš pats esu advokatas, todėl nemėgstu išankstinio nusistatymo prieš mano profesiją, tačiau esu gana tikras, kad jeigu pro šalį lėktų „Greitosios pagalbos“ automobilis, šitas vyrukas griūtų pro mano kabineto langą trečiame aukšte, kad tik pristabdytų jį.

— Mes norėtume, kad jūs atsiimtumėte kaltinimus ponui Dženretui ir ponui Merencui, — pareiškė Folis.

— Negaliu to padaryti, — atsakiau. Pažvelgiau į Šamikę: galva

nenunerta žemyn, bet kiek galėdama stengiasi nesutikti mano žvilgsnio. — Ar tu vakar melavai teisme? — paklausiau ją.

— Mano klientė niekada nemeluotų, — įsikišo Folis.

Aš nekreipiau į jį dėmesio, sugavau Šamikės žvilgsnį. Ji pasakė:

— Vis tiek niekada jų nenuteisite.

— Dar negali žinoti.

— Jūs rimtai?

— Rimtai.

Šamikė nusišypsojo man, tarytum aš būčiau pati naiviausia Dievo sukurta būtybė:

— Jūs nesuprantate, ar ne?

— O, aš suprantu. Jie tau siūlo pinigų, kad tik atšauktum savo parodymus. Ta sumelė dabar pasiekė tokį lygį, kad tavo advokatas, ponas Kuriam Prireikia Dušo, Jeigu Tik Jame Yra Odekolono, galvoja, jog tai verta dėmesio.

— Kaip jūs mane pavadinote?

Aš žvilgtelėjau į Mjuzė.

— Gal galėtum atidaryti langą?

— Tuojau, Koupai.

— Ei! Kaip jūs mane pavadinote?

— Langas atvertas. Galite šokti. — Aš vėl atsigręžiau į Šamikę. — Jeigu dabar atšauksi savo parodymus, vadinasi, visa, ką tvirtinai šiandien ir vakar, — melas. Tai reiškia, kad dėl savo melagingų paliudijimų mano įstaigą privertei išleisti milijonus mokesčių mokėtojų pinigų. Tai — nusikaltimas. Sėsi į kalėjimą.

Folis pasakė:

— Kalbėkite su manimi, pone Kouplendai, o ne su mano kliente.

— Kalbėti su jumis? Aš net negaliu žmoniškai kvėpuoti, sėdėdamas šalia jūsų.

— Aš nepakęsiu...

— Ššš, — nutildžiau jį. Po to prisidėjau ranką prie ausies. — Pasiklausykite, kaip treška.

— Ko pasiklausyti?

— Bijau, kad nuo jūsų odekolono lupasi mano sienų apmušalai. Gerai pasiklausykite ir išgirsite. Ššš, klausykitės.

Netgi Šamikė šyptelėjo.

— Neatšauk savo parodymų, — pasakiau jai.

— Aš kitaip negaliu.

— Tada aš patrauksiu tave atsakomybėn.

Advokatas vėl ruošėsi pulti atakon, tačiau Šamikė sulaikė paliesdama jo ranką.

— Jūs to nepadarysite, pone Kouplendai.

— Padarysiu.

Bet ji žinojo, ką sakė. Aš tik gąsdinau. Ji tebuvo vargšė, įbauginta išprievartavimo auka, kuriai atsivėrė galimybė gauti pinigėlių — tiek, kiek jai, ko gero, daugiau netektų regėti savo gyvenime. Ir kas, po velnių, aš toks, kad drįstu pamokslauti apie vertybes ir teisingumą?

Jiedu su advokatu pakilo. Horacijus Folis prabilo:

— Rytą mes pasirašysime sutartį.

Aš nieko neatsakiau. Nors ir gėda prisipažinti, tačiau pajutau šiokį tokį palengvėjimą. Dabar „Džeinės globa" išsilaikys. Mano tėvo atminimui, — na, gerai, mano politinei karjerai, — negrės nereikalingi smūgiai. Ir geriausia — būsiu čia niekuo dėtas. Tai — Šamikės kaltė.

Šamikė ištiesė man ranką. Ištiesiau ir aš.

— Ačiū, — padėkojo ji.

— Nedaryk to, — paskutinį kartą patariau, nors ir žinojau, kad neverta. Ji puikiai suprato. Nusišypsojo. Ir jiedu išėjo. Šamikė — pirma, jos advokatas — iš paskos. Odekolono kvapas liko kaip atminimo dovana.

Mjuzė gūžtelėjo pečiais:

— Ką padarysi...

Aš ir pats taip pamaniau.

Parvažiavęs namo sėdau prie vakarienės stalo kartu su Kara. Jai reikėjo atlikti namų darbą: surasti žurnaluose, kas raudona, ir iš-

kirpti. Lengvesnės užduoties ir negalėjo būti, tačiau, aišku, niekas, ką radome drauge, jai netiko. Jai nepatiko raudonas vagonėlis ir raudona modelio suknia nei raudona gaisrinės mašina. Gana greitai suvokiau, kur bėda: aš per daug entuziastingai į viską reagavau, kaip antai: „Ši suknelė *išties* raudona, brangute! Teisingai! Manau, kad ji idealiai tinka!"

Gal po kokių dvidešimties minučių susizgribau. Kai ji aptiko kečupo butelio paveikslėlį, aš tik gūžtelėjau pečiais ir abejingai išporinau:

— Aš tai nemėgstu kečupo.

Ji stvėrė žirkles su apsauginėmis rankenomis ir kibo į darbą.

Tokie jau tie vaikai.

Kirpdama Kara uždainavo dainelę iš TV animacinio filmuko „Tyrinėtoja Dora". Ją faktiškai sudarė vienas, vis tas pats žodis „kuprinė", kurį dainuoji ir dainuoji, kol pagaliau greta sėdinčio gimdytojo galva susprogsta į milijonus šukelių. Aš padariau klaidą, kai prieš kokius du mėnesius nupirkau jai „Tyrinėtojos Doros kalbančią kuprinę" (kartojama: „kuprinė, kuprinė") ir jai į porą derantį kalbantį „Žemėlapį" (kartojama: „aš esu žemėlapis, aš esu žemėlapis, aš esu žemėlapis"). Kai į svečius užsuka Karos pusseserė Medison, jiedvi dažnai žaidžia „Tyrinėtoją Dorą". Viena paprastai vaidina Dorą, o kita būna beždžionė, labai įdomiai praminta — Batai. Nedažnai sutiksi beždžionių tokiu vardu.

Vis mintijau apie tai: apie Batus, apie Karos ir jos pusseserės ginčus dėl to, kuri bus Dora, o kuri — Batas, ir staiga tarytum perkūnas trinktelėjo iš giedro dangaus.

Aš sustingau. Tiesiog sėdėjau apmiręs. Netgi Kara pastebėjo.

— Tėveli?

— Sekundėlę, kačiuk.

Pasileidau laiptais aukštyn, sudrebindamas visą namą. Kur, po perkūnais, tos sąskaitos iš studentų klubo? Aš ėmiau versti visą kambarį aukštyn kojomis. Po kelių minučių aptikau: po šio ryto susitikimo jau buvau pasiruošęs viską mesti šiukšlynan.

Štai kur jos.

Panaršęs radau apmokestinimus internetu, mėnesinius mokesčius ir čiupęs telefoną susukau Mjuzė. Ji atsiliepė po pirmojo skambučio.

— Kas yra?

— Kai mokeisi koledže, — kreipiausi aš, — kaip dažnai susiburdavote padirbėti per naktį?

— Mažiausiai dukart per savaitę.

— Ką darydavote, kad neužmigtumėte?

— „M&M". Kilogramais. Ir apelsinai yra amfetaminai, prisiekiu.

— Pirk, kiek tinkama. Gali netgi nurašyti į firmos sąskaitą.

— Man labai patinka tavo balso tonas, Koupai.

— Man kilo idėja, bet nežinau, ar užteks laiko.

— Nesirūpink dėl laiko. Su kuo susijusi ta idėja?

— Ji susijusi, — atskleidžiau, — su mūsų brangiaisiais bičiuliais Kelu ir Džimu.

17 skyrius

Aš gavau odekoloninio advokato Folio namų telefono numerį ir prikėliau jį.

— Nepasirašyk tų popierių iki pietų, — paprašiau.

— Kodėl?

— Nes kitaip aš pasistengsiu, kad mano biuras užgriūtų tau ir tavo klientams ant galvų. Aš pagarsinsiu, kad mes nesudarinėjame sandorių su Horacijumi Foliu ir visada užtikriname, jog klientas pagyventų už grotų maksimalų laiko tarpą.

— Tu to nepadarysi.

Aš tylėjau.

— Aš esu įsipareigojęs savo klientei.

— Pasakyk jai, kad paprašiau duoti daugiau laiko. Pasakyk, kad viskas jos labui.

— O ką man sakyti antrajai pusei?

— Nežinau, Foli, gal atidžiau pasikapstyk po popierius ir rask ką negera ar dar ką nors. Tiesiog iškentėk iki pietų.

— Ir kaip tai pasitarnaus mano klientės labui?

— Jeigu man pasiseks primygti juos, galėsi iš naujo derėtis. Tavo kišenėn įkris daugiau šlamančiųjų.

Jis patylėjo. Po to:

— Ei, Koupai?

— Ką?

— Ji — keistas vaikas. Turiu galvoje, Šamikė.

— Kodėl?

— Dauguma tokių kaip ji būtų iš karto pasiėmusios pinigus. Aš turėjau spausti ją, nes, atvirai kalbant, jai labiausiai apsimokėjo paimti pinigus iš pat pradžių. Abu tai žinome. Bet ji nenorėjo apie tai nė girdėti, kol jos vakar neužkniso su tuo Džimu ar Džeimsu. Matai, iki tol, nepaisant to, ką ji kalbėjo teisme, jai labiau rūpėjo sugrūsti juos už grotų, negu gauti kompensaciją. Ji iš tikrųjų troško teisingumo.

— Ir tu stebiesi?

— Tu — naujokas šitame darbe. Per dvidešimt septynerius metus aš prakandau dantis. Pasidariau cinikas. Taigi, po perkūnais, ji nustebino mane.

— Ar aš čia kuo nors dėtas, kad pasakoji man?

— Aha, dėtas. Pats žinai, kuo aš rūpinuosi. Man svarbu gauti, kas priklauso — savo trečdalį. Bet Šamikė kitokia. Tie pinigėliai pakeistų jos gyvenimą. Taigi, kad ir ko griebtumeisi, pone Prokurore, nesuknisk visko.

Liusi gėrė viena.

Buvo naktis. Liusi gyveno koledžo miestelyje, fakultetui skirtuose butuose. Čia daugiau negu slogu. Dauguma profesorių uoliai ir ilgai darbavosi taupydami ir vildamiesi kada nors iš čia kuo toliau išsinešdinti. Liusi gyveno čia jau metus. Prieš ją viena anglų literatūros profesorė, Amanda Saimon, šiame būste praleido trisdešimt

senmergystės metų. Sulaukusią penkiasdešimt aštuonerių, ją pakirto plaučių vėžys. Vis dar galima justi jos gyvenimo čia pėdsakus. Cigarečių dvoko neišnaikino nei pakeista kiliminė danga, nei perdažytos sienos. Gyvenimas lyg peleninėje.

Liusi mėgo degtinę. Ji pažvelgė pro langą. Tolumoje girdėti muzika. Koledžo miestelis. Muzika čia nuolat skamba. Ji žvilgtelėjo į laikroduką. Vidurnaktis.

Ji įjungė savo skardinį „iPod" stereoaparatą ir susirado „minkštųjų" dainų laikmeną. Visos jos buvo ne tik lėtos, bet ir draskė širdį. Ji sau gurkšnos degtinę, sėdės savo slogiame bute, uostys mirusios moters paliktą dūmą ir klausysis skausmingų dainų apie netektį, troškimą ir sugniuždytą sielą. Apgailėtina, tačiau kartais užtenka tik jausti. Nesvarbu, gelia širdį ar ne. Svarbu, kad jauti.

Dabar Džozefas Arturas dainavo „Medų ir mėnulį". Dainavo savo tikrajai meilei, kad susikurtų ją, jei nebūtų reali. Oho, tai bent. Liusi pabandė įsivaizduoti kokį nors vyrą, garbingą vyrą, sakantį jai tą patį. Ji tik pakraipė galvą, netikėdama tokiais stebuklais.

Užsimerkė ir pabandė suvesti galus. Nieko neišėjo. Ir vėl išniro praeitis. Visą jau suaugusios moters gyvenimą Liusi praleido bėgdama tolyn nuo to prakeikto miško prie tėvo stovyklos. Ji bėgo per visą šalį iki pat Kalifornijos ir vėl parlėkė atgal. Pasikeitė vardą, pavardę, plaukų spalvą. O praeitis sekė iš paskos. Kartais jai pavykdavo atitrūkti, užsiliūliuoti mintimis, kad tarp tos nakties ir šiandienos didžiulė praraja, tačiau mirusieji ją vis įveikdavo.

Galiausiai toji pragariška naktis ją surasdavo.

Tačiau šį kartą... Kaip? Tie dienoraščiai... Iš kur jie atsirado? Silvija Poter tikriausiai buvo vos gimusi, kai Vasaros Skerdikas kirto stovyklai TMSV („Taikos, meilės, supratimo vasara"). Iš kur ji galėjo sužinoti? Aišku, kaip ir Lonis, ji galėjo įlįsti į internetą, pasiknaisioti ir išsiaiškinti apie Liusi praeitį. Arba koks nors vyresnio amžiaus išmintingesnis žmogus galėjo jai papasakoti.

Ir vis dėlto. Kaip ji sužinojo? Galų gale, kaip kas nors galėjo sužinoti? Tebuvo vienintelis žmogus, žinojęs, kad Liusi melavo apie tai, kas atsitiko tą naktį.

Ir, aišku, Polas tylėtų.

Ji įsmeigė akis į skaidrų gėrimą stiklinaitėje. Polas. Polas Kouplendas. Vis dar stovi akyse jo ilgos rankos ir kojos, liesas liemuo, ilgi plaukai ir kojas pakertanti šypsena. Gana įdomu, kad jiedu susipažino per savo tėvus. Polo tėvukas, savo šalyje dirbęs akušeriu-ginekologu, ištrūko iš represijos gniaužtų Sovietų Sąjungoje, kad patektų į tokius pat gerosiose senosiose Valstijose. Aira, geraširdis Liusi tėvas, negalėjo praleisti pro pirštus šitokios nelaimės. Taigi jis nusamdė Vladimirą Kouplendą dirbti stovyklos gydytoju. Suteikė galimybę jo šeimai tą vasarą pasprukti iš Niuarko.

Liusi atmintyje vis dar gyvas tas vaizdas: aplamdytas senovinis „Cera“ atrieda vieškeliu, sustoja, visos keturios durelės virsteli ir, regis, vienu gaistu visa keturių asmenų šeimyna kaip vienas išnyra iš automobilio. Tą akimirką, kai Liusi pirmą kartą išvydo Polą, kai jųdviejų akys susitiko, rodos, trenkė žaibas, apakino ir sudrebino driokstelėjęs perkūnas. Ji aiškiai matė, kad ir jis pajuto tą patį. Gyvenime būna tokių retų akimirkų: tave sukrečia, pakyli iki debesų, jauti velnišką skausmą, tačiau tas jausmas toks realus, kad staiga visos spalvos paryškėja, garsai tampa aiškesni, valgis pagardėja, ir niekada, nė minutėlės nesiliauji galvoti apie jį. Be to, žinai, kad ir jis jaučia lygiai tą patį.

— Štai šitaip, — garsiai išsprūdo Liusi, ir ji vėl gurkštelėjo degtinės su toniku. Lygiai kaip klausantis šitų patetiškų dainų. Jausmas. Emocijų sūkurys. Nesvarbu, pakilių ar prastų. Tačiau daugiau neteko nieko panašaus patirti. Ką Eltonas Džonas dainavo Bernio Taupino žodžiais apie degtinę ir toniką? Kažką apie porą stiklų degtinės su toniku tam, kad vėl atsistotum ant kojų.

Tada jai nepadėjo. Bet, po velnių, kodėl dabar atsisakyti?

Galvoje krebždėjo balselis: *„Nebegerk.“*

Kur kas drūtesnis balsas liepė plonajam užsičiaupti, kitaip gaus spyrį į šikną.

Liusi švystelėjo kumštį aukštyn: „Pirmyn, Stiprusis Balse!“

Ji nusijuokė, ir tas garsas, jos pačios juokas tylutėliame kambaryje išgąsdino. Jos „Minkštajame“ sąraše atėjo eilė Robui Tomasui,

kuris klausė, ar galėtų bent palaikyti ją apglėbęs, kol ji dūžta į šipulėlius, ar galėtų bent palaikyti ją, kol abudu palūš. Ji linktelėjo. Taip, galėtų. Robas priminė, kad jai šalta, baisu, kad ji palūžusi ir, tebūnie ji prakeikta, bet nori klausytis šios dainos kartu su Polu.

Polas.

Jis norėtų sužinoti apie šiuos dienoraščius.

Ji nematė jo jau dvidešimt metų, bet prieš šešerius metus Liusi pasiskaitė apie jį internete. Ji neplanavo sužinoti apie jį. Suprato, kad Polas — tai durys, kurias geriausia laikyti uždarytas. Tačiau ji gerokai išgėrė, — baisus čia dalykas, — o kai žmonės nusitašo, jie skambina, tad ir Liusi įlindo į „Google".

Tai, ką aptiko, ją prablaivė ir nė kiek nenustebino. Polas buvo vedęs. Dirbo advokatu. Turėjo mažą dukrelę. Liusi net pavyko atkasti jo žavingos žmonos, kilusios iš pasiturinčios šeimos, nuotrauką, darytą kažkokiame labdaringame renginyje. Džeinė — toks jo žmonos vardas — buvo aukšta, liekna, pasipuošusi perlais. Perlai labai jai tiko. Sakytum, tik perlams ir gimusi.

Dar vienas gurkšnis.

Gal ir daug kas pasikeitė per tuos šešerius metus, bet tada Polas gyveno Ridžvude, Naujojo Džersio valstijoje, vos už dvidešimties mylių nuo tos vietos, kur dabar buvo Liusi. Ji žvilgtelėjo į kitapus kambario stovintį kompiuterį.

Reikia Poliui pasakyti, ar ne?

Būtų labai paprasta dar sykelį dirstelėti į „Google". Tik tam, kad sužinotų jo telefono numerį — namų arba, dar geriau, biuro. Ji galėtų paskambinti jam. Įspėti. Viską atskleisti. Be jokių išankstinių nuostatų, be jokių potekščių.

Ji padėjo stiklinaitę su gėrimu. Už lango pylė lietus. Kompiuteris jau buvo įjungtas. Monitoriuje matyti standartinė „Windows" užsklanda. Taigi. Jokių šeimos atostogų vaizdelių. Jokių vaikelių ant šliuožynių nei senmergių išdavikų — numylėto gyvulėlio nuotraukos. Skraidžiojo tiktai „Windows" logotipas, tarsi monitorius būtų rodęs jai liežuvį.

Nyku.

Ji atsivertė pagrindinį puslapį ir jau ketino pradėti spaudyti klavišus, kai kažkas pasibeldė į duris. Ji sukluso.

Vėl pasibeldė. Liusi pažiūrėjo į laiką dešiniajame apatiniame ekrano kampe.

Septyniolika minučių po vidurnakčio.

Pasiutusiai vėlyvas laikas eiti į svečius.

— Kas čia?

Tylu.

— Kas?..

— Čia Silvija Poter.

Balsas, lyg būtų verkusi. Liusi nusvyravo į virtuvę. Išpylė gėrimo likutį į kriauklę, butelį įkišo atgal į spintelę. Degtinė beveik nesmirda, taigi dėl to viskas gerai. Ji greitai dirstelėjo į veidrodį. Vaizdas pragariškas, bet čia jau nieko nepadarysi.

— Ateinu.

Ji atvėrė duris, ir Silvija įvirto, tarytum būtų rėmusis į jas. Visa permirkusi. Liusi buvo linkusi perspėti, kad šitaip ji prisišauks mirtį, tačiau susilaikė, nenorėdama pasirodyti lyg kokia višta perekšlė. Uždarė duris.

Silvija pratarė:

— Atsiprašau, kad taip vėlai.

— Nieko tokio. Aš nemiegojau.

Ji sustojo viduryje kambario.

— Aš atsiprašau už savo elgesį.

— Tiek to.

— Ne, tai tiesiog... — Silvija apsidairė. Apglėbė save rankomis.

— Gal tau duoti rankšluostį ar dar ką nors?

— Ne.

— Gal nori ko nors atsigerti?

— Nereikia.

Liusi mostelėjo kviesdama Silviją prisėsti. Mergina sudribo ant „Ikea“ sofos. Liusi nekentė „Ikea“ baldų ir jų vien diagramoms skirtų instrukcijų, kurias garantuotai sukūrė kokie nors NASA inžinieriai. Liusi klestelėjo šalia.

— Kaip jūs sužinojote, kad ten mano dienoraštis? — paklausė Silvija.

— Tai nesvarbu.

— Aš siunčiau jį anonimiškai.

— Žinau.

— Jūs sakėte, kad jie bus konfidencialūs.

— Žinau. Atsiprašau dėl to.

Silvija brūkštelėjo sau per nosį ir nusuko akis į šalį. Nuo jos plaukų varvėjo vanduo.

— Aš netgi melavau jums, — pasakė Silvija.

— Kaip?

— Apie tai, ką rašiau. Kai aną dieną atėjau į jūsų kabinetą. Prisimenate?

— Taip.

— Ar prisimenate, ką sakiau apie savo temą?

Liusi sekundėlę pamąstė.

— Apie pirmąjį kartą.

Silvija nusišypsojo, tačiau ta šypsena buvo bereikšmė.

— Ko gero, tai buvo teisybė.

Liusi pamąstė ir pasakė:

— Nelabai suprantu, Silvija.

Silvija ilgai tylėjo. Liusi prisiminė, kad Lonis žadėjo prakalbinti ją. Tačiau turėjo sulaukti ryto.

— Ar Lonis buvo užėjęs šįvakar pas tave?

— Lonis Bergeris? Iš grupės?

— Taip.

— Ne. O ko jam pas mane?

— Nesvarbu. Tai tu atėjai pati, savo noru?

Silvija sutrikusi nurijo seiles.

— Gal blogai padariau?

— Ne, nieko panašaus. Aš džiaugiuosi, kad tu čia.

— Aš tikrai labai bijau, — ištarė Silvija.

Liusi linktelėjo stengdamasi ją padrąsinti. Šito klausimo verčiau

neužaštrinti, kad nesulauktum sprogimo. Todėl ji tylėjo. Tylėjo ištisas dvi minutes, kol pasiryžo.

— Nėra ko bijoti, — tarė Liusi.

— Kaip jūs manote, ką aš turėčiau daryti?

— Papasakok man viską, gerai?

— Papasakojau. Tiksliau, didžiąją dalį.

Liusi pasvarstė, kaip pradėti kalbą.

— Kas yra tas „P."?

Silvija susiraukė.

— Ką?

— Savo dienoraštyje tu papasakojai apie berniuką, vardu „P." Kas tas „P."?

— Apie ką jūs čia kalbate?

Liusi patylėjo. Po to vėl pabandė:

— Pasakyk man tiksliai, kodėl tu čia atėjai, Silvija?

Dabar Silvija pasidarė įtari:

— Kodėl jūs šiandien pas mane užsukote?

— Norėjau pasikalbėti apie tavo dienoraštį.

— Tai kodėl klausinėjate apie kažkokį vaikiną, vardu P.? Aš nieko nevadinau taip. Aš atvirai parašiau, kad tai buvo... — Žodžiai užstrigo. Ji užsimerkė ir sušnabždėjo: — ...mano tėvas.

Užtvanka neatlaikė. Ašaros prapliupo kaip lietus šuorais.

Liusi užsimerkė. Tas rašinys apie kraujomaišą, sukėlęs siaubą jai ir Loniui. Prakeikimas. Lonis apsiriko. Ne Silvija rašė apie tą naktį miške.

— Tėtis išprievartavo tave, kai tau buvo dvylika metų, — pasakė Liusi.

Silvija įsikniaubė į delnus. Rauda veržėsi iš pat krūtinės gilumos. Visas kūnas sudrebėjo, kai ji linktelėjo galvą. Liusi žiūrėjo į vargšelę, trokšdama paguosti, ir įsivaizdavo jos tėvą. Ji palietė Silvijos ranką, po to pasislinko arčiau ir apglėbė. Silvija įsikniaubė jai į krūtinę ir raudojo. Liusi ramino ją, sūpavo, glaudė.

18 skyrius

Šiąnakt nesudėjau nė bluosto. Ir Mjuzė nemiegojo. Šiaip taip paskubomis apsiskutau. Nuo manęs taip trenkė, kad jau ketinau paprašyti Horacijų Folį, kad paskolintų savo odekolono.

— Atnešk man tuos popierius, — liepiau Mjuzė.

— Tuojau.

Kai teisėjas pradėjo teismo procesą, aš pakviečiau netikėtą liudytoją.

— Teismas kviečia Džeraldą Fliną.

Flinas buvo tas „malonus" berniukas, kuris pasikvietė Šamikę Džonson į vakarėlį. Kurgi ne — jis labai atitiko tą epitetą: lygutėlė oda, dailiai perskirtos šviesios garbanos, didžiulės mėlynos akys, regis, naiviai žvelgė į viską. Kadangi galėjo atsitikti taip, kad aš bet kada užbaigsiu savąją bylos dalį, gynėjai pasirūpino, kad Flinas palūkėtų. Galų gale jis turėjo būti jų pagrindinis liudytojas.

Iki tol Flinas tvirtai gynė savo bendrijos broliukus. Tačiau vienas dalykas meluoti policijai ir netgi dalyvaujant priešingos šalies advokatui, visiškai kitas reikalas — stovint ant pakylos. Aš grįžtelėjau į Mjuzė. Ji sėdėjo kuo rimčiausiu veidu paskutinėje eilėje. Labai painu. Nepulčiau rinktis Mjuzė pokerio drauguže.

Aš paprašiau, kad jis prisistatytų.

— Džeraldas Flinas.

— Bet jus vadina Džeriu, teisingai?

— Taip.

— Puiku, tada pradėkime nuo pradžių, gerai? Kada jūs pirmą kartą susitikote su ginamąja, panele Šamike Džonson?

Šiandien Šamikė atėjo. Ji sėdėjo greta Horacijaus Flino beveik pačiame priešpaskutinės eilės viduryje. Pasirinkta labai įdomi vieta. Tarytum nenorėtų įsipareigoti. Gerokai anksčiau šį rytą koridoriuje girdėjau kažkokius klyksmus. Dženreto ir Merenco šeimynos buvo nepatenkintos, kai išgirdo, kad paskutinę minutę viskas pasikeitė ir

Šamikė neatsiėmė savo kaltinimų. Jie bandė valdžią perimti į savo rankas, bet nepavyko. Užtat ir pradėjome vėlai. Jie jau buvo pasiruošę. Teismo salei skirtos kaukės — susirūpinusios, rimtos, susikaupusios išraiškos — grįžo į savo vietas.

Jų galva, tai tik laikina gaišatis. Užtruks gal vos keletą valandžiukių.

— Ji atėjo į brolijos klubą spalio dvyliktą dieną, — atsakė jis.

— Jūs prisimenate datą?

— Taip.

Aš nutaisiau grimasą — „Vaje, vaje, argi ne įdomu", nors nieko įdomaus čia nebuvo. Aišku, jis žinojo datą. Dabar tai įrašyta ir jo istorijoje.

— Kodėl panelė Džonson buvo jūsų brolijos namuose?

— Ją nusamdėme kaip striptizo šokėją.

— Ar jūs nusamdėte ją?

— Ne. Noriu pasakyti, kad visas klubas nusamdė. Bet ne aš asmeniškai dėl to tariausi.

— Aišku. Vadinasi, ji atėjo į jūsų klubą ir šoko striptizą?

— Taip.

— Ir jūs stebėjote tą šokį?

— Stebėjau.

— Kaip jį vertinote?

Mortis Pjubinas pašoko:

— Prieštarauju!

Teisėjas jau raukė nosį mano adresu:

— Pone Kouplendai?

— Panelė Džonson teigė, kad ponas Flinas pakvietė ją į vakarėlį, kur ji ir buvo išžaginta. Aš bandau suprasti, kodėl jis taip darė.

— Tada to ir klauskite, — pareiškė Pjubinas.

— Gerbiamasis teisėjau, ar galiu klausimą suformuluoti kitais žodžiais?

Teisėjas Piersas nurodė:

— Pasistenkite perfrazuoti.

Aš atsigręžiau į Fliną:

— Ar jūs manėte, kad panelė Džonson yra gera striptizo šokėja?

— Taip, manau.

— Taip ar ne?

— Neypatinga. Bet pagalvojau, kad gana gera.

— Ar ji jums pasirodė patraukli?

— Aha, manau, kad taip.

— Taip ar ne?

— Prieštarauju! — Vėl Pjubinas. — Į tokį klausimą jis neprivalo atsakyti „taip" ar „ne". Gal jis galvojo, kad ji šiek tiek patraukli. Ne visada galima pasakyti „taip" ar „ne".

— Sutinku, Morti, — advokato nuostabai, pritariau aš. — Leiskite perfrazuoti, pone Flinai: kaip jūs apibūdintumėte jos patrauklumą?

— Dešimties balų sistema?

— Būtų tiesiog idealu, pone Flinai. Dešimties balų sistema.

Jis pasvarstė.

— Septyniais, o gal aštuoniais balais.

— Puiku, ačiū. O vakarui bėgant, ar kalbėjotės su panele Džonson?

— Taip.

— Apie ką kalbėjotės?

— Nežinau.

— Pasistenkite prisiminti.

— Aš paklausiau, kur ji gyvena. Ji pasakė, kad Irvingtone. Aš paklausiau, ar ji mokosi, gal turi vaikiną. Ji pasisakė turinti vaiką. Klausė, ką aš studijuoju. Atsakiau, kad noriu studijuoti mediciną.

— Daugiau nieko?

— Lyg ir viskas.

— Aišku. Kiek maždaug laiko kalbėjotės?

— Nežinau.

— Gal galėsiu jums pagelbėti. Ar ilgiau kaip penkias minutes?

— Taip.

— Ilgiau kaip valandą?

— Ne, nemanau.

— Ilgiau kaip pusvalandį?

— Negarantuoju.

— Ilgiau kaip dešimt minučių?

— Manau, kad taip.

Teisėjas Piersas įsikišo, ragindamas judėti į priekį.

— Gal žinote, kaip panelė Džonson išvyko iš to renginio?

— Atvažiavo automobilis ir ją paėmė.

— Ar tą vakarą ji buvo vienintelė striptizo šokėja?

— Ne.

— Kiek dar jų buvo?

— Iš viso trys.

— Ačiū. Ar tos kitos dvi išvažiavo kartu su panele Džonson?

— Taip.

— Ar kalbėjote su kuria nors iš jų?

— Lyg ir ne. Gal tik pasisveikinau.

— Ar teisingai pasakysiu, kad Šamikė Džonson buvo vienintelė iš trijų striptizo šokėjų, su kuria jūs kalbėjotės?

Jau rodėsi, kad Pjubinas puls prieštarauti, tačiau čia pat apsisprendė nutylėti.

— Taip, — atsakė Flinas, — teisingai.

Užteks parengtinių klausimų.

— Šamikė Džonson patvirtino, kad užsidirbdavo papildomų pinigų per vakarėlį lytiškai santykiaudama su keletu jaunuolių. Ar jūs žinote, kad tai — teisybė?

— Nežinau.

— Tikrai? Vadinasi, jūs nesinaudojote jos paslaugomis?

— Nesinaudojau.

— Ir jūs niekada negirdėjote, kad kuris nors iš jūsų bendrijos narių bent žodeliu užsimintų, jog panelė Džonson su jais lytiškai santykiavo?

Flinas pakliuvo į spąstus. Jis turėjo meluoti arba pripažinti, kad vykdyta neteisėta veikla. Jis padarė patį žiopliausią dalyką: pasirinko vidurinį kelią:

— Gal ir girdėjau nuotrupas.

Gražu ir sukta, — geresniu melagiu ir nepasirodysi.

Aš pasistengiau, kad mano balse nuskambėtų kuo didžiausias nepasitikėjimas:

— Gal ir girdėjote nuotrupas?

— Taip.

— Vadinasi, jūs nesate tikras, kad kažką girdėjote, — pasakiau aš, tarytum tai būtų pats kvailiausias dalykas, kurį man yra tekę girdėti, — bet gal ir girdėjote. Jūs paprasčiausiai negalite prisiminti, ar girdėjote, ar ne. Ar tokie jūsų parodymai?

Šį kartą pakilo Fleras:

— Gerbiamasis teisėjau?

Teisėjas pažiūrėjo į jį.

— Ar čia išprievartavimo byla ar ponas Kouplendas nagrinėja amoralų elgesį? — Jis skėstelėjo rankomis. — Ar ši byla jau tapo tokia menka arba pramanyta, kad jis dabar ieško būdo, kaip apkaltinti šiuos vaikinukus už tarpininkavimą prostitutei?

Aš prieštaravau:

— Ne tai nagrinėju.

Fleras nusišypsojo man:

— Tada prašau klausti liudytoją to, kas susiję su tariamu smurtu. Neprašykite jo analizuoti netinkamo kokio nors draugo elgesio.

Teisėjas tarė:

— Tęskime, pone Kouplendai.

Suskis Fleras.

— Ar jūs prašėte panelę Džonson jos telefono numerio?

— Taip.

— Kodėl?

— Galvojau paskambinti jai.

— Ji jums patiko?

— Ji mane patraukė, taip.

— Kadangi įvertinote ją septyniais arba aštuoniais balais? — Aš greitai mostelėjau ranka, neleisdamas Pjubinui įsikišti. — Atsiimu. Ar bent kartelį skambinote panelei Džonson?

— Taip.

— Ar galite pasakyti kada, ir prašau kuo tiksliau papasakoti, apie ką su ja kalbėjote?

— Po dešimties dienų aš paskambinau jai ir paklausiau, ar ji nenorėtų ateiti į klubo vakarėlį.

— Ar jūs norėjote, kad ji vėl šoktų egzotiškus šokius?

— Ne, — atsakė Flinas. Aš pamačiau, kaip jis nurijo seiles, kaip šiek tiek sudrėko jo akys. — Aš pakviečiau ją kaip viešnią.

Palaukiau, kad visi įsisąmonintų šiuos žodžius. Žiūrėjau į Džerį Fliną, į jo ištįsusį veidą, ir leidau prisiekusiesiems į jį pažiūrėti. Ar jam patiko Šamikė Džonson? Aš užtęsiau šią akimirką, mat pats suglumau. Maniau, kad Džeris Flinas buvo susijęs su tuo įvykiu: kad specialiai paskambino Šamikei, nes rengė sąmokslą. Aš stengiausi perkratyti galvoje mintis.

Teisėjas sutrukdė:

— Pone Kouplendai.

— Ar panelė Džonson priėmė jūsų kvietimą?

— Taip.

— Ar sakydamas, kad pakvietėte ją kaip „viešnią“, — pirštais sudėjau ore kabutes, — iš tiesų turėjote galvoje „pasimatymą“?

— Taip.

Toliau klausinėjau, kaip jis susitiko su ja ir padavė punšo taurę.

— Ar pasakėte jai, kad punšas pastiprintas alkoholiu? — paklausiau.

— Taip.

Melas. Tai buvo akivaizdu, tačiau aš norėjau jį užakcentuoti.

— Pasakykite man, kaip vyko pokalbis, — paprašiau.

— Nesuprantu klausimo.

— Ar jūs paklausėte panelę Džonson, ar ji nori ko nors išgerti?

— Taip.

— Ar ji atsakė „taip“?

— Taip.

— Ir ką jūs tada pasakėte?

— Aš paklausiau, ar ji nori punšo.

— Ir ką ji atsakė?

— Ji pasakė „taip".

— O kas po to?

Jis pasimuistė kėdėje.

— Aš pasakiau, kad jame yra alkoholio.

Aš kilstelėjau antakius:

— Tiesiog taip?

— Prieštarauju! — pašoko Pjubinas. — Ką — „tiesiog taip"? Jis pasakė, kad jame yra alkoholio. Į klausimą atsakyta.

Jis buvo teisus. Tegul sau lieka su tuo akivaizdžiu melu. Aš mostelėjau teisėjui, parodydamas, kad nebesigilinsiu į tai. Tada pradėjau klausinėti jį apie tą naktį. Flinas pakartojo tą pačią istoriją, kurią jau buvo pasakojęs: neva Šamikė nusigėrė ir ėmė flirtuoti su Edvardu Dženretu.

— Kaip jūs į tai reagavote?

Jis gūžtelėjo pečiais:

— Edvardas yra senbuvis, aš — naujokas. Taip pasitaiko.

— Jūs manote, kad Šamikei padarė įspūdį tai, kad ponas Dženretas vyresnis?

Pjubinas vėl ketino neprieštarauti.

— Aš nežinau, — pasakė Flinas. — Turbūt.

— Beje, ar jums kada nors teko užeiti į pono Merenco ir pono Dženreto kambarį?

— Be abejo.

— Kiek kartų?

— Aš nežinau. Daug.

— Tikrai? Betgi jūs naujokas.

— Tačiau jie yra mano draugai.

Nutaisiau skeptišką veidą:

— Ar jūs ten buvote daugiau negu vieną kartą?

— Taip.

— Daugiau negu dešimt kartų?

— Taip.

Aš dėjausi dar labiau nustebęs:

— Gerai, tada pasakykite: kokia stereo ar muzikos aparatūra yra jų kambaryje?

Flinas nedelsdamas atsakė:

— Jie turi „iPod" aparatūrą su „Bose" firmos garsiakalbiais.

Aš tai žinojau. Buvome apieškoję kambarį. Nufotografavome.

— O kaip televizorius? Kokio jis dydžio?

Jis nusišypsojo, tarytum suuodęs pasalą:

— Jie neturi televizoriaus.

— Visiškai jokio televizoriaus?

— Jokio.

— Gerai, tada grįžtame prie minėto vakaro...

Flinas ir toliau audė savo pasakėlę. Jis pradėjo puotauti su savo draugais. Pamatė, kaip Šamikė ėmė kopti laiptais aukštyn, susikibusi rankomis su Dženretu. Aišku, jis nežinojo, kas dėjosi po to. O vėliau jis vėl susitiko Šamikę ir palydėjo ją į autobusų stotelę.

— Ar ji atrodė prislėgta? — paklausiau.

Flinas pasakė, kad ne, kaip tik priešingai. Šamikė „šypsojosi", „buvo laiminga" ir atrodė lengva kaip pūkelis. Šitoks perdėm optimistiškas merginos paveikslas buvo perlenktas.

— Vadinasi, Šamikės Džonson pasakojimas apie pasivaikščiojimą su jumis prie statinaitės ir vėlesnius įvykius, kai koridoriuje buvo sučiupta, — melas? — paklausiau aš.

Flinas buvo gana gudrus, kad neįgeltų:

— Aš jums pasakoju, ką mačiau.

— Ar jūs pažįstate ką nors, kieno vardai yra Kelas ir Džimas?

Jis pamąstė.

— Aš pažįstu keletą vaikinų, vardu Džimas. Manau, kad nepažįstu Kelų.

— Ar jūs žinote, kad panelė Džonson tvirtino, jog ją išprievartavę vyrai vienas kitą vadino, — nenorėjau, kad Fleras užprotestuotų šį semantinį žaidimą, tačiau šiek tiek pavarčiau akis, sakydamas „vadino", — Kelu ir Džimu.

Jis pasvarstė, kaip geriau atsakyti į šį klausimą. Pasirinko tiesą:

— Girdėjau.

— Ar tame vakarėlyje buvo kas nors, vardu Kelas ar Džimas?

— Kiek žinau, ne.

— Aišku. Ar galėtumėte pasakyti, kodėl ponas Dženretas ir ponas Merencas vadino save tokiais vardais?

— Ne.

— Ar kada nors teko girdėti drauge minimus tuos du vardus? Turiu galvoje, iki įtariamo išžaginimo?

— Kiek prisimenu, ne.

— Vadinasi, jūs negalite mums pasakyti, kodėl panelė Džonson tvirtino, kad jos užpuolikai vadino vienas kitą Kelu ir Džimu?

Pjubinas šūktelėjo prieštaraująs:

— Kaip jis gali žinoti, kodėl ši pamišusi ir apsvaigusi moteris melavo?

Aš nenuleidau akių nuo liudytojo:

— Ar neturite jokių minčių, pone Flinai?

— Ne, — patvirtino jis.

Aš atsigręžiau į Loreną Mjuzė. Ji sėdėjo nunarinusi galvą ir krapštinėjosi prie savo „BlackBerry“. Ji pakėlė galvą, sugavo mano žvilgsnį ir linktelėjo.

— Gerbiamas teisėjau, — tariau aš. — Turiu daugiau klausimų šiam liudytojui, tačiau dabar būtų kaip tik tinkamas metas padaryti pietų pertrauką.

Teisėjas Piersas sutiko.

Aš valdžiausi, kad nepasileisčiau galvotrūkčiais pas Loreną Mjuzė.

— Sulaukėme, — ji pasitiko mane šypteldama. — Atsiųsta faksograma guli tavo kabinete.

19 skyrius

Laimė, rytą Liusi neturėjo paskaitų. Nenuostabu, kad po išgerto alkoholio kiekio ir naktinio pokalbio su Silvija Poter ji prasivartė

lovoje iki pusiaudienio. Atsikėlusi paskambino vienai koledžo konsultančių, Katerinai Lukas, kurią Liusi laikė tikrai gera psichiatre. Ji papasakojo apie Silvijos padėtį. Lukas geriau išmanys, ką daryti.

Ji mąstė apie tą dienoraštį, dėl kurio viskas prasidėjo. Miškas. Klyksmai. Kraujas. Silvija Poter jo neatsiuntė. Tai kas tada?

Nesuprantama.

Praėjusią naktį ji buvo pasišovusi skambinti Polui. Jis privalėjo žinoti, — padarė išvadą ji. Tačiau gal čia kaltas tik alkoholis? Dabar, kai galva prablaivėjo, ar ta idėja vis dar atrodo gera?

Po valandos ji susirado internete Polo darbo telefono numerį. Esekso apygardos prokuroras. Dievaž, ir našlys. Džeinė mirė nuo vėžio. Polas įkūrė labdaros fondą ir pavadino jį žmonos vardu. Liusi nesuprato, kokį įspūdį jai padarė šie faktai, tačiau dabar ne laikas savianalizei.

Virpančiais pirštais ji surinko numerį. Atsiliepė komutatoriaus operatorė, ir ji pasakė norinti pasikalbėti su Polu Kouplendu. Buvo labai skaudu ištarti tuos žodžius. Jai toptelėjo į galvą, kad jau dvidešimt metų jos lūpos neištarė šio vardo garsiai.

Polas Kouplendas.

Atsiliepė moteriškas balsas:

— Apygardos prokuroras.

— Aš norėčiau pasikalbėti su Polu Kouplendu.

— Ar galiu sužinoti, kas skambina?

— Aš esu sena jo draugė, — ištarė ji.

Jokio atsako.

— Mano vardas Liusi. Pasakykite jam, kad skambina Liusi. Sena draugė, kurią pažino prieš dvidešimt metų.

— Gal pasakytumėte pavardę, Liusi?

— Pasakykite jam tik tiek, gerai?

— Šiuo metu prokuroro Kouplendo nėra. Gal paliktumėte telefono numerį, kuriuo jis galėtų jums paskambinti?

Liusi pasakė savo namų, darbo ir mobiliojo telefonų numerius.

— Gal galėčiau perduoti jam, kokiu reikalu skambinate?

— Užteks pasakyti, kad skambino Liusi. Ir kad tai svarbu.

*

Mudu su Mjuzė sėdėjome mano kabinete. Už uždarų durų. Pietų buvome užsisakę sumuštinius. Aš valgiau salotas su vištiena ant nesijotų kvietinių miltų duonos; Mjuzė kapojo maždaug banglentės dydžio suvožtinį su mėsos kukuliais.

Rankoje laikiau faksogramos kopiją.

— Kur ta tavo privati seklė? Kažkokia Singla?

— Šeiker. Singla Šeiker. Ji ateis čia.

Aš peržiūrėjau savo užrašus.

— Gal nori pagvildenti šį klausimą?

— Ne.

Ji plačiai išsišiepė.

— Kas? — neištvėriau aš.

— Man bjauru tai sakyti, Koupai, nes tu esi mano bosas, bet tu — prakeiktas genijus.

— Aha, — patvirtinau aš. — Ko gero, toks esu.

Vėl įnikau į savo užrašus.

Mjuzė nenustygo:

— Ar nori, kad palikčiau tave vieną?

— Ne. Gal sugalvosiu ir tau kokį darbelį.

Ji pakėlė savo sumuštinį. Stebėjausi, kaip jai pavyko be pramoninio krano pagalbos.

— Tavo pirmtakas, — pasakė Mjuzė ir suleido dantis į sumuštinį. — Per didelių bylų svarstymą kartais sėdėdavo, spoksodavo ir sakydavo, kad jau prisikasa. Lyg būtų Maiklas Džordanas. Tu taip darai?

— Ne.

— Na... — Ji vėl čiaumojo sumuštinį. — Ar labai išblaškysiu tavo dėmesį, jei paklausiu kai ko visiškai ne į temą?

— Turi galvoje, kas nesusiję su šia byla?

— Būtent taip.

Aš pakėliau akis.

— Faktiškai, tai būtų man ne pro šalį. Kas tau šovė į galvą?

Ji dirstelėjo dešinėn, luktelėjo gal porą sekundžių. Po to pasakė:

— Aš turiu draugų Manhatano policijos žmogžudysčių skyriuje.

Iškart supratau, kur ji suka. Krimstelėjau savo vištienos salotų sumuštinį.

— Sausos, — įvertinau.

— Ką?

— Vištienos salotos. Sausos. — Aš padėjau sumuštinį ir servetėle nusišluosčiau pirštus. — Leisk spėti. Vienas tavo žmogžudysčių skyriaus draugužių papasakojo apie Manolo Santjago nužudymą?

— Aha.

— Ar jie pasakė tau, kokia buvo mano teorija?

— Kad jis yra vienas tų vaikinukų, kuriuos stovykloje nužudė Vasaros Skerdikas? Nors jo tėvai ir sakė, kad tai ne jis?

— Taigi.

— Aha, sakė.

— Ir?

— Dar jie sakė, kad tu kuoktelėjęs.

Aš nusišypsojau:

— O ką tu manai?

— Anksčiau ir aš būčiau pagalvojusi, kad tau ne visi namie. Bet dabar, — ji parodė į faksogramą, — matau, ką sugebi. Todėl aš mielai tau padėčiau.

— Kur padėtum?

— Pats žinai kur. Tu ruošiesi tirti tą bylą, taip? Bandysi išsiaiškinti, kas iš tikrųjų įvyko tame miške?

— Taip, — patvirtinau.

Ji išskėtė rankas.

— Aš noriu tau padėti.

— Negaliu leisti, kad tu maišytum darbą apygardoje su mano asmeniniais reikalais.

— Pirmiausia, — puolė aiškinti Mjuzė, — visi yra tikri, kad Veinas Stjubensas nužudė juos visus, todėl tos žmogžudystės byla

techniškai tebėra atvira. O faktiškai ta keturguba žmogžudystė vis dar neišaiškinta.

— Tai įvyko ne mūsų apygardoje.

— Dar neaišku. Mes težinome, kur tie kūnai buvo rasti. O viena auka, tavo sesuo, gyveno būtent šiame mieste.

— Perdedi.

— Antra, aš esu pasamdyta dirbti keturiasdešimt valandų per savaitę. O dirbu tikriausiai aštuoniasdešimt. Pats žinai. Dėl to mane ir paaukštinai. Taigi, ką aš veikiu po tų keturiasdešimties valandų — mano reikalas. Man nerūpi, galiu dirbti ir šimtą. Neklausk, išsyk pasakysiu: aš dirbsiu ne dėl to, kad tau įtikčiau. Pamąstykime blaiviai: aš esu nusikaltimų tyrėja. Tos bylos tyrimas man bus velniškas pasididžiavimas. Tai ką dabar pasakysi?

Gūžtelėjau pečiais:

— Velniai nematę.

— Aš galėsiu prisidėti?

— Taip.

Ji atrodė labai patenkinta:

— Taigi koks bus pirmas žingsnis?

Aš pamąsčiau. Turėjau kai ką padaryti. Vis vengiau. Ilgiau nebegalėjau atidėlioti.

— Veinas Stjubensas, — pasakiau.

— Vasaros Skerdikas.

— Aš turiu su juo susitikti.

— Tu jį pažinojai, tiesa?

Aš linktelėjau:

— Toje stovykloje mes abu dirbome konsultantais.

— Kažkur skaičiau, kad jis nepriima lankytojų.

— Turime pakeisti jo mąstymą, — tariau.

— Jis kali didžiausio saugumo kalėjime Virdžinijoje, — išpoškino Mjuzė. — Galiu paskambinėti.

Mjuzė jau žinojo, kur laikomas Stjubensas. Neįtikėtina.

— Paskambinėk, — sutikau.

Kažkas pabeldė į duris. Tuoj pat pasirodė ir mano sekretorės Džoslinos Djurels galva.

— Žinutės, — pranešė ji. — Ar norite, kad padėčiau jums ant stalo?

Aš pamojau, kad jas atneštų.

— Kas nors svarbaus?

— Lyg ir ne. Daugiausia žiniasklaida. Rodos, turėtų žinoti, kad jūs teisme, bet ne, vis vien skambinėja.

Paėmiau popierius ir ėmiau sklaidyti. Žvilgtelėjau į Mjuzė: ji dairėsi aplinkui. Šiame kabinete beveik nieko asmeniško. Kai tik įkėliau čia koją, ant savo šoninio stalo pasistačiau Karos nuotrauką. Po dviejų dienų areštavome vaiko tvirkintoją, kuris išdarinėjo nenusakomus dalykus su beveik Karos amžiaus mergaite. Mes aptarinėjome tą įvykį šiame kabinete. Aš vis dirsčiojau į savo dukros nuotrauką ir galiausiai nusukau ją į sieną, o tą patį vakarą parsinešiau namo.

Čia ne vieta Karai. Ne vieta netgi jos nuotraukai.

Vis dar studijavau tas žinutes, kai kažkas staiga patraukė mano akį.

Mano sekretorė užrašams vis dar naudoja tuos atgyvenusius rožinius lapus, kurių geltoną kopiją gali pasilikti savo žurnale. Visas žinutes užrašo ranka. Rašysena nepriekaištinga.

Kas parašyta rožiniame lapelyje?

Skambino *Liusi??*

Nepajėgiau atitraukti akių. Liusi. Negali būti.

Darbo telefonas, namų telefonas, mobilusis telefonas. Visų trijų kodai rodė, kad Liusi Su Dviem Klaustukais gyvena ir dirba, ak, Naujajame Džersyje.

Aš čiupau telefoną ir nuspaudžiau vidaus ryšio mygtuką.

— Džoslina?

— Taip?

— Matau, kad viena žinutė yra kažkokios Liusi, — pasakiau.

— Taip. Ji skambino prieš kokią valandą.

— Tu neužrašei jos pavardės.

— Ji nepasakė. Todėl ir parašiau tuos klaustukus.

— Nesuprantu. Tu klausei jos pavardės, ir ji nepasakė?

— Teisingai.

— Ką ji dar sakė?

— Puslapio apačioje.

— Ką?

— Ar skaitėte mano pastabą puslapio apačioje?

— Ne.

Ji tylėjo nieko nekomentuodama. Apačioje perskaičiau:

SAKO, KAD JI — SENA DRAUGĖ, KURIĄ PAŽINOJOTE PRIEŠ DVIDEŠIMT METŲ.

Aš dar kartą perskaičiau. Ir dar kartą.

— Valdymas iš žemės — majorui Koupui.

Tai Mjuzė. Ji neištarė tų žodžių. Išdainavo šauniojo Deivido Bovio balsu. Aš apstulbau.

— Dainuoji taip, — pareiškiau, — kaip ir renkiesi batelius.

— Labai juokinga. — Ji mostelėjo to lapo pusėn ir išrietė vieną antakį. — Tai kas ta šaunioji Liusi? Sena meilė?

Aš tylėjau.

— O, velnias. — Pakeltas antakis grįžo į vietą. — Aš tik pakvailiojau. Nenorėjau...

— Dėl to nesirūpink, Mjuzė.

— Ir pats dėl to nesirūpink, Koupai. Bent jau kol kas.

Ji žvilgtelėjo į laikrodį, kabantį už manęs. Ji teisi. Pietūs baigėsi. Šitai turėjo palaukti. Neaišku, ko Liusi norėjo. O gal aišku? Praeitis grįžo. Visa. Rodos, mirusieji ėmė kastis į paviršių.

Bet tai turės palaukti. Aš čiupau faksogramos kopiją ir atsistojau.

Mjuzė irgi pakilo.

— Laikas spektakliui, — tarė ji.

Aš linktelėjau. Tai daugiau negu spektaklis. Sumalsiu tuos kalės vaikus. Ir velniškai pasistengsiu per daug tuo nesidžiaugti.

*

Popiet Džeris Flinas stovėjo ant pakylos gana santūrus. Aš menkai tepakenkiau jam šį rytą. Neverta nė svajoti, kad popietė bus kitokia.

— Pone Flinai, — kreipiausi, — ar jums patinka pornografija?

Aš net nelaukiau akivaizdžios reakcijos. Atsisukęs į Mortį Pjubiną sarkastiškai mostelėjau, tarytum būčiau ką tik pristatęs jį ir pakvietęs į sceną.

— Prieštarauju!

Pjubinui net nereikėjo smulkiau aiškinti. Teisėjas priekaištingai žvilgtelėjo į mane. Aš gūžtelėjau pečiais ir tariau:

— Aštuonioliktas daiktinis įrodymas. — Aš pakėliau popieriaus lapą. — Čia yra sąskaita, atsiųsta studentų klubui už užsakymus internetu. Ar atpažįstate ją?

Jis dirstelėjo į ją.

— Aš nemoku už sąskaitas. Tuo rūpinasi iždininkas.

— Taip, ponas Ričis Devinas. Jis paliudijo, kad tai tikrai studentų klubo sąskaita.

Teisėjas pervedė akimis Flerą ir Mortį:

— Prieštaravimų nebus?

— Mes tarsime, kad ta sąskaita iš studentų klubo, — pasakė Fleras.

— Ar matote, kas čia parašyta? — Aš parodžiau į viršutinę eilutę.

— Taip.

— Ar galite ją perskaityti?

— *NetFlix.*

— Žodžio pabaigoje yra viena „x“ raidė. — Aš garsiai perskaičiau *NetFlix* paraidžiui. — Ar žinote, kas yra *NetFlix*?

— Įmonė, nuomojanti DVD. Užsisakoma paštu. Vienu metu galima pasiimti tris DVD. Jeigu vieną nusiunti atgal, jie atsiunčia kitą.

— Gerai, ačiū. — Aš linktelėjau ir nuvedžiau pirštu keliomis eilutėmis žemyn. — Ar galėtumėte perskaityti šitą eilutę?

Jis nesiryžo.

— Pone Flinai? — paraginau jį.

Jis krenkštelėjo.

— *HotFlixxx*, — išlemeno vaikinas.

— Su trimis „x“ raidėmis gale, teisingai? — Aš vėl garsiai perskaičiau jį paraidžiui.

— Taip.

Atrodė, kad jis tą pačią sekundę apsivems.

— Ar galite pasakyti man, kas yra tas *HotFlixxx*?

— Tokia pati įmonė, kaip ir *NetFlix*, — ištarė jis.

— Įmonė, nuomojanti DVD filmus?

— Taip.

— Gal žinote, kuo ji skiriasi nuo *NetFlix*?

Jis išraudo.

— Jie nuomoja, ee, įvairius filmus.

— Kokius?

— Mm, na, filmus suaugusiems.

— Supratau. Galbūt prieš paklausdamas, ar jums patinka pornografija, užduosiu kitokį klausimą: ar jūs kada nors žiūrite pornografinius filmus?

Jis susigūžė.

— Kartais, — ištarė.

— Nieko čia bloga, sūnau. — Net negrįžtelėjau žinodamas, kad vienas advokatų jau pašoko ant kojų, aš parodžiau į teisiamojo gynėjo kėdę. — Galiu lažintis, kad ponas Pjubinas atsistojo, norėdamas pasakyti mums, kad ir jam jie patinka, ypač siužetai.

— Prieštarauju! — pareiškė Pjubinas.

— Atsiimu, — pasakiau aš ir atsisukau į Fliną. — Ar yra koks nors pornografinis filmas, kuris jums ypač patinka?

Jo veide neliko nė lašelio kraujo. Galima pagalvoti, kad tas klausimas iššovė lyg kamštis. Jo galva kryptelėjo gynėjų pusėn. Aš mažumėlę pasisukau, kad užstočiau juos. Flinas kostelėjo į kumštį ir paklausė:

— Ar aš galiu pasinaudoti Penktąja?

— Kodėl? — pasiteiravau aš.

Fleras Hikoris pakilo:

— Liudytojas paprašė konsultacijos.

— Gerbiamas teisėjau, — kreipiausi, — kai aš studijavau teisę, mes mokėmės, kad Penktosios pataisos reikalaujama tada, kai baiminamasi pasakyti ką nors, kas galėtų pačiam pakenkti. Prašau pataisyti mane, jeigu esu neteisus, tačiau ar yra koks nors įstatymas, draudžiantis turėti mėgstamą pornografinį filmą?

Fleras pareiškė:

— Ar galima gauti dešimties minučių pertrauką?

— Jokiu būdu, gerbiamas teisėjau.

— Liudytojas, — tęsė Fleras, — paprašė konsultacijos.

— Ne, neprašė. Jis paprašė Penktosios. Ir štai ką jums pasakysiu, pone Flinai: aš suteiksiu jums neliečiamumą.

— Kokį neliečiamumą? — paklausė Fleras.

— Kokio tik jis pageidauja. Aš nenoriu, kad šis liudytojas nuliptų nuo pakylos.

Teisėjas Piersas pažiūrėjo į Flerą Hikorį. Jis delsė. Jeigu Fleras palenks jį į savo pusę, turėsiu bėdų. Jie ką nors sumąstys. Aš grįžtelėjau į Dženretą ir Merencą. Jie nesukrutėjo, neperspėjo dėl konsultacijos.

— Pertraukos nebus.

Fleras Hikoris susmuko kėdėje.

Grįžau prie Džerio Flino.

— Ar jūs turite kokį nors mėgstamą pornografinį filmą?

— Ne, — atsakė jis.

— Ar jums teko girdėti apie pornografinį filmą, kurio pavadinimas yra... — aš apsimečiau, kad skaitau iš popieriaus lapo, nors žinojau pavadinimą mintinai, — ... „Meilė jo rageliui“?

Jis turbūt nujautė, ką išgirs, tačiau klausimas vis vien drožė jam it botagas.

— Ee, ar galite pakartoti pavadinimą?

Aš pakartojau.

— Ar teko matyti jį arba girdėti apie jį?

— Nemanau.

— Nemanote, — pakartojau aš. — Vadinasi, gal ir teko?

— Nesu tikras. Nelabai prisimenu filmų pavadinimus.

— Na, pažiūrėkime, gal man pavyks atgaivinti jūsų atmintį.

Turėjau Mjuzė duotą faksogramos kopiją. Perdaviau tą kopiją priešininkų advokatui ir paprašiau, kad ji būtų įtraukta į daiktinių įrodymų sąrašą. Po to išdėsčiau:

— *HotFlixxx* patvirtino, kad ši DVD kopija studentų klube išbuvo ištisą praėjusį pusmetį. Ir vėlgi *HotFlixxx* firmoje užregistruota, kad šis filmas grąžintas dieną po panelės Džonson kreipimosi į policiją dėl patirto smurto.

Tyla.

Rodos, Pjubinas prarijo liežuvį. Fleras niekuo neišsidavė. Jis skaitė faksogramos kopiją, tarsi ten būtų kokia nors smagi dainelė iš „Šeimos cirko".

Aš žengtelėjau prie Flino.

— Ar dabar jau prisimenate?

— Aš nežinau.

— Nežinote? Tada pabandykime dar šį bei tą.

Aš žvilgtelėjau į salės galą. Lorena Mjuzė stovėjo prie durų. Šypsojosi. Aš linktelėjau galvą. Ji atvėrė duris, ir į salę įžengė moteris, atrodanti lyg didinga Amazonė iš „B" filmo.

Singla Šeiker, Mjuzė privati seklė, išdidžiai įžengė į salę tarsi į savo mėgstamiausią alaus barą. Salė neteko amo vien ją išvydusi.

Aš paklausiau:

— Ar jūs pažįstate šią moterį?

Jis neatsakė. Teisėjas paskatino:

— Pone Flinai?

— Taip. — Flinas atsikrenkštė, norėdamas laimėti laiko. — Aš pažįstu ją.

— Iš kur ją pažįstate?

— Vakar vakare sutikau ją bare.

— Supratau. Ar judu kalbėjotės apie filmą „Meilė jo rageliui"?

Singla apsimetė buvusia pornografinių filmų aktore. Keli stu-

dentų klubo bernužiai kaipmat atlapojo jai širdis. Kaip Mjuzė ir sakė, moteriai, kurios figūra taip dailiai sudėta, kad galėtų pelnyti pagyrimo raštą, turėjo būti *iš tikrųjų* sunku pakalbinti tuos berniukus.

Flinas pasakė:

— Gal kažką ir užsiminėme apie jį.

— „Jis" — tai tas filmas?

— Taip.

— Hmm, — aš pasistengiau, kad tai nuskambėtų mąsliai. — Taigi dabar, kai ponia Šeiker atgaivino jūsų atmintį, ar jūs prisimenate filmą „Meilė jo rageliui"?

Jis šiaip taip išlaikė nenunėręs galvos, bet pečiai susmuko.

— Aha, — ištarė Flinas, — manau, kad prisimenu jį.

— Džiaugiuosi, kad galėjau padėti, — pareiškiau.

Pjubinas jau stojosi protestuoti, tačiau teisėjas pasodino jį rankos mostu.

— Taigi, — važiavau toliau, — jūs sakėte poniai Šeiker, kad „Meilė jo rageliui" buvo viso klubo mėgstamas pornografinis filmukas, ar ne?

Jis nesiryžo atsakyti.

— Viskas gerai, Džeri. Trys kiti jūsų broliukai pasakė poniai Šeiker tą patį.

Mortis Pjubinas:

— Protestuoju!

Aš pažvelgiau į Singlą Šeiker. Visi kiti — irgi. Singla nusišypsojo ir pamojavo tarsi kokia ką tik publikai pristatyta garsenybė. Aš išridenau televizorių, prie kurio buvo prijungtas DVD grotuvas. Garsusis DVD jau buvo įkištas. Mjuzė nustatė tam tikrą sceną.

— Gerbiamas teisėjau, vakar vakare viena mano tyrėjų lankėsi „Nešvankiuose karaliaus Deivido rūmuose" Niujorke. — Aš žvilgtelėjau į prisiekusiuosius ir tariau: — Matote, jie dirba ištisą parą, tačiau aš nesuprantu, kodėl kažkas panūsta ten apsilankyti, tarkime, trečią ryto...

— Pone Kouplendai.

Teisėjas sustabdė mane priekaištingu žvilgsniu, užtat prisieku-

sieji nusišypsojo. Gerai. Aš ir norėjau, kad dabar visi atsipalaiduotų. O po to, kai scena trenks lyg griaustinis iš giedro dangaus, kai jie pamatys, kas tame DVD, norėjau juos sutriuškinti.

— Beje, mano tyrėja nupirko visus „X" raidelėmis įvertintus filmus, kuriuos studentų klubas buvo užsisakęs *HotFlixxx* firmoje per pastarąjį pusmetį, tarp jų ir „Meilę jo rageliui". Dabar norėčiau paro-dyti sceną, kuri, manau, yra tiesiogiai susijusi.

Stojo stingulio akimirka. Visų akys nukrypo į teisėjo stalą. Arnoldas Piersas neskubėjo. Pasiglostė smakrą. Aš sulaikiau kvapą. Galėjai girdėti, kaip salėje skrenda musė. Visi palinko į priekį. Piersas dar kurį laiką glostinėjo smakrą. Tiesiog troškau išgręžti iš jo atsakymą.

Tada jis paprasčiausiai linktelėjo ir tarė:

— Pradėkite. Leidžiu.

— Palaukite! — užprotestavo Mortis Pjubinas ir griebėsi visko, ko tik galėjo, užsimanė *voir dire** ir panašiai. Fleras Hikoris neatsiliko. Tuščias energijos švaistymas. Pagaliau salės užuolaidos buvo nuleistos, šviesa užgesinta. Neaiškindamas, ką tuojau išvys prieš akis, aš nuspaudžiau paleidimo mygtuką.

Veiksmo vieta — paprastas, niekuo neišsiskiriantis miegamasis. Regis, nestandartinio dydžio lova. Trys dalyviai. Veiksmas prasidėjo beveik be jokio prologo. Grubus meilės trikampis. Du vyrai. Viena mergina.

Abu vyrukai buvo baltaodžiai. Mergina — juodukė.

Baltaodžiai mėtė ją lyg kokį žaislą. Jie tyčiojosi, kvatojo ir visą laiką kalbėjo:

— *Apsuk ją, Kelai... Aha, Džimai, šitaip... Apversk ją, Kelai...*

Aš daugiau stebėjau ne ekraną, bet prisiekusiųjų veidus. Vaikučių vaidyba. Mano dukra su dukterėčia vaidindavo „Tyrinėtoją Dorą". Kad ir kaip bjauru buvo stebėti, Dženretas ir Merencas atkartojo sceną iš pornografinio filmo. Salėje buvo tylu lyg kape. Aš

* Liudytojo priesaikai.

stebėjau, kaip galerijoje sėdinčiųjų, netgi tų už Dženreto ir Merenco, veidai subliuško, kai pasigirdo juodukės klyksmai, o tiedu vyrukai vadino vienas kitą tais vardais ir šlykščiai kvatojo.

— *Palenk ją, Džimai... Ooo, Kelai, tai kalei patinka šitaip... Grūsk, Džimai, aha, stipriau...*

Ir taip toliau. Kelas ir Džimas. Tas pat ir tas pat. Jų veidai persikreipę, baisūs, velniški. Aš dirstelėjau į salės galą, kur sėdėjo Šamikė Džonson. Sėdėjo tiesutėlė. Iškelta galva.

— *Ūūū aaa, Džimai... Leisk, dabar mano eilė...*

Šamikė sugavo mano žvilgsnį ir linktelėjo. Aš irgi linktelėjau. Jos skruostais riedėjo ašaros.

Bijau pameluoti, bet, ko gero, ir mano skruostai buvo drėgni.

20 skyrius

Fleras Hikoris ir Mortis Pjubinas gavo pusvalandžio pertraukėlę. Kai teisėjas pakilo eiti, salė praplyšo. Aš grįžau į savo kabinetą, pakeliui gindamasis „negaliu atsakyti" žodeliais. Mjuzė sekė iš paskos. Kad ir menkutė figūrėlė, tačiau elgėsi taip, tarsi būtų mano slaptosios tarnybos agentė.

Kai uždarėme kabineto duris, ji iškėlė ranką:

— Viršūnė!

Aš žvilgtelėjau į ją. Ji nuleido ranką.

— Viskas baigėsi, Koupai.

— Dar nevisiškai, — pastebėjau aš.

— Bet po pusvalandžio?

Aš linktelėjau:

— Baigsis. Tačiau kol kas dar reikia padirbėti.

Nuėjau prie posėdžių stalo. Ant jo tebegulėjo raštelis apie Liusi skambutį. Apklausdamas Fliną kažkaip sugebėjau paskirstyti savo dėmesį. Liusi palikau už durų. Tačiau dabar, nors ir kaip norėjau keletą minučių pasimaudyti šlovėje, tas raštelis kvieste kvietė.

Mjuzė pastebėjo, kad aš žiūriu į jį.

— Draugė prieš dvidešimt metų, — neišlaikė ji. — Tada, kai įvyko tas TMSV stovyklos incidentas.

Pakėliau į ją akis.

— Tai susiję, ar ne?

— Nežinau, — pasakiau, — bet gali būti.

— Kokia jos pavardė?

— Silverštein. Liusi Silverštein.

— Teisingai. — Mjuzė atsilošė kėdėje ir sukryžiavo rankas. — Aš taip ir supratau.

— Kaip tu galėjai suprasti?

— Baik, Koupai. Juk pažįsti mane.

— Ar dėl to, kad esi pernelyg landi savo pačios labui?

— Dėl to ir esu tokia žavi.

— Dėl geros uoslės ir gal dėl savo apavo. Tai kada pasiskaitei apie mane?

— Netrukus po to, kai tapai apygardos prokuroru.

Nė kiek nenustebau.

— O, dar šiek tiek pasiknaisiojau prieš paprašydama tavęs leisti dirbti drauge.

Aš vėl pažvelgiau į raštelį.

— Ji buvo tavo panelė, — pastebėjo Mjuzė.

— Vasaros meilė, — tarstelėjau. — Mes tada dar buvome vaikai.

— Kada paskutinį kartą kalbėjotės?

— Seniai.

Kurį laiką taip ir sėdėjome. Už durų girdėjosi bruzdesys. Aš nekreipiau dėmesio. Nekreipė ir Mjuzė. Abu tylėjome. Tiesiog sėdėjome prie to raštelio ant stalo.

Pagaliau Mjuzė pakilo.

— Turiu darbo.

— Eik, — tariau.

— Tu sugebėsi baigti teisme be manęs?

— Kaip nors išsikapanosiu, — patikinau.

Prie durų Mjuzė atsigręžė:

— Ar skambinsi jai?

— Vėliau.

— Nori, kad pasidomėčiau apie ją? Gal ką rasčiau?

Minutėlę pagalvojau.

— Dar ne.

— Kodėl ne?

— Kadangi ji man kai ką reiškė, Mjuzė. Nenorėčiau, kad knaisiotumeisi po jos gyvenimą.

Mjuzė kilstelėjo rankas.

— Gerai jau, gerai, tyliu, nenusuk man galvos. Aš juk nežadėjau atitempti jos čia, uždėjusi antrankius. Kalbu apie tai, kad galėčiau paprasčiausiai patikrinti, kas ir kaip.

— Nereikia, gerai? Bent kol kas.

— Tada einu pažiūrėti, kaip čia geriau suorganizuoti tavo vizitą į kalėjimą pas Veiną Stjubensą.

— Dėkui.

— Tas reikalas dėl Kelo ir Džimo. Tu juk nepraleisi jo pro pirštus, ar ne?

— Nė nemanau.

Man terūpėjo viena: kad gynyba nepareikštų, jog Šamikė Džonson taip pat žiūrėjo tą filmą ir juo remdamasi sukūrė savo istoriją arba įsivaizdavo, kad tas filmas buvo tikrovė. Tačiau man padėjo keletas veiksnių. Pirma, buvo lengva nustatyti, kad tą filmą žiūrėjo ne didžiaekraniame televizoriuje klubo bare. Buvo pakankamai liudytojų, kurie galėtų tai patvirtinti. Antra, pagal Džerio Flino parodymus bei policijos padarytas nuotraukas buvau nustatęs, kad Merenco ir Džereto kambariuose nebuvo televizorių, vadinasi, ji negalėjo jo matyti tenai.

Vis dėlto įtariau, kaip jie viską gali pakreipti. DVD galima žiūrėti ir per kompiuterį. Teisybė, tai nepagrįsta, tačiau aš išties nenorėjau leisti jiems išsisukti. Džeris Flinas buvo „bulių kovos“ liudininkas. Koridoje bulius išlekia, ir grupelė vyrukų — ne matadoras — prade-

da mojuoti pelerinomis. Bulius tol švaistosi, kol išsenka. Tada išjoja pikadoras su ilgomis ietimis ir smeigia jas buliui į liauką, esančią už kaklo raumens. Dėl kraujuojančio ištinusio kaklo bulius nebegali taip lengvai sukioti galvos. Tuomet subėga kiti vyrukai ir buliui į šoną prie pečių meta banderilas, ryškiai išpuoštus durklus. Dar daugiau kraujo. Bulius jau kone paskerstas.

Galiausiai pasirodo matadoras — ispaniškai „matar" reiškia „nužudyti", — ir užbaigia darbą kardu.

Toks dabar buvo mano darbas. Aš išsekinau savo liudytoją, įsmeigiau ietį jam į kaklą ir dar suvariau keletą spalvingų strėlių. Dabar atėjo laikas panaudoti kardą.

Fleras Hikoris padarė viską, ką galėjo, kad šito išvengtų. Jis pareikalavo pertraukos, reikšdamas pretenzijas, kad mes anksčiau nieko nepasakėme apie tą filmą ir kad tai buvo neteisėta, kad jis turėjo būti paduotas jiems tik atrastas, ir taip toliau. Aš nenusileidau. Galų gale tą filmą turėjo jo klientai. Mes patys suradome kopiją tik vakar vakare. Liudytojas patvirtino, kad jį žiūrėjo studentų klube. Jeigu ponas Hikoris nori įrodyti, kad jo klientai niekada nematė to filmo akyse, tegul sustato juos ant pakylos.

Fleras ilgai įtikinėjo. Jis vilkino, klausinėjo, keletą kartų buvo kviečiamas prie teisėjo, stengėsi — ir tai neblogai pavyko — suteikti Džeriui Flinui galimybę atgauti kvapą.

Niekas negelbėjo.

Pamačiau tai, kai Flinas grįžo į savo kėdę. Mano strėlės ir žeberklas rimtai jį sužeidė. Filmas trenkė paskutinį smūgį. Rodant jį, Flinas užsimerkė taip stipriai, kad pamaniau, jog jis stengiasi kartu ir nieko negirdėti.

Galėčiau pasakyti jums, kad Flinas nebuvo blogas vaikis. Tiesa ta, kad iš tiesų Šamikė jam patiko. Jis pakvietė ją į pasimatymą dorais sumetimais. O kai senbuviai studentėliai suuodė, bemat prikibo prie jo ir įtraukė į savo šlykštų „filmo atkūrimo" planą. Naujokas Flinas ir pabruko uodegą.

— Aš pats savęs nekenčiau už tai, ką padariau, — sakė jis. — Bet jūs turite suprasti.

Ne, nesuprantu, norėjau pasakyti. Bet nepasakiau, tik tol žiūrėjau į jį, kol jis nuleido akis. Paskui nukreipiau šiek tiek provokuojantį žvilgsnį į prisiekusiuosius. Sekundės tiksėjo.

Galiausiai pasisukau į Flerą Hikorį ir ištariau:

— Liudytojas jūsų.

Ne taip greitai man pavyko likti vienam.

Nors ir buvau kvailai pasipiktinęs Mjuzė pasiūlymu, pats pasišoviau griebtis diletantiškos pėdsekystės. „Google" man atvertė Liusi telefonų numerius. Du ničnieko nedavė, užtat trečiasis, jos darbo telefonas, parodė, kad tai — tiesioginė linija, norint susisiekti su Restono universiteto profesore, vardu Liusi Gould.

Gould. Auksas. *Silver*-štein. Sidabras. Labai gudru.

Ir taip jau žinojau, kad čia „mano" Liusi, tačiau dabar tuo visiškai įsitikinau. Tik klausimas, ką dabar man daryti. Atsakymas gana paprastas. Atsakyti į jos skambutį. Išklausyti, ko ji nori.

Nelabai tikėjau atsitiktinumais. Dvidešimt metų iš šios moters negirdėjau nė žodelio. Dabar staiga paskambina ir nepasako savo pavardės. Garantuotai tai bus susiję su Džilo Pereso mirtimi. Ir su įvykiu TMSV stovykloje.

Tai — akivaizdu.

Koks tas gyvenimas! Būtų buvę labai paprasta ir palikti viską praeity. Vasaros romanas, tegul ir intensyvus, tėra trumpas romanas. Gal ir mylėjau ją, turbūt kad mylėjau, betgi buvau vaikas. Vaikiška meilė neatlaiko kruvinų išbandymų. Aš uždariau duris. Liusi dingo. Ilgai negalėjau susitaikyti su tuo. Vis dėlto susitaikiau ir daugiau jų neatvėriau.

Dabar teks jas atverti.

Mjuzė norėjo dirstelėti į jos praeitį. Galėjau sutikti. Bet ne, emocijos padiktavo sprendimą. Reikėjo palaukti. Mane pritrenkė jos vardas raštelyje. Reikėjo lukteleti, užglostyti smūgį, prasikrapštyti akis. Ne, nieko panašaus nesigriebiau.

O gal dar neskambinti?

„Ne“, — sudraudžiau save. Užteks vilkinti.

Pakėliau telefono ragelį ir paskambinau jai į namus. Po ketvirto skambučio pasigirdo moteriškas balsas: „Manęs nėra namie, tačiau po signalo prašau palikti žinutę.“

Pyptelėjo per greitai. Aš nesumečiau, ką sakyti. Išjungiau.

Labai subrendęs protas.

Galva svaigo. Dvidešimt metų. Praėjo dvidešimt metų. Dabar Liusi trisdešimt septynerių. Įdomu, ar ji vis dar tokia pat graži. Iš tiesų jau tada ji atrodė kaip suaugusi. Kai kurioms moterims tai būdinga.

„Nebūk apkiautęs, Koupai.“

Aš stengiausi. Bet tas balsas... nė kiek nepasikeitęs... Tarsi būtum užmezgęs ryšį su savo senu koledžo laikų kambario draugu: per penkias sekundes prabėgę metai ištirpsta, tarsi sugrįžti į savo bendrabučio kambarį ir randi, kad niekas nepasikeitė. Taip ir buvo. Jos balsas tas pats. Man vėl aštuoniolika.

Aš kelis kartus giliai kvėptelėjau. Beldimas į duris.

— Užeikite.

Mjuzė įkišo galvą:

— Ar jau paskambinai jai?

— Bandžiau į namus. Niekas neatsako.

— Turbūt ir nerasi ten, — pastebėjo Mjuzė. — Ji paskaitose.

— Ir tu žinai, nes?..

— Nes esu vyriausioji bylų tyrėja. Aš neprivalau klausyti kiekvieno tavo žodelio.

Ji atsisėdo ir susikėlė ant stalo savo praktiškais bateliais apautas kojas. Tyrinėjo mano veidą ir tylėjo. Ir aš tylėjau. Pagaliau ji prabilo:

— Ar nori, kad aš išeičiau?

— Pirmiausia pasakyk, ką sužinojai.

Ji vos valdėsi nenusišypsojusi:

— Prieš septyniolika metų ji pasikeitė pavardę. Dabar ji — Liusi Gould.

Aš linktelėjau:

— Turbūt taip padarė iškart po to padalijimo.

— Kokio padalijimo? Tiesa, palauk, jūs gi iškėlėte stovyklai bylą, taip?

— Aukų šeimos.

— O stovykla priklausė Liusi tėvui.

— Teisingai.

— Bjauru?

— Nežinau. Aš per daug tuo nesidomėjau.

— Bet jūs laimėjote?

— Be abejo. Vasaros stovykla praktiškai neturėjo jokios apsaugos. — Nelabai smagiai jaučiausi tardamas tuos žodžius. — Šeimoms atiteko didžioji Silveršteino turto dalis.

— Pati stovykla.

— Aha. Mes pardavėme žemę supirkėjui.

— Visą?

— Buvo kažkokia nuostata dėl miško. Jis buvo perduotas valstybei pagal kažkokį įgaliojimą. Ten negalima nieko statyti.

— Ar stovykla vis dar veikia?

Aš papurčiau galvą:

— Žemės supirkėjas nugriovė senuosius namelius, pastatė gyvenamuosius namus, sukūrė bendriją.

— Kiek jūs visi gavote?

— Sumokėjus advokatui, kiekvienai šeimai išėjo daugiau kaip po aštuonis šimtus tūkstančių.

Ji išpūtė akis:

— Oho.

— Taigi. Vaiko netekti — pelninga.

— Aš ne tai turėjau...

Aš sumosavau ranka:

— Žinau. Aš esu tiesiog šiknius.

Ji nesiginčijo.

— Turėjo daug kas pasikeisti, — pasakė Mjuzė.

Aš patylėjau. Gautus pinigus laikėme bendroje sąskaitoje. Mano motina iškeliavo, pasiėmusi šimtą tūkstančių. Kitus paliko mums. Manyčiau, kilnu iš jos pusės. Mudu su tėčiu išvykome iš Niuarko,

persikėlėme į padoresnę vietą Montklere. Man jau buvo paskirta stipendija Ratdžeryje, bet tada pasišoviau studijuoti Kolumbijos teisės koledže Niujorke. Ten ir sutikau Džeinę.

— Taigi, — pagaliau patvirtinau. — Pasikeitė.

— Gal nori sužinoti daugiau apie savo senąją meilę?

Aš linktelėjau.

— Ji studijavo Kolumbijos teisės universitete. Specializacija — psichologija. Baigė doktorantūrą Sociologijos universitete, irgi psichologijos srityje, dar vieną laipsnį įgijo Stanfordo universitete, kur studijavo anglų kalbą. Kol kas dar nežinau visos darbinės istorijos, tačiau šiuo metu ji čia pat — Restono universitete. Pradėjo pernai. Gyvendama Kalifornijoje, ji buvo sulaikyta už vairavimą išgėrus. Vieną kartą — 2001 metais. Kitą — 2003 metais. Abu kartus išteisinta. Išskyrus tai, jos praeitis švari.

Aš nesukrutėjau. Vairavo išgėrusi. Visiškai nepanašu į Liusi. Jos tėvas, Aira, vyriausiasis konsultantas, buvo gerokai įklimpęs į narkotikus, — to užteko, kad dukrai nerūpėtų joks kvaišalas. O pasirodo, kad ji turėjo dvi nuobaudas už vairavimą išgėrus. Sunku įsivaizduoti. Bet, žinoma, mano pažinota mergaitė dar net nebuvo pasiekusi to amžiaus, kai įstatymas leidžia gerti. Ji buvo laiminga, kiek naivoka, tvarkinga. Šeimai netrūko pinigų, o tėvas, regis, buvo laisvas paukštis.

Ir tai žuvo tą naktį miške.

— Dar šis tas, — prisiminė Mjuzė. Ji lyg tarp kitko atsisėdo patogiau. — Liusi Silverštein, arba Gould, — netekėjusi. Aš dar ne viską patikrinau, tačiau kol kas matau, kad ji ir nebuvo ištekėjusi.

Nieko nesupratau. Žinoma, čia nieko bendra su esama situacija. Vis dėlto ta žinia persmelkė mane. Ji buvo tokia gyvybinga, linksma ir energinga panelė. Po perkūnais, ją taip paprasta mylėti. Kaip ji galėjo per šitiek metų neištekėti? Ir dar tos nuobaudos.

— Kada baigsis ta paskaita? — paklausiau.

— Po dvidešimties minučių.

— Gerai. Tada ir paskambinsiu. Dar ką nors turi?

— Veinas Stjubensas nepriima lankytojų, išskyrus savo šeimos

narius ir advokatą. Tačiau aš nenuleidžiu rankų. Dar turiu kai ką numačiusi.

— Dėl to per daug negaišk laiko.

— Negaištu.

Aš žvilgtelėjau į laikrodį. Dvidešimt minučių.

— Jau turbūt eisiu, — sukruto Mjuzė.

— Aha.

Ji atsistojo.

— Tiesa, dar vienas dalykas.

— Koks?

— Gal nori pamatyti jos nuotrauką?

Aš pakėliau akis.

— Restono universitetas turi savo internetinių puslapių. Gali pažiūrėti visų profesorių nuotraukas. — Ji kilstelėjo popieriaus skiautelę. — Štai čia turiu Restono universiteto darbuotojų sąrašą.

Ji nelaukė atsakymo. Numetė adresą ant stalo ir išėjo.

Dar turėjau dvidešimt minučių. Kodėl ne?

Atsidariau interneto puslapį. Aš naudojuosi *Yahoo*, kur galima rasti, ko tik širdis geidžia. Čia ir naujienos, ir sporto komandos, ir mėgstamiausių komiškų piešinėlių serijos: „Dunsberis“ bei „Fokstrotas“. Įvedžiau Mjuzė duotą Restono universiteto internetinio puslapio adresą.

Štai ji.

Ne pati gražiausia Liusi nuotrauka. Šypsena įtempta, veidas paniuręs. Aiškiai matyti, kad pozavo per prievartą. Šviesių plaukų nelikę. Nieko nuostabaus, juk bėgant metams taip nutinka, tačiau įtariau, kad ji sąmoningai pakeitė jų spalvą. Šioji jai netiko. Atrodė vyresnė, bet, kaip ir spėjau, ją tai pakeitė. Veidas sublogęs. Aukšti skruostikauliai dar labiau išryškėję.

Po perkūnais, kokia ji vis dar graži.

Šitaip tyrinėjant Liusi veidą, prabudo kažkoks užgesęs vulkanas ir įsisuko į vidurius. Tik to man ir trūko. Ir taip turiu sočiai nesklan-

dumų gyvenime. Visiškai nenoriu, kad atgimtų seni jausmai. Nieko gero nesužinojau ir perskaitęs jos trumpą biografiją. Šiais laikais studentai vertina paskaitas ir profesorius. Bet kada gali rasti tokią informaciją internete. Radau ir aš. Žinoma, studentai mylėjo Liusi. Oho, kokie aukšti įvertinimai. Perskaičiau keletą studentų atsiliepimų. jos paskaitos, girdi, pakeičia gyvenimą. Nusišypsojau ir pajutau keistą pasididžiavimą.

Jau praėjo dvidešimt minučių.

Pridėjau dar penkias. Juk ji turėjo atsisveikinti su tais, kurie stoviniavo greta, susikrauti knygas ir visus mažmožius į kokį nors nutrintą dirbtinės odos krepšį.

Pakėliau ragelį. Skambtelėjau Džoslinai.

— Taip?

— Manęs nėra, — įspėjau. — Netrukdyk.

— Gerai.

Nuspaudžiau išorinės linijos mygtuką. Surinkau Liusi mobiliojo telefono numerį. Po trijų signalų išgirdau jos balsą:

— Klausau?

Mano širdis įstrigo gerklėje, tačiau šiaip taip išveblenau:

— Čia aš, Lius.

Po kelių sekundžių išgirdau jos kūkčiojimą.

21 skyrius

— Lius? — Pašaukiau aš į ragelį. — Ar tau viskas gerai?

— Gerai. Aš tiktai...

— Aha, žinau.

— Negaliu patikėti, kad taip išėjo.

— Tu visada greitai puldavai į ašaras, — pasakiau ir išsyk pasigailėjau. Bet ji tik suprunkštė.

— Dabar man taip beveik nenutinka, — pasakė ji.

Tyla.

— Kur tu esi? — pagaliau paklausiau.

— Dirbu Restono universitete. Einu per rūmus.

— O. — Nieko kito nesugalvojau ką pasakyti.

— Atsiprašau, kad palikau tokią paslaptingą žinutę. Aš jau nebe Silverštein.

Nenorėjau išsiduoti, kad žinau. Bet ir nenorėjau meluoti. Pasitenkinau neutraliu „o“.

Ir vėl tylu. Šį kartą ji prašneko.

— O varge, kaip sunku.

Aš išsišiepiau.

— Žinau.

— Jaučiuosi lyg kokia išsižiojėlė. Lyg vėl būčiau šešiolikmetė ir nervinčiausi dėl naujo spuogo.

— Ir man ne kitaip, — nuraminau ją.

— Mes niekada nepasikeičiame, ar ne? Turiu galvoje, visada taip ir liekame baikščiais vaikais, svarstančiais, kuo būsime užaugę.

Vis dar šypsojausi, tačiau galvojau, kodėl ji neištekėjusi, apie tas nuobaudas. Ko gero, mes patys nesikeičiame, tik mūsų gyvenimo kelias raitosi ir krato mus.

— Džiaugiuosi girdėdamas tavo balsą, Lius.

— Ir aš.

Tyla.

— Aš skambinau, nes... — Liusi stabtelėjo. — Net nežinau, kaip pasakyti, geriau paklausiu. Ar pastaruoju metu tau nieko keisto neatsitiko?

— Kaip keisto?

— Ko nors keisto, kas primintų tą naktį.

Turėjau nujausti, kad ji pasakys kažką panašaus, žinojau, kad taip bus, tačiau šypsena nuo mano veido dingo, tarytum kas nors būtų skėlęs antausį.

— Taip.

— Kas čia, po perkūnais, vyksta, Polai?

— Nežinau.

— Manau, turime išsiaiškinti.

— Sutinku.

— Ar nori susitikti?

— Taip.

— Bus keista, — tarė ji.

— Žinau.

— Aš skambinau ne dėl to, kad pamatyčiau tave. Bet manau, kad turime susitikti ir aptarti šitą reikalą, o tu?

— Ir aš.

— Aš per daug plepu. Visada vapalioju, kai susinervinu.

— Prisimenu. — Aš ir vėl pasigailėjau tai ištaręs, todėl skubiai pridūriau: — Kur galėtume susitikti?

— Ar žinai, kur yra Restono universitetas?

— Taip.

— Aš turiu dar vieną paskaitą, o tada iki pusės aštuonių priiminėsiu studentus, — paaiškino Liusi. — Ar norėtum ateiti į mano kabinetą? Jis yra Armstrongo korpuse. Tarkime, aštuntą valandą?

— Būsiu.

Kai parvažiavau namo, nustebau išvydęs korespondentus, įsikūrusius priešais mano namą. Tenka dažnai girdėti apie tokius žiniasklaidos fokusus, bet man dar nebuvo taip atsitikę. Vietinė policija irgi čia pat. Jie aiškiai patenkinti, kad daro kažką ypatinga. Jie stovėjo abipus keliuko, kad galėčiau laisvai įvažiuoti. Korespondentai nė nebandė kariauti su jais. Tiesą pasakius, kai privažiavau, spaudos atstovai vos pastebėjo mane.

O Greta pasitiko it nusipelniusį didvyrį. Apipylė bučiniais ir sveikinimais, glėbesčiavo. Yra žmonių, kurie visada tave palaiko. Tokių nedaug. Bet keletas yra. Greta užstotų mane nuo kulkos. Dėl to ir norėjosi ją globoti.

Tuo ji priminė savo seserį.

— Kur Kara? — paklausiau.

— Bobas išsivežė Karą ir Medison pavakarieniauti į „Baumgartą".

Estela virtuvėje skalbė.

— Šį vakarą turėsiu išeiti, — įspėjau ją.

— Ne bėda.

Greta tarė:

— Kara gali miegoti pas mus.

— Gal geriau šiąnakt tegul miega namuose, ačiū.

Ji atsekė paskui mane į poilsio kambarį. Virstelėjo paradinės durys, pasirodė Bobas su abiem mergaitėmis. Įsivaizdavau, kad dukrelė atlekia į mano glėbį klykdama: „Tėveli! Tu namie!" Nieko panašaus neįvyko. Tačiau ji šypsodamasi priėjo prie manęs. Aš apglėbiau ją ir stipriai pabučiavau. Ji ir toliau šypsojosi, bet nusišluostė skruostą. Valio, užteks ir tiek.

Bobas pliaukštelėjo man per petį.

— Sveikinu dėl tos bylos, — tarė jis.

— Ji dar nesibaigė.

— Žiniasklaida kalba kitaip. Nesvarbu, kaip ten yra, tai padės mums atsikratyti to Dženreto.

— Arba kils dar didesnė pekla.

Jo veidas pablyško. Jeigu reikėtų Bobui paskirti vaidmenį kokiame nors filme, geresnio turtingo nedorėlio respublikono nerastum. Veidas žydi, pagurklis pilnas, pirštai trumpi ir stori. Ir tai dar vienas pavyzdys, kad negalima pasikliauti žmogaus išvaizda. Bobas praeityje buvo darbininkas. Rimtai mokėsi, sunkiai dirbo. Niekas nieko neatnešė jam ant sidabrinio padėklo.

Kara grįžo į kambarį su DVD rankoje. Ji nešė iškėlusi jį lyg auką. Užsimerkęs net nusikeikiau mintyse prisiminęs, kokia šiandien savaitės diena. Iškart pasakiau dukrelei:

— Vakaras filmukui.

Ji vis dar nenuleido DVD. Akys išpūstos. Šypsenėlė. Ant viršelio užrašytas pavadinimas lyg ir animacinio ar kompiuteriu sukurto filmuko su kalbančiais automobiliais arba gal galvijais ar zoologijos sodo gyvūnais, — kas nors iš „Pixar" ar Disnėjaus, jau šimtą kartų mano matytas.

— Teisingai. Ar padarysi kukurūzų traškučių?

Aš priklaupiau, kad galėčiau pažvelgti jai tiesiai į akis. Uždėjęs rankas jai ant pečių, pasakiau:

— Brangute, šįvakar tėveliui reikia išeiti.

Jokios reakcijos.

— Nepyk, mažute.

Aš jau pasiruošiau ašarų pakalnei.

— Ar Estela galės žiūrėti filmą su manimi?

— Be abejo, brangute.

— Ir ji padarys traškučių?

— Žinoma.

— Jėga.

Kad bent sulauktum kruopelės liūdesio. Tuščias reikalas.

Kara nustriksėjo tolyn. Aš dirstelėjau į Bobą. Jo žvilgsnis iškalbingas: „Ką padarysi, — vaikai."

— Iš tikrųjų, — aš mostelėjau dukros pusėn. — Iš tikrųjų ji nusiminusi.

Bobas nusijuokė, ir tą pačią akimirką sučirškė mano mobilusis telefonas. Ekranėlyje tebuvo žodis „Naujasis Džersis", tačiau atpažinęs numerį nuščiuvau.

— Klausau? — atsiliepiau.

— Gerai padirbėta šiandien, Didžioji Žvaigždė.

— Pone Gubernatoriau, — ištariau aš.

— Neteisingai.

— Atsiprašau?

— Ponas Gubernatorius. Paprastai į Jungtinių Valstijų prezidentą kreipiamasi „pone Prezidente", bet į gubernatorius kreipiamasi arba „Gubernatoriau", arba pavarde, pavyzdžiui, „gubernatoriau Eržile" ar „gubernatoriau Šlapias Viščiuk".

— Arba, — pasiūliau aš, — gal tiktų „gubernatoriau Nepataisomas Šikniau".

— Kaip tik.

Aš nusišypsojau. Buvau Ratdžerio universiteto pirmakursis, kai pirmą kartą susitikau Deivą Markį (dabar jau gubernatorių) vakarėlyje. Jis man kėlė baimę. Aš buvau imigranto sūnus. Jo tėvas — Jung-

tinių Valstijų senatorius. Bet čia ir slypi universiteto dienų grožis — kiek daug pažinčių, kiek daug draugysčių. Baigėsi tuo, kad tapome artimais draugais.

Deivo kritikai negalėjo nepastebėti šios draugystės, kai jis paskyrė mane į dabartinį, Esekso apygardos prokuroro, postą. Viršininkas tik gūžtelėjo pečiais ir prastūmė mane. Aš jau buvau sulaukęs labai gerų spaudos atsiliepimų, ir jeigu nebūčiau rizikavęs rūpintis tuo, kuo neturėčiau, ši diena man būtų padėjusi užsitikrinti vietą Kongrese.

— Taigi, žymi diena, ne? Tu velnio vaike. U-hu. Pirmyn, Koupai, pirmyn, Koupai, tai tavo gimtadienis.

— Bandai užsitikrinti savo šalininkus?

— Bandau suprasti savo paauglę dukrą. Kad ir kaip ten būtų, sveikinu.

— Dėkui.

— Dėl tos tavo sumautos bylos turiu laikytis „negaliu atsakyti" politikos.

— Dar negirdėjau, kad būtum kada nors gyvenime ištaręs „negaliu atsakyti".

— Aišku, kad girdėjai, tik aš postringauju kūrybiškai: tikiu mūsų teismine sistema; visi piliečiai yra nekalti, kol neįrodyta jų kaltė; teisingumo ratai suksis; aš nesu teisėjas ir prisiekusysis; turime laukti, kol bus pateikti visi faktai.

— „Negaliu atsakyti" šablonas.

— Šablonas frazėms „negaliu atsakyti" arba „galiu viską atsakyti", — pataisė jis. — Tai kaip sekasi, Koupai?

— Puikiai.

— Eini į pasimatymus?

— Kartais.

— Ei, esi vienišas. Gerai atrodai. Turi pinigų banke. Ar supranti, kur lenkiu?

— Esi labai subtilus, Deivai, bet manau, kad suprantu.

Deivas Markis visada buvo donžuanas. Jis gerai atrodė, bet svarbiausia — turėjo tokią dovaną sužavėti moterį, kurią kukliai

pavadintum stulbinančia. Jis sugebėdavo taip suokti, kad kiekviena pasijusdavo esanti pati gražiausia ir įdomiausia moteris pasaulyje. Visa tai tebuvo vaidyba. Jis tenorėdavo patraukti jų dėmesį. Nieko daugiau. Ir vis dėlto man dar neteko sutikti kito, kuriam pavyktų taip mikliai suvilioti moterį.

Žinoma, Deivas dabar buvo vedęs, turėjo du gražučius vaikus, tačiau beveik neabejojau, kad vis pasukdavo į šalį. Kai kurie vyrai tiesiog negali kitaip. Instinktyvu ir primityvu. Vien mintis, kad Deivas Markis gali nesužavėti moters, — tiesiog pragaištinga.

— Geros naujienos, — pasakė jis. — Aš atvykstu į Niuarką.

— O ko?

— Niuarkas yra didžiausias mano valstijos miestas — štai dėl ko. O aš vertinu visus savo rinkėjus.

— A-ha.

— Noriu susitikti su tavimi. Jau seniai nesimatėme.

— Ta byla suryja visą mano laiką.

— Nerasi laiko savo gubernatoriui?

— Kas yra, Deivai?

— Tai susiję su tuo, apie ką anksčiau kalbėjome.

Mano galima kandidatūra rinkimams į Kongresą.

— Geros naujienos? — paklausiau.

— Ne.

Tyla.

— Manau, kad iškilo problema, — pasakė jis.

— Kokia problema?

Jo balsas vėl pagyvėjo.

— Gal ten ir nieko tokio, Koupai. Pasišnekėsime. Tarkim, tavo kabinete per pietų pertrauką?

— Gerai.

— Užsakyk sumuštinių iš tos vietos Brendfordo gatvėje.

— „Hobis“.

— Tiksliai. Kalakuto krūtinėlę su visomis salotomis ant naminės ruginės duonos. Ir sau pasiimk. Iki.

*

Liusi Gould kabinetas buvo savotiškai mielame, akį rėžiančiame „moderniame" aštuntojo dešimtmečio gyvenamajame statinyje, kuris pagal sumanymą turėjo atrodyti futuristinis, bet vos prabėgus trejiems metams po pastatymo jau atrodė pasenęs. Kiti rūmai buvo iš gražių plytų, tik prašėsi daugiau gebenių. Automobilį palikau aikštelėje pietvakariniame kiemo kampe. Aš kilstelėjau užpakalinio vaizdo veidrodėlį ir žvilgtelėjau, kaip atrodau.

Tada nupėdinau per kiemą. Studentų apstu. Panelės atrodė daug gražesnės negu mano laikais, bet, matyt, čia kaltas mano amžius. Praeidamas linksėjau joms, bet grįžtamosios reakcijos nesulaukiau. Kai mokiausi koledže, mano grupėje buvo trisdešimt aštuonerių metų vyrukas. Jis tarnavo kariuomenėje ir paskui nutarė tapti humanitarinių mokslų bakalauru. Prisiminiau, kaip jis mums badydavo akis, nes atrodė velniškai senas. Dabar man tiek pat metų. Sunku suvokti. Aš tokio pat amžiaus kaip tas, regis, senas išvėpėlis.

Mintijau visokias nesąmones, kad tik nukreipčiau dėmesį nuo būsimo susitikimo. Buvau apsirengęs palaidais baltais išeiginiais marškiniais, mėlynais džinsais, mėlynu megztiniu ir apsiavęs „Ferragamo" batais be puskojinių. Ponas Kasdienė Elegancija.

Priėjęs prie pastato, jau drebėjau. Prakeikiau save. Aš — suaugęs žmogus. Buvau vedęs. Dabar esu tėvas ir našlys. Paskutinį kartą mačiau šią moterį prieš pusę savo amžiaus.

Ir kada pagaliau iš tokių dalykų išaugama?

Nors Liusi ir sakė, kad jos kabinetas yra trečiame aukšte su užrašu „B" ant durų, dėl viso pikto pasitikrinau nuorodose. Taip, profesorė Lusilė Gould. Trečias A., B. Lifte man pavyko nuspausti teisingą mygtuką. Išlipęs trečiame aukšte, pasukau kairėn, nors užrašo „A–E" strėlė kreipė dešinėn.

Suradau duris. Čia pat buvo prikabintas lapas su nurodytomis darbo valandomis ir skirtas užsiregistruoti. Beveik visos eilutės užimtos. Ir paskaitų grafikas nurodytas. Ir dar kažkas apie tai, kada

turėjo būti atliktos užduotys. Aš vos nepapūčiau į kumštį ir nepauosčiau, tačiau burnoje jau maliau mėtinį „Altoid".

Stipriai barkštelėjau krumpliais du kartus. Pamaniau, kad taip atrodysiu pasitikintis savimi. Vyriškas.

Jėzau, aš patetiškas.

— Užeikite.

Nuo jos balso mano skrandis apsivertė. Aš pravėriau duris ir įžengiau vidun. Ji stovėjo netoli lango. Saulė dar tebešvietė ir metė ant jos šešėlį. Vis dar pasiutusiai graži. Nuo tokio smūgio stovėjau kaip įkaltas. Taip ir stovėjome nejudėdami per penkiolika žingsnių vienas nuo kito.

— Kaip apšvietimas? — paklausė ji.

— Atsiprašau?

— Aš bandžiau rasti tinkamą vietą. Na, supranti, kai pabeldei. Ar atidaryti duris? Nee, per daug greitai ir per stambiu planu. Ar stovėti prie stalo su pieštuku rankoje? Ar žiūrėti į tave pro pusmėnulių formos akinių, su kuriais skaitau, viršų? Kad ir kaip būtų, vienas draugas padėjo man patikrinti visas projekcijas. Jo galva, geriausiai atrodau štai čia — kitame kambario gale, pusiau šešėlyje.

Aš šypsojausi.

— Tu atrodai pritrenkiamai.

— Ir tu. Kiek drabužių pakeitei rinkdamasis?

— Šiuos apsirengiau iš karto, — prisipažinau. — Mat kažkada man sakė, kad šitaip atrodau šauniausiai. O tu?

— Tris palaidinukes.

— Man patinka šita, — pasakiau. — Tau visada tiko žalia spalva.

— Tada mano plaukai buvo šviesūs.

— Aha, bet akys vis tiek žalios, — pastebėjau. — Ar galiu įeiti?

Ji linktelėjo:

— Uždaryk duris.

— Ar mes — aš nežinau — turime apsikabinti, ar ką?

— Dar ne.

Liusi atsisėdo į savo kėdę prie rašomojo stalo. Aš klestelėjau į kėdę priešais ją.

— Viskas taip susimaišė.

— Žinau.

— Aš noriu tavęs paklausti gal milijono dalykų.

— Ir aš.

— Internete perskaičiau apie tavo žmoną, — pasakė ji. — Užjaučiu.

Aš linktelėjau.

— Kaip tavo tėvas?

— Prastai.

— Gaila, kad taip.

— Laisvas elgesys ir narkotikai galiausiai padarė savo. Ir Aira... jis niekada taip ir neatsigavo po to, kas įvyko, supranti?

Regis, supratau.

— O kaip tavo tėvai? — pasidomėjo ji.

— Tėvas mirė prieš kelis mėnesius.

— Užjaučiu. Aš gerai prisimenu, koks jis buvo tą vasarą.

— Po to jis jau niekada nesijautė laimingas, — pasakiau.

— Dėl tavo sesers?

— Dėl daug ko. Tavo tėvas suteikė jam šansą vėl tapti gydytoju. Jis dievino šį darbą. Po to viskas pasikeitė.

— Gaila.

— Iš tiesų tėvas nenorėjo prisidėti prie tos bylos, nes dievino Airą. Tačiau jis turėjo kažką kaltinti, be to, mama jį spaudė. Visos kitos šeimos buvo pasiruošusios atakai.

— Tau visiškai nedera aiškintis.

Aš nutilau. Ji teisi.

— O kaip mama? — paklausė ji.

— Jų santuoka neatlaikė.

Regis, atsakymas jos nenustebino.

— Ar tu nieko prieš, jeigu užsidėsiu savo profesinę skrybėlę? — paklausė ji.

— Visiškai ne.

— Santuokai vaiko netektis sukelia didžiulę įtampą, — tarė Liusi. — Daugelis mano, kad šitokį smūgį atlaiko tik pačios stipriausios šeimos. Netiesa. Aš tyrinėjau. Mačiau šeimų, kurias galėtum pavadinti „niekam tikusiomis", bet jos ištveria ir netgi sustiprėja. Kitos, regis, neįveikiamos, ima ir subyra lyg koks prastas tinkas. Ar judviejų santykiai geri?

— Mamos ir mano?

— Taip.

— Aš nemačiau jos jau aštuoniolika metų.

Taip ir sėdėjome nuščiuvę.

— Tu netekai daugybės žmonių, Polai.

— Ar tik nesiruoši gydyti manęs psichoanalizės metodu?

— Ne, nieko panašaus neketinu daryti. — Ji atsilošė, dirstelėjo į mane ir nukreipė žvilgsnį į tolį. Tas žvilgsnis iš karto grąžino mane į praeitį. Mudu sėdėdavome senoje stovyklos beisbolo aikštėje, apžėlusioje tankia žole, aš laikydavau ją apkabinęs, o ji tik pakeldavo akis į mane ir iškart nukreipdavo jas į tolį.

— Dar studijuodama koledže, — prabilo Liusi, — turėjau draugę iš dvynių, bet ne identiškų. Manau, tai nėra labai svarbu, tačiau ryšys tarp identiškų dvynių paprastai stipresnis. Kai mokėmės antrame kurse, jos sesuo žuvo autokatastrofoje. Mano draugės reakcija buvo labai keista. Be abejo, ji buvo priblokšta, tačiau drauge lyg ir atsipalaidavo. Ji galvojo: na, nieko nepadarysi, tokia jau Viešpaties valia; jis manęs pasigailėjo; kol kas man viskas gerai; man suteikta malonė. Kai šitaip prarandi dvynę seserį, tau, rodos, niekas nebegresia gyvenime; vienam asmeniui — viena širdį draskanti tragedija. Supranti, apie ką aš kalbu?

— Suprantu.

— Bet gyvenimas ne toks. Vieni pasijunta likimo pamaloninti, o kitiems, tokiems kaip tu, tenka patirti daugiau nemalonumų. Daug daugiau. Ir blogiausia, kad tokie žmonės neįgyja imuniteto dar didesniems smūgiams.

— Gyvenimas negailestingas, — tariau aš.

— Amen. — Tada ji nusišypsojo. — Viskas taip keista, ar ne?

— Taip.

— Aš žinau, kad mes buvome draugę... Kiek? Šešias savaites?

— Panašiai.

— Rodos, tai tik romantiškas vasaros epizodas. Ko gero, po to turėjai tuzinus panelių.

— Tuzinus? — perklausiau.

— Na, šimtus?

— Mažiausiai, — pasakiau aš.

Tyla. Pajutau, kaip jausmai kaupiasi mano krūtinėje.

— Bet tu buvai ypatinga, Liusi. Tu buvai...

Aš nutilau.

— Aha, suprantu, — pratarė ji. — Ir tu buvai toks. Todėl dabar taip keblu. Man rūpi sužinoti apie tave viską. Bet nesu tikra, ar dabar tam tinkamas metas.

Sakytum, lyg koks chirurgas apsireiškė. Plastinės kosmetikos chirurgas, panaikinantis laiko pėdsakus. Jis nulupo nuo manęs dvidešimt metų — vėl buvau aštuoniolikmetis.

— Kas tave privertė man paskambinti? — paklausiau.

— Koks keistas dalykas?

— Aha.

— Tu ir pats sakei, kad kažkas tau nutiko.

Aš linktelėjau.

— Gal galėtum pradėti? — pasiūlė ji. — Žinai, taip pat kaip anksčiau.

— Ak.

— Atleisk. — Ji nutilo ir sukryžiavo rankas, tarsi jai būtų pasidarę šalta. — Aš tauškiu lyg kokia kvailelė. Man kitaip neišeina.

— Tu nė kiek nepasikeitei, Lius.

— O ne, Koupai. Pasikeičiau. Nepatikėsi, kaip pasikeičiau.

Mūsų akys susitiko. Susidūrė pirmą kartą po to, kai įėjau. Man ne kaip sekasi skaityti žmonių akis. Teko matyti gana daug gerų melagių, kad patikėčiau tuo, ką regiu. Tačiau jos akys daug atskleidė, pasakojo ištisą istoriją. Labai skausmingą istoriją.

Norėjau, kad tarp mūsų nebūtų melo.

— Ar žinai, ką aš dabar veikiu? — paklausiau.

— Esi apygardos prokuroras. Perskaičiau internete.

— Teisingai. Dėl to man prieinama informacija. Viena mano tyrėjų žvilgtelėjo į tavo praeitį.

— Supratau. Vadinasi, jau žinai, kad važinėjau išgėrusi.

Aš nieko neatsakiau.

— Aš per daug gėriau, Koupai. Ir tebegeriu. Bet nebesėdu už vairo.

— Ne mano reikalas.

— Ne, ne tavo. Bet džaugiuosi, kad pasakei. — Ji atsilošė, susidėjo rankas ant kelių. — Pasakyk, kas atsitiko, Koupai.

— Prieš keletą dienų du Manhatano žmogžudysčių skyriaus detektyvai parodė man neatpažinto vyriškio lavoną, — pradėjau pasakoti. — Manau, kad tas vyriškis, kurio amžius, pasak jų, 35–40 metų, buvo Džilas Peresas.

— Mūsų Džilas? — išsižiojo ji.

— Taip.

— Kaip, po perkūnais, taip gali būti?

— Nežinau.

— Visą tą laiką jis buvo gyvas?

— Taip išeina.

Ji patylėjo purtydama galvą.

— Pala, ar pasakei jo tėvams?

— Policija atvežė juos, kad atpažintų.

— Ką jie sakė?

— Sakė, kad ten ne Džilas. Kad Džilas žuvo prieš dvidešimt metų.

Ji susmuko kėdėje.

— Ak. — Aš stebėjau, kaip ji mąstydama baksnoja apatinę lūpą. Dar vienas judesys iš prabėgusių stovyklos dienų. — Tad ką Džilas veikė visus tuos metus?

— Palauk, tu neklausi, ar aš esu tikras, kad ten buvo jis?

— Aišku, kad esi tikras. Nebūtum sakęs, jeigu abejotum. Vadinasi, arba jo tėvai meluoja, arba tiesiog nenori pripažinti tiesos.

— Taip.

— Kuris variantas?

— Dar nežinau. Bet man rodos, kad jie meluoja.

— Turime surengti akistatą.

— Mes?

— Taip. Ką dar sužinojai apie Džilą?

— Nedaug ką. — Aš atsisėdau patogiau. — O tu? Kas tau atsitiko?

— Mano studentai rašo anoniminius dienoraščius. Viename gana tiksliai aprašyta, kas mums nutiko tą naktį.

Pamaniau, kad prastai nugirdau.

— Studento dienoraštyje?

— Aha. Labai daug kas atitinka: kaip ėjome į tą mišką, kaip kvailiojome, kaip išgirdome klyksmą.

Aš vis dar nesupratau:

— Dienoraštyje, kurį parašė kažkuris tavo studentas?

— Taigi.

— Ir tu nežinai, kas jį parašė?

— Ne.

Aš pamąsčiau.

— Kas žino, kas tu iš tiesų esi?

— Nežinau. Aš pasikeičiau tik savo pavardę ir vardą. Nesunku būtų atsekti.

— O kada gavai tą dienoraštį?

— Pirmadienį.

— Galėjo būti dieną po to, kai buvo nužudytas Džilas.

Mes sėdėjome apnikti minčių.

Aš paklausiau:

— Ar turi čia tą dienoraštį?

— Padariau tau kopiją.

Ji padavė man lapus. Mintimis grįžau į praeitį. Buvo skaudu skaityti. Mąsčiau apie tuos širdies reikalus, apie tą paslaptingąjį „P.“, ir tegalėjau ištarti:

— Buvo ne taip.

— Žinau.

— Bet labai panašu.

Ji linktelėjo.

— Aš buvau susitikęs su Džilo drauge. Ji pasakojo girdėjusi, kaip jis kalbėjo apie mus. Jis sakė, kad mes melavome.

Sekundėlę Liusi sėdėjo sustingusi. Ji taip pasuko kėdę, kad dabar mačiau jos profilį.

— Mes melavome.

— Bet ne esminius dalykus, — paprieštaravau.

— Mes mylėjomės, — pratarė ji, — kol juos žudė.

Aš vėl atsitvėriau tylos siena. Tiktai šitaip tegalėjau ištverti. Kitaip būčiau prisiminęs, kad tą naktį buvau budintis konsultantas ir neturėjau teisės su savo panele išsliūkinti į mišką. Turėjau rūpestingiau juos prižiūrėti. Jeigu būčiau atsakingai vykdęs savo pareigas, jeigu būčiau daręs tai, kas privaloma, nebūčiau pasakęs, kad suskaičiavau visus stovyklautojus, kai iš tikrųjų nebuvau to padaręs. Kitą rytą nebūtų tekę meluoti. Tada būtume žinoję, kad jie dingo ne tą rytą, o praėjusią naktį. Juk galbūt tada, kai dėliojau „paukščiukus“ ant namelių tikrinimo lapo, mano seseriai perpjovė gerklę.

Liusi ištarė:

— Mes buvome vaikai, Koupai.

Aš tylėjau.

— Jie slapta išsmuko. Ar mes būtume ten buvę ar ne, jie vis tiek būtų išsmukę.

„Turbūt ne“, — pagalvojau. Aš būčiau buvęs tenai. Pastebėjęs juos. Jeigu būčiau apėjęs namelius, būčiau radęs tuščias lovas. Nieko nepadariau. Tiesiog dingau ir pasismaginau su savo panele. O kai kitą rytą jų neradau, nutariau, kad jie visi smagiai leidžia laiką: Džilas su Margo, nors maniau, kad jie išsiskyrė; mano sesuo su Dugu Bilingemu, nors tarp jų nebuvo nieko rimto.

Todėl ir sumelavau. Pasakiau, kad tikrindamas namelius, visus radau ramiai įsitaisiusius. Nieko neįtariau. Sakiau, kad tą naktį buvau vienas. Ilgai laikiausi šio melo, nes norėjau apsaugoti Liusi. Argi

nekeista? Nesupratau, kad kenkiau, melavau. Kai rado Margo Gryn, prisipažinau aplaidžiai atlikęs budinčiojo pareigas. Tačiau Liusi nepaminėjau. O vėliau jau bijojau papasakoti tiesą. Jie ir taip mane įtarinėjo. Vis dar prisimenu skeptišką šerifo Louvelo veidą. Jeigu vėliau būčiau prasižiojęs, policija būtų kamantinėjusi, kodėl iš pat pradžių melavau. Vis tiek tai nebuvo susiję.

Koks skirtumas — buvau vienas ar su kuo nors? Aišku, kad jų nesaugojau.

Per teismą Airos Silveršteino gynėjai bandė kaltinti ir mane. Tačiau aš buvau vaikas. Vien berniukų pusėje stovėjo dvylika namelių. Jeigu ir būčiau likęs savo vietoje, jie lengvai galėjo išsliūkinti. Trūko apsaugos — štai kur tiesa. Juridiškai tai buvo ne mano kaltė.

— Tėvas vis eidavo ir eidavo į tą mišką, — išbėriau aš.

Ji atsisuko.

— Vis kasinėdavo.

— Kodėl?

— Ieškojo mano sesers. Mums sakydavo, kad eina žvejoti. Bet aš žinojau. Jis kasinėjo dvejus metus.

— O kodėl liovėsi?

— Motina paliko mus. Manau, jis suvokė, kad ši manija labai brangiai jam kainavo. Tada jis pasisamdė privačius seklius. Susirado kažkokius senus draugus. Nemanau, kad daugiau kasinėjo.

Aš pažvelgiau į jos stalą. Netvarka. Popieriai išmėtyti, dalis jų guli kaskaip. Atversti vadovėliai išsiskėtoję lyg sužeisti kareiviai.

— Sunku, kai nerandi kūno, — pratariau. — Tikiuosi, tu mokeisi apie širdgėlos stadijas?

— Mokiausi. — Ji linktelėjo supratusi, kur aš lenkiu. — Pirma stadija — neigimas.

— Būtent. Tam tikra prasme, mes įstrigome šioje stadijoje.

— Kūno nėra, vadinasi, viską gali neigti. Tam, kad pereitum į kitą stadiją, reikia įrodymo.

— Mano tėvui reikėjo jo. Aš buvau įsitikinęs, kad Veinas nužudė ją. Bet kadangi tėvas vis ėjo ir ėjo...

— Ir tu suabejojai.

— Geriau sakykime, kad turėjau viltį.

— O kaip motina?

— Ji vis tolo. Mano tėvai niekada nebuvo idealūs sutuoktiniai. Visko buvo. O kai sesuo žuvo, — ar kas, po velnių, jai atsitiko, — mama visiškai atsitraukė nuo tėvo.

Po to abu nutilome. Už lango blėso paskutiniai saulės spinduliai. Danguje garbanojosi purpuriniai debesys. Žvelgiau pro langą. Ji irgi žiūrėjo. Per visus dvidešimt metų pirmą kartą buvome taip arti vienas kito.

Jau minėjau, kad vieną akimirką pasijutau taip, tarsi tuos metus būtų nuplėšusi chirurgo ranka. Regis, dabar jie vėl sugrįžo. Ir liūdesys sugrįžo. Mačiau iš jos veido. Tikėjausi, kad Liusi bus įveikusi skausmą. Bet ne. Ir jos skaudulys tebegyvas. Nežinau, kas dar jai nutiko per tuos dvidešimt metų. Nenorėjau galvoti, kad jos akys tokios liūdnos tik dėl to vieno incidento. Tačiau jaučiau skausmą ir aiškiai supratau, kad būtent tą naktį aš palikau ją.

Tame dienoraštyje rašoma, kad ji niekada nepamiršo manęs. Per daug dėl to nesididžiuoju. Tačiau ji niekada taip ir neatsigavo po tos nakties. Ką tai reiškė jos tėvui? Kokią įtaką turėjo vaikystei.

— Polai?

Ji tebežiūrėjo pro langą.

— Taip?

— Ką dabar darysime?

— Išsiaiškinsime, kas iš tikrųjų įvyko tame miške.

22 skyrius

Keliaudamas po Italiją, mačiau gobelenų, kurių piešinys keičiasi pagal tai, iš kur į jį žiūri. Jeigu eini į dešinę, daiktas tarsi pasisuka į dešinę. Eini į kairę — ir jis sukasi.

Gubernatorius Deivas Markis buvo žmogiškas to įkūnijimas. Įėjęs į kambarį, jis sugebėdavo padaryti tokį įspūdį, kad kiekvienas jame esantis pajusdavo jo žvilgsnį. Mačau, kaip jaunystėje jis užkariaudavo moteris. Išvaizda čia niekuo dėta. Atrodė, kad jis itin domisi jomis. Jo žvilgsnis hipnotizavo. Pamenu, kaip viena lesbietė draugė Ratdžeryje sakė: „Deivo Markio toks žvilgsnis, kad nakčiai galėčiau persimesti į kitą stovyklą."

Štai toks žavingas jis įžengė ir į mano kabinetą: Džoslina Djurels, mano sekretorė, krizeno; Lorenos Mjuzė veidas užkaito. Netgi JAV prokurorė Joana Turston taip išsišiepė, kad nė kiek nesuabejojau, jog būtent šitaip ji atrodė pirmą kartą pabučiuota septintoje klasėje.

Daugelis pakomentuotų, jog tokią galią Deivui suteikia jo pareigos. Nė velnio! Aš pažinojau jį dar prieš tai, kai jis tapo gubernatoriumi. Pareigos tik sustiprino, o ne sukūrė tą galią.

Mudu pasisveikinome, plačiai apsikabindami. Aš pastebėjau, kad dabar vyrai šitaip daro — pasisveikindami apsikabina. Man tai patinka: nuoširdus kontaktas. Turiu nedaug tikrų draugų, tad jie man nepaprastai svarbūs. Visi atsirinkti, visus branginu.

— Čia per daug žmonių, — šnipštelėjo man Deivas.

Mes paleidome vienas kitą iš glėbio. Deivas šypsojosi, bet aš supratau, ką jis turi omeny. Aš išvaikiau visas. Joana Turston pasiliko. Aš ją puikiai pažįstu. JAV prokuratūra buvo čia pat, toje pačioje gatvėje. Mes stengėmės bendradarbiauti, paremti vienas kitą. Turėjome tas pačias teises. Esekso apygardoje netrūko nusikaltimų, bet ji domėjosi tiktai stambiais reikalais: terorizmu ir politine korupcija. Kitokius nusikaltimus jos tarnyba permesdavo mums.

Vos tik kabineto durys užsivėrė ir likome trise, šypsena Deivo veide ištirpo. Susėdome prie posėdžių stalo. Aš — vienoje pusėje, jie — kitoje.

— Blogai? — pasakiau aš.

— Labai.

Ištiesiau rankas ir pirštais paraginau juos negaišti. Deivas žvilgtelėjo į Joaną Turston. Toji atsikrenkštė.

— Kol mes šnekamės, mano detektyvų grupė jau žengia į lab-

daros organizacijos „Džeinės globa“ kabinetus. Jie turi orderį. Mes paimsime visas apskaitas ir bylas. Tikėjausi viską atlikti tyliai, tačiau žiniasklaida suuodė.

Mano pulsas padažnėjo.

— Nesąmonė.

Jiedu tylėjo.

— Tai Dženreto darbas. Jis spyrė mane pagailėti jo sūnaus.

— Mes žinome, — pasakė Deivas.

— Ir?

Jis dirstelėjo į Turston.

— Bet tai nepateisina išlaidų.

— Ką jūs čia, po velnių, šnekate?

— Dženreto įgaliotiniai rado kai ką, iki ko mes niekada neprisikastume. Jie rado nesklandumų, pateikė juos vienam mūsų geriausių žmonių. Mano vyrukas dar giliau pakasinėjo. Stengėmės laikyti tai paslaptyje. Žinome, ką išlaidos gali reikšti labdaringai organizacijai.

Man nepatiko, kur viskas krypsta.

— Jūs ką nors radote?

— Tavo svainis grobstė.

— Bobas? Niekada.

— Jis pervedė mažiausiai šimtą tūkstančių.

— Kur?

Ji padavė man du lapus. Aš permečiau juos akimis.

— Tavo svainis kiša juos į baseiną, tiesa?

Aš tylėjau.

— Penkiasdešimt tūkstančių buvo pervesta į firmą „Marstono baseinai“ įvairiausiais atsiskaitymais, atžymint, kad jie skirti pastatui didinti. Ar „Džeinės globos“ pastatas plečiamas?

Aš tylėjau.

— Dar trisdešimt tūkstančių perduota „Bario landšaftui“. Čia nurodoma, kad šios išlaidos skirtos aplinkai pagražinti.

Mūsų įstaiga užėmė pusę rekonstruoto dviaukščio namo Niuarko centre. Nebuvo jokių planų plėstis ar ką nors gražinti. Mums netrūko vietos. Visą dėmesį skyrėme tam, kad pritrauktume kuo

daugiau pinigų gydymui ir ligonių priežiūrai. Toks buvo pagrindinis mūsų tikslas. Aš mačiau, kaip piktnaudžiauja kitos labdaros organizacijos, daugiau pinigų išleisdamos lėšoms rinkti nei geriems darbams. Mudu su Bobu kalbėjome apie tai. Mūsų požiūriai sutapo.

Man pasidarė bloga.

Deivas tarė:

— Mes negalime tavęs užstoti. Pats supranti.

— Taip, — atsakiau aš.

— Ir netgi jeigu norėtume draugystės vardan viską nuslėpti, negalėtume. Žiniasklaida jau informuota. Joana ruošiasi spaudos konferencijai.

— Areštuosite jį?

— Taip.

— Kada?

Ji dirstelėjo į Deivą.

— Jis jau sulaikytas. Suėmėme prieš valandą.

Pagalvojau apie Gretą. Medison. Baseiną. Bobas vogė iš mano žmonos labdaros fondo, kad įsirengtų prakeiktą baseiną.

— Gal apsiėjote be areštavimo procedūros?

— Ne. Tačiau tai teužtruko kokias dešimt minučių. Čia atvažiavau kaip draugas, tačiau abu susitarėme, kad tirsime tokius atvejus. Negaliu tavęs užstoti.

Aš linktelėjau. Nebežinojau nė ką galvoti.

Deivas atsistojo. Joana Turston irgi.

— Surask jam kokį nors gerą advokatą, Koupai. Manau, kad bus bjauru.

Įsijungiau televizorių ir žiūrėjau, kaip Bobas suimamas. To nerodė nei CNN, nei „Fox“, bet rodė Naujojo Džersio „News 12” kanalas, vietinė stotis, ištisą parą transliuojanti žinias. Nuotraukas rasime ir visuose stambiuosiuose Džersio laikraščiuose: *Star-Ledger* ir *Bergen Record.* Gal kai ką parašys ir didesni vietiniai interneto puslapiai.

Sulaikymo procedūra užtruko vos kelias sekundes. Bobui uždėjo antrankius. Jis nenunėrė galvos. Kaip ir daugelis kitų tokiais atvejais atrodė apstulbęs ir vaikiškas. Jaučiau šleikštulį. Paskambinau Gretai į namus ir į mobilųjį telefoną. Niekas neatsiliepė. Abiejuose palikau žinutes.

Mjuzė sėdėjo greta ir stebėjo. Kai laidos vedėja pradėjo skaityti naują pranešimą, ji tarė:

— Šlykštu.

— Taip.

— Tau reikėtų paprašyti, kad Fleras jam atstovautų.

— Interesų konfliktas.

— Kodėl? Dėl anos bylos?

— Taip.

— Nesuprantu. Juk jos nesusijusios.

— Jo kliento tėvas E. Dž. Dženretas užsiėmė šiuo tyrimu.

— Aišku. — Ji atsilošė kėdėje. — Velnias.

Aš nieko nesakiau.

— Ar turi ūpo kalbėti apie Džilą Peresą ir savo seserį?

— Turiu.

— Jau žinai, kad prieš dvidešimt metų tame miške buvo rasti suplėšyti jų drabužiai ir kraujo.

Aš linktelėjau.

— Kraujas buvo pirmos grupės teigiamas. Abiejų dingusiųjų toks pat. Toks būna keturių iš dešimties žmonių, todėl tai nė kiek nestebina. Anuomet nebuvo atliekami jokie DNR tyrimai, todėl negalėjai nieko garantuoti. Aš pasitikslinau. Netgi jeigu prašytume atlikti juos skubos tvarka, DNR tyrimai užtruktų mažiausiai tris savaites. Gal net ilgiau.

Klausiausi tik viena ausimi. Prieš mano akis vis dar švysčiojo Bobas, jo veidas suimant. Mąsčiau apie Gretą, mieląją, gerąją Gretą, ir kaip šis įvykis ją sugniuždys. Mąsčiau apie savo žmoną, savąją Džeinę, apie tai, kaip jos vardu pavadinta labdaros organizacija bus sulyginta su žeme. Įkūriau ją lyg paminklą savo žmonai, kurios gyvenimo nesugebėjau išgelbėti. Dabar ir vėl ją nuvyliau.

— Be to, atliekant DNR tyrimus, reikia turėti su kuo juos palyginti. Dėl tavo sesers galime paimti tavo kraujo, tačiau reikės, kad sutiktų ir Pereso šeimos narys.

— Kas dar?

— Iš tikrųjų mums nebereikia Pereso DNR testo.

— Kodėl?

— Farelas Linčas jau atliko savo darbą.

Ji padavė man dvi nuotraukas. Pirmojoje — Manolo Santjagas morge. Antrojoje — pasendinto Džilo Pereso nuotrauka, padaryta iš tos, kurią buvau davęs.

Absoliučiai atitinka.

— Oho, — teištariau.

— Štai Pereso tėvų adresas. — Ji padavė man lapelį. Pamačiau, kad jie gyvena Park Ridže. Vos valanda kelio nuo čia.

— Ar ketini pateikti įrodymus? — pasiteiravo Mjuzė.

— Taip.

— Nori, kad važiuočiau drauge?

Papurčiau galvą. Liusi taip pat prašė, kad pasiimčiau drauge. Užteks.

— Aš dar kai ką sugalvojau.

— Ką?

— Palaidotų kūnų paieškos technologija dabar kur kas geresnė negu prieš dvidešimt metų. Tu prisimeni Endrių Baretą?

— Tą laborantą iš „Džon Džėjaus"? Plepus ir keistas.

— Be to, jis genijus. Kad ir koks būtų, yra pats geriausias šalies ekspertas, dirbantis su naujuoju radaru, kuris gali prasiskverbti giliai į žemę. Jis beveik pats ir sukūrė jį, be to, tvirtina, kad juo galima labai greitai patikrinti didžiulį plotą.

— Tas plotas per didelis.

— Bet galime bent jau pabandyti, ar ne? Klausyk, Baretas miršta, kaip nori išbandyti savo naujagimį. Sako, kad jam reikia darbo laukuose.

— Jau kalbėjai su juo?

— Aišku, kodėl ne?

Aš gūžtelėjau pečiais:

— Tu čia tyrėja.

Vėl pažvelgiau į televizorių. Vėl rodė Bobo areštą. Šį kartą jis atrodė netgi patetiškesnis. Mano kumščiai patys susigniaužė.

— Koupai?

Aš dirstelėjau į ją.

— Turime eiti į teismą, — priminė ji.

Linktelėjau ir be žodžių atsistojau. Ji atidarė duris. Po kelių minučių vestibiulyje išvydau E. Dž. Dženretą. Jis specialiai stovėjo mums ant kelio. Ir dar išsišiepęs iki ausų.

Mjuzė stabtelėjo ir bandė nukreipti mane į kitą pusę:

— Sukam į kairę. Galime eiti pro...

— Ne.

Ėjau nosies tiesumu. Degdamas pykčiu. Mjuzė vos suspėjo su manimi. E. Dž. Dženretas ramiausiai stovėjo ir žiūrėjo, kaip artinuosi.

Mjuzė uždėjo ranką man ant peties:

— Koupai.

Aš nesulėtinau žingsnio:

— Viskas gerai.

E. Dž. vis dar šiepėsi. Įrėmiau į jį akis. Jis nesitraukė iš kelio. Priėjau ir sustojau taip, kad mūsų veidus teskyrė vos pora colių. Tas idiotas vis dar nesusičiaupė.

— Aš įspėjau, — pasakė E. Dž.

Aš irgi išsišiepiau ir prisikišau dar arčiau.

— Sklinda kalbos, — tariau.

— Ką?

— Bet kuris kalinys, kuris nustvers Edvardėlį ir su juo pasilinksmins, gaus lengvatinį režimą. Tavo bernelis taps korpuso kalyte.

Nuėjau nelaukdamas reakcijos. Mjuzė trepsėjo paskui mane.

— Nuostabu, — įvertino ji.

Žengiau tolyn. Žinoma, taip neteisinga — tėvo nuodėmės neturi kristi ant sūnaus, tačiau jeigu mano žodžių sukeltas vaizdinys

nedings iš E. Dž. galvos, kai jis panardins ją į žąsų pūkų pagalvę, vadinasi, buvo verta.

Mjuzė iššoko priešais:

— Apsiramink, Koupai.

— Aš vis pamirštu, Mjuzė, kas tu: mano tyrėja ar psichiatrė?

Ji iškėlė rankas ir pasitraukė į šalį. Atsisėdau į savo krėslą ir laukiau teisėjo.

Ir ką, po velnių, tas Bobas galvojo?

Būna dienų, kai teisme tegirdi visai nesvarbius garsus ir pyktį. Šita buvo kaip tik tokia. Fleras ir Mortis žinojo, kad pateko į didelę bėdą. Jie norėjo, kad pornografinis DVD dingtų iš įrodymų sąrašo, nes mes jo nepateikėme anksčiau. Jie bandė pareikšti, kad teismo procesas neatitinka procesinių reikalavimų. Jie mojavo ir dėjo ant stalo išvadas, tyrimus ir dokumentus. Matyt, jų praktikantai ir kiti pagalbininkai nesudėjo bluosto visą naktį.

Teisėjas Piersas klausėsi. Antakių krūmynas užgriuvęs akis. Ranka rėmė smakrą. Jis atrodė labai abejingas. Nieko nekomentavo. Vartojo tokius terminus kaip „pasitarus". Aš nesinervinau. Jie nieko neturėjo. Tačiau viena mintis prasigraužė sau kelią ir ėdė mane. Jie lipo man ant kulnų. Labai stipriai mynė.

Ar jie galėjo griebtis to paties ir prieš teisėją?

Stebėjau jo veidą. Neįskaitomas. Pažvelgiau jam į akis, bandydamas aptikti bent menkiausią nemigos ženklą. Jokio pėdsako, bet tai dar nieko nereiškia.

Baigėme apie trečią valandą. Grįžau į kabinetą, patikrinau pranešimus. Iš Gretos — nieko. Aš vėl jai paskambinau. Vis dar niekas neatsiliepė. Pabandžiau skambinti į Bobo mobilųjį telefoną. Ir ten tylu. Palikau žinutę.

Vėl patyrinėjau tas dvi nuotraukas: senstelėjusio Džilo Pereso ir mirusio Manolo Santjago. Tada paskambinau Liusi. Ji atsiliepė po pirmo skambučio.

— Labas, — pasisveikino ji. Vakar vakare jos balsas nebuvo toks dainingas. Ir vėl mane pritrenkė.

— Labas.

Sekė keista, vos ne džiaugsminga tyla.

— Aš gavau ponų Peresų adresą, — tariau. — Noriu dar kartą su jais šnektelėti.

— Kada?

— Dabar. Jie gyvena netoli tavęs. Pakeliui galiu paimti tave.

— Lauksiu.

23 skyrius

Liusi atrodė pasakiškai.

Žalias megztinis tiesiog idealiai prigludęs prie kūno. Plaukai surišti į uodegą. Ji brūkštelėjo sruogelę už ausies. Šįvakar buvo užsidėjusi akinius, ir jie jai puikiai tiko.

Vos spėjusi atsisėsti į automobilį, Liusi ėmė ieškoti kompaktinių diskų.

— „Varnų skaičiavimas", — perskaitė ji. — „Rugpjūtis ir viskas po to".

— Patinka?

— Geriausias debiutas per visus praėjusius du dešimtmečius.

Aš linktelėjau.

Ji įkišo diską į plyšelį. Pasigirdo „Štai čia". Važiavome klausydamiesi. Kai Adamas Daricas uždainavo apie moterį, kuri sakė, kad reikia išmesti taurelę, kad sienos aplink ją griūna, aš vogčia dirstelėjau į Liusi. Jos akys buvo drėgnos.

— Viskas gerai?

— Kokių diskų dar turi?

— Kokio nori?

— Ko nors karšto ir seksualaus.

— „Meat Loaf" grupė. — Aš pakėliau diską. — Nori „Pašėlusiai"?

— Vaje, — ištarė ji. — Tu prisimeni?

— Retai kada važiuoju be jo.

— Dieve, tu visada buvai beviltiškas romantikas, — pasakė ji.

— O gal geriau šiek tiek „Rojaus, šviečiant lemputei prie prietaisų skydelio"?

— Taip, bet prasuk iki tos vietos, kur ji priverčia jį pažadėti, kad mylės amžinai, kol ji dar neapsigalvojo.

— Neapsigalvojo, — pakartojau aš. — Man patinka šitas žodis.

Ji atsisuko visu kūnu į mane.

— Kurią eilutę taikei man?

— Turbūt savo patentuotą vilionę.

— Kokią?

Aš suinkščiau:

— Prašau? Eikš, *gražute*, prašau?

Ji nusijuokė.

— Ei, bet ji man padėjo įveikti tave.

— Bet su manimi lengva.

— Tiesa, pamiršau.

Ji žaismingai kepštelėjo mano ranką. Aš šypsojausi. Ji nusisuko. Kurį laiką tylėdami klausėmės „Meat Loaf" dainos.

— Koupai?

— Ką?

— Tu buvai man pirmasis.

Aš vos neužguliau stabdžių.

— Taip, aš apsimečiau labai kieta. Juk mano tėvas dievino laisvą meilę ir pašėlusį gyvenimo būdą. Bet aš niekada. Tu buvai man pirmas. Pirmas vaikinas, kurį mylėjau.

Sunki tyla.

— Aišku, po tavęs kabinau kiekvieną.

Aš pakraipiau galvą, pažvelgiau dešinėn. Ji vėl šypsojosi.

Žvalus navigatorės balsas liepė man pasukti į dešinę.

Peresai gyveno Park Ridžo kooperatinių namų rajone.

— Ar jie žino, kad atvažiuojame? — paklausė Liusi.

— Ne.

— Iš kur žinai, kad jie namie? — pasiteiravo ji.

— Prieš užsukdamas pas tave, paskambinau jiems. Tie, kuriems skambinu, mato ne mano numerį, bet užrašą PRIVATUS. Kai ponia

Peres atsiliepė, aš pakeičiau balsą ir paprašiau pakviesti Haroldą. Ji pasakė, kad aš surinkau neteisingą numerį. Atsiprašiau ir išjungiau.

— Oho, koks tu išradingas.

— Aš stengiuosi būti kuklus.

Mes išlipome iš automobilio. Aplinka buvo dailiai suplanuota. Oras saldžiai kvepėjo kažkokiais žiedais. Negalėjau atpažinti. Gal alyvomis. Toks stiprus, netgi šleikštus kvapas, lyg kažkas būtų paliejęs pigų šampūną.

Durys atsidarė nespėjus pabelsti. Ponia Peres. Ji neištarė „labas", išvis nepasisveikino. Tiesiog žiūrėjo į mane užgriuvusiomis akimis ir laukė.

— Turime pasikalbėti, — ištariau.

Jos akys švystelėjo į Liusi.

— Kas jūs tokia?

— Liusi Silverštein, — atsakė ji.

Ponia Peres užsimerkė.

— Airos duktė.

— Taip.

Jos pečiai tarsi susmuko.

— Ar galime užeiti? — paklausiau.

— O jeigu pasakysiu „ne"?

Įbedžiau į ją akis:

— Aš šito taip nepaliksiu.

— Ko „šito"? Ten buvo ne mano sūnus.

— Prašau, — pasakiau aš. — Penkioms minutėms.

Ponia Peres atsiduso ir atsitraukė nuo durų. Mes įėjome. Čia tas šampūno kvapas buvo netgi stipresnis. Pernelyg stiprus. Ji uždarė duris ir nusivedė mus prie sofos.

— Ar ponas Peresas namie?

— Ne.

Iš kažkurio miegamojo sklido garsas. Kampe stovėjo kelios kartoninės dėžės. Ant šono užrašas bylojo, kad ten — gydymo reikmenys. Aš apsidairiau. Išskyrus tas dėžes, visa kita buvo savo vietose, — tvarkinga kaip vaistinėje.

Čia buvo ir židinys. Atsistojau ir priėjau prie jo. Ant atbrailos stovėjo šeimos nuotraukos. Nei tėvų, nei Džilo nuotraukos nebuvo. Užtat piririkiuota kitų žmonių atvaizdų, turbūt dviejų Džilo brolių ir sesers.

Vienas brolis sėdėjo invalido vežimėlyje.

— Čia Tomas, — parodė ji į besišypsantį berniuką vežimėlyje, Kyno universiteto diplomantą. — Jam — CP. Ar žinote, kas tai?

— Cerebrinis paralyžius.

— Taip.

— Kiek jam metų?

— Dabar Tomui trisdešimt treji.

— O kas čia?

— Eduardas, — atsakė ji. Iš jos veido išraiškos supratau, kad ji nenori, jog klausinėtume. Eduardas atrodė kietas riešutėlis. Prisiminiau, kaip Džilas pasakojo, kad jo brolis priklauso kažkokiai gaujai ar panašiai, bet aš netikėjau.

Parodžiau į mergaitę:

— Prisimenu, Džilas kalbėdavo apie ją. Ji buvo dvejais metais vyresnė, ar ne? Pamenu, jis minėjo, kad ji lyg ir nori stoti į koledžą.

— Glenda yra teisininkė, — pasakė ponia Peres, išdidžiai papūsdama krūtinę. — Ji mokėsi Kolumbijos teisės mokykloje.

— Tikrai? Ir aš, — pasakiau.

Ponia Peres nusišypsojo. Ji nuėjo atgal prie sofos.

— Tomas gyvena gretimame bute. Mes išgriovėme bendrą sieną.

— Jis gali gyventi vienas?

— Aš rūpinuosi juo. Be to, turime slaugę.

— Ar jis dabar namie?

— Taip.

Aš linktelėjau ir atsisėdau į savo vietą. Nesupratau, kodėl man tai rūpi. Įdomu. Kažin ar jis žino apie brolį, apie tai, kas jam atsitiko, kur jis buvo ištisus dvidešimt metų.

Liusi visą laiką prasėdėjo ant sofos. Ji nekalbėjo, leido man imtis iniciatyvos. Ji tiesiog studijavo aplinką, ko gero, buvo įsisiautusi į psichologės apsiaustą.

Ponia Peres pažvelgė į mane.

— Kodėl jūs čia atvažiavote?

— Kūnas, kurį mes radome, yra Džilo.

— Aš jau jums aiškinau...

Aš iškėliau rudą voką.

— Kas čia?

Ištraukiau viršutinę nuotrauką. Tą senąją, stovyklinę. Padėjau ją ant mažojo staliuko. Ji įbedė akis į sūnaus atvaizdą. Stebėjau, kokia bus reakcija. Jos veide nesukrutėjo nė vienas raumenėlis, niekas nepasikeitė, o gal tai vyko taip subtiliai, kad to pasikeitimo net nepastebėjau. Iš pradžių ji atrodė normaliai. Paskui tarsi subliuško. Kaukė sutrūkinėjo, apnuogindama neviltį.

Ji užsimerkė.

— Kodėl man rodote ją?

— Randas.

Ji neatsimerkė.

— Jūs sakėte, kad Džilas turėjo randą ant dešinės rankos. Pažiūrėkite į nuotrauką. Jis ant kairės rankos.

Ji tylėjo.

— Ponia Peres?

— Ten buvo ne mano sūnus. Mano sūnų prieš dvidešimt metų nužudė Veinas Stjubensas.

— Ne.

Vėl įkišau pirštus į voką. Liusi palinko arčiau. Ji dar nebuvo mačiusi tos kitos nuotraukos. Aš ištraukiau ją.

— Čia — Manolo Santjagas, vyras, kuris gulėjo morge.

Liusi pastėro:

— Koks jo vardas ir pavardė?

— Manolo Santjagas.

Liusi atrodė pritrenkta.

— Kas yra? — paklausiau.

Ji tiktai mostelėjo ranka. Aš tęsiau toliau.

— O čia, — aš ištraukiau paskutinę nuotrauką, — yra kompiuteriu daryta nuotrauka, panaudojant amžiaus progreso programą.

Kitaip tariant, mano laborantas paėmė senąją Džilo nuotrauką ir pasendino jį dvidešimčia metų. Jis visiškai toks pats kaip Manolo Santjagas nuskusta galva ir barzda apžėlusiu veidu.

Sudėjau nuotraukas greta.

— Pažiūrėkite, ponia Peres.

Ji ilgai neatitraukė akių.

— Gal jis ir panašus į jį. Tik tiek. Galima sakyti, kad visi amerikiečiai atrodo panašūs.

— Ponia Peres?

Tai Liusi pirmąkart kreipėsi į Džilo motiną.

— Kodėl ten nėra nė vienos Džilo nuotraukos?

Liusi parodė į židinio atbrailą. Ponia Peres nežiūrėjo, kurlink rodė jos pirštas. Ji žvelgė į Liusi.

— Ar turite vaikų, panele Silverštein?

— Ne.

— Tada ir nesuprasite.

— Nepaisant mano pagarbos jums, ponia Peres, tai — gryna nesąmonė.

Rodos, poniai Peres kas nors būtų šveitęs per veidą.

— Ten stovi nuotraukos, darytos dar tada, kai jūsų vaikai buvo maži, kai Džilas dar buvo gyvas. Bet nėra nė vienos Džilo nuotraukos? Man teko konsultuoti sielvartaujančius tėvus. Visi turėjo pasistatę prarasto vaiko nuotrauką. Visi. Be to, jūs melavote, ant kurios jo rankos buvo randas. Jūs nepamiršote. Motina tokios klaidos nepadarys. Štai šitos nuotraukos. Jos nemeluoja. Ir galiausiai Polas nesudavė jums *coup de grace**.

Visiškai nenutuokiau, ką reiškia *coup de grace*, todėl tylėjau.

— DNR tyrimas, ponia Peres. Važiuodami čia, paėmėme rezultatus. Jie pirminiai, tačiau atitinka. Tai jūsų sūnus.

O Dieve, kokia ji šauni.

— DNR?! — riktelėjo ponia Peres. — Aš niekam nedaviau leidimo atlikti DNR tyrimą!

* Lemiamas, mirtinas smūgis (*pranc.*).

— Policijai nereikia leidimo, — atrėmė Liusi. — Galų gale jūs sakėte, kad Manolo Santjagas — ne jūsų sūnus.

— Bet... bet iš kur jūs gavote mano DNR?

Dabar aš įsikišau:

— Mes neturime teisės to pasakyti.

— Jūs... jūs galite taip padaryti?

— Taip, galime.

Ponia Peres atsisėdo. Ji ilgai tylėjo, o mes laukėme.

— Jūs meluojate.

— Ką?

— Tas DNR tyrimas negali atitikti, — kalbėjo ji, — arba jūs meluojate. Tas vyriškis — ne mano sūnus. Mano sūnų nužudė prieš dvidešimt metų. Ir jūsų seserį taip pat. Jie žuvo jūsų tėvui priklausančioje vasaros stovykloje, nes ten nebuvo apsaugos. Jūs abu gaudote šmėklas, ir tiek.

Aš žvilgtelėjau į Liusi tikėdamasis, gal ji ką nors atrėš.

Ponia Peres pakilo.

— Prašau dabar išeiti.

— Klausykite, — pasakiau. — Mano sesuo taip pat dingo tą naktį.

— Niekuo negaliu padėti.

Ketinau pareikšti dar kai ką, bet Liusi sulaikė. Nutariau verčiau patylėti ir išgirsti, ką ji nori man pasakyti, ir tik tada dar paspausti.

Mes jau buvome už durų, kai ponia Peres tarė:

— Daugiau čia negrįžkite. Netrukdykite man ramiai liūdėti.

— Aš maniau, kad jūsų sūnus žuvo prieš dvidešimt metų.

— Po tokios netekties niekada neatsigaunama, — tarė ponia Peres.

— Ne, — patvirtino Liusi. — Tačiau ateina metas, kai nebesinori ilgiau būti paliktam ramiai liūdėti.

Liusi daugiau nekomentavo. Aš nusekiau paskui ją. Durys užsidarė. Kai jau sėdėjome automobilyje, paklausiau:

— Na?

— Ponia Peres neabejotinai meluoja.

*

— Gražus blefas.

— DNR tyrimas?

— Aha.

Liusi nutylėjo.

— Kai ten sėdėjome, tu paminėjai Manolo Santjagą.

— Tokia buvo Džilo pravardė.

Ji apdorojo informaciją. Sekundėlę palaukęs paklausiau:

— Kas yra?

— Vakar aplankiau savo tėvą. Jo, aa, namuose. Pažiūrėjau į registracijos knygą. Praėjusį mėnesį, be manęs, jį aplankė tiktai vienas žmogus. Vyras, vardu Manolo Santjagas.

— Oho, — ištariau aš.

— Taip.

Bandžiau suvokti šią naujieną, tačiau man sunkiai sekėsi susidoroti su tokia informacija.

— Kodėl Džilas Peresas aplankė tavo tėvą?

— Geras klausimas.

Pamąsčiau apie Rajos Sing žodžius, kad mudu su Liusi melavome.

— Gal gali paklausti Airos?

— Pabandysiu. Jis ne kokios būklės. Jau kliedi.

— Verta pabandyti.

Ji linktelėjo. Pasukau į dešinę ir nutariau pakeisti temą.

— Kodėl tu tokia įsitikusi, kad ponia Peres meluoja? — paklausiau.

— Viena, ji sielvartauja. Tas žvakių kvapas. Juodi drabužiai. Raudonos akys, pakumpę pečiai. Antra, daug byloja nuotraukos.

— O kas dėl jų?

— Aš ten kalbėjau tiesą. Taip nebūna, kad visas vaikystės nuotraukas laikytų, o mirusio vaiko — ne. Kita vertus, dar vienas dalykas — ar pastebėjai tarpus tarp nuotraukų? Ant tos atbrailos tilptų

daugiau nuotraukų. Aš spėju, kad ji nuėmė Džilo nuotrauką. Nujausdama, kad taip gali atsitikti.

— Turi galvoje, kad kas nors gali užeiti?

— Nesu tikra. Tačiau manau, kad ponia Peres norėjo pašalinti įrodymus. Ji įsivaizdavo, kad vienintelė turi nuotraukas, galinčias padėti atpažinti Džilą. Ji neįtarė, kad ir tu turėsi tos vasaros nuotrauką.

Aš susimąsčiau.

— Prisimink, kaip ji elgėsi, Koupai. Tarytum vaidintų. Ji meluoja.

— Tada kyla klausimas, ką ji norėjo nuslėpti?

— Kai abejoji, reikia remtis tuo, kas akivaizdu.

— Kuo?

Liusi gūžtelėjo pečiais.

— Džilas padėjo Veinui juos nužudyti. Tai viską paaiškintų. Žmonės visada įtarė, kad Stjubensas turėjo bendrininką: kaipgi kitaip jis būtų taip greitai juos užkasęs? O gal ten tebuvo vienas kūnas?

— Mano sesers.

— Teisingai. Tada Veinas su Džilu surežisavo taip, kad atrodytų, jog ir Džilas žuvo. Gal Džilas visada buvo Veino bendrininkas. Kas žino?

Nieko neatsakiau.

— Jeigu taip, — tariau aš, — tada mano sesuo išties negyva.

— Žinau.

Aš nutilau.

— Koupai?

— Ką?

— Tai ne tavo kaltė.

Aš tylėjau.

— Jau greičiau mano kaltė, — tarė ji.

Sustabdžiau automobilį.

— Kodėl taip manai?

— Tu norėjai likti stovykloje tą naktį. Norėjai atlikti sargo pareigas. Tai aš tave išviliojau į mišką.

— Išviliojai?

Ji tylėjo.

— Juokauji, ar ne?

— Ne, — pasakė ji.

— Liusi, aš pasiklioviau savo protu. Tu varu nenuvijai manęs tenai.

Patylėjusi ji tarė:

— Tu vis dar tebekaltini save.

Pajutau, kaip pirštai sugniaužė vairą.

— Ne, nekaltinu.

— Taip, Koupai, kaltini. Ką čia kalbėti. Nepaisant to, kas dabar atskleista, tu žinojai, kad tavo sesuo turėjo būti žuvusi. Tačiau tikėjai ir kita galimybe. Vyleisi vis dar rasti atpirkimą.

— Tas tavo psichologės laipsnis, — ištariau aš. — Labai praverčia, ar ne?

— Aš nė nemanau...

— O tu, Lius? — Mano balsas buvo kandesnis negu norėjau. — Ar tu kaltini save? Ar dėl to ir geri tiek daug?

Tyla.

— Man nereikėjo taip sakyti, — tariau.

Ji tyliai atsiliepė:

— Tu nieko nežinai apie mano gyvenimą.

— Suprantu. Atsiprašau. Tai ne mano reikalas.

— Tos nuobaudos už vairavimą neblaiviai seniai pamirštos.

Aš nieko neatsakiau. Ji nusigręžė į langą. Važiavome tylėdami.

— Gal tu ir teisi, — pasakiau.

Ji vis dar tebežiūrėjo pro langą.

— To, ką dabar pasakysiu, niekam nesu atskleidęs, — tęsiau aš. Pajutau, kaip kraujas plūstelėjo į veidą, kaip akyse susitvenkė ašaros. — Po tos nakties miške tėvas niekada nebežiūrėjo į mane taip kaip anksčiau.

Ji atsigręžė.

— Matyt, aš įsivaizdavau. Tu teisi, aš šiek tiek kaltinau save. Kas

būtų buvę, jeigu būtume neišėję? Kas, jeigu būčiau likęs ten, kur turėjau būti? O gal tas jo žvilgsnis tereiškė vaiką praradusio tėvo neviltį. Tačiau aš visada įskaičiau jame kai ką daugiau. Tarsi smerkimą.

Ji palietė mano ranką.

— O, Koupai.

Aš važiavau toliau.

— Gerai, gal tu ir teisi. Gal aš ir turiu rasti, kaip tai atpirkti. Bet kuo čia dėta tu?

— Ką aš?

— Kodėl tu rausiesi po praeitį? Ką tu tikiesi išlošti po šitiek metų?

— Gal tu juokauji?

— Ne. Ko tu tiksliai sieki?

— Mano gyvenimas baigėsi tą naktį. Nesupranti?

Aš tylėjau.

— Tos šeimos, įskaitant ir tavąją, nuvilko mano tėvą į teismą. Jūs atėmėte iš mūsų viską, ką turėjome. Aira buvo per silpnas, kad atlaikytų tokį smūgį. Ir neatlaikė.

Laukiau, ką ji dar pasakys. Ji tylėjo.

— Tiek aš suprantu, — tariau. — Tačiau ko tu sieki? Štai aš bandau rasti seserį. Trumpai tariant, noriu išsiaiškinti, kas iš tikrųjų jai atsitiko? Ko tu sieki?

Ji neatsakė. Aš važiavau toliau. Dangus jau pradėjo niauktis.

— Tu neįsivaizduoji, kokia aš jaučiuosi pažeidžiama sėdėdama čia, — ištarė ji.

Nežinojau, ką atsakyti, todėl pasitenkinau tik tuo:

— Aš tavęs niekada neužgaučiau.

Tyla.

— Iš dalies, — prabilo ji, — atrodo, tarsi gyvenčiau du gyvenimus. Vienas tęsėsi iki tos nakties, kai viskas klostėsi gana gerai, kitas prasidėjo po jos, kai viskas sugriuvo. Žinau, kaip patetiškai nuskambės tai, ką pasakysiu, tačiau kartais jaučiuosi taip, tarsi tą naktį mane būtų nustūmę nuo kalno ir aš dar dabar tebesiriščiau žemyn. Jau,

regis, randu atramą, bet tas kalnas toks status, kad niekaip negaliu išsilaikyti ir vėl klupinėju toliau. Nežinau, galbūt, tik galbūt, jeigu išsiaiškinčiau, kas iš tikrųjų įvyko tą naktį, jeigu tame blogyje aptikčiau nors trupinėlį gėrio, nustočiau klupinėti.

Kai su ja susipažinau, ji buvo tokia nuostabi. Aš norėjau priminti jai tai. Norėjau pasakyti, kad ji per daug sudramatina viską, kad vis dar yra graži, jai sekasi, ir tiek daug jos dar laukia ateityje. Tačiau žinojau, kad tokie žodžiai nuskambės per daug banaliai.

Todėl pasakiau:

— Pasiutusiai gera vėl tave matyti, Liusi.

Ji taip stipriai užsimerkė, tarytum būčiau jai sudavęs. Aš pagalvojau apie tai, ką ji kalbėjo, kad nenori būti tokia pažeidžiama. Galvojau apie tą dienoraštį, apie tai, kad sakė daugiau neradusi kitos tokios meilės kaip mūsiškė. Norėjau paimti ją už rankos, tačiau supratau, kad mums abiem šis susitikimas pernelyg keistas, kad netgi toks judesys reikštų per daug ir kartu per mažai.

24 skyrius

Nuvežiau Liusi atgal į darbą.

— Rytoj rytą, — pasakė ji, — aš nueisiu pas Airą ir paklausinėsiu apie Manolo Santjagą.

— Gerai.

Liusi suėmė durelių rankeną.

— Turiu ištaisyti pluoštelį darbų.

— Aš palydėsiu tave iki durų.

— Nereikia.

Liusi išlipo. Sekiau akimis, kaip ji eina durų link. Mano skrandis susitraukė. Bandžiau suprasti, ką dabar jaučiu, tačiau virė tiek emocijų, kad buvo sunku atskirti, kas yra kas.

Suskambo mano mobilusis telefonas.

— Kaip sekėsi su Pereso motina? — paklausė Mjuzė.

— Manau, ji meluoja.

— Turiu tau kai ką įdomaus.

— Klausau.

— Ponas Peresas lankosi bare „Broliai Smitai“. Jis mėgsta pasėdėti su vaikinukais, pamėto strėlytes. Štai taip. Kiek girdėjau, šiek tiek išgeria. Tačiau du paskutinius vakarus jis nebesivaldė. Verkė, kabinosi į atlapus.

— Išgyvena, — pastebėjau.

Morge stiprybę rodė ponia Peres. Jis pasitikėjo ja. Prisimenu, jau ten kilo abejonių.

— Kad ir kaip vertintum, alkoholis atriša liežuvį, — pastebėjo Mjuzė.

— Teisybė.

— Beje, Peresas dabar ten. Prie baro. Būtų patogu ten susitikti su juo.

— Važiuoju.

— Ir dar vienas dalykas.

— Klausau.

— Veinas Stjubensas sutiko pasimatyti su tavimi.

Aš turbūt lioviausi kvėpuoti.

— Kada?

— Rytoj. Jis kali Red Oniono kalėjime Virdžinijos valstijoje. Aš dar suorganizavau, kad po to susitiktum su Džefu Bedfordu iš FTB. Jis buvo specialusis agentas, vadovavęs Stjubenso bylos tyrimui.

— Negaliu. Turime būti teisme.

— Gali. Vieną dieną pavaduos kuris nors kolega. Aš jau užsakiau tau bilietą rytiniam reisui.

Aš ir pats nežinau, kokį barą tikėjausi išvysti. Matyt, šiek tiek rimtesnį. Restoranas, ko gero, priklausė kokiam nors tinklui, gal „T. G. I. Friday's“ ar „Bennigan's“. Pats baras buvo didesnis negu daugelyje

tokių vietų, o salė su staliukais — mažesnė. Sienos apkaltos medžio plokštėmis; čia pat stovėjo kukurūzų spragėsių automatai, kuriais galėjai nemokamai naudotis; trenkė devintojo dešimtmečio muzika. Šią minutę „Tears for Fears" grupė dainavo dainą „Kūliavirsčia".

Mano laikais šitokią vietą vadintų jupių baru. Jauni vyrai sėdėjo atsilaisvinę kaklaraiščius, o moterys iš visų jėgų stengėsi atrodyti dalykiškos. Vyrai maukė alų tiesiog iš butelių vaidindami, kad šauniai leidžia laiką su draugužiais, ir drauge tyrinėjo damas. Šios gurkšnojo vyną arba netikrą martinį ir vogčia šaudė akimis į vyrukus. Aš pakraipiau galvą. „Discovery" kanalui derėtų būtent čia susukti specialų filmą apie poravimąsi.

Neatrodė, kad čia būtų nuolatinė tokių kaip Jorgas Peresas susitikimų vieta, tačiau aptikau jį salės gale. Jis sėdėjo prie baro su kokiais keturiais ar penkiais mūšio draugais, — su tokiais vyrukais, kurie žino, kaip gerti, ir buvo taip užsikvempę ant savo gėralo, tarsi jis būtų globos reikalaująs viščiukas. Jie sekė akimis aplink zujančius dvidešimt pirmojo amžiaus jupius.

Priėjau prie pono Pereso iš už nugaros ir uždėjau ranką jam ant peties. Jis lėtai atsisuko. Ir jo draugužiai neatsiliko. Jo akys buvo raudonos, varvančios. Nutariau pradėti be užuolankų.

— Užjaučiu, — tariau.

Jis atrodė suglumęs. Kiti jo šutvės vyrukai, visi *Latino** vyrai, baigiantys šeštąją dešimtį, taip į mane pasižiūrėjo, lyg būčiau šaudęs akimis į jų dukreles. Jie vilkėjo darbiniais drabužiais. Ponas Peresas buvo apsirengęs polo marškinėliais ir chaki spalvos kelnėmis. Svarsčiau, ką tai galėtų reikšti, bet nieko greitai nesumojau.

— Ko nori? — paklausė jis.

— Pasikalbėti.

— Kaip mane suradai?

Aš praleidau klausimą negirdomis.

— Mačiau jūsų veido išraišką morge. Kodėl melavote apie Džilą?

* Amerikiečiai, kilę iš Centrinės ir Pietų Amerikos.

Jis prisimerkė.

— Ką vadini melagiu?

Kiti vyrai rimčiau įbedė į mane akis.

— Gal galėtume pasikalbėti asmeniškai?

Jis pakratė galvą.

— Ne.

— Jūs žinote, kad mano sesuo dingo tą naktį, tiesa?

Jis nusisuko ir griebė savo alų. Atsakė nusisukęs:

— Taip, žinau.

— Morge buvo jūsų sūnus.

Jis tebesėdėjo nusigręžęs nuo manęs.

— Pone Peresai?

— Dink iš čia.

— Niekur aš neisiu.

Tie kiti vyrai, kieti vyrai, gyvenimą praleidę atvirame ore ir darbavęsi rankomis, vėpsojo į mane. Vienas nučiuožė nuo savo kėdutės.

— Sėsk, — pasakiau jam.

Jis nekrutėjo. Įrėmiau į jį žvilgsnį. Kitas vyras atsistojo ir sukryžiavo rankas.

— Ar žinote, kas esu? — paklausiau.

Išsitraukiau iš kišenės prokuroro ženklelį. Taip, turiu tokį. Tiesą sakant, esu vyriausiasis įstatymo priežiūros pareigūnas visoje Esekso apygardoje. Man nepatikdavo, kai man grasindavo. Chuliganai mane užknisa. Žinote seną posakį apie tai, kaip reikia tvarkytis su chuliganais? Labai lengva, jeigu turi kuo remtis. Aš turėjau.

— Verčiau pamąstykite, ar visi čia esate legaliai, — tariau aš. — Geriau, kad jūsų šeimos ir draugai gyventų čia legaliai. Ir tie, su kuriais susiduriate gatvėse, turėtų būtų legalūs.

Prisimerkusios akys šiek tiek prasiplėtė.

— Parodykite savo asmens dokumentus. Visi, — pareikalavau.

Tas, kuris pirmasis pakilo nuo savo kėdutės, iškėlė rankas:

— Ei, mums nereikia nemalonumų.

— Tada nešdinkitės.

Jie numetė keletą banknotų ir dingo. Nebėgo, neskubėjo, bet ir netroško ilgiau čia užsibūti. Paprastai aš nemėgstu tuščiai grasinti, piktnaudžiauti savo galia, bet jie daugmaž patys prisiprašė.

Peresas atsisuko į mane labai nelaimingas.

— Klausyk, — tariau jam, — koks tikslas nešiotis ženklelį, jeigu jo nepanaudoju?

— Ar dar neužtenka, ką padarei? — paklausė jis.

Baro kėdutė šalia jo buvo laisva. Atsisėdau. Mostelėjau barmenui ir užsisakiau gurkšnį „to paties", parodydamas į Jorgo Pereso bokalą.

— Morge buvo jūsų sūnus, — tęsiau aš. — Galėčiau pateikti įrodymą, bet mums abiem ir taip aišku.

Jis išmaukė savo alų ir davė ženklą, kad atneštų dar. Atnešė mums abiem kartu. Kilstelėjau bokalą, tarsi skelbdamas tostą. Jis tik dirstelėjo, bet nekėlė savo alaus. Siurbtelėjau gerą gurkšnį. Karštą dieną pirmas alaus gurkšnis yra lygiai tas pats, kaip kyštelėti pirštą į ką tik atidarytą arachisinio sviesto indelį. Kitaip nepavadinsi, tik dievišku nektaru.

— Yra dvi galimybės, — tęsiau aš. — Jūs apsimetate, kad ten ne jis. Aš jau užsakiau DNR tyrimą. Jūs žinote, ką tai reiškia, tiesa, pone Peresai?

Jo žvilgsnis klajojo kažkur virš galvų.

— Kas gi nežino?

— Teisingai. „CSI", visos tos policijos laidos per televiziją. Vadinasi, suprantate, kad bus labai paprasta įrodyti, jog Manolo Santjagas buvo Džilas.

Peresas gurkštelėjo alaus. Ranka virpėjo. Veide susimetė kaltės raukšlės. Aš mygau toliau:

— Taigi, kaip jums atrodo, kas bus tada, kai įrodysime, kad ten — jūsų sūnus? Įtariu, kad judu su žmona pulsite aimanuoti: „Ak! Mes net neįsivaizdavome!" Tai nepadės. Bus aišku, kad melavote nuo pat pradžių. Po to mano vyrai pradės rimtai tirti. Tikrinsime visus telefonų skambučius, banko duomenis, belsimės į duris, klausinėsime jūsų draugų ir kaimynų apie jus, apie jūsų vaikus...

— Nelįsk prie mano vaikų.

— Nieko neišeis, — pasakiau.

— Taip neteisinga.

— Neteisinga meluoti apie savo sūnų.

Jis papurtė galvą.

— Tu nesupranti.

— Nė velnio nesuprantu. Tą naktį tame miške buvo ir mano sesuo.

Jo akyse sužibo ašaros.

— Aš pasidomėsiu jumis, jūsų žmona ir vaikais. Kasiu tol, kol, patikėkite, ką nors surasiu.

Jis spoksojo į savo alų. Ašaros jau byrėjo veidu. Jis jų nešluostė.

— Prakeikimas, — ištarė.

— Kas atsitiko, pone Peresai?

— Nieko.

Jis nunarino galvą. Aš prisikišau prie pat jo veido.

— Ar jūsų sūnus nužudė mano seserį?

Jis pakėlė galvą. Akys, rodos, beviltiškai ieškojo kokios nors paguodos mano veide. Aš nenusileidau.

— Aš daugiau nekalbu su tavimi, — pareiškė Peresas.

— Nužudė? Ar dėl to jį dangstote?

— Mes nieko nedangstome.

— Aš ne tuščiai grasinu, pone Peresai. Pasidomėsiu jumis ir jūsų vaikais.

Jo ranka taip žaibiškai švystelėjo, kad net nespėjau sureaguoti. Jis čiupo abiem rankomis man už atlapų ir prisitraukė artyn. Buvo gal kokiais dvidešimčia metų vyresnis už mane, bet jutau jo jėgą. Aš gan greitai susizgribau ir, prisiminęs vaikystėje išmoktus kovos menų veiksmus, kirtau jam per dilbius.

Jis atgniaužė nagus. Nežinau, ar mano smūgis padėjo, ar pats taip nusprendė. Bet paleido. Jis atsistojo. Atsistojau ir aš. Barmenas jau nenuleido nuo mūsų akių.

— Reikia pagalbos, pone Peresai? — pasisiūlė jis.

Aš vėl kyštelėjau savo ženklelį.

— Ar apie visus arbatpinigius informuojate valstybinę mokesčių inspekciją?

Jis atsitraukė. Visur melas. Visi ką nors dangsto. Visi laužo įstatymus ir ką nors slepia.

Mudu su Peresu stebeilijome vienas į kitą. Po kurio laiko Peresas prabilo:

— Aš tau labai aiškiai pasakysiu.

Aš laukiau.

— Jeigu lįsi prie mano vaikų, aš lįsiu prie tavųjų.

Man užvirė kraujas.

— Ką, po velnių, tai reiškia?

— Tai reiškia, — dėstė jis, — kad man nusispjauti į tavo ženkliuką. Nepagąsdinsi žadėdamas pasidomėti mano vaikais.

Jis išėjo pro duris. Aš gromulavau jo žodžius. Man jie nepatiko. Tada pasiėmiau mobilųjį telefoną ir paskambinau Mjuzė.

— Iškask viską, ką tik galėsi, apie Peresus.

25 skyrius

Pagaliau Greta atsakė į mano skambutį.

Aš buvau pakeliui į namus, vis dar vairavau ir krapščiausi, ieškodamas tos prakeiktos „laisvų rankų" įrangos, kad nenutvertų Esekso apygardos prokuroro laužant įstatymą.

— Kur tu? — paklausė Greta.

Supratau, kad ji verkia.

— Važiuoju namo.

— Ar neprieštarausi, jeigu užsuksiu?

— Aišku, kad ne. Skambinau anksčiau...

— Aš buvau teismuose.

— Ar Bobą paleido už užstatą?

— Taip. Jis dabar viršuje, guldo Medison.

— Ar jis tau sakė...

— Kada būsi namuose?

— Po penkiolikos, daugiausiai dvidešimties minučių.

— Po valandos būsiu, gerai?

Greta išjungė ryšį, nespėjus man atsakyti.

Kai grįžau, Kara dar nemiegojo. Apsidžiaugiau. Aš ją paguldžiau, dar pažaidėme jos pamėgtą naują žaidimą „Vaiduoklis". Vienas pasislepia, o kitas ieško. Kai suranda, stengiasi paliesti radusįjį, kol tas dar nespėja grįžti į „namus". Mūsų žaidimas buvo daugiau negu kvailas: žaidėme jos lovoje. Labai jau ribotas slėptuvių skaičius ir šansai grįžti „namo". Kara neria po užklotais, o aš apsimetu, kad nerandu jos. Paskui ji užsimerkia, o aš pakišu galvą po pagalve. Ji lygiai taip pat šauniai apsimetinėja kaip ir aš. Kartais slepiuosi, tiesiog prisikišdamas jai prie pat veido, ir ji suranda mane tą pačią sekundę, kai atsimerkia. Krykštaujame kaip vaikai. Tai kvaila ir paika. Nė nepamatysiu, kaip Kara išaugs iš to amžiaus. Nesinori, kad taip atsitiktų.

Kol Greta nepasirodė (prieš daugelį metų daviau jai raktą), aš taip palaimingai žaidžiau su dukra, kad beveik pamiršau viską: prievartaujančius jaunuolius, miškuose dingstančias mergaites, gerkles perpjaunančius žudikus maniakus, pasitikėjimą išduodančius svainius, kitiems grasinančius sielvartaujančius tėvus. Žvangėjimas prie durų sugrąžino mane į realybę.

— Man reikia eiti, — pasakiau Karai.

— Dar kartelį, — maldavo ji.

— Teta Greta atėjo. Turiu pasikalbėti su ja, gerai?

— Dar vieną kartą. Prašau.

Vaikai visada prašo dar vieno karto. O jeigu pasiduodi, tai ir prapuoli. Tada tik dar ir dar, ir dar. Visada prašo dar kartelį. Aš ir pasakiau:

— Gerai, dar vieną kartą.

Kara išsišiepė, pasislėpė, aš suradau ją, ji mane palietė, o kai pasakiau, kad jau turiu eiti, ji maldavo dar vieno karto. Bet aš laikiausi

žodžio, taigi pabučiavau ją į skruostuką ir palikau maldaujančią ir vos neverkiančią.

Greta stovėjo apačioje prie laiptų. Išblyškusi. Akys sausos. Lūpos — tiesus brūkšnys, dar labiau išryškinantis jau ir taip per daug išsišovusius žandikaulius.

— Ar Bobas neateis? — pasiteiravau.

— Jis prižiūri Medison. Be to, laukia savo advokatės.

— Kas ji?

— Hestera Krimštein.

Pažinojau ją. Labai gera.

Nusileidau žemyn. Paprastai pakšteldavau jai į skruostą. Šiandien — ne. Ir pats nežinojau, kaip turėčiau elgtis. Nežinojau, nė ką sakyti. Greta pasuko į poilsio kambarį. Aš nusekiau jai iš paskos. Susėdome ant sofos. Paėmiau ją už rankų. Žvelgiau į tą veidą, tą paprastutį veidą ir kaip visada regėjau angelėlius. Aš dievinau Gretą. Tikrai. Širdis plyšo į ją žiūrint.

— Kas vyksta? — paklausiau.

— Tu turi padėti Bobui, — pasakė ji. Paskui: — Padėti mums.

— Padarysiu, ką galėsiu. Pati žinai.

Jos rankos buvo ledinės. Ji nulenkė galvą, tada pažvelgė man tiesiai į akis.

— Turi pasakyti, kad paskolinai mums tuos pinigus, — monotoniškai išbeldė ji. — Kad žinojai apie tai. Kad mes susitarėme grąžinti juos su procentais.

Aš sėdėjau ir tylėjau.

— Polai?

— Nori, kad aš meluočiau?

— Tu ką tik pasakei, kad padarysi, ką galėsi.

— Ar tu sakai... — Aš turėjau stabtelėti. — Ar tu sakai, kad Bobas paėmė tuos pinigus? Kad pavogė juos iš labdaros fondo?

Jos balsas buvo tvirtas:

— Jis pasiskolino tuos pinigus, Polai.

— Juokauji, ar ne?

Greta ištraukė rankas.

— Tu nesupranti.

— Tada paaiškink.

— Jis sės į kalėjimą, — tarė ji. — Mano vyras. Medison tėvas. Bobas sės į kalėjimą. Ar tu supranti? Pražudys mūsų visų gyvenimą.

— Bobas turėjo pagalvoti apie tai, prieš vogdamas iš labdaros.

— Jis nevogė. Pasiskolino. Darbe jis turėjo problemų. Ar žinojai, kad jis neteko dviejų stambiausių klientų?

— Ne. Kodėl jis man nieko nesakė?

— O ką jis turėjo sakyti?

— Vadinasi, jis manė, kad geriausia išeitis — vogti?

— Jis ne... — Ji papurtė galvą. — Tai ne taip paprasta. Mes pasirašėme popierius ir taip įsipareigojome dėl to baseino. Mes suklydome. Pereikvojome resursus.

— O šeimos pinigai?

— Kai Džeinė mirė, mano tėvai pagalvojo, kad geriausia laikyti viską pagal įgaliojimą. Aš negaliu jų liesti.

Pakraipiau galvą.

— Vadinasi, jis pavogė.

— Ar tu baigsi kartoti tą patį? Žiūrėk. — Ji padavė man nukopijuotus lapus. — Bobas vedė kiekvieno paimto cento apskaitą. Taikė šešių procentų palūkanas. Kai tik būtų atsistojęs ant kojų, būtų viską sugrąžinęs. Mums paprasčiausiai reikėjo atsigauti.

Peržiūrėjau tuos popierius ieškodamas, už ko galėčiau užsikabinti, kas jiems padėtų, kas parodytų man, kad jis išties taip nepadarė. Nieko neradau. Tai tebuvo ranka rašyti popieriai, kuriuos jie galėjo bet kada surašyti. Aš praradau viltį.

— Ar tu žinojai apie tai? — paklausiau.

— Tai neturi reikšmės.

— Po perkūnais, ir dar kaip turi. Ar žinojai?

— Ne, — pasakė ji. — Jis man nesakė, iš kur tie pinigai. Bet paklausyk, ar tu žinai, kiek valandų Bobas sukišo į „Džeinės globą“? Jis buvo direktorius. Už tokias pareigas žmogus turėjo gauti visą atlyginimą. Mažiausiai šešis skaičiukus.

— Prašau, pasakyk, kad tu nenori taip pateisinti jo poelgio.

— Aš jį teisinsiu bet kokiomis priemonėmis. Aš myliu savo vyrą. Tu jį pažįsti. Bobas yra geras žmogus. Jis pasiskolino tuos pinigus ir būtų grąžinęs, ir nė šuo nebūtų sulojęs. Šitaip visada daroma. Pats žinai. Bet policija tai suuodė tik dėl tavęs ir dėl tos prakeiktos išžaginimo bylos. Ir vien dėl tavo pareigų dabar jie išstatys jį kaip pavyzdį. Sužlugdys mano mylimą vyrą. O jeigu sužlugdys jį, drauge sužlugdys mane ir mano šeimą. Ar tu supranti, Polai?

Aš puikiai supratau. Ne kartą susidūriau su tokiu atveju. Ji teisi. Jie išspaus iš jų paskutinius syvus. Stengiausi nuslopinti pyktį. Stengiausi vertinti viską Gretos akimis, stengiausi priimti jos pasiteisinimus.

— Aš nežinau, ko tu nori, — pasakiau.

— Mes kalbame apie mano gyvenimą.

Aš net krūptelėjau, išgirdęs tokius žodžius.

— Išgelbėk mus. Prašau.

— Meluojant?

— Tai buvo paskola. Jis tiesiog neturėjo laiko tau pasakyti.

Užsimerkiau ir papurčiau galvą.

— Jis pavogė tuos pinigus iš labdaros fondo. Pavogė iš tavo sesers.

— Ne iš mano sesers, — pataisė ji. — Iš tavęs.

Praleidau tai pro ausis.

— Jeigu tik galėčiau padėti, Greta.

— Tu nusigręši nuo mūsų?

— Aš nenusigręžiu. Tačiau negaliu meluoti dėl jūsų.

Ji įsisiurbė į mane akimis. Angeliukas nuskrido.

— Aš dėl tavęs taip padaryčiau. Žinai, kad padaryčiau.

Aš nieko neatsakiau.

— Tu visus gyvenime nuvylei, — pratrūko Greta. — Toje stovykloje neprižiūrėjai savo sesers. O kai mano sesuo kentė didžiausius skausmus... — Ji nutilo.

Kambario temperatūra nukrito dešimčia laipsnių. Mano pilve prabudo ir ėmė rangytis snaudžianti gyvatė.

Aš pažvelgiau jai tiesiai į akis.

— Užbaik. Pirmyn, užbaik.

— „Džeinės globa" visiškai nesusijusi su Džeine. Tai tau jos reikėjo. Norėjai išpirkti savo kaltę. Mano sesuo gulėjo mirties patale. Kentė skausmus. Ir tada aš buvau šalia jos. Ne tu.

Tos begalinės kančios. Dienos virto savaitėmis, savaitės — mėnesiais. Aš ten buvau. Budėjau. Bent jau didžiąją dalį laiko. Aš stebėjau, kaip moteris, kurią dievinau, kuri buvo mano stiprumo bokštas, pamažu nyko. Mačiau, kaip gęsta jos akys. Užuodžiau mirtį moters, kuri kvepėjo alyvomis, kai mylėjausi su ja lauke lietingą popietę. Prieš pat pabaigą nebegalėjau ištverti. Nebegalėjau matyti, kaip užges paskutinis šviesos spindulėlis. Palūžau. Tai buvo pati baisiausia akimirka mano gyvenime. Aš neišlaikiau, pabėgau, ir mano Džeinė mirė be manęs. Greta teisi. Aš sugniužau, nesugebėjau ištverti paskutinių minučių. Ir vėl. Aš niekada neatsigausiu. O ta kaltė iš tiesų paskatino mane įkurti „Džeinės globą".

Aišku, Greta žinojo, ką aš padariau. Ji ką tik pabrėžė, kad pačioje pabaigoje ji viena ten buvo. Mes niekada apie tai nekalbėjome. Ji nė kartelio nepriminė man didžiausios mano gėdos. Visada norėjau sužinoti, ar prieš mirtį Džeinė šaukėsi manęs. Jeigu ji suprato, kad manęs nebuvo šalia. Taip ir nesužinojau. Gal reikėtų dabar paklausti? Bet koks skirtumas? Koks atsakymas apramintų mane? Kokio atsakymo aš nusipelniau?

Greta pakilo.

— Tai nepadėsi mums?

— Padėsiu. Nemeluosiu.

— Ar meluotum, jeigu tai galėtų prikelti Džeinę?

Aš tylėjau.

— Jeigu melas būtų išgelbėjęs Džeinės gyvenimą, jeigu meluodamas prikeltum Džeinę, — ar pasielgtum taip?

— Velniškai hipotetiškas klausimas.

— Nė kiek. Kadangi dabar kalbame apie mano gyvenimą. Tu nemeluosi, kad jį išgelbėtum. Labai tipiška tau, Koupai. Tu linkęs viską padaryti dėl mirusiųjų. Tik dėl gyvųjų nesuki galvos.

26 skyrius

Mjuzė atsiuntė man faksu trijų puslapių reziumė apie Veiną Stjubensą.

Šaunuolė Mjuzė. Ji nesiuntė man visos bylos. Pati perskaitė ir pateikė man svarbiausias detales. Daug ką jau žinojau. Pamenu, kai Veiną areštavo, daugelis nesuprato, kodėl jis pasirinko žudyti stovyklautojus. Gal pačiam buvo kas nors nutikę kokioje nors vasaros stovykloje? Vienas psichiatras aiškino tikįs, kad Stjubensas vaikystėje galėjo būti išprievartautas kokioje nors stovykloje, todėl nieko nekalbėjo. Tačiau kitas psichiatras spėjo, kad jis tiesiog pamatė, kaip lengva žudyti: paskerdęs pirmąsias keturias aukas TMSV stovykloje, jis neįkliuvo. Veinas įtampą ir jaudulį siejo su vasaros stovyklomis, todėl ir laikėsi to paties scenarijaus.

Veinas nedirbo kitose stovyklose. Žinoma, tai būtų buvę pernelyg akivaizdu. Tačiau aplinkybės jam pakišo koją. Džefris Bedfordas, geriausias FTB specialistas, sudarinėjantis žodinius nusikaltėlių portretus, šitaip ir nutvėrė jį. Veiną jau šiek tiek įtarė po pirmųjų keturių žmogžudysčių. Kai Indianoje buvo nužudytas berniukas, Bedfordas pradėjo ieškoti, kas tuo pačiu metu galėjo būti visose tose vietose. Akivaizdu, kad pirmiausia dėmesys buvo atkreiptas į stovyklų konsultantus.

Aišku, į šį sąrašą pakliuvau ir aš.

Iš pradžių Bedfordas Indianoje, antroje žmogžudystės vietoje, nerado nieko, tačiau už dviejų miestų, kur Virdžinijoje buvo nužudytas berniukas, iš banko automato buvo imti pinigai Veino Stjubenso vardu. Tai ir pralaužė ledus. Bedfordas giliau pasiknaisiojo. Veinas Stjubensas pinigų neėmė iš kasos automato Indianapolyje, tačiau kartą ėmė Everete, Pensilvanijos valstijoje, ir kitą — Kolambe, Ohajo valstijoje. Tai leido įtarti, kad iš savo namų Niujorke jis važiavo automobiliu į aną pusę. Jis neturėjo alibi. Galiausiai netoli Munsio buvo surastas nedidelio motelio savininkas, kuris jį atpažino. Bedfordas dar patyrinėjo ir gavo orderį.

Stjubenso kieme buvo rasti užkasti suvenyrai.

Iš pirmųjų žmogžudysčių nieko nerado. Buvo spėjama, kad tai arba pirmas kartas, arba jis neturėjo laiko, o gal nepagalvojo ko nors pasiimti.

Veinas atsisakė kalbėti. Tvirtino esąs nekaltas. Neva tai kažkieno spąstai.

Jį nuteisė už žmogžudystes Virdžinijoje ir Indianoje. Būtent ten buvo daugiausia įrodymų. Apkaltinti žmogžudyste mūsų stovykloje pritrūko faktų. Be to, šiuo atveju būta keblumų. Jis naudojo tik peilį. Kaip sugebėjo nužudyti visus keturis? Kaip įviliojo juos į mišką? Kaip jis susidorojo su dviem kūnais? Viską buvo galima paaiškinti: jam užteko laiko atsikratyti tiktai dviejų, o kitą porą jis nusivijo giliai į mišką. Tačiau čia iškilo daugybė neaiškumų. Visiškai kitas reikalas dėl Indianos ir Virdžinijos: viskas atskleista, byla užbaigta.

Liusi paskambino apie vidurnaktį.

— Kaip baigėsi su Jorgu Peresu? — paklausė ji.

— Tu teisi. Jie meluoja. Tačiau jis taip pat nesileido į kalbas.

— Tai ką dabar darysi?

— Susitiksiu su Veinu Stjubensu.

— Rimtai?

— Aha.

— Kada?

— Rytoj rytą.

Tyla.

— Liusi?

— Aha.

— Ką tu pagalvojai, kai jį areštavo?

— Ką tu turi galvoje?

— Kiek metų Veinui buvo tą vasarą? Dvidešimt?..

— Taip.

— Aš dirbau konsultantu raudonajame namelyje, — priminiau jai. — Jis gyveno už dviejų namelių geltonajame. Matydavau jį kiekvieną dieną. Vieną savaitę mes dviese drauge darbavomės krepšinio aikštelėje. Jis tikrai man pasirodė „atšokęs". Bet kad būtų žudikas?

— Žinai, tokių savybių niekas nedemonstruoja. Tu dirbi su nusikaltėliais. Pats supranti.

— Ko gero. Ir tu jį pažinojai, ar ne?

— Pažinojau.

— Ką manei?

— Maniau, kad jis — idiotas.

Net pats nesuprantu, kodėl nusišypsojau.

— Ar pagalvojai, kad jis galėtų taip padaryti?

— Perrėžti gerkles ir užkasti gyvus? Ne, Koupai. Taip negalvojau.

— Jis nenužudė Džilo Pereso.

— Tačiau nužudė kitus. Pats žinai.

— Ko gero.

— Klausyk, pats žinai, kad būtent jis galėjo nužudyti Margo ir Dugą. Jis buvo stovyklos, kurioje įvykdytos žmogžudystės, konsultantas. Negi jis staiga puls pats žudytis?

— Nieko nėra neįmanomo, — pasakiau aš.

— Ką?

— Galbūt tos žmogžudystės kažkaip pastūmėjo jį. Gal jis buvo linkęs į tai, ir ta vasara, kai jis dirbo stovykloje, kur įvyko skerdynės, tiesiog tapo katalizatoriumi.

— Tu rimtai tuo tiki?

— Gal ir ne, bet kas žino?

— Aš dar kai ką prisimenu apie jį, — tarė ji.

— Ką?

— Veinas buvo patologinis melagis. Dabar, kai įgijau tą žymųjį psichologo laipsnį, jau žinau tokį terminą. Bet ir tada tai žinojau. Ar tu pats to neprisimeni? Jis meluodavo apie viską. Tiesiog meluodavo, kad meluotų. Jam tai buvo normalu. Meluodavo net apie tai, ką valgė pusryčių.

Aš pamąsčiau.

— Aha, tikrai prisimenu. Dalis to melo tebuvo įprastas gyrimasis stovyklaujant. Jis buvo turtuolių vaikas ir stengėsi pritapti prie mūsų, kitokių vaikų. Sakėsi esąs narkotikų prekeivis. Pasakojo, kad

priklauso gaujai. Kad turi panelę, kuri pozavo „Playboy“ žurnalui. Kad ir ką sakė, viskas buvo nesąmonė.

— Primink jam, kai kalbėsitės, — patarė ji.

— Priminsiu.

Tyla. Snaudžianti gyvatė dingo. Dabar pajutau, kaip atgyja kiti užgesę jausmai. Kažkas vis dar buvo likę. Nežinau, ar tai nostalgija, o gal patirto streso padarinys, tačiau aš jutau tai, nenorėjau nekreipti dėmesio ir žinojau, kad turiu nekreipti.

— Ei, tu dar čia? — paklausė ji.

— Čia.

— Vis dėlto keista, ar ne? Aš turiu galvoje mus.

— Taip, keista.

— Noriu, kad žinotum, — pasakė Liusi. — Tu nesi vienas. Aš čia pat, gerai?

— Gerai.

— Ar tau tai nors kiek padeda?

— Taip. O tau?

— Padeda. Būtų prastai, jeigu tik aš taip jausčiau.

Aš nusišypsojau.

— Labanakt, Koupai.

— Labanakt, Lius.

Nužudęs krūvą žmonių ir neturėdamas sąžinės turbūt nepatiri didelio streso, nes Veinas Stjubensas per tuos dvidešimt metų vargu ar paseno. Prisimenu, jis buvo gana išvaizdus bernelis. Toks ir liko. Banguotų plaukų ir ilgesnių nei mamytės garbanų nebebuvo, tačiau ir skusta galva jam tiko. Žinojau, kad iš savo kameros jis būdavo išleidžiamas tik valandai per dieną, bet, matyt, praleisdavo ją saulėje, nes nematyti tipiško kalėjimui blyškumo.

Veinas Stjubensas apdovanojo mane žavia, beveik idealia šypsena.

— Ar atvažiavai pakviesti manęs į stovyklos susitikimą?

— Jis vyks Manhatane, „Vaivorykštės salėje". Dievaž, tikiuosi, kad galėsi atvykti?

Jis taip užsikvatojo, tarytum aš būčiau suskėlęs kiečiausią juokelį. Žinoma, taip nebuvo, tačiau ši apklausa žadėjo būti nelengva. Jį kvotė geriausi šalies federaliniai pareigūnai. Jį tyrė psichiatrai, mintinai mokantys visus „Psichopato vadovėlio" triukus. Paprastai užmesti tinklą čia nepavyks. Mus jungė praeitis. Mūsų santykiai buvo lyg ir draugiški. Turėjau tuo pasinaudoti.

Jo kvatojimas virto kikenimu, o paskui dingo ir šypsena.

— Ar tave dar tebevadina Koupu?

— Taip.

— Tai kaip laikaisi, Koupai?

— Liuksiškai.

— Liuksiškai, — pakartojo Veinas. — Kalbi kaip dėdė Aira.

Stovykloje vyresniuosius vadindavome „dėde" ir „teta".

— Aira buvo pakvaišęs miesčionis, ar ne, Koupai?

— Koks buvo, toks.

— Taigi, kad buvo. — Veino žvilgsnis nukrypo į šalį. Bandžiau sugauti jo padūmavusias mėlynas akis, tačiau jos lakstė aplink. Jis atrodė lyg maniakas. Įdomu, ar jis gydomas. Ko gero. Kažkodėl aš nepasidomėjau tuo anksčiau.

— Na, — tarė Veinas, — tai gal pasakysi, ko čia atvykai? — Nespėjus man atsakyti, jis pakėlė ranką. — Palauk, ne, dar nesakyk. Kol kas dar ne.

Aš tikėjausi kažko kito. Ko tiksliai — nežinau. Tikėjausi, kad išoriškai jis atrodys labiau pamišęs ar aiškus. Sakydamas „pamišęs", turiu galvoje kliedinčius lunatikus, kuriuos įsivaizduoji galvodamas apie žudikus maniakus: persmelkiantis žvilgsnis, prasta orientacija, čepsėjimas, rankų gniaužymas, užslėptas įsiūtis. Nieko panašaus nepamačiau žiūrėdamas į Veiną. Sakydamas „aiškus", turiu galvoje sociopatus, su kuriais susiduriame kasdien, — tuos ramutėlius vyrukus, kurie, žinome, yra visiški melagiai ir gali padaryti siaubingiausius dalykus. Ir tokių bruožų neaptikau.

Aš įžvelgiau kur kas baisesnį dalyką. Sėdėti čia ir šnekučiuotis su juo, — žmogumi, kuris tikriausiai nužudė mano seserį ir mažiausiai dar septynis žmones, — atrodė normalu. Na gerai, netgi normalu.

— Praėjo dvidešimt metų, Veinai. Man reikia sužinoti, kas atsitiko tame miške.

— Kodėl?

— Nes ten buvo mano sesuo.

— Ne, Koupai, aš ne tai turėjau galvoje. — Jis palinko į priekį. — Kodėl dabar? Kaip minėjai, praėjo dvidešimt metų. Tai kodėl, senas drauguži, tau parūpo viską sužinoti dabar?

— Sunku pasakyti.

Jo akys pagaliau pasitiko manąsias. Stengiausi išlikti ramus. O psichas bandė ištirti, ar aš nemeluoju.

— Labai įdomiai pasirinktas laikas.

— Kodėl gi?

— Nes tu nesi pirmas netikėtai išdygęs lankytojas.

Iš lėto linktelėjau, kad neišsiduočiau per daug susidomėjęs.

— Kas dar buvo?

— Kodėl turėčiau tau pasakyti?

— O kodėl ne?

Veinas Stjubensas atsilošė kėdėje.

— Tu vis dar patrauklus vyrukas, Koupai.

— Ir tu, — atrėmiau aš. — Bet manau, kad mes neskirsime vienas kitam pasimatymų.

— Tiesą pasakius, turėčiau pykti ant tavęs.

— O?

— Tu man sugadinai tą vasarą.

Atsitvėriau tylos siena. Tai jau minėjau anksčiau. Žinau, kad mano veidas neišdavė nieko, tačiau pilvą tarsi skustuvo ašmenys aižė. Aš šnekučiavausi su žudiku maniaku. Žvilgtelėjau į jo rankas. Įsivaizdavau jas kraujuotas. Įsivaizdavau peilio ašmenis prie atkraginto kaklo. Šitos rankos. Šios nekaltai atrodančios rankos dabar sunertos ilsėjosi ant metalinio stalviršio. Ką jos buvo padariusios?

Aš kvėpavau ramiai.

— Ir kaipgi aš galėjau tau ją sugadinti? — paklausiau.

— Ji būtų buvusi mano.

— Kas būtų buvusi tavo?

— Liusi. Tą vasarą ji buvo pasiryžusi ką nors užkabinti. Aš jau buvau pramynęs takelį, jeigu supranti, ką turiu galvoje, tad jei nebūtum pasirodęs...

Nesumečiau, ką pasakyti, tačiau bridau gilyn:

— Aš maniau, kad tau rūpėjo Margo Gryn.

Jis nusišypsojo.

— Buvo į ką paganyti akis, ar ne?

— Iš tikrųjų.

— Perkūniškai erzindavo. Prisimeni krepšinio aikštelę?

Prisiminiau, kurgi ne. Tą pačią sekundę. Net juokas ima, kaip ji mus veikdavo. Margo buvo stovyklos bomba ir, broleli, kaip gerai ji tai žinojo. Visada dėvėjo tas akinančias viršutines apdaro dalis, kurios surišamos už kaklo, kad tik atrodytų nepadoriau nei nuoga. Vieną dieną kažkuri panelė susižeidė tinklinio aikštelėje. Nebeprisimenu jos vardo. Rodos, jai lūžo koja, bet ne tai buvo svarbiausia. Visi prisiminėme tą vaizdą, kuris dar ir dabar stovi mano ir to iškrypėlio akyse: puolusi į paniką Margo Gryn skuodžia pro krepšinio aikštelę, apsirengusi tą savo prakeiktą palaidinukę, viskas tik kliuksi, ir spiegia, kviesdama pagalbą. O mes, — turbūt trisdešimt ar keturiasdešimt bernelių krepšinio aikštelėje, — tiesiog viską metėme ir stovėjome išsižioję, varvindami seiles.

Vyrai — paršai, taip. Bet ir paaugliai ne kitokie. Savotiškas tas pasaulis. Gamta spaudžia, kad vyriškos lyties atstovai, tarkime, keturiolikos—septyniolikos metų amžiaus laikotarpiu taptų vaikščiojančiomis hormoninėmis erekcijomis. Ir nieko čia nepadarysi. Anot visuomenės, esi per jaunas, kad galėtum ką nors daryti, taigi kankinkis. O kai aplinkui sukiojasi kokia nors Margo Gryn, tos kančios sustiprėja dešimteriopai.

Dievulis turi humoro jausmą. Gal galite paprieštarauti?

— Prisimenu, — ištariau aš.

— Kaip reikiant erzindavo, — tęsė Veinas. — Tu turbūt žinai, kad ji metė Džilą?

— Margo?

— Taigi. Prieš pat nužudymą. — Jis išrietė antakį. — Stebėtina, ar ne?

Aš nekrustelėjau, leidau jam kalbėti, tikėjausi išgirsti daugiau. Ir išgirdau.

— Aš turėjau ją, supranti, tą Margo. Bet ji buvo ne tokia gera kaip Liusi. — Jis čiuposi sau už burnos, tarsi būtų per daug išsižiojęs. Geras spektaklis. Aš vis dar nė nekrustelėjau.

— Juk tu žinai, kad mes turėjome romaniuką prieš tau atvažiuojant tą vasarą? Liusi ir aš.

— A-ha.

— Tu mažumėlę pažaliavai, Koupai. Tik nesakyk, kad pavydi, ką?

— Tai buvo prieš dvidešimt metų.

— Teisybė. Atvirai kalbant, aš pasiekiau tik antrą lygį. Galiu kirsti lažybų, kad tau pavyko daugiau, Koupai. Nuskynei tą vyšnelę, ar ne?

Jis bandė išvesti mane iš kantrybės. Nepavyks.

— Džentelmenas bučiuoja ir neskelbia visam pasauliui, — atrėmiau.

— Gerai, sutinku. Nesuprask manęs neteisingai. Tarp jūsų kažkas buvo. Aklas galėjo matyti. Tie ir Liusi buvote rimta pora. Tikrai ypatinga, ar ne?

Jis nusišypsojo ir tankiai sumirksėjo.

— Tai buvo labai seniai, — pasakiau.

— Tu tuo netiki, ar ne? Aišku, mes senstame, bet, kad ir kiek metų prabėgo, jaučiame lygiai tą patį, ką ir tada. Ar sutinki?

— Iš tikrųjų tai ne, Veinai.

— Na, manau, gyvenimas eina į priekį. Žinai, mums leidžia naudotis internetu. Ne pornografijai ar panašiems dalykams, mūsų ryšiai visada tikrinami. Aš paieškojau informacijos apie tave. Žinau, kad esi našlys, turi šešiametę dukrą. Tik neradau jos vardo. Koks jis?

Man to užteko, susuko vidurius. Šito psichopato užuomina apie dukrą buvo daug blogesnis dalykas už tą, kad kabinete stovi jos nuotrauka. Aš atsikirtau ir ėjau tiesiu taikymu:

— Kas įvyko tame miške, Veinai?

— Žmonės žuvo.

— Nežaisk su manimi.

— Tik vienas iš mūsų žaidžia, Koupai. Jeigu nori teisybės, pradėkime nuo tavęs. Kodėl tu čia dabar? Šiandien. Nes laiką tu pasirinkai ne atsitiktinai. Abu tai žinome.

Grįžtelėjau atgal. Žinojau, kad mus stebi. Pareikalavau, kad slaptą nesiklausytų. Daviau ženklą, kad kas nors įeitų. Sargybinis pravėrė duris.

— Sere? — jis kreipėsi į mane.

— Ar ponas Stjubensas turėjo lankytojų per pastarąsias, tarkime, dvi savaites?

— Taip, sere. Vieną.

— Ką?

— Jeigu norite, sužinosiu jums pavardę.

— Prašau sužinoti.

Sargybinis išėjo. Aš atsigręžiau į Veiną. Jis neatrodė susirūpinęs.

— Taškas tavo naudai! — tarė jis. — Bet be reikalo. Aš pasakysiu. Jis vardu Kurtas Smitas.

— Aš nepažįstu tokio žmogaus.

— A, užtat jis apie tave girdėjęs. Matai, jis dirba kompanijoje, kurios pavadinimas PVS.

— Privatus detektyvas?

— Taip.

— Ir jis atėjo, nes norėjo... — Aš jau įsivaizdavau tuos šunsnukius. — Jis norėjo surinkti visus purvus apie mane.

Veinas Stjubensas palietė savo nosį ir po to parodė į mane.

— Ką jis tau siūlė? — paklausiau.

— Jo bosas kažkada buvo didelis FTB agentas. Jis sakė, kad galėtų suveikti man geresnį režimą.

— Ar jam ką nors pasakei?

— Ne. Dėl dviejų priežasčių. Pirma, jo pasiūlymas — absoliuti nesąmonė. Buvęs FTB agentas niekuo negali man padėti.

— O antra?

Veinas Stjubensas palinko į priekį. Jis užsitikrino, kad sėdėtume akis į akį.

— Noriu, kad pasiklausytum manęs, Koupai. Noriu, kad labai gerai pasiklausytum.

Aš atlaikiau jo žvilgnį.

— Gyvenime esu padaręs daug blogų dalykų. Nesileisiu į smulkmenas. Nėra reikalo. Aš klydau. Už klaidas moku tupėdamas šitoje pragaro skylėje jau aštuoniolika metų. Čia man ne vieta. Tikrai ne. Aš nekalbėsiu apie Indianą ar Virdžiniją, ar dar ką nors. Nepažįstu ten nužudytų žmonių. Jie man svetimi.

Jis stabtelėjo, užsimerkė, pasitrynė veidą. Platų, blizgančia lyg vaškine oda. Tada atsimerkė, pasitikrino, ar tebežiūriu į jį. Vis dar. Nebūčiau sujudėjęs, net ir labai norėdamas.

— Bet — ir čia yra ta tavo antra priežastis, Koupai, — aš visiškai nenutuokiu, kas atsitiko tuose miškuose prieš dvidešimt metų. Nes aš ten nebuvau. Aš nežinau, kas atsitiko mano draugams, ne svetimiems, Koupai, — draugams: Margo Gryn, Dugui Bilingemui, Džilui Peresui ar tavo seseriai.

Tyla.

— Ar tu nužudei tuos vaikinukus Indianoje ir Virdžinijoje? — paklausiau.

— Ar patikėtum, jei pasakyčiau, kad ne?

— Buvo daugybė įrodymų.

— Taip, buvo.

— Bet tu vis vien teigi esąs nekaltas.

— Teigiu.

— Ar tu nekaltas, Veinai?

— Susikoncentruokime vienu metu tik į vieną dalyką, gerai? Aš kalbu apie tą vasarą. Apie stovyklą. Aš ten nė vieno nenužudžiau. Nežinau, kas įvyko tame miške.

Aš tylėjau.

— Tu dabar esi prokuroras, tiesa?

Aš linktelėjau.

— Žmonės knaisiojasi po tavo praeitį. Aš tai suprantu. Nekreipčiau per daug dėmesio. Tiktai tiek, kad atvažiavai pas mane. Vadinasi, kažkas atsitiko. Kažkas naujo. Kažkas, kas susiję su ta naktimi.

— Ką tu nori tuo pasakyti, Veinai?

— Tu visada manei, kad aš juos nužudžiau, — tarė jis. — Bet dabar pirmą kartą nebesi dėl to toks tikras, a?

Aš nieko neatsakiau.

— Kažkas pasikeitė. Matau iš tavo veido. Tu pirmą kartą rimtai susirūpinai, kaip aš susijęs su ta naktimi. Jeigu sužinojai ką nors nauja, privalai man apie tai papasakoti.

— Nieko neprivalau, Veinai. Tavęs neteisė dėl tų žmogžudysčių. Tave teisė ir nuteisė už žudynes Indianoje ir Virdžinijoje.

Jis skėstelėjo rankomis.

— Tada kas čia blogo, jeigu papasakosi man, ką sužinojai?

Aš pasvarsčiau. Jo žodžiuose buvo tiesos. Jeigu pasakyčiau, kad Džilas Peresas nežuvo tą naktį, tai nepakeistų jo įsitikinimų, nes jis juk nuteistas ne už Džilo nužudymą. Bet tai mestų šešėlį. Žudiko maniako atvejis šiek tiek primena perkeltine ir tikrąja prasme lavonų namą: jeigu išsiaiškini, kad kuri nors auka buvo nužudyta vėliau ar kito žudiko, tada lavonų namas tampa nieko nebevertas.

Kol kas aš nutariau nerizikuoti. Kol nepatvirtinta, kad ten — Džilas Peresas, neverta ką nors pasakoti. Aš pažvelgiau į jį. Ar jis pamišėlis? Maniau, kad taip. Bet ar tikrai, po perkūnais? Kad ir kaip ten būtų, šiandien sužinojau viską, kas įmanoma. Aš atsistojau.

— Viso gero, Veinai.

— Viso gero, Koupai.

Aš nuėjau durų link.

— Koupai?

Aš atsisukau.

— Juk tu žinai, kad aš jų nežudžiau, ar ne?

Aš nieko neatsakiau.

— O jeigu jų nenužudžiau, — tęsė jis, — tada privalai pasidomėti tuo, kas įvyko tą naktį: ne tik apie Margo, Dugą, Džilą ir Kamilę. Pagalvok, kas atsitiko man. Ir tau.

27 skyrius

— Aira, pažvelk į mane sekundėlę.

Jau kurį laiką Liusi laukė, kol tėvui prašviesės protas. Ji sėdėjo kitoje kambario pusėje. Šiandien Aira išsitraukė savo senąsias plokšteles. Ant „Mielojo vaikelio Džeimso“ viršelio — ilgaplaukio Džeimso Teiloro atvaizdas, ant kito — „bitlai“ kirto Abei gatvę (čia ėjo ir basas, „nusivaręs“ Polas). Ant „Kas vyksta“ viršelio puikavosi šaliką užsimetęs Marvinas Gėjas, o ant originalaus „Doors“ albumo seksualumą demonstravo Džimas Morisonas.

— Aira?

Jis šypsojosi žiūrėdamas į seną nuotrauką, darytą dar stovyklos laikais. Geltonas „VW Beetle“ buvo išpuoštas pagal vyriausios mergaičiukės svaičiojimus. Ant jo buvo pilna gėlių ir taikos simbolių. Aira, sukryžiavęs rankas, stovėjo centre. Aplinkui automobilį spietėsi mergaitės. Visi buvo apsirengę šortais ir sportiniais marškinėliais, visi laimingais veidais. Liusi prisiminė tą dieną. Nuotrauka buvo gera. Tokią įsidedi į dėžutę, įkiši į stalčiaus dugną ir išsiimi tada, kai būni visiškai nukabinęs nosį.

— Aira?

Jis atsisuko į ją.

— Aš klausau.

Skambėjo klasikinis Bario Makgiro atliekamas 1965 metų antimilitaristinis himnas „Žlugimo išvakarės“. Kad ir kokia slogi buvo daina, ji apramindavo Liusi. Joje apdainuojamas niūrus pasaulis, jo sprogimas, kūnai, plaukiantys Jordano upe, baimė, kad nebūtų nu-

spaustas atominės bombos sprogimo mygtukas, verdanti neapykanta Raudonojoje Kinijoje ir Selmoje, Alabamoje (nors ir dirbtinai surimuota, bet skambėjo gerai), visą pasaulį užvaldžiusi veidmainystė ir neapykanta. Per choro partiją Baris vos ne pašaipiai klausia, kaipgi klausytojas gali taip naiviai galvoti, kad mes gyvename ne žlugimo išvakarėse?

Ir kodėl ta daina ją ramindavo?

Nes tai buvo tiesa. Pasaulis išties šiurpus ir siaubingas. Jau tais laikais planeta buvo vos per plauką nuo pražūties. Tačiau išliko, o kai kas netgi gali pasakyti, kad suklestėjo. Ir šiandien pasaulis gana baisus. Sunku patikėti, kad pavyks ką nors pakeisti. Makgiro pasaulis buvo lygiai toks pat šiurpus. Gal net šiurpesnis. Kas buvo prieš dvidešimt metų: Antrasis pasaulinis karas, nacizmas. Gal dėl to septintasis dešimtmetis ir atrodė lyg Disneilendas. Ir jis jau praeitis.

Visada atrodo, kad gyvename žlugimo išvakarėse. Ir visada kažkaip išgyvename.

Galbūt mes visi ištveriame pražūtį, kurią patys sukėlėme.

Ji papurtė galvą. Kaip naivu. Koks perdėtas optimizmas. Ji neturėtų būti tokia kvaila.

Šiandien Airos barzda buvo apkirpta. Tačiau plaukai vis tiek nesutvarkomi. Žilumas įgyja vos ne žydrą atspalvį. Jo rankos virpėjo; Liusi įtarė, kad ir Parkinsonas nebe už kalnų. Ji suprato, kad likusieji metai jam bus sunkūs. Bet kiek gi buvo tų gerų metų per praėjusį dvidešimtmetį?

— Kas yra, širdele?

Tas jo rūpestis toks tikras. Aira tuo ir pakerėdavo: iš visos širdies rūpindavosi žmonėmis. Jis nuostabiai mokėjo išklausyti. Pajutęs skausmą, puldavo kaip nors jį palengvinti. Jo jautrumą jausdavo visi: stovyklautojai, draugai, tėvai. Tačiau savo vienintelį vaiką, būtybę, kurią mylėjo labiau už viską, jo jautrumas gaubdavo tarsi šilčiausia antklodė pačią atšiauriausią dieną.

Dieve, jis buvo toks nuostabus tėvas. O, kaip Liusi trūko to žmogaus.

— Registracijos knygoje parašyta, kad tave aplankė vyras, vardu Manolo Santjagas. — Ji pakreipė galvą. — Ar prisimeni, Aira?

Jo šypsena ištirpo.

— Aira?

— Aha, — ištarė jis. — Prisimenu.

— Ko jis norėjo?

— Pasikalbėti.

— Apie ką pasikalbėti?

Jis kietai prispaudė lūpas prie dantų, tarsi bijotų, kad jos neprasivertų.

— Aira?

Jis papurtė galvą.

— Prašau, pasakyk man, — paprašė ji.

Aira prasižiojo, tačiau neišleido nė mažiausio garselio. Kai jis pagaliau prabilo, Liusi vos vos išgirdo:

— Pati žinai, apie ką jis norėjo pasišnekėti.

Liusi dirstelėjo per petį. Kambaryje nieko daugiau nebuvo. „Žlugimo išvakarės" nutilo. Dabar mamos ir tėtės pradėjo pasakoti apie tai, kad visi lapai nurudo.

— Apie stovyklą? — paklausė ji.

Jis linktelėjo.

— Ką jis norėjo sužinoti?

Jis pradėjo verkti.

— Aira?

— Aš nenorėjau grįžti ten, — išspaudė jis.

— Suprantu, kad nenorėjai.

— Jis vis klausinėjo.

— Apie ką, Aira? Ką jis klausinėjo?

Jis įsikniaubė į rankas.

— Prašau...

— Ko prašai?

— Aš daugiau nebegaliu ten grįžti. Supranti? Aš negaliu ten grįžti.

— Tavęs jau daugiau niekas nebeužgaus.

Jis vis dar neatitraukė rankų. Pečiai krūpčiojo.

— Tie vargšai vaikeliai.

— Aira? — Prakeikimas, koks siaubas jam įvarytas. — Tėveli?

— Aš visus nuvyliau.

— Ne, nenuvylei.

Jis pratrūko nenumaldomai raudoti. Liusi atsiklaupė priešais ir pati pajuto, kaip ašaros tvenkiasi akyse.

— Prašau, tėveli, pažiūrėk į mane.

Jis nežiūrėjo. Pro duris įkišo galvą sesuo Rebeka.

— Aš ko nors atnešiu, — pasakė ji.

Liusi iškėlė ranką:

— Ne.

Aira sukūkčiojo.

— Manau, kad jam reikia raminamųjų.

— Dar ne, — pasakė Liusi. — Mes tiktai... prašau, palikite mus vienus.

— Aš esu atsakinga.

— Jam nieko neatsitiko. Tai asmeninis pokalbis. Emocionalus, ir tiek.

— Aš pakviesiu gydytoją.

Ji nuėjo, nespėjus Liusi sudrausti.

— Aira, prašau, paklausyk manęs.

— Ne...

— Ką tu jam pasakei?

— Aš galėjau tiek daug apsaugoti. Ar supranti?

Liusi nesuprato. Ji suėmė tėvą už veido ir bandė pakelti galvą. Jis taip klyktelėjo, jog ji vos neatvirto atgal. Liusi paleido jį. Aira pašoko, nuversdamas kėdę, ir įsispraudė į kampą.

— Ne!..

— Viskas gerai, tėveli. Tai...

— Ne!

Seselė Rebeka atsivedė dar dvi moteris. Liusi atpažino gydytoją, o kita, Liusi manymu, buvo taip pat seselė. Ji laikė poodinį švirkštą.

Rebeka pasakė:

— Viskas gerai, Aira.

Jos žengė Airos link, tačiau Liusi pastojo kelią.

— Išeikite, — pareikalavo ji.

Gydytoja, Džulija Kontruči, anot jos vardinės kortelės, kostelėjo:

— Jis labai susijaudinęs.

— Ir aš taip pat, — atrėžė Liusi.

— Atsiprašau?

— Jūs pasakėte, kad jis susijaudinęs. Gyvenime visi jaudinasi. Kartais ir aš. Kartais ir jūs, tiesa? Kodėl jis negali?

— Nes jis blogai jaučiasi.

— Jam viskas gerai. Man reikia, kad dar kelias minutes jo protas būtų šviesus.

Aira vėl pradėjo kūkčioti.

— Jūs vadinate tai šviesiu protu?

— Man reikia šiek tiek laiko.

Gydytoja Kontruči susikryžiavo rankas ant krūtinės.

— Tai ne jums spręsti.

— Aš esu jo dukra.

— Jūsų tėvas čia gyvena savo noru. Jis gali ateiti ir išeiti kada panorėjęs. Joks teismas nepripažino jo neveiksniu. Jis pats sprendžia.

Kontruči pažvelgė į Airą:

— Ar norite raminamųjų, pone Silveršteinai?

Airos akys lakstė it užspeisto žvėrelio.

— Pone Silveršteinai?

Jis įbedė akis į dukrą. Ir vėl šūktelėjo:

— Aš nieko nepasakiau, Liusi. Ką aš galėjau jam pasakyti?

Ir vėl ėmė raudoti. Gydytoja žiūrėjo į Liusi. Ši žvelgė į tėvą.

— Viskas gerai, Aira.

— Aš tave myliu, Lius.

— Ir aš tave myliu.

Seselės prisiartino. Aira atkišo ranką. Kai adata sulindo, Aira svajingai nusišypsojo. Liusi prisiminė savo vaikystę. Jis nesivaržydamas rūkė žolę prie jos. Giliai įtraukdavo, štai šitaip nusišypsodavo.

Tik dabar ji suprato, kodėl jam to reikėdavo. Ji prisiminė, kaip jis įniko į žolę po stovyklos. Jos vaikystėje narkotikai buvo jo gyvenimo dalis. Bet dabar... Panašiai kaip ir jos pačios gėrimas. Gal tai genai? O gal Aira, kaip ir Liusi, vartojo priemones, — narkotikus, alkoholį, — kad atitrūktų, pamirštų ir pabėgtų nuo tikrovės?

28 skyrius

— Prašau, pasakykite, kad juokaujate.

Mudu su specialiuoju FTB agentu Džefriu Bedfordu sėdėjome užkandinėje — tokioje, kuri iš išorės aliuminė, o viduje prikabinėta vietinių vadų nuotraukų su parašais. Bedfordas buvo tvarkingas ir puikavosi ilgais, į viršų užraitytais ūsais, kurių galiukai buvo vaškuoti. Garantuoju, kad tokius esu kažkur matęs anksčiau. Bet kur? Aš vis laukiau, kad tuoj išdygs dar trys vyrukai, ir vyrų kvartetas užtrauks *a cappella*.

— Nejuokauju, — tariau aš.

Priėjo padavėja. Ji nevadino mūsų meilučiais. Negaliu to pakęsti. Bedfordas skaitinėjo valgiaraštį, bet užsisakė tik kavos. Aš supratau ir pasekiau jo pavyzdžiu.

— Stjubensas tai padarė, — nekyla nė klausimas. Jis nužudė visus tuos žmones. Anksčiau tuo niekas neabejojo. Ir dabar nekyla abejonių. Nekalbu apie kokią pagrįstą abejonę. Nėra absoliučiai jokios abejonės.

— Tos pirmosios keturios žmogžudystės.

— Kas dėl jų?

— Nebuvo jokių įrodymų, kad jis susijęs su jomis, — paaiškinau aš.

— Ne, jokių fizinių įkalčių.

— Keturios aukos, — tęsiau aš. — Dvi mergaitės. Margo Gryn ir mano sesuo.

— Tiesa.

— Bet nė viena kita Stjubenso auka nebuvo moteriškos lyties.

— Teisingai.

— Vien tik vyrai nuo šešiolikos iki aštuoniolikos metų amžiaus. Ar jums neatrodo keista?

Jis pažvelgė į mane, tarsi staiga man būtų išdygusi antra galva.

— Klausykite, pone Kouplendai, aš sutikau pasimatyti su jumis, nes, pirma, jūs esate apygardos prokuroras, ir antra, — jūsų sesuo žuvo nuo šito pabaisos rankos. Tačiau šitokie klausimai...

— Aš ką tik aplankiau Veiną Stjubensą, — pasakiau.

— Žinau. Leiskite pasakyti, kad jis yra tikras psichopatas ir patologiškas melagis.

Prisiminiau, kad ir Liusi kalbėjo tą patį. Prisiminiau ir tai, kad Veinas sakė, jog prieš man atvažiuojant į stovyklą jiedu su Liusi turėjo trumpą romaniuką.

— Aš tai žinau, — patvirtinau.

— Abejoju. Leiskite kai ką jums paaiškinti. Jau beveik dvidešimt metų Veinas Stjubensas — neatskiriama mano gyvenimo dalis. Pamąstykite apie tai. Aš žinau, kaip įtikinamai jis meluoja.

Neišmaniau, kokios taktikos griebtis, todėl tiesiog trepsėjau aplink.

— Yra naujų faktų, — prabilau.

Bedfordas apsiniaukė. Lūpos pasmuko žemyn, nutempdamos ir ūsų galiukus.

— Ką čia kalbate?

— Jūs žinote, kas yra Džilas Peresas?

— Aišku, kad žinau. Žinau viską, kas susiję su šia byla.

— Jūs taip ir neradote jo kūno.

— Teisingai. Ir jūsų sesers neradome.

— Kaip jūs tai paaiškintumėte?

— Jūs ten stovyklavote. Ar pažįstate tą rajoną?

— Pažįstu.

— Ar žinote, kiek kvadratinių mylių užima giria?

— Žinau.

Jis kilstelėjo dešinę ranką ir pažiūrėjo į ją:

— Sveika, ponia Adata? — Paskui tą patį padarė su kaire ranka: — Susipažinkite su mano bičiule ponia Šieno Kupeta.

— Veinas Stjubensas yra gana menko sudėjimo.

— Taigi?

— Dugas buvo didesnis nei šešių pėdų ūgio. Džilas — tvirtas. Kaip, jūs manote, Veinas sugebėjo sugaudyti visus keturis ir įveikti juos?

— Jis turėjo peilį, štai kaip. Margo Gryn buvo surišta. Jis paprasčiausiai perrėžė jai gerklę. Mes nesame tikri, kaip buvo pasielgta su kitais. Galbūt ir jie buvo surišti skirtingose to miško vietose. To nežinome. Jis užpuolė Dugą Bilingemą. Jo kūnas buvo užkastas negilioje duobėje už pusmylės nuo Margo. Jo kūne buvo kelios durtinės žaizdos ir ant rankų kelios, įgytos besiginant. Mes aptikome kraujo ir drabužius, kurie priklausė jūsų seseriai ir Džilui Peresui. Jūs ir pats visa tai žinote.

— Žinau.

Bedfordas taip stumtelėjo kėdę atgal, kad dabar jo pėdos rėmėsi tiktai ant pirštų galų.

— Tada pasakykite, pone Kouplendai, kokie tie nauji faktai?

— Džilas Peresas.

— O kas dėl Džilo Pereso?

— Jis nežuvo tą naktį. Jis žuvo praėjusią savaitę.

Kėdė pasviro į priekį.

— Atsiprašau?

Papasakojau jam, kad Manolo Santjagas iš tikrųjų buvo Džilas Peresas. Galėčiau pasakyti, kad Bedfordas sureagavo skeptiškai, tačiau tai labai palankiai nuskambėtų mano paties labui. Iš tikrųjų agentas Bedfordas taip dėbsojo į mane, tarsi aš bandyčiau įtikinti jį, kad Velykų Zuikelis yra tikrai realus padarėlis.

— Tada leiskite pasakyti jums labai aiškiai, — prabilo jis, tačiau padavėja atnešė kavą. Jis nieko nepridūrė, tik atsargiai kilstelėjo puoduką ir dar atsargiau siurbtelėjo, kad nepamerktų ūsų. — Pereso

tėvai neigia, kad ten jų sūnus. Manhatano žmogžudysčių skyrius netiki, kad ten jis. O jūs man sakote...

— Ten jis.

Bedfordas sukikeno.

— Manau, jūs mane ir taip gana sugaišinote, pone Kouplendai.

Jis pastatė puodelį ir pakilo nuo kėdės.

— Aš žinau, kad tai jis. Aš įrodysiu. Tai tik laiko klausimas.

Bedfordas stabtelėjo.

— Štai ką jums pasakysiu, — prabilo jis. — Tarkime, aš lošiu jūsų kortomis. Tarkime, ten iš tikrųjų Džilas Peresas, nežuvęs tą naktį.

— Gerai.

— Tai niekaip nepadės Veinui Stjubensui. Daug kas, — dabar jis įsisiurbė į mane akimis, — tikėjo, kad Stjubensas pirmąkart turėjo bendrininką. Jūs pats klausėte, kaipgi jis vienas sugebėjo nužudyti tiek žmonių. Na, jeigu jie buvo dviese ir tėra trys aukos, gal ir buvo lengviau, kaip manote?

— Vadinasi, dabar jau galvojate, kad galbūt Peresas buvo bendrininkas?

— Ne. Po perkūnais, aš net netikiu, kad jis liko gyvas tą naktį. Aš tiktai hipotetiškai svarstau. Jeigu tas kūnas Manhatano morge išties pasirodytų esąs Džilo Pereso.

Aš susipyliau į kavą „Splenda" cukraus pakelį ir pieno.

— Ar jūs esate ką girdėjęs apie serą Artūrą Konaną Doilį? — paklausiau.

— Vyrukas, parašęs „Šerloką Holmsą".

— Visiškai teisingai. Viena Šerloko aksioma skamba maždaug taip: „Kurti teoriją, neturint faktų, — didžiulė klaida, nes tada faktai iškraipomi taip, kad atitiktų teoriją, o ne atvirkščiai."

— Jūs jau pradedate bandyti mano kantrybę, pone Kouplendai.

— Aš pateikiau jums naują faktą. Užuot pasvarstęs apie tai, kas įvyko, jūs iškart radote būdą, kaip tą faktą pritaikyti prie savo teorijos.

Jis tiesiog spoksojo į mane. Aš nė kiek nekaltinau jo. Labai jau aiškiai puoliau, bet kad kitaip negalėjau.

— Ar jūs ką nors žinote apie Veino Stjubenso praeitį? — pasidomėjo jis.

— Šį bei tą.

— Jis tiksliai atitinka žodinį portretą.

— Žodiniai portretai — dar ne įrodymas, — pataisiau jį.

— Tačiau jie padeda. Pavyzdžiui, ar žinote, kad kai Stjubensas buvo paauglys, kaimynystėje ėmė dingti gyvulėliai?

— Tikrai? Na, kaip tik tokio įrodymo man ir reikia.

— Gal galėčiau pailiustruoti tai konkrečiu pavyzdžiu?

— Prašau.

— Turime liudytoją, mačiusį tokį įvykį. Berniuką, vardu Čarlis Kadisonas. Anksčiau jis niekam nieko nesakė, nes buvo per daug išsigandęs. Kai Veinui Stjubensui buvo šešiolika, jis užkasė baltą šunelį, — nebeprisimenu veislės, kažkoks prancūzų...

— Garbanotasis bišonas?

— Tiksliai. Jis užkasė tą šunelį iki kaklo, tiktai galvą paliko kyšoti. Vargšelis negalėjo nė pajudėti.

— Labai šlykštu.

— Palaukite, tai dar ne viskas.

Jis elegantiškai siurbtelėjo kavutės. Aš laukiau. Jis padėjo kavą ant stalo ir patapšnojo servetėle burną.

— Taigi, užkasęs tą šunelį, jūsų senasis stovyklos draugužis pasuko į to Kadisono namus. Matote, to vaiko šeima turėjo žoliapjovę, kurią gali vairuoti sėdėdamas. Jis paprašė paskolinti ją...

Jis nutilo, pažiūrėjo į mane ir linktelėjo.

— O, — ištariau aš.

— Turiu ir daugiau tokių pavyzdžių. Gal kokį tuziną.

— Ir vis dėlto Veinas Stjubensas sugebėjo gauti darbą stovykloje...

— Stebuklas, kai pagalvoji, juk Aira Silveršteinas taip kruopščiai tikrindavo kiekvieno charakteristiką.

— Ir nė vienas nepagalvojo apie Veiną, kai buvo įvykdytos pirmosios žmogžudystės?

— Mes nieko dar nežinojome. Pirmiausia ne mes, o vietiniai tyrė TMSV stovyklos bylą. Tai nebuvo federalinis tyrimas. Bent jau iš pradžių. Be to, kol formavosi Stjubenso, kaip vaiko, charakteris, žmonės tiesiog bijojo prasižioti. Kaip ir tas Čarlis Kadisonas. Turite nepamiršti ir to, kad Stjubensas augo turtingoje šeimoje. Jo tėvas mirė, kai jis dar buvo mažas, o motina dangstė jį, atlygindama žmonėms. Beje, ji buvo pernelyg rūpestinga. Labai konservatyvi. Labai griežta.

— Dar vienas pliusiukas žodinio jūsų žudiko maniako portretui?

— Čia kalbama ne vien apie žodinį portretą, pone Kouplendai. Jūs žinote faktus. Jis gyveno Niujorke, bet kažkaip sugebėjo atsidurti visose trijose vietose — Virdžinijoje, Indianoje, Pensilvanijoje, kur ir įvykdytos visos žmogžudystės. Koks rezultatas? Galiausiai tada, kai gavome kratos orderį, pas jį atradome daiktus, priklausiusius visoms aukoms.

— Ne visoms, — pataisiau aš.

— Daugeliui jų.

— Tačiau nebuvo nieko, kas priklausytų kam nors iš tų keturių stovyklautojų.

— Visiškai teisingai.

— O kodėl nebuvo?

— Ką aš manau? Turbūt jis skubėjo. Stjubensui pritrūko laiko, nes reikėjo atsikratyti lavonų.

— Ir vėl faktai pakreipiami reikiama linkme.

Jis atsilošė kėdėje ir nužvelgė mane.

— O kokia jūsų teorija, pone Kouplendai? Mirštu, kaip noriu išgirsti.

Aš tylėjau.

Jis skėstelėjo rankomis.

— Žudikas maniakas, perrėžęs stovyklautojams gerkles Indianoje ir Virdžinijoje, pasirodo, buvo vasaros stovyklos konsultantas, kur bent dviem kitoms aukoms irgi buvo perpjautos gerklės...

Jo žodžiuose buvo tiesos. Aš iš pat pradžių galvojau apie tai ir negalėjau rasti atsakymo.

— Jūs žinote faktus. Esate prokuroras. Pasakykite savo nuomonę apie tai, kas įvyko.

Aš mąsčiau. Jis laukė. Aš vis dar mąsčiau.

— Kol kas nežinau, — pasakiau. — Galbūt dar per anksti kurti teorijas. Galbūt reikia parinkti daugiau faktų.

— O kol tai darysite, — tarė jis, — koks nors vyrukas, pavyzdžiui, Veinas Stjubensas, paskers dar kelis stovyklautojus.

Dar vienas taškas jo naudai. Pagalvojau apie išžaginimo faktus prieš Dženretą ir Merencą. Jeigu vertinsime objektyviai, jų lygiai tiek pat, o gal net daugiau kaip prieš Veiną Stjubensą.

Arba bent jau tiek buvo.

— Jis nenužudė Džilo Pereso, — priminiau.

— Jau girdėjau. Tada šios diskusijos labui priimkime šią galimybę. Tarkime, kad jis nenužudė to Pereso. — Jis atvertė delnus. — Tada kas jums lieka?

Aš pasvarsčiau. Tada lieka klausti savęs, kas, po velnių, iš tikrųjų atsitiko mano seseriai.

29 skyrius

Po valandos sėdėjau lėktuve. Durys dar buvo atidarytos, kai paskambino Mjuzė.

— Kaip sekėsi su Stjubensu? — pasiteiravo ji.

— Papasakosiu vėliau. Kaip teismas?

— Kiek girdžiu, daug mostų ir tuščių kalbų. Jie vis gromuliuoja tą pačią frazę: „Kaip patariama“. Prakeikta nuobodybė būti advokatu. Ir kaip tokiomis dienomis nesprogsta smegenys?

— Ne taip paprasta. Tai nieko neįvyko?

— Nieko, bet tau rytoj laisvadienis. Ketvirtadienio rytą teisėjas kviečia visus advokatus ant kilimėlio.

— Kodėl?

— Tas „kaip patariama“ visą laiką skrajojo, bet tavo asistentas — koks ten jo vardas? — sakė, kad gal ten nieko ypatinga. Klausyk, aš dar kai ką tau turiu.

— Ką?

— Aš pasodinau kiečiausią mūsų kompiuterių specialistą, kad patyrinėtų tuos tavo draugei Liusi atsiųstus dienoraščius.

— Ir?

— Viskas atitiko, ką tu jau žinojai. Bent jau iš pradžių.

— Kaip tai „iš pradžių“?

— Aš pasiėmiau jo surankiotą informaciją ir kai kam paskambinėjau, pasiknaisiojau. Ir sužinojau kai ką įdomaus.

— Ką?

— Regis, jau žinau, kas jai siuntė tuos dienoraščius.

— Kas?

— Ar turi pasiėmęs savo „BlackBerry“?

— Turiu.

— Čia visa tona informacijos. Gal bus paprasčiau visas detales atsiųsti elektroniniu paštu.

— Siųsk.

— Daugiau nieko nenoriu sakyti. Geriau pažiūrėsiu, ar tavo nuomonė sutaps su manąja.

Pamąsčiau ir staiga prisiminiau pokalbį su Džefriu Bedfordu.

— Ar kartais nenori, kad faktai atitiktų teoriją, a?

— Ką?

— Nekreipk dėmesio, Mjuzė. Tiesiog siųsk, ką žadėjai.

Praėjus keturioms valandoms po susitikimo su Džefriu Bedfordu, aš sėdėjau kabinete, esančiame greta Liusi kabineto. Jame paprastai dirbdavo vienas anglas profesorius, dabar išėjęs metinių atostogų moksliniam darbui rašyti. Liusi atrakino kabinetą.

Ji žiūrėjo pro langą, kai nepasibeldęs įžengė jos asistentas, vardu Lonis Bergeris. Keista, bet Lonis man šiek tiek priminė Liusi tėvą. Jis turėjo tą Piterio Peno bruožą — atstumtasis garbėtroška. Aš ne-

kritikuoju nei hipių, nei kraštutiniųjų kairiųjų. Mums reikia jų. Aš tvirtai tikiu, kad tokių reikia abejose politikos pusėse, netgi (arba gal netgi labiau) tokių, kuriems nepritariate ir norėtumėte neapkęsti. Būtų nuobodu be jų. Nebūtų kas ginčijasi su jūsų argumentais. Pamąstykite apie esmę: negali būti kairės, jeigu nėra dešinės. Ir negali būti centro, jeigu nebus tų dviejų.

— Kas atsitiko, Lius? Aš turiu pasimatymą su savo karštąja padavėja... — Lonis pastebėjo mane ir pritilo. — Kas čia toks?

Liusi tebežiūrėjo pro langą.

— Ir kodėl mes sėdime profesoriaus Mitniko kabinete?

— Aš esu Polas Kouplendas, — prisistačiau ir ištiesiau ranką, kurią jis paspaudė.

— Oho, — sujudo Lonis. — Jūs esate tas vaikinas iš dienoraščio, taip? Ponas P. ar kaip ten. Noriu pasakyti, kad internete skaičiau apie tą įvykį ir...

— Taip, Liusi minėjo apie jūsų mėgėjišką šnipinėjimą. Turbūt žinote, kad turiu keletą gana gerų seklių, tiksliau, man dirbančių profesionalių detektyvų.

Jis paleido mano ranką.

— Norite kuo nors pasidalyti su mumis? — paklausiau.

— Apie ką jūs kalbatės?

— Beje, jūs teisus. Tas dienoraštis tikrai buvo siųstas iš Frosto bibliotekos kompiuterių aštuonioliktą valandą keturiasdešimt dvi minutės. Tačiau Silvija Poter nebuvo ten tarp šeštos ir septintos valandos.

Jis ėmė trauktis atbulas.

— Jūs buvote, Loni.

Jis kreivai šypsojosi ir purtė galvą. Bandė laimėti laiko.

— Nesąmonių nesąmonė. Ei, luktelėkite... — Šypsenėlė dingo, dabar jis vaidino pritrenktą ir įžeistą. — Palauk, Liusi, tik nesakyk, kad aš...

Pagaliau Liusi atsisuko. Ji nepratarė nė žodžio.

Lonis parodė į mane:

— Tu netiki tuo, ką jis sako, ar ne? Jis yra...

— Kas aš esu?

Atsakymo nesulaukiau. Liusi tiesiog stovėjo įbedusi į jį akis ir neištarė nė žodelio. Ji tol žiūrėjo į Lonį, kol tas ėmė glebti. Galiausiai susmuko į kėdę.

— Prakeikimas, — ištarė jis.

Mes laukėme. Lonis nukorė galvą.

— Jūs nesuprantate.

— Papasakok mums, — pasakiau aš.

Jis pakėlė akis į Liusi.

— Tu iš tikrųjų tiki šiuo vyruku?

— Daug labiau negu tavimi, — atsiliepė ji.

— Aš netikėčiau. Jis — bjaurus tipas.

— Dėkui už šaunų pristatymą, — tariau. — Dabar pasakyk, kodėl siuntei Liusi tuos dienoraščius?

Jis ėmė žaisti su savo auskaru.

— Neprivalau tau nieko aiškinti.

— Ir dar kaip privalai. Aš esu apygardos prokuroras.

— Ir kas?

— Ogi tas, Loni, kad galiu areštuoti tave už įžeidinėjimą.

— Nieko panašaus. Pirmiausia, jūs negalite įrodyti, kad aš ką nors siunčiau.

— Be abejo, galiu. Tu manai, kad puikiai išmanai apie kompiuterius, ir, ko gero, esi nė surūdijusio skatiko nevertas tipas, bandantis pavaidinti prieš studentus. Tačiau man dirba profesionalai. Mes jau žinome, kad tu siuntei dienoraščius. Jau turime įrodymą.

Jis dar kiek pasvarstė, ar toliau neigti, ar griebtis kitokio šiaudo. Pasirinko pastarąjį variantą:

— Na, ir kas? Netgi jei ir siunčiau, koks čia įžeidimas? Nuo kada beletristinio darbo siuntimas koledžo profesoriui laikomas neteisėtu?

Jo žodžiuose buvo tiesos.

Liusi tarė:

— Aš galiu atleisti tave iš darbo.

— Gal taip, o gal ir ne. Tačiau nepamiršk, Lius, kad tu turi daugiau ką paaiškinti negu aš. Tai tu meluoji apie savo praeitį. Tu pasikeitei vardą ir pavardę, slepi savo praeitį.

Lonis neatsigėrėjo savo šaunumu. Dabar jis pasitempė, susikryžiavo rankas ant krūtinės, atrodė labai pasipūtęs. Man tiesiog niežtėjo nagai užvožti jam. Liusi nenuleido nuo jo akių. Jis negalėjo gerai jos matyti, todėl šiek tiek pasitraukiau iš tako.

— Aš galvojau, kad mudu esame draugai, — ištarė ji.

— Mes ir esame.

— Taigi?

Lonis pakratė galvą.

— Tu nesupranti.

— Tada paaiškink.

Lonis vėl griebėsi auskaro.

— Tik ne jam girdint.

— Taip, Loni, man girdint.

Aš nesitraukiau.

Paplekšnojau jam per petį.

— Dabar aš esu tavo naujas geriausias draugužis. Žinai kodėl?

— Ne.

— Nes esu galingas ir piktas įstatymo priežiūros pareigūnas. Be to, manau, kad mano tyrimui papurčius tavo medį, kas nors nukris ant žemės.

— Jokiu būdu.

— Visais būdais, — tariau aš. — Nori pavyzdžių?

Jis tylėjo.

Aš kilstelėjau savo „BlackBerry“.

— Čia turiu duomenis apie tavo areštą. Ar nori pasiklausyti?

Visą pasipūtimą tarsi vėjas nunešė.

— Turiu viską, drauguži. Netgi slaptą medžiagą. Štai ką reiškia mano žodžiai, kad esu galingas ir piktas pareigūnas. Galiu suriesti tave į ožio ragą. Taigi liaukis vaidinti ir klok, kodėl siuntei tuos dienoraščius.

Aš dirstelėjau į Liusi. Ji nežymiai linktelėjo. Galbūt suprato. Kol dar Lonis nepasirodė, mes aptarėme strategiją. Jeigu ji būtų likusi viena su juo, Lonis būtų išlikęs savimi: melavęs, kūręs pasakėles, mosavęs sparneliais ir pliaukšėjęs delneliais, — stengęsis panaudoti prieš ją jųdviejų artimus tarpusavio santykius. Aš puikiai pažįstu tokius tipus. Jie atrodo kieti ir nepajudinami, kreiva šypsenėlė apžavams, bet vos tik pradedi juos spausti, bemat neria į krūmus. Svarbiausia, kad tokiems baimė greičiau atriša liežuvį, lengviau ištraukti nuoširdų atsakymą, negu vaidinant, kad pūti į tą pačią dūdelę.

Dabar jis žiūrėjo į Liusi.

— Aš neturėjau kitos išeities, — tarė jis.

Jau srūva pasiteisinimai. Gerai.

— Atvirai kalbant, aš taip padariau dėl tavęs, Lius. Kad apsaugočiau tave. Na, gerai, ir save. Matai, rašydamas pareiškimą dėl darbo Restone aš neužsiminiau apie tuos areštus. Jeigu koledžas būtų sužinojęs, būčiau likęs už durų. Kitaip negalėjau. Taip liepė jis.

— Kas liepė? — paklausiau.

— Aš nežinau pavardžių.

— Loni...

— Aš rimtai. Jie nepasisakė.

— Tai ką jie sakė?

— Jie pažadėjo, kad tai nepakenks Liusi. Ji jiems nerūpėjo. Sakė, kad tai, ką darysiu, bus ir jos labui, kad... — Lonis grįžtelėjo mano pusėn, — ...kad jie stengiasi sugauti žudiką.

Jis mėgino kaip galėdamas aštriau svilinti mane akimis, bet nelabai sekėsi. Aš laukiau, kad jis suklyktų: „Jis — kaltininkas!“ Kadangi to neatsitiko, pasakiau:

— Žinok, aš jau drebu.

— Jie galvoja, kad jūs kažkuo prisidėjote prie tų žmogžudysčių.

— Nuostabu, dėkui. Tai kas įvyko po to, Loni? Jie liepė tau pakišti tuos dienoraščius, tiesa?

— Taip.

— Kas juos parašė?

— Nežinau. Spėju, kad jie.

— Tu vis sakai „jie". Kiek jų iš viso buvo?

— Du.

— Ir kokie jų vardai, Loni?

— Aš nežinau. Klausykite, jie buvo privatūs sekliai? Štai taip. Jie sakė esą nusamdyti kažkurios aukos šeimos.

Kažkurios aukos šeima. Melas. Plikutėlis melas. Tai buvo PVS, Niuarko privačių seklių firma. Staiga viskas paaiškėjo. Viskas.

— Ar jie minėjo kliento pavardę?

— Ne. Sakė, kad tai konfidencialu.

— Reikia manyti. Ką dar jie sakė?

— Sakė, kad jų firma tiria senas žmogžudystes. Kad jie netiki oficialia versija, kuri suvertė kaltę Vasaros Skerdikui.

Dirstelėjau į Liusi. Aš jai papasakojau apie savo apsilankymus pas Veiną Stjubensą ir Džefrį Bedfordą. Kalbėjomės apie tą naktį, apie mūsų vaidmenį toje istorijoje, savo klaidas, apie tai, kad anksčiau tikėjome, jog visi keturi žuvo nuo Veino Stjubenso rankos.

Dabar nebežinojome, ką galvoti.

— Dar ką nors pasakysi?

— Viskas.

— Ei, liaukis, Loni.

— Aš tik tiek žinau, prisiekiu.

— Aš taip nemanau. Klausyk, tie vyrukai siuntė Liusi dienoraščius norėdami, kad ji atitinkamai sureaguotų, teisybė?

Jis tylėjo.

— Tau reikėjo ją stebėti. Reikėjo pranešti jiems, ką ji kalba ir daro. Todėl ir atėjai čia kitą dieną ir pasakei jai, kad suradai internete medžiagą apie jos praeitį. Tikėjaisi, kad ji tau išsipasakos. Tokia buvo tavo užduoties dalis, ar ne? Tu turėjai pasinaudoti jos pasitikėjimu ir dar labiau įsiteikti jai, įgyti dar didesnį palankumą.

— Nieko panašaus.

— Aišku, kad taip. Ar jie tau žadėjo premiją už tokias niekšybes?

— Premiją?

— Taigi, Loni, premiją. Tai yra, daug pinigų.

— Aš tai dariau ne dėl pinigų.

Aš palingavau galvą:

— Tai melas.

— Ką?

— Tik neapsimesk, kad viską darei iš baimės, jog tavęs neišduotų, arba iš altruistinių paskatų surasti žudiką. Jie užmokėjo tau, taip?

Jis žiojosi paneigti, bet aš užčiaupiau jį, nespėjus išleisti nė garselio:

— Mano tyrėjai gali pasidomėti ir banko sąskaitomis. Jie gali rasti, pavyzdžiui, penkių tūkstančių dolerių depozitą grynaisiais prieš penkias dienas Vest Oranžo „Čeis“ banke.

Burna užsičiaupė. Dėkui Mjuzė. Ji išties neįtikėtina.

— Aš nieko neteisėto nepadariau, — pareiškė jis.

— Tai ginčytina, tačiau dabar neturiu tam nuotaikos. Kas parašė tą dienoraštį?

— Aš nežinau. Jie man padavė lapus ir liepė nusiųsti jai.

— Ar jie tau sakė, iš kur gavo informaciją?

— Ne.

— Nenumanai?

— Jie sakė, kad turi šaltinius. Klausykite, jie viską žinojo apie mane. Viską žinojo apie Liusi. Bet jiems reikėjo jūsų, drauguži. Tik tai jiems ir terūpėjo. Turėjau išpešti iš jos viską, ką gali pasakyti apie Polą Kouplendą. Toks buvo jų pagrindinis rūpestis. Jie galvoja, kad galbūt jūs esate žudikas.

— Ne, Loni, jie taip negalvoja. Jie įtaria, kad tu idiotas, galintis suteršti mano vardą.

Lonis iš paskutiniųjų stengėsi atrodyti suglumęs. Jis pažiūrėjo į Liusi:

— Aš tikrai atsiprašau. Aš niekada tavęs neužgaučiau. Tu juk žinai.

— Būk geras, Loni, — atsiliepė ji. — Tiesiog dink man iš akių.

30 skyrius

Aleksandras „Sošas“ Sikirkis stovėjo vienas savo mansardoje.

Žmogus pripranta prie savo aplinkos. Taip jau būna. Jis ima jaustis patogiai. Per daug patogiai tokias šaknis turinčiam žmogui. Šitaip gyventi jis visada svajojo. Dabar svarstė, ar vis dar tebėra toks tvirtas kaip anksčiau, ar vis dar galėtų nesibaimindamas landžioti po urvus bei irštvas. Jis neabejojo, kad atsakymas neigiamas. Ne amžius jį padarė silpną. Komfortas.

Kai Sošas buvo mažas, jo šeimai teko ištverti siaubingą Leningrado apsiaustį. Naciai apgulė miestą, sukėlė neapsakomas kančias. 1941 metų sausio 21 dieną, po mėnesio nuo blokados pradžios, Sošui sukako penkeri. Vėliau sukako šešeri ir septyneri, o apgultis tebesitęsė. 1942 metų sausį, kai per dieną žmogus tegaudavo ketvirtį svaro duonos, iš bado mirė dvylikametis Sošo broliukas Gavrilas ir aštuonerių metukų sesutė Alina. Sošas išgyveno, nes maitinosi benamiais gyvunėliais. Daugiausia katėmis. Žmonės klausosi pasakojimų, tačiau nesuvokia to siaubo ir agonijos, kai jautiesi tiesiog bejėgis. Ir turi susitaikyti su viskuo.

Pripranti netgi prie tokio siaubo. Kaip ir komfortas, kančia tampa įprastiniu dalyku.

Sošas prisiminė, kaip pirmą kartą atvyko į JAV. Galėjo bet kur nusipirkti maisto. Nebuvo ilgiausių eilių. Nieko netrūko. Jis prisiminė, kaip nusipirko viščiuką. Laikė jį šaldymo kameroje. Ir negalėjo patikėti. Viščiukas. Naktį atsibusdavo išpiltas šalto prakaito. Lėkdavo prie šaldymo kameros, atidarydavo ir tiesiog spoksodavo į tą viščiuką. Jausdavosi saugus.

Ir dabar tą patį jautė.

Daug kas iš jo senų sovietinių kolegų ilgėjosi anų dienų. Ilgėjosi galios. Keli grįžo į tėvynę, bet dauguma pasiliko. Jie buvo pikti. Sošas samdė kelis senus patikimus kolegas, nes norėjo padėti. Juos siejo istorija. O kai užguldavo sunkumai, kai senieji KGB draugai imdavo

ypač gailėti savęs, Sošas žinojo, kad ir jie atsidarydavo šaldytuvus ir džiaugdavosi tuo, ką pasiekė.

Kai esi išbadėjęs, negalvoji apie laimę ir kitokį pasitenkinimą.

Verta tai prisiminti.

Gyvendamas pasiturimai sutrinki. Pradedi rūpintis tokiomis nesąmonėmis kaip dvasingumas, sielos sveikata, pasitenkinimas, savitarpio santykiai. Nesupranti, koks esi laimingas. Neturi supratimo, ką reiškia alkti, pavirsti kaulų maišu, beviltiškai sėdėti ir žiūrėti, kaip tavo mylimas, dar jaunas ir sveikas žmogus pamažu miršta, o kažkuri siaubinga tavo dalis kone džiaugiasi laime, kad vietoj numatyto kąsnelio dabar gaus pusantro kąsnio duonos.

Tie, kurie tiki, kad mes skiriamės nuo gyvulių, yra akli. Visa žmonija yra laukinė. Tiktai tie, kurie gerai maitinasi, yra tingesni. Jiems nereikia nieko žudyti, kad galėtų pavalgyti. Jie dailiai apsirengia ir susiranda vadinamųjų didingesnių pomėgių, kurie leidžia tikėti, kad jie pakilo aukščiau viso to. Kokia nesąmonė. Laukiniai tėra alkanesni. Tik tiek.

Norėdamas išgyventi, griebiesi baisiausių dalykų. Visi, kurie tiki pakilę aukščiau to, tiesiog klysta, juos apėmusios haliucinacijos.

Į kompiuterį atėjo pranešimas.

Štai šitaip yra šiais laikais: ne telefonu, ne asmeniškai praneša, bet kompiuteriu. Elektroniniu paštu. Šitaip labai lengva bendrauti, niekas nesuseka. Jis svarstė, kaip senasis sovietinis režimas būtų vertinęs internetą. Juk informacijos kontrolė užėmė tokią didelę darbo dalį. Bet kaip sukontroliuoti internetą? O gal nėra didelio skirtumo? Galų gale anksčiau priešus susemdavo nutekėjus informacijai. Žmonės kalbėdavo. Parsiduodavo. Išduodavo kaimynus ir mylimuosius. Kartais tik už duonos riekę. Kartais už bilietą į laisvę. Priklausė nuo to, kiek buvo išalkę.

Sošas dar kartą perskaitė pranešimą. Jis buvo trumpas. Dabar Sošas nežinojo, ką daryti. Jie turėjo telefono numerį. Turėjo adresą. Tačiau jis vis grįždavo į pirmąją pranešimo eilutę. Labai paprastas sakinys.

Jis vėl perskaitė:

MES RADOME JĄ.

Ir dabar jis svarstė, ką daryti toliau.

Aš paskambinau Mjuzė.

— Gal galėtum surasti Singlą Šeiker?

— Manau, taip. Kas atsitiko?

— Noriu paklausinėti ją, kaip veikia PVS.

— Tuojau.

Aš išjungiau ryšį ir atsigręžiau į Liusi. Ji vis dar žiūrėjo pro langą.

— Tu gerai jautiesi?

— Aš juo pasitikėjau.

Norėjau pasakyti, kad labai ją užjaučiu ar dar kokią nors panašią banalybę, bet nutariau susilaikyti.

— Tu buvai teisus, — ištarė ji.

— Dėl ko?

— Lonis Bergeris buvo, ko gero, artimiausias mano draugas. Pasitikėjau juo labiau nei kitais. Na, išskyrus Airą, kurio viena ranka jau ir taip surakinta tramdomuosiuose marškiniuose.

Pasistengiau nusišypsoti.

— Beje, kaip atrodo mano savigailos numeris? Labai žavingas, ar ne?

— Tiesą sakant, taip, — patvirtinau.

Ji atsigręžė į mane.

— Ar mes dar kartą pabandysime, Koupai? Tada, kai viską padarysime, kai išsiaiškinsime, kas atsitiko tavo seseriai. Ar ir toliau gyvensime kaip gyvenę, ar bandysime pažiūrėti, kas dar gali išeiti?

— Man patinka, kai tu kalbi užuolankomis.

Liusi nusišypso.

— Aha, — pasakiau. — Aš noriu pabandyti.

— Geras atsakymas. Labai geras.

— Ačiū.

— Aš ne visada noriu rizikuoti širdimi.

— Tu nerizikuoji, — pasakiau. — Aš irgi toks pat.

— Tai kas nužudė Margo ir Dugą? — paklausė ji.

— Oho, koks staigus posūkis.

— Aha, matai, kuo greičiau išsiaiškinsime, kas atsitiko... — Ji gūžtelėjo pečiais.

— Žinai ką? — pasakiau.

— Ką?

— Pasiutusiai lengva prisiminti, kodėl tave įsimylėjau.

Liusi nusisuko.

— Aš neverksiu. Neverksiu. Neverksiu...

— Viskas taip painu, kad net nenutuokiu, kas juos galėjo nužudyti, — pasakiau.

— Gerai. O kaip Veinas Stjubensas? Ar vis dar manai, kad jis tai padarė?

— Nežinau. Mes tik žinome, kad jis nenužudė Džilo Pereso.

— Ar manai, kad jis sakė tiesą?

— Jis sakė, kad turėjo romaniuką su tavimi.

— Bjaurybė.

— Bet pasiekė tiktai antrą lygį...

— Jeigu jis skaičiuoja, kiek kartų specialiai atsitrenkė į mane žaisdamas kamuoliu ir pajuto malonumą, tada galima manyti, kad jis sakė tiesą. Ar jis tikrai taip ir pasakė?

— Tikrai. Ir dar sakė, kad miegojo su Margo.

— Gal ir teisybė. Daug kas miegojo su Margo.

— Aš ne.

— Taigi aš tave pasigavau, vos tik spėjai atvažiuoti.

— Tą tai tu padarei. Dar Veinas sakė, kad Džilas ir Margo išsiskyrė.

— Tai kas?

— Tu manai, kad tai teisybė? — pasiteiravau.

— Aš nežinau. Bet pats žinai, kaip stovykloje būna. Tai tarsi septynių savaičių gyvenimo ciklas. Visi visada kažką susiranda, po to išsiskiria ir vėl susiranda.

— Teisybė.

— Bet?

— Bet visi tvirtino, kad abi porelės išėjo į mišką, na, paišdykauti.

— Kaip ir mudu, — pasakė ji.

— Taip. Mano sesuo ir Dugas vis dar draugavo. Jie nebuvo įsimylėję, bet pati supranti, ką turiu galvoje. Klausimas štai koks: jeigu Džilas ir Margo jau buvo išsiskyrę, kodėl jie išslinko į mišką?

— Suprantu. Vadinasi, jeigu ji su Džilu išsiskyrė, o mes žinome, kad Džilas nežuvo tame miške...

Pagalvojau apie tai, ką pasakė Raja Sing — moteris, kuri tikrai žinojo ir netgi palaikė artimus santykius su Džilu Peresu, pasivadinusiu Manolo Santjagu.

— Gal Džilas nužudė Margo, o tada netikėtai pasirodė Kamilė ir Duglas...

— Vadinasi, Džilas nutildė juos amžiams.

— Teisingai. Ir pateko į bėdą. Pagalvok. Jis — neturtingas. Brolis teistas. Jį kaipmat visi įtartų.

— Taigi jis sutvarkė viską taip, kad atrodytų jog ir pats žuvo, — padarė išvadą ji.

Mes sėdėjome tylėdami.

— Dar kažko trūksta, — ištarė ji.

— Žinau.

— Bet jau artėjame.

— Arba esame be galo toli.

— Vienas iš dviejų, — sutiko Liusi.

Ak, kaip gera būti su ja.

— Yra dar kai kas, — pasakiau.

— Kas?

— Tie dienoraščiai. Apie ką ten rašoma: kad tu suradai mane, paplūdusį kraujais, ir kad aš pasakiau, jog turime tylėti?

— Aš nežinau.

— Pradėkime nuo pirmosios dalies, tai yra nuo tos, dėl kurios jie neklysta: kaip mes išsmukome iš stovyklos.

— Gerai.

— Kaip jie sužinojo apie tai?

— Nežinau, — atsakė ji.

— Kaip jie galėjo sužinoti, kad tu mane išsivedei?

— Arba... — ji stabtelėjo ir nurijo seiles, — ką aš tau jaučiau?

Tyla.

Liusi patraukė pečiais.

— Gal visiems buvo aišku vien pastebėjus, kaip aš žvalgausi į tave.

— Aš stengiuosi susikoncentruoti ir nesišypsoti.

— Per daug nesistenk, — pareiškė ji. — Kad ir kaip ten būtų, pirmoji dienoraščio dalis aiški. Judame prie antrosios.

— Apie tai, kad aš buvau paplūdęs kraujais. Iš kur, po velnių, jie tai ištraukė?

— Nesuprantu. Bet žinai, dėl ko man tikrai šiaušiasi plaukai?

— Dėl ko?

— Kad jie žino, jog mes išsiskyrėme. Kad pasimetėme vienas nuo kito.

Aš taip pat svarsčiau apie tai.

— Kas galėjo tai žinoti? — paklausiau.

— Aš nesakiau nė vienai gyvai dvasiai, — užtikrino ji.

— Ir aš ne.

— Kažkas atspėjo, — tarė Liusi ir įbedė akis į lubas. — Arba...

— Arba kas?

— Tu niekam nesakei, kad mes išsiskyrėme, tiesa?

— Tiesa.

— Ir aš niekam nesakiau.

— Taigi?

— Tada tėra vienintelis paaiškinimas, — pasakė Liusi.

— Koks?

Ji pažiūrėjo tiesiai man į akis.

— Kažkas mus matė tą naktį.

Tyla.

— Gal Džilas, — spėjau aš. — Arba Veinas.

— Juos abu mes ir įtariame žmogžudyste, ar ne?

— Taip.

— Tada kas nužudė Džilą?

Aš tylėjau.

— Džilas pats nenusižudė ir neperneše kitur savo kūno, — tęsė ji.— O Veinas Stjubensas sėdi sustiprinto saugumo kalėjime Virdžinijoje.

Aš mąsčiau.

— Jeigu žudikas ne Veinas ir ne Džilas, — kalbėjo ji, — kas tada?

— Suradau ją, — paskelbė Mjuzė, įžengdama į mano kabinetą.

Iš paskos sekė Singla Šeiker. Ji žinojo, kaip padaryti įspūdį, tačiau abejojau, ar ji taip elgėsi sąmoningai. Jos judesiai buvo tokie niršūs, tarytum pats oras turėtų duoti jai kelią. Ir Mjuzė toli gražu nebuvo šiltnamio gėlelė, tačiau šalia Singlos Šeiker atrodė stovinti viena pakopa žemiau.

Jos abi susėdo. Singla sukryžiavo savo ilgas kojas.

— Taigi, — pareiškė ji, — PVS kaip reikiant lipa tau ant kulnų.

— Taip atrodo.

— Taip yra. Patikrinau. Vyksta didžiulė operacija. Negailima nei lėšų, nei gyvybių. Jie jau sužlugdė tavo svainį. Pasiuntė žmogų į Rusiją. Pastatė žmones gatvėje. Kažką nusiuntė papirkti tavo seną draugužį Veiną Stjubensą. Žodžiu, jie bandys išrėžti lopą iš tavo šiknos, jei tik pajėgs įsmeigti kur nors savo ašmenis.

— Gal žinai, ką jie dar žino?

— Ne, dar ne. Tik tiek, kiek pats žinai.

Aš jai papasakojau apie Liusi gautus dienoraščius. Singla linksėjo klausydamasi.

— Jie ir anksčiau yra tai darę. Ar tame dienoraštyje faktai labai tikslūs?

— Daug kas — netiesa. Aš niekada nebuvau apsipylęs krauju, nesakiau, kad viską reikia laikyti paslaptyje... Bet jie žino, ką mudu vienas kitam jautėme. Žino, kad mes slapta išslinkome iš stovyklos ir visa kita.

— Įdomu.

— Iš kur jie galėjo gauti tą informaciją?

— Sunku pasakyti.

— Gal turi kokių minčių?

Kurį laiką ji mąstė.

— Jau minėjau, kad jie visada šitaip veikia. Nori sudrumsti vandenį. Nesvarbu, ar tai teisybė, ar ne. Kartais prireikia iškreipti tikrovę. Supranti, ką noriu pasakyti?

— Ne, nelabai.

— Kaip čia paaiškinti?.. — Singla pamąstė. — Ar žinai, kam mane buvo nusamdžiusi PVS?

Aš papurčiau galvą.

— Kad gaudyčiau svetimaujančius sutuoktinius. Iš to gali susikrauti gražaus pinigo. Mano pačios įmonė irgi tuo užsiima. Tai sričiai tekdavo net keturiasdešimt procentų, jeigu ne daugiau. PVS — čia geriausia, nors jų metodai nevisiškai atitinka normas.

— Kaip tai?

— Priklauso nuo to, koks atvejis, tačiau pirmas žingsnis visada buvo toks pat: perprask klientą. Kitaip tariant, išsiaiškink, ko jis iš tikrųjų nori. Tiesos? Melo? Nusiraminti? O gal ieško būdų, kaip gauti ištuoką?

— Nieko nesuprantu. Nejaugi niekas neieško teisybės?

— Ir taip, ir ne. Klausyk, aš nekenčiau šios verslo pusės. Galėjau sekti ar knistis, ieškodama faktų, na, supranti: seki vyrą ar žmoną, peržvelgi kreditinių kortelių sąskaitas, telefonų išklotines. Visa tai nekaip skamba, bet susidorodavau. Tačiau yra ir kita šio reikalo pusė.

— Kokia kita pusė?

— Ta pusė, kuri *nori*, kad būtų problemų. Pavyzdžiui, kai kurios žmonos nori, kad vyrai apgaudinėtų jas.

Aš dirstelėjau į Mjuzė:

— Aš pasiduodu.

— Ne, nepasiduodi. Vyras turi amžiams likti ištikimas, tiesa? Aš pažįstu čia tokį vieną tipelį. Kalbuosi su juo telefonu, — tai buvo dar iki tol, kai susitikome akis į akį, — jis man pasakoja, kad niekada

gyvenime neapgaudinėtų, kad myli savo žmoną ir panašiai. Tačiau tas vyrelis tėra šlykštus dykinėtojas, dirbantis direktoriaus pavaduotoju kažkokioje firmoje, taigi aš ir mąstau sau: „Kas gi galėtų į tokį žiūrėti?“ Teisingai?

— Aš vis tiek nesuprantu.

— Lengva būti geručiu sąžiningu vyru, kai nėra kas gundo. PVS pakreipia reikalą kita linkme. Pavyzdžiui, panaudoja mane kaip jauką.

— Dėl ko?

— O kaip tu manai, dėl ko? Jeigu žmona užsimanytų priremti savo vyrą prie sienos, nes ją apgaudinėja, man reikėtų sugundyti jį. Štai šitaip dirba PVS. Tarkim, vyrukas sėdi bare ar dar kur nors, o jie mane pasiunčia, — ji pirštais parodė kabutes, — „ištikimybės testui“.

— Ir?

— Žinai, man bjauru būti nekuklia, tačiau pažvelk. — Singla išskėtė rankas. Nors ji buvo apsirengusi platų nertinį, vaizdelis išties buvo įspūdingas. — Jeigu tai dora provokacija, tada nežinau, kokia dar ji gali būti.

— Nes tu esi patraukli?

— Taigi.

Aš gūžtelėjau pečiais.

— Jeigu vyras atsidavęs žmonai, jokia kita moteris jam nerūpi.

Singla Šeiker nusiviepė.

— Tik prašau.

— Ką „prašau“?

— Gal tu specialiai vaidini? Kaip tau atrodo, ar man būtų sunku patraukti kokio misterio Direktoriaus Pavaduotojo dėmesį?

— Dėmesį patraukti — viena, o kas nors daugiau — kita.

Singla pažvelgė į Mjuzė.

— Ar jis čia rimtai?

Mjuzė tik patraukė pečiais.

— Tada leisk man pasakyti dar kai ką, — tarė Singla. — Man turbūt teko atlikti tuos vadinamuosius ištikimybės testus, na, gal

trisdešimt ar keturiasdešimt kartų. Spėk, kiek vedusių vyrų mane atstūmė?

— Visiškai nenumanau.

— Du.

— Turiu pripažinti, statistika nekokia.

— Palauk, palauk, aš dar nebaigiau. Ar žinai, kodėl mane atstūmė tiedu?

— Ne.

— Ogi todėl, kad nekvaili. Pamanė, kad kažkas ne taip. Abu sumetė: „Palauk, kodėl šitokia moteris staiga atkreipė į mane dėmesį?" Jie pagalvojo, kad tai gali būti spąstai — štai kodėl neužkibo ant kabliuko. Gal pasakysi, kad jie geresni už tuos kitus?

— Taip.

— Kažin kodėl?

— Jie neužkibo ant kabliuko.

— Nieko panašaus. Priežastis kita. Vienas vyrukas gali atsisakyti, nes bijo, kad jo nenutvertų. Ar dėl to jis dorovingesnis už tą, kuris nebijo? Galbūt tas, kuris nesibaimina, myli savo žmoną netgi labiau. Gal jis geresnis, labiau atsidavęs vyras. Galbūt tas kitas beprotiškai nori pasidulkinti su kitomis, tačiau yra toks ramus ir baikštus, kad neišdrįsta.

— Ir kas?

— Ogi tas, kad tik baimė, o ne meilė, santuokos įžadai ir įsipareigojimai verčia jį būti dorą. Taigi kuris vyrukas geresnis? Kas lemia — poelgiai ar širdis?

— Sunkus klausimas, Singla.

— Kokia tavo nuomonė, pone prokurore?

— Būtent. Aš esu prokuroras. Man svarbūs poelgiai.

— Mus charakterizuoja poelgiai?

— Teisiniu požiūriu — taip.

— Vadinasi, tas vyrelis, kuris dreba, kad neįkliūtų, yra švarutėlis?

— Taigi. Jis neužkibo. Priežastis nesvarbi. Niekas nesako, kad vien iš meilės jis turi laikytis duotų įžadų. Baimė gali būti lygiai tokia pat gera priežastis.

— Oho, — ištarė ji. — Aš nesutinku.

— Nematau čia nieko bloga. Tačiau kodėl nesutinki?

— Ogi todėl, kad PVS ieško priežasčių, kaip apdergti. Bet kokiais įmanomais būdais. Jeigu nėra prie ko prikibti, tarkim, vyras neapgaudinėja žmonos, jie pakreips situaciją taip, kad jis pradėtų. Suras tokią kaip aš ir atakuos. Ar dabar aišku?

— Manau, taip. Aš ne tik turiu būti atsargus dėl to, ką jau galbūt esu padaręs, bet ir dėl to, ką gal darau ar atrodo, kad darau, arba dar galiu padaryti.

— Šaunuolis!

— O tu nenumanai, kas jiems suteikė informaciją apie tą dienoraštį?

— Dar ne. Bet juk jūs ką tik mane nusamdėte kontržvalgybai. Kas žino, gal ką nors ir aptiksiu? — Ji atsistojo. — Ar dar galiu kuo nors padėti?

— Ne, Singla, manau, šito užteks.

— Gerai. Beje, čia turiu sąskaitėlę dėl Dženreto ir Merenco bylos. Kam ją atiduoti?

— Aš paimsiu, — pasakė Mjuzė.

Singla padavė jai ir nusišypsojo man:

— Man patinka stebėti tave teisme, Koupai. Tu šauniai prirėmei tuos šunsnukius.

— Be tavo pagalbos nebūtų pavykę, — pripažinau aš.

— Nereikia tų komplimentų. Man teko matyti daugybę prokurorų. Tu kietas.

— Ačiū. Nors kažin ar taip yra. Kaip manai, ar mes iškreipėme situaciją?

— Ne. Tu norėjai, kad aš atkapstyčiau tikrą informaciją. Taip ir padariau. Tiesa, pasinaudojau savo išvaizda, kad išpeščiau tiesą. Tačiau tai nieko bloga.

— Sutinku, — ištariau.

— Oho. Tada tuo ir baigsime.

Aš sunėriau rankas už galvos.

— Turbūt PVS trūksta tavęs.

— Girdėjau, kad jau susirado naują gražuolytę. Kalbama, kad ji labai gera.

— Garantuoju, kad jai toli iki tavęs.

— Nebūk toks tikras. Beje, aš gal dar pabandysiu pagrobti ją iš jų. Man praverstų dar viena gražuolytė, be to, jos demografiniai duomenys šiek tiek kitokie.

— Nesuprantu...

— Aš šviesi. Naujoji PVS panelytė — tamsiaodė.

— Afrikiečių kilmės amerikietė?

— Ne.

Išgirdęs Singlos Šeiker atsakymą, pajutau, kaip grindys slysta iš po kojų:

— Manau, ji iš Indijos.

31 skyrius

Paskambinau Rajai Sing į mobilųjį telefoną. Singla Šeiker jau buvo išėjusi, bet Mjuzė tebesėdėjo.

Po trečio signalo Raja atsiliepė:

— Alio?

— Tu turbūt teisi, — pasakiau jai.

— Ponas Kouplendas?

Jos akcentas toks dirbtinis. Ir kaip aš galėjau ja patikėti? O gal dalelė manęs nujautė?

— Vadink mane Koupu, — patariau jai.

— Gerai, a, Koupai. — Balsas šiltas. Lyg ir erzinantis. — Dėl ko aš teisi?

— Iš kur man žinoti, kad tu nesi ta tikroji? Kaip sužinoti, kad tu manęs nepadarysi beprotiškai laimingo?

Mjuzė pavartė akis. Po to suvaidino, kad kiša pirštą į gerklę ir žiauriai apsivemia.

Norėjau paskirti jai pasimatymą šį vakarą, tačiau Raja nenorėjo apie tai nė girdėti. Aš nespaudžiau. Kitaip kiltų įtarimas. Susitarėme susitikti rytą.

Išjungiau telefoną ir pažvelgiau į Mjuzė. Ji kraipė galvą.

— Tik nepradėk.

— Ar ji tikrai pasakė tokius žodžius? „Beprotiškai laimingas"?

— Prašau, nepradėk.

Ji vėl pakraipė galvą.

Dirstelėjau į laikrodį. Pusė devynių vakaro.

— Keliausiu namo, — pareiškiau.

— Gerai.

— O tu, Mjuzė?

— Dar turiu darbo.

— Jau vėlu. Eik namo.

Ji nekreipė dėmesio.

— Dženretas ir Merencas, — pasakė ji. — Jie iš tikrųjų kasasi po tavimi.

— Susitvarkysiu.

— Žinau. Tačiau nuostabu, ko gali griebtis tėvai, norėdami apginti savo vaikus.

Jau ruošiausi patvirtinti, kad suprantu juos, nes ir pats turiu dukrą, taigi daryčiau viską, kad tik apsaugočiau ją nuo bėdų. Tačiau tokie žodžiai skambėtų pernelyg banaliai.

— Manęs niekas nestebina, Mjuzė. Tu dirbi čia ištisas dienas. Matai, ko žmonės griebiasi.

— Būtent tai ir noriu pasakyti.

— Ką?

— Dženretas ir Merencas žino, kad sieki aukštesnio posto. Jie įsivaizduoja, kad tai yra tavo Achilo kulnas. Todėl ir persekioja tave, daro viską, kad įbaugintų. Labai drąsu. Kiti jau būtų pasidavę. Šiaip ar taip, tavo byla nebuvo iki galo ištirta. Jie sumetė, kad pamatęs informaciją tu nutilsi.

— Jie klydo. Taigi?

— Ar manai, kad jie taip lengvai pasiduos? Ar jie tik persekios tave? O gal yra kokia nors priežastis, dėl kurios teisėjas Piersas nori pamatyti tave ryt po pietų savo kabinete?

Grįžęs namo, radau Liusi žinutę, atsiųstą elektroniniu paštu.

„Ar prisimeni, kaip versdavome vienas kitą klausytis tam tikrų dainų? Nežinau, ar girdėjai šitą, bet paklausyk. Nebūsiu įžūli ir neprašysiu, kad klausydamasis galvotum apie mane. Bet viliuosi, kad galvosi.

Su meile,

Liusi."

Parsisiunčiau jos pridėtą dainą. Tai buvo gana reta klasikinė Briuso Springstyno daina „Vėl tavo glėbyje". Sėdėjau prie kompiuterio ir klausiausi. Briusas dainavo apie abejingumą ir apgailestavimus, apie viską, ką iššvaistė ir ko neteko, apie tai, kad ilgisi ir skausmingai maldauja, kad jį vėl apglėbtų mylimos rankos.

Aš apsipyliau ašaromis.

Sėdėjau sau vienas, klausiausi tos dainos, galvojau apie Liusi, apie tą naktį ir pirmą kartą po žmonos mirties verkiau.

Aš perkėliau dainą į savo „iPod" ir nusinešiau į miegamąjį. Vėl įsijungiau ją. Ir vėl. Kol pagaliau įveikė miegas.

Kitą rytą Raja laukė manęs priešais „Dženisės bistro" HohoKuse, mažame miestelyje, esančiame šiaurės rytų Naujajame Džersyje. Niekas nežino, ar to miestelio pavadinimas yra Hohokusas ar Ho Ho Kusas, ar HoHoKusas. Vieni sako, kad pavadinimas kilęs iš čiabuvių amerikiečių žodžio, kurį šios žemės savininkas Lenis Lenapė vartojo tol, kol olandai įkėlė čia koją 1698 metais. Niekas negali įrodyti nei vieno, nei kito, nors senbuviai iki šios dienos dėl to ir tebesiginčija.

Raja buvo apsirengusi tamsiais džinsais ir balta palaidinuke atviru kaklu. Pritrenkianti. Absoliučiai pritrenkianti. Grožis nugin-

kluoja ir pavergia, nors žinai, ko siekiama. Aš siutau, kad buvau apgaudinėjamas, tačiau ji mane labai traukė. Nekenčiau savęs dėl to.

Kita vertus, kad ir kokia graži bei jauna buvo Raja, aš negalėjau negalvoti apie tai, kad ji toli gražu neprilygsta Liusi. Man patiko toks požiūris. Laikiausi jo. Pagalvojęs apie Liusi, kvailai išsišiepiau. Ir šiek tiek pritrūko kvapo. Visada taip atsitikdavo, kai šalia būdavo Liusi. Ir dabar tas pats.

Pabandyk suprasti tą meilę.

— Džiaugiuosi, kad paskambinai, — pasakė Raja.

— Ir aš.

Raja draugiškai pakštelėjo man į skruostą. Dvelktelėjo levandomis. Mes patraukėme prie nuošalaus stalelio restoranėlio gilumoje. Ant vienos sienos buvo nutapyti natūralaus dydžio pietautojai. Pritrenkiantis savininko dukros darbas. Visų nutapytųjų akys tarsi sekė mus. Staliukas buvo pats paskutinis, po milžinišku laikrodžiu. Jau ketverius metus užkandžiavau „Dženisės bistro" restoranėlyje. Ir niekada neteko matyti, kad tas laikrodis rodytų teisingą laiką. Jaučiu, tai savininko išdaiga.

Mudu atsisėdome. Raja akinamai šypsojosi. Aš galvojau apie Liusi — tai padėjo man išlaikyti blaivų protą.

— Taigi, — pradėjau aš, — esi privati seklė.

Subtilybės čia nepadės. Neturėjau joms nei laiko, nei kantrybės. Nelaukdamas, kol ji užprotestuos, tęsiau:

— Tu dirbi „Pačių vertingiausių susekimų" firmoje Niuarke, Naujajame Džersyje. Iš tikrųjų nedirbi tame indų restorane. Turėjau suprasti, kai registratorė nesusigaudė, ką prašau pakviesti.

Jos šypsena virptelėjo, tačiau ir toliau plieskė visu galingumu. Ji gūžtelėjo pečiais.

— Kaip išsiaiškinai?

— Pasakysiu vėliau. Kiek tavo žodžiuose buvo melo?

— Nedaug.

— Ar vis dar tvirtinsi, kad nežinojai, kas iš tikrųjų buvo Manolo Santjagas?

— Čia aš nemelavau. Aš nežinojau, kad jis Džilas Peresas, kol pats nepasakei.

Tai mane suglumino.

— Kaip iš tikrųjų judu susitikote? — paklausiau.

Ji atsilošė ir sukryžiavo rankas.

— Žinai, aš neprivalau su tavimi kalbėtis. Tai mane nusamdžiusio advokato reikalas.

— Jeigu Dženretas būtų nusamdęs tave per Mortį ir Flerą, galėtum pateikti šitokį argumentą. Tačiau čia tavo bėda. Tu seki mane. Ir jokiu būdu negali tvirtinti, kad Džilas Peresas susijęs su Dženreto ar Merenco byla.

Ji nieko neatsakė.

— Kadangi tu seki mane, aš seksiu tave. Manau, nebuvo numatyta, jog aš ką nors suuosiu apie tave. Nereikia, kad PVS tai sužinotų. Tu padėk man, aš padėsiu tau, ir abu būsime patenkinti. Gali pridurti dar kokią nors banalybę.

Ji nusišypsojo.

— Aš sutikau jį gatvėje, — pareiškė ji.

— Tačiau ne atsitiktinai.

— Ne, ne atsitiktinai. Turėjau suartėti su juo.

— Kodėl su juo?

Prie mūsų stalo priėjo Džonas, „Dženisės bistro“ savininkas. Dženisė — jo žmona ir vyriausioji virėja. Jis paspaudė man ranką, pasiteiravo, kas yra žavioji dama. Aš supažindinau juos. Jis pabučiavo Rajai ranką. Aš susiraukiau.

— Jis tvirtino, kad turi informacijos apie tave.

— Nesuprantu. Džilas Peresas atėjo į PVS...

— Mums jis buvo Manolo Santjagas.

— Gerai, Manolo Santjagas atėjo pas jus ir pasakė, kad gali padėti apdrabstyti mane purvais.

— Purvas — per stiprus žodis, Polai.

— Vadink mane prokuroru Kouplendu, — perspėjau ją. — Tokia buvo tavo užduotis, teisingai? Turėjai surasti ką nors, kas mane apjuodintų? Pasistengti, kad pasitraukčiau?

Ji nieko neatsakė. To ir nereikėjo.

— Tu neturi advokato ir kliento privilegijos, už kurios galėtum pasislėpti, ar ne? Todėl ir atsakinėji į mano klausimus. Fleras niekada neleistų savo klientui taip elgtis. Netgi Mortis, kad ir kokia rakštis šiknoje, nėra toks neetiškas. E. Dž. Dženretas pats nusamdė jus visus.

— Aš neturiu teisės pasakyti. O atvirai kalbant, nežinau to. Nebendrauju su klientu.

Man buvo nusispjauti į jos įstaigos vidaus tvarką, tačiau ji lyg ir patvirtino tai, ką pasakiau.

— Vadinasi, Manolo Santjagas atėjo pas jus, — tęsiau aš, — ir pareiškė, kad turi informacijos apie mane. Kas įvyko tada?

— Jis tiksliai nepasakė, kokia ta informacija. Jis pradėjo išsisukinėti, prašė pinigų, daug pinigų.

— Ir tu perdavei tą žinią Dženretui?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— O Dženretas mielai sutiko sumokėti. Tęsk toliau.

— Mes reikalavome įrodymų. O Manolo pradėjo suokti apie tai, kad jam dar reikia pasitikslinti detales. Tada mes pasidomėjome juo. Sužinojome, kad jis — ne Manolo Santjagas. Tačiau paaiškėjo ir tai, kad jis plačiai užsimojo. Labai plačiai.

— Kaip plačiai?

Padavėjo padėjėjas atnešė mums vandens. Raja nurijo gurkšnelį.

— Jis mums pasakė, kad tikrai žino, kas atsitiko tą naktį, kai miške žuvo keturi vaikai. Pasakė galįs įrodyti, kad tu melavai pasakodamas apie tai.

— Kaip jis tave susirado?

— Ką tu turi galvoje?

Aš pamąsčiau.

— Tu važiavai į Rusiją pasiknaisioti po mano tėvų praeitį.

— Ne aš.

— Žinoma, tyrėjas iš PVS. Be to, jūs visi žinojote apie tas senas žmogžudystes, kad šerifas netgi kvotė mane. Taigi...

Vaizdas aiškėjo.

— Jūs apklausėte visus, kas buvo susiję su ta byla. Aš žinau, kad jūs pasiuntėte kažką pas Veiną Stjubensą. Vadinasi, keliavote ir pas Pereso tėvus, taip?

— Nežinau, tačiau taip galima suprasti.

— Būtent taip Džilas ir sužinojo. Jūs apsilankėte pas Peresus. Jo motina ar tėvas, ar dar kas nors paskambino tau. Jis suprato, kad galima užsikalti pinigėlių, ir atėjo pas tave. Nepasisakė, kas iš tikrųjų esąs. Tačiau žinojo, kas jums rūpi. Tada tau liepė jį suvilioti, ar ne?

— Suartėti su juo, o ne suvilioti.

— Tu sakai „pomidoras", aš sakau „pamidoras". Tai ar jis užkibo?

— Paprastai vyrai užkimba.

Prisiminiau, ką kalbėjo Singla. Nepageidavau daugiau informacijos.

— Ir ką jis tau pasakė?

— Beveik nieko. Matai, jis sakė, kad tą naktį tu buvai su panele. Su kažkokia Liusi. Tik tiek žinau, — viską jau pasakiau. Kitą dieną po susitikimo aš paskambinau Manolo į mobilųjį telefoną. Atsiliepė detektyvas Jorkas. Visa kita tu jau žinai.

— Vadinasi, Džilas stengėsi rasti įrodymų? Norėjo susišluoti pinigėlius?

— Taip.

Aš pamąsčiau. Jis lankėsi pas Airą Silveršteiną. Kodėl? Ką Aira galėjo jam papasakoti?

— Ar Džilas minėjo mano seserį?

— Ne.

— Ar ką nors sakė apie Džilą Peresą? Arba apie kurią nors kitą auką?

— Nieko. Jau sakiau, kad jis išsisukinėjo. Tačiau buvo aišku, kad žino kažką svarbaus.

— Ir po to jis buvo nužudytas.

Ji nusišypsojo.

— Įsivaizduok, ką mes pagalvojome.

Priėjo padavėjas. Priėmė mūsų užsakymus. Aš pasirinkau firmines salotas. Raja užsisakė mėsainį su sūriu.

— Aš klausau, — priminiau jai.

— Žmogus pasakė, kad žino apie tave bjaurių faktų. Jis sutiko pateikti juos mums už tam tikrą kainą. Ir staiga, dar nespėjęs nieko atskleisti, buvo nužudytas. — Raja atsignybė gabalėlį duonos ir padažė jį į alyvuogių aliejų. — Kažin ką galėtum pagalvoti?

Aš neketinau atsakyti.

— Vadinasi, kai sužinojote, jog Džilas nužudytas, tavo užduotis pasikeitė.

— Taip.

— Tau buvo pavesta suartėti su manimi.

— Taip. Tikėjausi, kad tave paveiks liūdna mano Kalkutos istorija. Bent jau atrodė, kad tu esi toks tipas.

— Koks tipas?

Ji trūktelėjo pečiais.

— Nežinau, tiesiog toks. Bet tu nepaskambinai. Teko skambinti pačiai.

— Tas nuomojamas kambarys Ramsėjuje. Tas, kuriame, sakei, gyveno Džilas...

— Mes išsinuomojome tą kambarį. Stengiausi tave įtikinti bent kuo nors.

— Ir aš iš tiesų tau kai ką pasakiau.

— Taip. Bet mes nežinojome, ar tie faktai tikslūs, ar tikri. Niekas taip ir nepatikėjo, kad Manolo Santjagas buvo Džilas Peresas. Manėme, gal jis koks nors giminaitis.

— O tu?

— Tiesą sakant, aš tikėjau tavimi.

— Aš tau sakiau, kad Liusi buvo mano panelė.

— Mes jau žinojome. Buvome ją susiradę.

— Kaip?

— Esame seklių firma. Anot Santjago, ji irgi melavo apie tai, kas tada atsitiko. Todėl ir nutarėme, kad tiesioginė apklausa nepadės.

— Todėl siuntėte jai tuos dienoraščius.

— Taip.

— Iš kur gavote informacijos?

— Šito aš nežinau.

— O Lonis Bergeris buvo įpareigotas šnipinėti ją.

Ji nesivargino atsakyti.

— Dar ką nors žinai? — pasiteiravau.

— Ne, — pasakė ji. — Tiesą sakant, man palengvėjo, kad tu sužinojai. Kitaip jaučiausi, kol maniau, kad esi žudikas.

Aš pakilau.

— Tau teks paliudyti.

— Aš neliudysiu.

— Taigi, — tariau aš. — Ne pirmą kartą girdžiu.

32 skyrius

Lorena Mjuzė ieškojo informacijos apie Peresų šeimą.

Ji iš karto pastebėjo keistą dalyką. To baro, kuriame Džilas Peresas susitiko su Koupu, savininkai buvo Peresai. Jai tai krito į akį. Jie tebuvo vargšai imigrantai, o dabar jų tinklo vertė viršijo keturis milijonus dolerių. Žinoma, jeigu prieš dvidešimt metų pradėję nuo milijono jie būtų neblogai investavę, galutinis skaičius nestebintų.

Mjuzė svarstė, ką tai galėtų reikšti, tačiau telefono skambutis nutraukė mintis. Čiupusi ragelį, prisispaudė jį galva prie peties.

— Mjuzė klauso.

— Sveika, širdele, čia Endrius.

Endrius Baretas buvo jos pažįstamas, dirbantis laborantu Džono Džėjaus koledže. Šį rytą jis turėjo keliauti į senąją stovyklavietę ir savo naujuoju radaru pradėti ieškoti kūno.

— Širdele?

— Aš dirbu tik su technika, — aiškino jis. — Su žmonėmis man nesiseka.

— Supratau. Ar kilo nesklandumų?

— E, lyg ir ne.

Jis kažkaip keistai vapėjo.

— Ar jūs jau vietoje? — pasitikslino ji.

— Nejuokink. Žinoma. Vos tik davei leidimą, aš kone iš karto ten ir nulėkiau. Mes išvažiavome vakar vakare, apsistojome kažkokiame „Motelyje-6" ir vos prašvitus puolėme dirbti.

— Ir?

— Taigi mes esame miške, pradėjome ieškoti. XRJ — čia toks aparato pavadinimas — šiek tiek kvailiojo, tačiau mes jį kaipmat suvaldėme. Tiesa, aš atsivežiau porą studentų. Tu juk nieko prieš, ar ne?

— Man nesvarbu.

— Aš taip ir pamaniau. Tu jų nepažįsti. Tiksliau, iš kur galėtum juos pažinti? Jie geri vaikučiai, supranti, labai užsidegę, džiūgauja, galėdami padirbėti lauke. Pati prisimeni, ką tai reiškia. Tikras darbas. Jie naršė po „Google" visą naktį, skaitinėjo apie stovyklą.

— Endriau?

— Oi, nepyk. Jau sakiau, kad viskas gerai, kai dirbi su technika, bet su žmonėmis bendrauti man sekasi prasčiau. Turiu galvoje, studentai yra žmonės, gryno kraujo ir kūno, bet vis tiek. — Jis atsikrenkštė. — Na, kad ir kaip būtų, pati žinai, kad naujasis radiolokatorius, šitas XRJ, yra stebuklingas darbininkas.

— Taip.

— Na, aš neklydau.

Mjuzė perėmė ragelį į ranką.

— Ar tu nori pasakyti?..

— Aš sakau, kad tu geriau čia pasirodyk *pronto*. Medicinos ekspertė jau pakeliui, bet tu norėsi pamatyti viską pati.

Suskambo detektyvo Jorko telefonas.

— Jorkas, — atsiliepė jis.

— Sveikas, čia Maksas iš laboratorijos.

Maksas Reinoldsas buvo bylos laborantas, palaikantis ryšį tarp atskirų tarnybų. Tai buvo laboratorijos naujovė. Kiekvienai žmogžudystei tirti gaudavai naują. Jorkui patiko šis vaikinukas — galvotas, tiksliai ir glaustai pateikdavo informaciją. Kai kurie laborantai žiūrėdavo per daug TV laidų ir manydavo, kad aiškinamasis monologas būtinas.

— Kas yra, Maksai?

— Man jau atnešė kilimėlio pluošto analizės rezultatus. Žinote, to pluošto, kuris buvo rastas ant jūsų Manolo Santjago lavono.

— Gerai.

Paprastai jis tiesiog atsiųsdavo ataskaitą.

— Kas nors keista?

— Taip.

— Kas?

— Tie plaušeliai seni.

— Nelabai suprantu.

— Paprastai tokia analizė yra standartinė. Visiems automobilių gamintojams kilimėlius tiekia tos pačios firmos. Taigi nesunku surasti gamintoją ir nustatyti penkerių metų laikotarpį, kada tokie kilimėliai buvo gaminami. Kartais ir geriau pasiseka. Pavyzdžiui, tam tikros spalvos kilimėliai tik vienerius metus buvo tiesiami tam tikro modelio automobiliuose. Šitaip. Tada ataskaitoje bus parašyta: „Ford" gamybos automobilis, pilkas vidus, 1999–2004 metai.

— Aišku.

— Šito kilimo pluoštas senas.

— Gal jis ne automobilio. Gal kas nors jį įvyniojo į seną kilimą.

— Ir mes iš pradžių taip manėme. Bet po to giliau paanalizavome. Jis — iš automobilio. Bet tas automobilis turėtų būti senesnis nei trisdešimties metų.

— Oho.

— Būtent tokia kiliminė danga buvo naudota 1968–1974 metais.

— Kas nors dar?

— Gamintas, — tęsė Reinoldsas, — Vokietijoje.

— „Mercedes Benz“?

— Ne tokio lygio, — tarė jis. — Žinote, ką aš manau? Ko gero, tai buvo „Volkswagen“ gamintojas.

Liusi nusprendė dar sykį pakalbinti tėvą.

Kai ji įėjo, Aira tapė. Su juo buvo seselė Rebeka. Kai Liusi pasirodė, seselė iškalbingai žvilgtelėjo į ją. Tėvas sėdėjo nugara į duris.

— Aira?

Kai tėvas atsigręžė ji vos neatšoko atgal. Atrodė siaubingai. Veidas — bespalvis. Nuskustas prastai, ant skruostų ir kaklo styrojo kuokšteliai. Plaukai niekada neatrodė tvarkingi, bet tai tiko jam. Šiandien jo plaukai atrodė taip, tarsi jis daugybę metų būtų gyvenęs kaip benamis.

— Kaip jautiesi? — paklausė Liusi.

Seselė Rebeka ją perspėjo žvilgsniu.

— Nelabai kaip, — pasakė jis.

Liusi priėjo prie paveikslo. Ir sustingo išvydusi, kas ten nutapyta.

Miškas.

Jis sugrąžino ją į praeitį. Aišku, čia buvo jų miškas. Senoji stovyklavietė. Ji gerai pažinojo tą vietą. Kiekviena detalytė buvo stebėtinai tiksliai atkartota. Liusi žinojo, kad jis nebeturi jokių nuotraukų, o iš tikrųjų niekada ir nefotografuotum tokiu kampu. Aira prisiminė. Viskas išliko jo smegenyse.

Paveiksle — naktis. Medžių viršūnės nutviekstos mėnulio šviesos.

Liusi pažvelgė į tėvą. Šis į ją.

— Mes norėtume likti vieni, — pasakė Liusi seselei.

— Nemanau, kad tai gera mintis.

Seselė Rebeka galvojo, kad nuo kalbų jam pasidarys tik blogiau. Iš tiesų buvo priešingai. Airos galvoje kažkas užrakinta. Dabar, po šitiek metų, pagaliau atėjo laikas išsiaiškinti, kas ten tūno.

Aira ištarė:

— Rebeka?

— Taip, Aira.

— Išeik.

Balsas nebuvo šaltas, bet ir ne prašantis. Rebeka iš lėto susiglostė sijoną, ir atsidususi pakilo.

— Jeigu reikės, — pasakė ji, — tiesiog pašauk. Gerai, Aira?

Aira tylėjo. Rebeka išėjo. Durų neuždarė.

Šiandien muzika negrojo. Ji stebėjosi.

— Gal nori, kad paleisčiau muziką? Gal Hendriksą?

Aira papurtė galvą.

— Ne dabar, ne.

Jis užsimerkė. Liusi atsisėdo šalia ir suėmė jo rankas.

— Aš myliu tave, — pasakė ji.

— Ir aš tave myliu. Labiau už viską. Visada. Amžinai.

Liusi laukė. Jis vis dar sėdėjo užsimerkęs.

— Tu dabar galvoji apie tą vasarą, — pasakė ji.

Jis neatsimerkė.

— Kai pas tave atėjo Manolo Santjagas...

Jis dar stipriau suspaudė vokus.

— Aira?

— Iš kur sužinojai?

— Ką sužinojau?

— Kad jis lankėsi pas mane.

— Parašyta svečių registravimo žurnale.

— Bet... — Pagaliau jis atsimerkė. — Tai dar ne viskas, ar ne?

— Ką tu turi omenyje?

— Ar jis buvo užėjęs ir pas tave?

— Ne.

Jis lyg ir sutriko. Liusi nusprendė keisti temą:

— Ar tu prisimeni Polą Kouplendą?

Jis vėl užsimerkė, tarytum tas klausimas jį skaudintų.

— Žinoma.

— Aš mačiausi su juo, — tarė ji.

Akys atsivėrė.

— Ką?

— Jis aplankė mane.

Jo smakras atkaro.

— Kažkas vyksta, Aira. Kažkas po šitiek metų nori viską prisiminti. Turiu išsiaiškinti, kas tai.

— Ne, neturi.

— Turiu. Padėk man, gerai?

— Kodėl?.. — Jis užsikirto. — Kodėl Polas Kouplendas atėjo pas tave?

— Nes jis nori išsiaiškinti, kas iš tikrųjų atsitiko tą naktį. — Ji pakreipė galvą. — Ką tu pasakei Manolo Santjagui?

— Nieko! — šūktelėjo jis. — Visiškai nieko!

— Gerai, gerai, Aira. Bet paklausyk, aš turiu sužinoti...

— Ne, neturi.

— Ko „neturiu"? Ką tu jam pasakei, Aira?

— Polas Kouplendas.

— Ką?

— Polas Kouplendas.

— Aš girdėjau, Aira. Kodėl tu jį mini?

Jo akys atrodė beveik visiškai giedros.

— Aš noriu jį pamatyti.

— Gerai.

— Dabar. Noriu matyti jį dabar.

Jis kas sekundę darėsi vis neramesnis. Ji švelniai pasakė:

— Aš pakviesiu jį, gerai? Galiu atvežti jį...

— Ne!

Jis nusigręžė ir įsmeigė akis į paveikslą. Akyse susitvenkė ašaros. Jis ištiesė ranką miško pusėn, tarsi norėdamas jame pradingti.

— Aira, kas atsitiko?

— Vieną, — ištarė jis. — Aš noriu vienas pasimatyti su Polu Kouplendu.

— Tu nenori, kad aš būčiau kartu?

Jis papurtė galvą neatitraukdamas akių nuo miško.

— Aš tau negaliu pasakyti tų dalykų, Liusi. Noriu. Bet negaliu. Polas Kouplendas. Pasakyk jam, kad ateitų čia. Vienas. Aš pasakysiu jam, ką jis turi išgirsti. Gal tada šmėklos vėl užmigs.

Grįžusį į kabinetą mane pasitiko dar viena staigmena.

— Atėjo Glenda Peres, — pasakė Džoslina Djurels.

— Kas?

— Ji yra advokatė, tačiau sako, kad tu ją geriau prisiminsi kaip Džilo Pereso seserį.

Aš visiškai buvau pamiršęs jos vardą. Nudrožiau tiesiai į laukiamąjį ir ją išsyk pastebėjau. Glenda Peres atrodė lygiai taip pat, kaip ir tose nuotraukose ant židinio atbrailos.

— Panele Peres?

Ji atsistojo ir atsainiai atkišo ranką.

— Manau, rasite laiko mane priimti.

— Taip.

Glenda Peres nelaukė, kol atidarysiu duris. Iškėlusi galvą ji nužingsniavo pirma manęs. Aš uždariau duris. Galėjau paprašyti Džoslinos, kad netrukdytų, bet jutau, kad ji ir pati viską suprato iš mūsų gestų ir mimikos.

Mostelėjau jai, kad prisėstų, tačiau ji liko stovėti. Nuėjau prie savo stalo ir atsisėdau. Glenda Peres įsirėmusi į klubus gręžė mane akimis.

— Pasakykite, pone Kouplendai, ar jums malonu grasinti seniems žmonėms?

— Ne, ne visai. Bet kai pamatai, kad tai veikia, tada pasidaro smagu.

Rankos nukrito nuo klubų.

— Jūs manote, kad tai juokinga?

— Kodėl jūs neatsisėdate, panele Peres?

— Ar jūs grasinote mano tėvams?

— Ne. O gal ir taip. Jūsų tėvui. Aš išties pagrasinau jam, kad

jeigu nepasakys man tiesos, aš sudaužysiu jo gyvenimą į gabalus ir nepaliksiu ramybėje jo bei jo vaikų. Jeigu jūs vadinate tai grasinimu, tada aš išties jam grasinau.

Aš nusišypsojau jai. Ji tikėjosi paneigimų, atsiprašinėjimų, pasiaiškinimų. Nesulaukė nieko, kas pakurstytų jos ugnį. Ji išsižiojo, užsičiaupė ir atsisėdo.

— Taigi, — tariau, — liaukitės vaidinusi. Jūsų brolis prieš dvidešimt metų liko gyvas. Man reikia žinoti, kas atsitiko.

Glenda Peres buvo apsirengusi pilku dalykiniu kostiumėliu. Kojinės plonos, baltos. Ji užsikėlė koją ant kojos, stengėsi atrodyti atsipalaidavusi. Nesiruošė trauktis. Aš laukiau.

— Tai netiesa. Mano brolį nužudė kartu su jūsų seserimi.

— Aš maniau, kad liausitės pozuoti.

Ji sėdėjo tapšnodama sau per lūpą.

— Ar jūs tikrai ketinate pulti mano šeimą?

— Mes kalbame apie mano sesers nužudymą. Jūs, panele Peres, turėtumėte tai suprasti.

— Vadinasi, „taip".

— Labai didelis ir bjaurus „taip".

Ji toliau tapšnojo sau per lūpą. Aš laukiau.

— Ar galiu iškelti hipotezę?

Aš skėstelėjau rankomis:

— Kokią tik norite.

— Tarkime, — pradėjo Glenda Peres, — tas žuvęs vyras, tas Manolo Santjagas, iš tiesų buvo mano brolis. Dar kartą primenu, kad tai tėra hipotezė.

— Gerai, aš darau prielaidą. Kas toliau?

— Kaip jums atrodo, ką tai reikštų mano šeimai?

— Kad jūs melavote man.

— Ne vien jums, deja.

Aš atsilošiau kėdėje.

— Kam dar?

— Visiems.

Ji vis paliesdavo savo lūpą.

— Kaip žinote, visų mūsų šeimos dalyvavo pareiškiant ieškinį. Mes laimėjome milijonus. Dabar tai reikštų apgaulę, ar ne?

Aš nieko neatsakiau.

— Mes panaudojome tuos pinigus verslui įsigyti, investavome į mano mokslą, brolio gydymą. Jeigu nebūtume gavę tų pinigų, Tomas būtų miręs arba patekęs į prieglaudą. Suprantate?

— Suprantu.

— Jeigu Džilas būtų buvęs gyvas ir mes būtume tai žinoję, tada visa byla būtų buvusi paremta melu. Mums grėstų baudos ir gal netgi baudžiamoji atsakomybė. Dar tiksliau, policija tyrė keturgubą žmogžudystę. Jie rėmėsi nuomone, kad visi keturi paaugliai žuvo. Bet jeigu Džilas liko gyvas, mes galėtume būti apkaltinti ir trukdymu atlikti tyrimą. Ar suprantate?

Mes žiūrėjome vienas kitam į akis. Dabar ji laukė.

— Jūsų hipotezė turi vieną spragą, — pasakiau.

— Kokią?

— Į mišką išėjo keturi žmonės. Vienas liko gyvas. Jis pasislėpė. Remiantis jūsų hipoteze, peršasi išvada, kad jis nužudė kitus tris.

— Aš suprantu, kurlink gali krypti jūsų mintys.

— Tačiau?

— Jis nieko nežudė.

— Ar turėčiau patikėti jūsų žodžiu?

— Ar tai svarbu?

— Be abejo, svarbu.

— Jeigu juos nužudė mano brolis, tada tuo viskas ir baigiasi, ar ne? Jis nebegyvas, taigi nėra ką teisti.

— Teisingas požiūris.

— Dėkui.

— Ar jūsų brolis nužudė mano seserį?

— Ne, nenužudė.

— Kas nužudė?

Glenda Peres atsistojo.

— Aš labai ilgai nežinojau. Pasak mūsų hipotezės. Nežinojau, kad mano brolis gyvas.

— O tėvai žinojo?

— Aš čia atėjau kalbėti ne apie juos.

— Aš privalau žinoti...

— Kas nužudė jūsų seserį. Supratau.

— Taigi?

— Taigi pasakysiu dar vieną dalyką, ir tai bus viskas. Ir pasakysiu tik su viena sąlyga.

— Kokia?

— Kad tai visada liks tik hipoteze. Ir jūs liausitės pasakojęs valdžios atstovams, jog Manolo Santjagas yra mano brolis, be to, pažadėsite palikti mano tėvus ramybėje.

— Aš negaliu šito prižadėti.

— Tada aš negaliu pasakyti to, ką žinau apie jūsų seserį.

Tyla. Štai taip. Aklavietė. Glenda Peres pakilo išeiti.

— Jūs esate advokatė, — tariau. — Jeigu norėsiu, iš jūsų atims advokato licenciją...

— Užteks grasinimų, pone Kouplendai.

Aš užsičiaupiau.

— Aš kai ką žinau apie tai, kas tą naktį atsitiko jūsų seseriai. Jeigu norite sužinoti, jums teks sudaryti sandorį.

— Jums užteks mano žodžio?

— Ne. Aš paruošiau juridinį dokumentą.

— Juokaujate.

Glenda Peres įkišo ranką į švarko kišenę ir ištraukė popierius. Išlankstė juos. Tai buvo sutartis dėl faktų neatskleidimo. Taip pat ten buvo aiškiai parašyta, kad aš pasižadu nieko nekalbėti ir nieko nesiimti dėl to, kad Manolo Santjagas buvo Džilas Peresas. Be to, nepersekiosiu senųjų Peresų.

— Žinote, tai neįvykdoma, — tariau.

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Tai geriausia, ką galėjau pasiūlyti.

— Aš nieko nekalbėsiu, — pasakiau, — nebent tai būtų absoliu-

čiai neišvengiama. Aš nesuinteresuotas pakenkti jums ar jūsų šeimai. Aš taip pat nesakysiu Jorkui ar dar kam nors, kad manau, jog Manolo Santjagas yra jūsų brolis. Pažadu padaryti viską, ką galiu. Tačiau abu puikiai suprantame, kad to, ko prašote, negaliu padaryti.

Glenda Peres lūkuriavo. Paskui ji sulankstė lapus, susikišo kišenėn ir nužingsniavo prie durų. Jau uždėjusi ranką ant durų rankenos atsisuko.

— Vis dar tebekalbame hipotetiškai? — pasitikslino ji.

— Taip.

— Jeigu mano brolis išėjo iš tų miškų, jis išėjo ne vienas.

Aš nutirpau. Negalėjau pajudėti. Negalėjau prakalbėti. Bandžiau kažką suregzti, tačiau neįstengiau. Mūsų žvilgsniai susidūrė. Ji linktelėjo. Mačiau, kad jos akys sudrėko. Ji nusigręžė ir pasuko durų rankeną.

— Nežaisk su manimi, Glenda.

— Aš nežaidžiu, Polai. Žinau tik tiek: mano brolis tą naktį liko gyvas. Tavo sesuo irgi.

33 skyrius

Diena jau krypo vakarop, kai Lorena Mjuzė pasiekė senąją stovyklavietę.

Užrašas: „Šarmeno ežero kooperatinių namų centras". Ji žinojo — didžiulis žemės plotas driekiasi anapus Delavero upės, skiriančios Naująjį Džersį nuo Pensilvanijos. Ežeras ir gyvenamieji namai — Pensilvanijos pusėje. Didžioji dalis miško priklauso Naujajam Džersiui.

Mjuzė nekentė miškų. Sportas — puiku, bet tik ne gamtoje. Ji nekentė vabalų, nemėgo meškerioti ir braidžioti, jokių kelionių pėsčiomis, purvynų, varžybų dėl prizo, „4-H" mugių ir viso kito, kas atsidavė „kaimu".

Ji sustojo prie mažo pastatėlio, kuriame buvo įsikūręs samdomas policininkas, kyštelėjo savo asmens dokumentą ir laukė, kol pakils užtvaras. Nepakilo. „Samdinys", vienas tų išpampusių sunkumų kilnotojų, pasiėmė jos pažymėjimą, nusinešė jį vidun ir užgulė telefoną.

— Ei, aš neturiu laiko.

— Nereikia dėti į kelnes.

— Nedėti į?..

Ji pasipiktino.

Toliau priekyje mirgėjo švieselės. Ji sumetė, kad ten stovi keli policijos automobiliai. Matyt, visi farai, esantys penkiasdešimties mylių spinduliu, nusprendė suvažiuoti.

„Samdinys" padėjo ragelį. Vis dar lindėjo savo būdoje. Neišėjo laukan ir nepriėjo prie jos.

— Ei, — šūktelėjo Mjuzė.

Jis neatsiliepė.

— Ei, drauguži, aš su tavimi kalbu.

Jis lėtai pasisuko į ją. „Po perkūnais", — pagalvojo ji. Tas vyrukas jaunas ir vyriškas. Čia ir bėda. Jeigu toks samdytas faras yra senyvo amžiaus, jis paprastai būna geranoriškas vyrukas, jau išėjęs į pensiją ir dėl to nuobodžiaujantis. Samdoma moteris? Dažniausiai kokia nors motina, panūdusi užsikalti papildomą centą. Bet kad žaliūkas?! Septyni balai iš dešimties, kad šitas raumenų kalnas, šitas faru užsimanęs būti vaikelis — pats pavojingiausias. Kažkodėl jis neprasimušė į tikrus policininkus. Niekas nekalba apie jos pačios profesiją, bet jeigu vyrukas pasišauna būti policininku ir neįstengia to padaryti, dažniausiai būna tam tikra priežastis, ir tada jau verčiau nesigilinti ir prie tokio nesiartinti.

Kita vertus, ar gali tikėtis atitaisyti savo niekam tikusį gyvenimėlį, kai šitiek verti laukti vyriausiąją bylų tyrėją — *moterį* vyriausiąją bylų tyrėją?

— Atleiskite? — pabandė ji, visa oktava sušvelnindama balsą.

— Jums dar negalima įvažiuoti, — prabilo jis.

— Kodėl ne?

— Turite palaukti.

— Ko?

— Šerifo Louvelo.

— Šerifo Louvo?

— Louvelo. Jis pasakė, kad be jo sutikimo niekas neturi teisės įvažiuoti.

„Samdinys“ iš tikrųjų timptelėjo aukštyn savo kelnes.

— Aš esu Esekso apygardos vyriausioji bylų tyrėja, — pabrėžė Mjuzė.

Jis nusišaipė:

— Ar čia Esekso apygarda?

— Ten yra mano žmonių. Aš turiu įvažiuoti.

— Ei, nereikia dėti į kelnes.

— Labai gražu.

— Kas?

— Tas posakis. Jau dukart jį pavartojai. Labai labai juokinga. Ar galiu pavartoti šią frazę, na, žinai, kai norėsiu ką nors nusodinti? Labai kietas posakis.

Jis pasiėmė laikraštį ir įbedė į jį nosį. Ji svarstė, ar nevertėtų rautis pirmyn ir numušti tą užtvarą.

— Ar tu turi ginklą? — paklausė Mjuzė.

Jis padėjo laikraštį.

— Ką?

— Ginklą. Ar turi tokį? Na, čia tam, kad kompensuotum savo trūkumus.

— Užsičiaupk, po velnių.

— Žinok, aš turiu. Štai ką siūlau: tu atidaryk užtvarą, o aš tau leisiu jį pačiupinėti.

Jis tylėjo. Velniop tą čiupinėjimą. Verčiau jį nudėti.

„Samdinys“ nuožmiai žiūrėjo į ją. Laisvąja ranka ji pasikrapštė skruostą, demonstratyviai atkišdama mažylį pirštą jo pusėn. Sprendžiant iš jo žvilgsnio, šitas jos gestas taikliai smogė.

— Vaidini gudruolę, ką?

— Ei, — pasakė Mjuzė, susidėdama abi rankas ant vairo, — nereikia dėti į kelnes.

Mjuzė suprato, kad tai kvaila, bet, po perkūnais, čia jau ne juokai. Adrenalino lygis pakilo. Ji nerimo norėdama sužinoti, ką atrado Endrius Baretas. Sprendžiant iš mirgančių švieselių jūros, tai turėjo būti ne bet kas.

Pavyzdžiui, lavonas.

Praėjo dvi minutės. Mjuzė jau ruošėsi traukti pistoletą ir jėga priversti pakelti užtvarą, tačiau laiku pamatė atslenkantį uniformuotą vyrą. Plačiakraštė skrybėlė ir šerifo ženklelis. Vardinėje kortelėje parašyta: LOUVELAS.

— Ar galiu padėti, panele?

— Panele? Ar jis pasakė jums, kas aš esu?

— A, ne, atleiskite, jis tik pasakė...

— Aš esu Lorena Mjuzė, Esekso apygardos vyriausioji bylų tyrėja. — Mjuzė parodė į sargybos patalpą: — Tas Šūdelis pasiėmė mano asmens pažymėjimą.

— Ei, kaip mane pavadinote?

Šerifas Louvelas atsiduso ir pasitrynė servetėle nosį. Nosis — kaip svogūnas ir didžiulė. Ir kitos detalės tokios pat: ilgos ir nutįsusios, sakytum, kažkas nupiešė jo karikatūrą ir paliko tirpti saulėje. Jis mostelėjo „Samdiniui“ ranka, kurioje laikė popierinę nosinę:

— Atsipūsk, Sendi.

— Sendi, — pakartojo Mjuzė ir žvilgtelėjo į sarginę. — Argi čia ne mergaitiškas vardas?

Šerifas Louvelas žiūrėjo į ją, iškėlęs savo ilgą nosį. Turbūt nepritarė. Sunku būtų jį kaltinti.

— Sendi, duok man tos damos pažymėjimą.

Kelnės, paskui — panelė, dabar jau dama. Mjuzė teko stipriai tvardytis, kad nepradėtų šėlti. Štai ji tupi čia, už dviejų valandų kelio nuo Niuarko ir Niujorko, o galėjo laisvai būti prakeiktame Meiberyje.

Sendis padavė Louvelui pažymėjimą. Šis stipriai trynėsi nosį: oda tokia nukabusi, jog Mjuzė beveik pabūgo, kad ji visiškai nusilups. Jis patyrinėjo pažymėjimą, atsiduso ir tarė:

— Tu turėjai man pasakyti, kas ji tokia, Sendi.

— Juk sakėte, kad be jūsų leidimo niekam nevalia įvažiuoti.

— Jeigu būtum telefonu pasakęs, kas ji tokia, būčiau davęs jį.

— Bet...

— Klausykite, berniukai, — nutraukė jį Mjuzė, — padarykite man paslaugą. Aptarkite savo užkampio reikalus per kitą trobelės susirinkimą, gerai? Man reikia ten patekti.

— Pastatykite automobilį dešinėje pusėje, — nė kiek nesutriko Louvelas. — Iki tos vietos dar reikia paėjėti. Nuvesiu jus.

Louvelas linktelėjo Sendžiui. Šis paspaudė mygtuką, užtvaras pakilo. Pravažiuodama Mjuzė vėl pasikrapštė skruostą, paleisdama mažylį pirštą į darbą. Sendis susinervino, o Mjuzė to ir laukė.

Ji pastatė automobilį. Louvelas pasitiko ją. Jis turėjo du žibintuvėlius; vieną padavė jai. Mjuzė kantrybė akivaizdžiai seko. Ji čiupo žibintuvėlį ir išpoškino:

— Gerai jau, į kurią pusę?

— Jūs labai maloniai elgiatės su žmonėmis, — pasakė jis.

— Ačiū, šerife.

— Į dešinę. Eime.

Mjuzė gyveno sumautame bute plytiniame name, kuris buvo per daug standartinis, kad būtų standartinis, todėl jai derėtų verčiau patylėti, tačiau vertinant diletantiška akimi, ši atitverta bendrija atrodė lygiai tokia pati, kaip ir bet kuri kita, skirtumas tik tas, kad architektas aiškiai turėjo ambicijų sukurti kažką kaimiško ir visiškai prašovė pro šalį. Aliuminio eksterjeras buvo dirbtinių rąstų trobelė — absurdiškiau ir negalėjo atrodyti išdrikusių, trijų pakopų kooperatinių namų teritorijoje. Netrukus Louvelas pasuko iš šaligatvio į taką.

— Sendis liepė jums nedėti į kelnes? — pasiteiravo Louvelas.

— Taip.

— Neįsižeiskite. Jis taip sako visiems. Netgi vyrukams.

— Matyt, jis yra jūsų medžiotojų būrelio siela.

Mjuzė suskaičiavo septynis policijos automobilius ir tris kitokius avarinius automobilius. Visų lempelės blyksėjo. Jai niekaip netilpo galvoje, kodėl jiems reikėjo tų švieselių. Gyventojai — pagyvenu-

sių ir jaunų šeimų kompanija — būriavosi pritraukti tų nereikalingų žybsnių, bet nieko nematė.

— Ar toli teks eiti? — pasidomėjo Mjuzė.

— Gal pusantros mylios. Norite pakeliui aplankyti vieną vietą?

— Kokią vietą?

— Kur kadaise įvykdyta žmogžudystė. Kaip tik praeisime pro tą vietą, kur prieš dvidešimt metų rastas vienas lavonas.

— Ar jūs tyrėte tą bylą?

— Periferiškai, — pasakė jis.

— Kaip tai?

— Periferiškai. Rūpinausi palyginti smulkiais arba nesvarbiais klausimais. Tyriau atokesnes vietas arba pakraščius. Periferiškai.

Mjuzė pažiūrėjo į jį.

Gal Louvelas ir šypsojosi — sunku pasakyti.

— Neblogai užkampio medžiotojų trobelės stuobriui, a?

— Esu sužavėta, — tarstelėjo Mjuzė.

— Galėtumėte man būti mažumėlę malonesnė.

— Kažin kodėl?

— Pirmiausia, net nepranešusi man, jūs atsiuntėte savo vyrus ieškoti lavono mano apygardoje. Antra, ši nusikaltimo vieta yra mano. Jūs čia galite atvykti kaip viešnia ir man maloniai sutinkant.

— Ar tik nesiruošiate žaisti su manimi žaidimo „kuris viršesnis", ką?

— Ne-e, — ištarė jis. — Bet man patinka atrodyti kietam. Ar man pavyko?

— Et. Tai ar galime eiti toliau?

— Žinoma.

Takas tol siaurėjo, kol beveik visiškai prapuolė. Jie laipiojo per akmenis, sukiojosi tarp medžių. Mjuzė visada buvo nutrūktgalvė. Mėgo aktyvią veiklą. Ir tepasikaria tas Fleras Hikoris — jos batai atlaikys.

— Sustokime, — tarė Louvelas.

Saulė tebesmigo žemyn. Louvelo profilis išryškėjo. Jis nusiėmė skrybėlę ir vėl nusišnarpštė į nosinę.

— Čia ta vieta, kur rado Bilingemų vaiką.

Dugą Bilingemą.

Nuo tų žodžių miškas tarsi nuščiuvo, po to vėjas ėmė kuždėti seną dainą. Mjuzė pažvelgė į žemę. Vaikas. Bilingemui buvo septyniolika. Jo kūne rastos aštuonios durtinės žaizdos, daugiausiai ginantis. Jis grūmėsi su užpuoliku. Ji pažvelgė į Louvelą: galva nuleista, užsimerkęs.

Mjuzė kai ką prisiminė, kai ką iš surinktos medžiagos. Louvelas. Ta pavardė.

— „Periferiškai"! Pabučiuokit man į... — pareiškė ji. — Jūs vadovavote.

Louvelas tylėjo.

— Nesuprantu. Kodėl man nepasakėte?

Jis patraukė pečiais.

— O kodėl jūs nepasakėte, kad atnaujinate mano bylą?

— Mes ir nesiruošėme atnaujinti. Tiesiog aš nemaniau, kad ką nors rasime.

— Vadinasi, jūsų vyrukai rado aukso gyslą, — pasakė jis. — Pasisekė kaip aklai vištai grūdas?

Mjuzė nepatiko, kurlink krypo kalba.

— Ar dar toli ta vieta, kur buvo rasta Margo Gryn? — paklausė ji.

— Pusmylė į pietus.

— Margo Gryn rado pirmą, taip?

— Taigi. Pamenate, kur įvažiavote? Kooperatinius namus? Ten buvo stovyklos mergaičių pusė. Jų nameliai. Berniukai gyveno pietinėje pusėje. Netoli ir buvo rasta Grynų mergaitė.

— Ar greitai, aptikę Gryn, radote Bilingemų berniuką?

— Po trijų parų.

— Ilgai ieškojote.

— Dideli plotai.

— Vis tiek. Jis buvo tiesiog paliktas gulėti?

— Ne, užkastas negilioje duobėje. Gal dėl to iš karto ir nepamatė. Žinote, kaip būna. Visi išgirsta apie dingusius vaikus ir kaip dori

piliečiai eina padėti ieškoti. Jie tiesiog užlipo ant jo. Niekas nė neįtarė, kad jis ten gali būti.

Mjuzė neatitraukė akių nuo žemės. Jokios žymės. Tik kryžius, kaip kad tose vietose, kur žūna žmonės autoavarijose, — laikinas paminklėlis. Bet tas kryžius senas, nusviręs. Jokios nuotraukos. Jokio atminimo ženklo ar gėlytės, ar meškučio. Tiktai aplūžęs kryželis. Vienui vienas miške. Mjuzė vos nesudrebėjo.

— Žudikas — turbūt žinote — vardu Veinas Stjubensas. Pasirodo, jis buvo konsultantas. Yra daug teorijų apie tai, kas atsitiko tą naktį, tačiau visų nuomonės sutampa dėl vieno: pirmiausia Stjubensas susidorojo su dingusiais vaikais, Peresu ir Kouplend. Jis užkasė juos. Pradėjo kasti duobę Dugui Bilingemui, tuo tarpu buvo rasta Margo Gryn. Jis ir pabėgo. Anot vieno Kvantiko šulo, jam buvo malonu užkasti kūnus. Juk žinote, kad Stjubensas visas kitas savo aukas taip pat užkasė? Kitose valstijose?

— Aha, žinau.

— Žinote, kad dvi aukas jis užkasė gyvas?

Ji žinojo.

— Ar jūs kvotėte Veiną Stjubensą? — paklausė Mjuzė.

— Mes apklausėme visus, kurie buvo stovykloje.

Jis kalbėjo lėtai, atsargiai. Mjuzė galvoje skambtelėjo signalas. Louvelas tęsė:

— O taip, Stjubensų vaikiščias įvarė man baimės, bent jau dabar taip galvoju. O gal lengva kalbėti po kurio laiko, — ir pats nebežinau. Nebuvo jokių įrodymų, kad Stjubensas čia prikišo nagus. Iš tikrųjų nebuvo ką apkaltinti. Be to, Stjubensas buvo turtingas. Jo šeima nusisamdė advokatą. Galite įsivaizduoti, kaip stovykla išsyk apmirė. Visi vaikai išvažinėjo namo. Stjubensą išsiuntė į užjūrį mokytis. Rodos, į kažkokią mokyklą Šveicarijoje.

Mjuzė neatitraukė akių nuo kryželio.

— Ar jau galime eiti?

Ji linktelėjo, ir jie patraukė tolyn.

Louvelas paklausė:

— Tai kiek laiko jau dirbate vyriausiąja bylų tyrėja?

— Kelis mėnesius.

— O prieš tai?

— Trejus metus praleidau žmogžudysčių skyriuje.

Jis vėl nusišluostė savo didžiulę nosį.

— Ir nė kiek ne lengviau, ar ne?

Klausimas pasirodė retorinis, todėl ji tiesiog pėdino toliau.

— Kalbame ne apie smurtą, — šnekėjo jis. — Ir netgi ne apie žuvusiuosius. Jų nebėra. Jau nieko nepadarysi. Kalbame apie tai, kas liko, — aidas. Kai kurie senbuviai šneka, kad šiame miške nuolat aidi. Iš tiesų yra prasmės. Tas Bilingemų vaikas. Garantuoju, kad jis klykė. Garsas aidi pirmyn atgal, jis silpsta, menksta, bet taip niekada ir nenutyla visiškai. Rodos, kažkuri jo dalis vis dar šaukia. Netgi dabar. Žmogžudystė šitaip ir aidi.

Mjuzė tiesiog ėjo nuleidusi galvą ir stebėjo kauburiuotą žemę.

— Ar teko susitikti su kurios nors aukos šeima?

Ji pagalvojo.

— Tiesą sakant, mano bosas — vienas tokių.

— Polas Kouplendas, — ištarė Louvelas.

— Jūs prisimenate jį?

— Jau minėjau, kad apklausiau kiekvieną.

Mjuzė galvoje vėl skambtelėjo.

— Ar tai jis pavedė jums tirti šią bylą? — pasiteiravo Louvelas.

Ji neatsakė.

— Žmogžudystė — neteisingas dalykas, — tęsė jis. — Sakytumei, Dievas turėjo tokį planą. Jis viską surikiavo, o kažkas tiesiog ėmė ir įsipainiojo. Gerai, jeigu išaiškini bylą. Jausmas toks, tarytum būtum suglamžęs aliuminio folijos gabalą. Jeigu surandi žudiką, gali vėl ją ištiesinti, tačiau aukos šeimai ji niekada neatgauna buvusios išvaizdos.

— Aliuminio folija?

Louvelas gūžtelėjo pečiais.

— Jūs — gana geras filosofas, šerife.

— Retkarčiais pažvelk savo bosui į akis. Kad ir kas atsitiko šituose miškuose tą naktį, — visa tai liko. Tebeaidi, ar ne?

— Aš nežinau, — pareiškė Mjuzė.

— Ir aš nežinau, ar jums reikėtų čia būti.

— Kodėl gi?

— Nes aš apklausiau jūsų bosą tą naktį.

Mjuzė sustojo.

— Ar norite pasakyti, kad yra kokių nors ginčytinų dalykų?

— Manau, kad būtent tai ir noriu pasakyti.

— Polas Kouplendas buvo įtariamasis?

— Byla tebėra atvira. Ir nors jūs kišatės, ji tebėra mano byla. Todėl neatsakysiu į šį klausimą. Užtat pasakysiu štai ką. Jis melavo apie tai, kas atsitiko.

— Jis buvo vaikas, tą naktį budėjęs stovykloje. Jis nežinojo, kokios tai rimtos pareigos.

— Čia ne pasiteisinimas.

— Vėliau paaiškėjo, kad jis nekaltas, teisybė?

Louvelas neatsakė.

— Aš skaičiau tą bylą, — tarė Mjuzė. — Jis dykinėjo ir nevykdė budinčiojo pareigų. Buvo sukrėstas. O ar nepagalvojate, kokią kaltę jis jaučia? Be abejo, jam gaila sesers. Bet aš manau, kad kaltė jį ėda labiau.

— Įdomu.

— Kas?

— Jūs pasakėte, kad jį ėda kaltė, — pareiškė Louvelas. — Kokia kaltė?

Ji ėjo toliau.

— Ar nemanote, kad tai keista?

— Kas keista? — paklausė Mjuzė.

— Kad jis paliko savo postą tą naktį. Jis buvo toks atsakingas vaikas. Visi taip sakė. Ir staiga, tą pačią naktį, kai stovyklautojai išslinko į mišką, tą pačią naktį, kai Veinas Stjubensas planavo žudyti, Polas Kouplendas sugalvojo atleisti vadžias.

Mjuzė tylėjo.

— Šitas prakeiktas sutapimas, mano miela kolege, man visą laiką nedavė ramybės.

Louvelas nusišypsojo ir nusisuko.

— Eime, — tarė jis. — Temsta, o jūs juk norite pamatyti, ką rado jūsų draugas Baretas.

Kai Glenda Peres išėjo, aš nepuoliau į ašaras, bet nedaug trūko.

Sėdėjau kabinete vienut vienas, praradęs žadą, nežinodamas, ką daryti ar galvoti, ką jausti. Kūnas šiurpo. Pažiūrėjau į rankas: aiškiai virpa. Elgiausi taip, kaip elgiamasi nežinant, ar išties sapnuoji. Viską patikrinau. Nesapnavau. Viskas tikra.

Kamilė gyva.

Mano sesuo išėjo iš to miško. Lygiai taip pat, kaip ir Džilas Peresas.

Paskambinau Liusi į mobilųjį telefoną.

— Sveikas, — atsiliepė ji.

— Nepatikėsi, ką man ką tik pasakė Džilo Pereso sesuo.

— Ką?

Aš papasakojau. Kai priėjau prie tos dalies, kur Kamilė ištrūksta iš miško, Liusi garsiai aiktelėjo.

— Ar tu ja tiki? — paklausė Liusi.

— Ar tuo, ką ji pasakė apie Kamilę?

— Taip.

— Kodėl ji tuėtų sakyti netiesą?

Liusi tylėjo.

— Kas? Tu manai, kad ji meluoja? Koks jos motyvas?

— Nežinau, Polai. Bet mes tiek daug ko nežinome.

— Suprantu. Bet tu gerai pagalvok. Glenda Peres neturi pagrindo man meluoti.

Tyla.

— Kas yra, Liusi?

— Tiesiog keista, ir tiek. Jeigu tavo sesuo gyva, tai kur, po perkūnais, ji buvo?

— Nežinau.

— Ką dabar žadi daryti?

Aš pamąsčiau apie tai, bandžiau surikiuoti savo mintis. Geras klausimas. Kas toliau? Kur dabar sukti?

Liusi tarė:

— Aš dar kartą pasikalbėjau su tėvu.

— Ir?

— Jis kažką prisimena apie tą naktį.

— Ką?

— Jis man nesako. Sakė, kad pasakys tik tau.

— Man?

— Aha. Aira sakė, kad nori tave pamatyti.

— Dabar?

— Jeigu nori.

— Noriu. Ar užvažiuoti tavęs?

Ji pasvyravo.

— Ką?

— Aira prašė, kad atvažiuotum vienas. Sakė nepasakos, jei aš būsiu šalia.

— Gerai.

Ir vėl tyla.

— Polai?

— Ką?

— Vis vien atvažiuok. Palauksiu automobilyje, kol tu būsi viduje.

Žmogžudysčių skyriaus detektyvai Jorkas ir Dilonas „technikos kabinete“ valgė picą. Šis kabinetas faktiškai buvo susirinkimams skirta patalpa, kur jie įveždavo televizorius, kasetinį vaizdo magnetofoną ir panašiai.

Įėjo Maksas Reinoldsas:

— Kaip gyvuojate, vaikinai?

Dilonas pasakė:

— Šita pica — baisi.

— Atsiprašau.

— Galų gale juk esame Niujorke. „Didžiajame Obuolyje". Picos tėvynėje. O šitos skonis toks, tarytum tos krūvelės, kurios šunelio savininkas nesurinko į maišelį.

Reinoldsas įjungė televizorių.

— Apgailestauju, kad šios virtuvės šedevrai neatitinka tavo skonio.

— Argi aš perdedu? — Dilonas atsisuko į Jorką. — Klausykite, rimtai, ši pica primena valkatos vėmalą, ar čia tik man?

Jorkas pastebėjo:

— Šitas gabalas — tau jau trečias.

— Ir turbūt paskutinis. Įrodymas, kad kalbu tiesą.

Jorkas pasigręžė į Maksą Reinoldsą:

— Ką turite mums?

— Manau, kad radau mūsų vyruką. Bent jau jo automobilį tai tikrai.

Dilonas vėl atsikando picos.

— Mažiau šnekėk, daugiau rodyk.

— Už dviejų kvartalų nuo tos vietos, kur radote kūną, ant kampo, yra parduotuvėlė, — ėmė dėstyti Reinoldsas. — Savininkas turėjo rūpesčių dėl vagišių, kurie vis ką nors nugvelbdavo iš lauke sudėtų produktų. Taigi jis įsitaisė kamerą.

Dilonas paklausė:

— Korėjietis?

— Atsiprašau?

— Parduotuvėlės savininkas korėjietis, ar ne?

— Negaliu pasakyti. O ką tai turi bendra?

— Guldau galvą, kad jis — korėjietis. Vadinasi, jis pakabina kamerą lauke, nes kažkoks šiknius vagia jo apelsinus. Paskui jis pradeda kelti triukšmą dėl to, kad moka mokesčius, o po jo sparneliu tikriausiai dirba dešimt nelegalų. Galima pamanyti, kad policininkai privalo prašukuoti tas jo sušiktas pigias, padūmavusias juostas, kad aptiktų misterį Vaisių Vagį.

Jis stabtelėjo. Jorkas dirstelėjo į Maksą Reinoldsą.

— Tęsk.

— Kad ir kaip būtų, ta kamera nufilmavo gatvės dalį. Taigi mes pradėjome tikrinti senesnius nei trisdešimties metų automobilius, ir pažiūrėk, ką radome.

Reinoldsas jau buvo įkišęs tą juostą. Pro šalį pravažiavo senas „Volkswagen" vabalėlis. Jis kaipmat sustabdė kadrą.

— Čia mūsų automobilis? — paklausė Jorkas.

— 1971-ųjų „Volkswagen Beetle". Vienas mūsų ekspertas sako atpažinęs jį pagal Mekfersono statramsčio priekinę pakabą ir priekinę bagažinę. Svarbiausia, kad tokių automobilių kilimų pluoštas atitinka pono Santjago apmušalus.

— O, žalty, — tepasakė Dilonas.

— Ar galite įžiūrėti numerį? — paklausė Jorkas.

— Ne. Filmuota iš šono. Jokio dalinio vaizdo anei valstijos.

— Bet kiek dabar rasi kelyje ropojančių tokių originalių, geltonų „Volkswagen" vabalų? — mintijo Jorkas. — Mes pradedame tikrinti Niujorko automobilių registraciją, po to judame į Naująjį Džersį ir Konektikutą.

Dilonas maktelėjo galvą ir toliau čiaumojo lyg karvė.

— Turėtume ką nors rasti.

Jorkas grįžtelėjo į Reinoldsą:

— Dar kas nors?

— Dilonas sako tiesą: įprastas modelis. Bet jeigu aš jį padidinsiu, — jis paspaudė mygtuką ir vaizdas pasikeitė, — galėsime pamatyti tą vyrelį.

Dilonas prisimerkė:

— Jis atrodo lyg koks Džeris Garsija.

— Ilgi žili plaukai, ilga žila barzda, — pritarė Reinoldsas.

— Viskas?

— Viskas.

Jorkas tarė Dilonui:

— Reikia patikrinti automobilių registraciją. Šitokią mašiną bus nesunku surasti.

34 skyrius

Šerifo Louvelo kaltinimai aidėjo miško tyloje.

Louvelas, šiaip jau nekvailas diedas, galvojo, kad Polas Kouplendas melavo apie žudynes.

Ar tikrai melavo? Argi tai svarbu?

Mjuzė svarstė. Nekilo nė klausimo — jai patiko Koupas. Šaunus bosas ir pasiutusiai geras prokuroras. Tačiau dabar Louvelo žodžiai jai kai ką priminė. Priminė tai, ką ji jau žinojo: čia žmogžudystės byla. Kaip ir bet kuri kita. Kur veda, ten veda, — tegul ir prie jos boso.

Jokių favoritų.

Po kelių minučių tankmėje pasigirdo traškesys. Mjuzė įžiūrėjo Endrių Baretą. Išstypėlis, vien tik ilgos galūnės ir nerangūs, mėšlungiški judesiai. Paskui save tempė kažką panašaus į vaikišką vežimėlį. Matyt, čia ir buvo jo aparatas. Mjuzė šūktelėjo jį. Baretas pakėlė galvą, aiškiai nepatenkintas, kad jį trukdo. Veidas išsyk pasikeitė, kai atpažino, kas jį šaukia.

— Sveika, Mjuzė!

— Endriau.

— Ak, malonu tave matyti.

— A-ha, — ištarė ji. — Ką čia darai?

— Įdomu, ką aš darau! — Jis paleido aparatą. Iš paskos klumpino trys jaunuoliai Džono Džėjaus koledžo sportiniais nertiniais. „Studentai“, sumetė ji. — Ieškau kapų.

— Aš maniau, kad ką nors radai.

— Radau. Jis ten, už šimto jardų. Bet pamaniau, kad nėra ko ilsėtis ant laurų: nerasti dar du kūnai. Supranti, ką sakau?

Mjuzė nurijo seiles.

— Radai kūną?

Bareto veide atsispindėjo toks entuziazmas, kokį paprastai tausodavo susibūrimams.

— Mjuzė, šitas aparačiukas! Jergutėli, — stebuklas! Žinoma, mums pasisekė. Šitose vietose nebuvo lietaus, — nežinau, kiek laiko, šerife?

— Dvi tris savaites, — atsiliepė Louvelas.

— Matai, kaip gerai. Labai. Sausa žemė. Ar bent ką nors išmanai, kaip veikia radaras, prasiskverbiantis į žemę? Šitam daikčiukui daviau 800 megahercų. Man leidžia eiti gilyn tiktai keturias pėdas. Užtat kokias keturias pėdas! Dažniausiai jie ieško per giliai. Bet tik vienas kitas žudikas kasa giliau negu tris keturias pėdas. Kita problema ta, kad dabartiniai aparatai nepajėgia atskirti panašaus dydžio objektų. Pavyzdžiui, vamzdžio ar gilių šaknų nuo to, ko mums reikia, — kaulų. Šitas XRJ ne tik aiškiau parodo dirvos skerspjūvį, bet su naujuoju „3-D“ stiprintuvu...

— Baretai? — nutraukė jį Mjuzė.

Jis stumtelėjo akinius aukštyn ant nosies.

— Ką?

— Ar tau neatrodo, kad man — nusišvilpt, *kaip* dirba tas tavo žaisliukas?

Jis vėl pastūmė akinius aukštyn.

— A...

— Man užtenka ir to, kad tas žaisliukas *veikia*. Todėl prašau greičiau pasakyt, ką radai, kol dar nenupyliau ko nors.

— Kaulus, Mjuzė, — nusišypsojo jis. — Mes radome kaulus.

— Žmogaus, taip?

— Žinoma. Pirmiausia radome kaukolę. Tada liovėmės kasti. Dabar specialistai kasinėja.

— Kokio jie senumo?

— Kas, kaulai?

— Ne, Baretai, šitas ąžuolas. Aišku, kad kaulai.

— Iš kur, po perkūnais, aš galiu žinoti? Gal koroneris nustatys. Ji dabar ten.

Mjuzė nuskubėjo pro jį. Louvelas nusekė iš paskos. Priešakyje matėsi didžiuliai projektoriai, vos ne tokie patys kaip filmavimo aikštelėje. Ji žinojo, kad daugelis kasinėtojų naudoja stiprius prožektorius

netgi kasdami dieną. Vyrukas iš nusikaltimų tyrimų skyriaus sakė, kad ryškios lempos padeda atskirti grūdus nuo pelų: „Jeigu neturi stiprių lempų, tada tas pat, kas sėdėdamas nusilakęs tamsiame bare bandytum nustatyti, ar mergytė karšta. Jau manai, kad kai ką turi, o iš ryto gali nagus nusigraužti."

Louvelas parodė į žavią moterį, mūvinčią gumines pirštines. Mjuzė nusprendė, kad ji — dar viena studentė, nes neatrodė nė trisdešimties. Ilgi, anglies juodumo plaukai dailiai sušukuoti atgal tarsi flamenko šokėjos.

— Daktarė O'Nyl, — paaiškino Louvelas.

— Ji — jūsų koronerė?

— Aha. Žinokite, čia žmogus išrenkamas tokioms pareigoms.

— Norite pasakyti, kad rengiama kampanija? Taip sakant, „labas, aš — daktarė O'Nyl, aš tikrai puikiai darbuojuosi su mirusiaisiais"?

— Aš galėčiau sąmojingai atkirsti, — pasakė Louvelas, — bet kur jau čia mums, kaimo jurgiams, lygintis su jumis, grynais miestiečiais.

Priėjusi arčiau, Mjuzė pamatė, kad žodis „žavi" — per menkas. Tara O'Nyl — pritrenkianti. Mjuzė netruko įsitikinti, kad jos išvaizda gerokai blaško brigados dėmesį. Koroneris nevadovauja nusikaltimo vietoje. Tai — policijos darbas. Tačiau visi iš pasalų tik ir dirsčiojo į O'Nyl. Mjuzė skubiai priėjo prie jos.

— Aš esu Lorena Mjuzė, Esekso apygardos vyriausioji bylų tyrėja.

Moteris ištiesė pirštinėtą ranką:

— Tara O'Nyl, koronerė.

— Ką galite pasakyti apie kūną?

Sekundėlę ji padvejojo, tačiau Louvelas linktelėjo sutikdamas.

— Ar jūs atsiuntėte čia poną Baretą? — pasitikslino O'Nyl.

— Aš.

— Įdomus vaikinas.

— Puikiai žinau.

— Vis dėlto tas aparatas veikia. Aš nesuprantu, kaip, po galais, jis surado tuos kaulus. Bet šiaip tai jis šaunus. Manau, labai pasisekė, kad jie pirmiausia aptiko kaukolę.

O'Nyl sumirkčiojo ir nusuko akis į šalį.

— Kas nors ne taip? — paklausė Mjuzė.

Ji papurtė galvą.

— Aš užaugau šiuose kraštuose. Žaisdavau šitoje vietoje. Nežinau, rodos, turėjau jausti šiurpą ar ką nors panašaus. Bet ne, nieko.

Mjuzė tapšnojo koja žemę ir laukė.

— Man buvo dešimt metų, kai tie paaugliai dingo. Dažnai su draugais ateidavau čia, suprantate? Užkurdavome laužus. Prasimanydavome įvairiausių istorijų apie tai, kaip tie du nerasti vaikai vis dar čia, stebi mus ir užmuš. Aišku, tai kvaila. Bet šitaip sulaukdavome, kad berniukas apsuptų savo švarku, apkabintų.

Tara O'Nyl nusišypsojo ir pakratė galvą.

— Daktare O'Nyl?

— Taip.

— Prašau pasakykite, ką radote.

— Mes dar nebaigėme, tačiau matau, kad turime beveik visą skeletą. Radome trijų pėdų gylyje. Turėsiu nuvežti kaulus į laboratoriją, kur bus tiksliai nustatyta tapatybė.

— O ką galite pasakyti dabar?

— Eime.

Ji nusivedė Mjuzė į kitą kasinėjamo ploto pusę. Prie kaulų buvo pritvirtintos kortelės, visi sudėti ant mėlynos dangos.

— Drabužių nėra? — paklausė Mjuzė.

— Ne.

— Ar jie sudūlėjo, ar kūnas buvo palaidotas nuogas?

— Negaliu tiksliai pasakyti. Tačiau kadangi nerasta jokių monetų, papuošalų, sagų ar užtrauktukų ir netgi apavo, kas paprastai ilgai nesudūla žemėje, — manyčiau, kad nuogas.

Mjuzė vis dar neatitraukė akių nuo rudos kaukolės.

— Mirties priežastis?

— Dar negaliu pasakyti. Tačiau kai kas jau aišku.

— Kas?

— Kaulai gana prastos būklės. Jie buvo užkasti nelabai giliai ir neilgai čia išbuvo.

— Kiek laiko?

— Sunku pasakyti. Pernai buvau seminare apie dirvos nusikaltimo vietoje tyrimą. Iš to, kaip žemė buvo suardyta, galima nustatyti, kada iškasta duobė. Bet tai labai preliminarūs duomenys.

— Maždaug? Apytikriai paskaičiavus?

— Tie kaulai išbuvo čia ne taip ilgai. Sakyčiau, mažiausiai penkiolika metų. Trumpai tariant, — ir atsakant į jūsų klausimą, — tai sutampa, *labai* sutampa su tuo laikotarpiu, kai šiame miške prieš dvidešimt metų buvo įvykdytos žmogžudystės.

Mjuzė nurijo seiles ir paklausė to, ką labiausiai norėjo sužinoti:

— Ar galite nusakyti lytį? Ar tai vyro, ar moters kaulai?

Staiga įsiterpė gilus balsas:

— Ei, daktare?

Tai buvo vienas iš nusikaltimo vietą tiriančių vyrukų, apsirengusių atitinkamai pažymėta vėjastriuke. Augalotas, vešlia barzda ir dar drūtesniu liemeniu. Rankoje laikė nedidelį kastuvėlį; kvėpavo taip, tarsi būtų visiškai nusikalęs.

— Kas yra, Teri? — paklausė O'Nyl.

— Manau, kad viską padarėme.

— Norite baigti?

— Taip, manyčiau, šiam vakarui gana. Atvažiuosime rytoj, tada daugiau paieškosime. Bet dabar, jeigu neprieštarausite, norėtume išvežti lavoną.

— Luktelėkite porą minučių, — tarė O'Nyl.

Teris linktelėjo ir nuėjo. Tara O'Nyl tebežiūrėjo į kaulus.

— Ar jūs ką nors išmanote apie žmogaus skeletą, tyrėja Mjuzė?

— Šiek tiek.

— Norint nustatyti, vyro ar moters tai griaučiai, reikia atlikti kruopštų tyrimą. Pirmiausia mes nustatome kaulų dydį ir tankumą.

Vyrų kaulai paprastai tankesni ir, žinoma, didesni. Kartais padeda ir aukos ūgis: paprastai vyrai būna aukštesni. Tačiau ir tai negarantuoja, kad sužinosite atsakymą.

— Ar norite pasakyti, kad nežinote?

O'Nyl nusišypsojo.

— Aš taip nesakau. Leiskite jums kai ką parodyti.

Tara O'Nyl atsitūpė. Mjuzė irgi. O'Nyl turėjo siaurą žibintuvėlį, tokį, kuris skleidžia siaurą, bet stiprų šviesos pluoštą.

— Aš sakiau „gana sunku". O ne „neįmanoma". Pažiūrėkite.

Ji nukreipė šviesą į kaukolę.

— Ar žinote, į ką žiūrite?

— Ne, — atsakė Mjuzė.

— Visų pirma, kaulai atrodo lengvoki. Antra, pažiūrėkite į tą vietą, kuri būtų buvusi po antakiais.

— Gerai.

— Tai vadinama viršakiduobine briauna. Ji labiau išsikišusi vyrų veide. Moterų kaktos vertikalesnės. Toliau. Ši kaukolė jau padūlėjusi, tačiau vis vien matyti, kad ta briauna neišsikišusi. Tačiau tikrasis atsakymas slypi dubens srityje, tiksliau, dubens ertmėje.

Ji nukreipė žibintuvėlį žemyn.

— Ar matote?

— Aha, rodos, matau. Ir?

— Ji gana plati.

— O ką tai reiškia?

Tara O'Nyl išjungė žibintuvėlį.

— Tai reiškia, — pasakė O'Nyl kildama, — kad jūsų auka yra baltosios rasės, maždaug penkių pėdų septynių colių ūgio, — beje, kaip Kamilė Kouplend, — ir moteriškos lyties.

Dilonas pareiškė:

— Tu nepatikėsi.

Jorkas pakėlė galvą:

— Kuo?

— Man pavyko kompiuteryje rasti tą „Volkswagen". Visose tri-

jose valstijose tėra keturiolika tokių automobilių. O štai vienas užregistruotas Airos Silveršteino vardu. Ar tas vardas tau nieko nesako?

— Ar čia ne tas stovyklos savininkas?

— Tas.

— Ar tu nori pasakyti, kad Kouplendas buvo teisus?

— Aš gavau dabartinį Airos Silveršteino adresą, — pasakė Dilonas. — Jis gyvena kažkokiame reabilitacijos centre.

— Tai ko dar laukiame? — pašoko Jorkas. — Judinkime šiknas.

35 skyrius

Kai Liusi atsisėdo į automobilį, aš paleidau kompaktinį diską. Pasigirdo Briuso „Vėl tavo glėbyje". Ji nusišypsojo:

— Jau įsirašei?

— Įsirašiau.

— Patinka?

— Labai. Pridėjau dar keletą. Yra ir kontrabandinis Springstyno solo įrašas. „Važiuok visą naktį."

— Aš visada verkiu, klausydamasi tos dainos.

— Tu verki klausydamasi bet kurios dainos, — priminiau jai.

— Tik jau ne Riko Džeimso „Superpamišėlio".

— Pripažįstu savo klaidą.

— Ir ne „Pasileidėlio". Ji taip pat manęs nesugraudina.

— Netgi kai Neli dainuoja: „Ar tavo geriausias žaidėjas toks pat, kaip Styvas Nešas?"

— O, Dieve, kaip gerai tu mane pažįsti.

Aš nusišypsojau.

— Kaip žmogus, ką tik sužinojęs, jog jo žuvusi sesuo gali būti gyva, tu atrodai ramus.

— Atsitveriu.

— Ką reiškia šis žodis?

— Aš taip darau. Sudėlioju reikalus į atskiras dėžutes. Šitaip neišeinu iš proto. Aš kuriam laikui padėjau šį reikalą kitur.

— Atsitvėrei, — pasakė Liusi.

— Būtent.

— Mes, psichologai, turime kitokį terminą, — pasakė Liusi. — Mes tokią būseną vadiname „žymiu atmetimu".

— Vadink kaip nori. Dabar plaukiame pasroviui, Lius. Bandysime surasti Kamilę. Jai viskas bus gerai.

— Mes, psichologai, ir tam turime specialų terminą — „pageidautinas arba netgi iliuzinis mąstymas".

Mes važiavome toliau.

— Ką tavo tėvas dabar galėtų prisiminti? — paklausiau.

— Nežinau. Pas jį lankėsi Džilas Peresas. Spėju, kad tas vizitas kažką sujudino Airos galvoje. Nežinau ką. Gal ir nieko. Jis prastos sveikatos. Gali būti ir taip, kad kažką įsivaizdavo ar netgi sukūrė.

Mes sustojome šalia Airos „Volkswagen Beetle". Keista matyti tokį seną automobilį. Jis turėjo sugrąžinti mane į praeitį. Aira visą laiką važinėdavo juo po stovyklą. Iškišdavo galvą, šypsodavosi, ką nors atveždavo. Leisdavo vaikams papuošti jį, apsimesdavo, kad vadovauja paradui. Bet dabar tas senutėlis „Volkswagen" nesukėlė man jokių emocijų.

Mano būsena keitėsi.

Kadangi gimė viltis.

Turėjau viltį, kad rasiu seserį. Viltį, kad pirmą kartą po Džeinės mirties aš iš tikrųjų palaikau ryšį su moterimi, kad mano širdis plaka šalia kitos širdies.

Bandžiau save perspėti. Bandžiau prisiminti, kad viltis yra pati žiauriausia iš visų meilužių, kad ji gali sutraiškyti sielą tarsi plastikinį puodelį. Tačiau dabar nenorėjau apie tai galvoti. Aš troškau vilties. Norėjau įsikibti į ją. Norėjau bent kurį laiką jausti palengvėjimą.

Pažvelgiau į Liusi. Jos šypsena taip ir perplėšė man krūtinę. Jau seniai taip nesijaučiau kaip dabar. Svaigus jausmų šuoras. Ir čia pat nustebinau save. Aš ištiesiau rankas ir suėmiau jos veidą. Jos šypsena dingo. Akys ieškojo manųjų. Kilstelėjau jos galvą ir taip švelniai pa-

bučiavau, kad vos nesuskaudo širdis. Pajutau krestelėjimą. Išgirdau jos aiktelėjimą. Ji atsakė į mano bučinį.

Aš džiugiai sutrikau.

Liusi nulenkė galvą man ant krūtinės. Išgirdau, kaip ji tyliai pravirko. Tegul. Pagloščiau jai plaukus, pabandžiau sutvarkyti garbaną. Nežinau, kiek laiko šitaip prasėdėjome. Gal penkias, o gal penkiolika minučių. Tiesiog nežinau.

— Tu verčiau eik, — paragino ji.

— Tu liksi čia?

— Aira aiškiai pasakė: tik tu. Aš gal užvesiu jo automobilį, pažiūrėsiu, ar neišsikrovė akumuliatorius.

Aš jos daugiau nebučiavau. Išlipau ir nužingsniavau taku. Aplinka rami, žalia. Spėjau, kad pats rūmas buvo karalių Jurgių epochos stiliaus, mūrinis, beveik idealios stačiakampio formos, su baltomis kolonomis priekyje. Jis priminė man pasiturinčių studentų vyrų klubo pastatą.

Priimamajame sėdėjo moteris. Pasisakiau, kas esąs. Ji paprašė užsiregistruoti. Taip ir padariau. Ji kažkam paskambino ir pašnibždomis pasikalbėjo. Laukiau klausydamasis kažkokios muzako versijos iš Nilo Sedakos repertuaro. Atrodė, lyg klausytumeisi muzakui sukurtos muzako versijos.

Prie manęs priėjo rudaplaukė moteris, apsirengusi civiliais drabužiais. Ji segėjo sijoną, ant krūtinės kyburiavo akiniai. Atrodė lyg seselė, kuri labai stengiasi neatrodyti kaip seselė.

— Aš — Rebeka, — prisistatė ji.

— Polas Kouplendas.

— Aš nuvesiu jus pas poną Silveršteiną.

— Dėkui.

Tikėjausi, kad ji ves mane koridoriumi, tačiau pasukome prie užpakalinių durų ir išėjome tiesiai į lauką. Parkas buvo gražiai prižiūrėtas. Nors dar ir ankstoka, dekoratyvinis apšvietimas jau degė. Tanki gyvatvorė supo visą valdą tarsi sarginiai šunys.

* Muzakas — foninė muzika.

Aš išsyk pastebėjau Airą Silveršteiną.

Jis pasikeitė ir kartu išliko toks pat. Žinote, kaip būna. Žmonės sensta, žyla, kumpsta, išplatėja ir vis vien išlieka lygiai tokie patys. Taip ir Aira.

— Aira?

Stovykloje niekas nevadindavo pavardėmis. Suaugusieji buvo „tetos" ir „dėdės", bet aš nebegalėjau ištarti „dėde Aira".

Jis buvo apsisiautęs skraiste. Tokia, kokią paskutinį kartą mačiau „Vudstoko" dokumentiniame filme. Apsiavęs sandalais. Aira iš lėto atsistojo ir ištiesė į mane rankas. Ir stovykloje taip darydavome. Visi apsikabindavo. Visi mylėjo vienas kitą. Buvo labai artimi. Aš patekau į jo glėbį. Jis tvirtai suspaudė mane, iš visų jėgų. Ant skruosto jutau jo barzdą.

Jis paleido mane ir pasakė Rebekai:

— Palik mus vienus.

Rebeka nuėjo. Jis nusivedė mane prie parko suoliuko iš cemento ir medžio. Susėdome.

— Tu nepasikeitei, Koupai, — tarė jis.

Jis prisiminė mano pravardę.

— Ir jūs — ne.

— Galėtum pamanyti, kad metų našta turėtų labiau įsirėžti veide, ar ne?

— Spėju, kad taip, Aira.

— Tai ką tu dabar veiki?

— Esu apygardos prokuroras.

— Tikrai?

— Taip.

Jis susiraukė.

— Gana privilegijuotas etatas.

Vis dar tas pats Aira.

— Aš nepersekioju pacifistų, — užtikrinau jį. — Užsiimu žudikais ir prievartautojais. Tokiais žmonėmis.

Jis prisimerkė.

— Ar tu dėl to čia atsiradai?

— Ką?

— Ar tu bandai rasti žudikus ir prievartautojus?

Aš nelabai supratau, kur jis lenkia, todėl nuplaukiau pasroviui:

— Manau, tam tikra prasme, taip. Bandau išsiaiškinti, kas tą naktį atsitiko miške.

Aira užsimerkė.

— Liusi sakė, kad jūs norėjote susitikti su manimi, — tariau.

— Taip.

— Kodėl?

— Noriu sužinoti, kodėl tu sugrįžai.

— Aš niekada niekur nebuvau išėjęs.

— Tu sudaužei Liusi širdį, supranti.

— Aš rašiau jai. Bandžiau prisiskambinti. Ji niekada neatsiliepdavo į mano skambučius.

— Vis tiek. Ji išgyveno.

— Aš niekada nenorėjau, kad taip atsitiktų.

— Tai kodėl sugrįžai dabar?

— Aš noriu sužinoti, kas atsitiko mano seseriai.

— Ją nužudė. Kaip ir kitus.

— Ne, nenužudė.

Jis tylėjo. Aš nutariau šiek tiek paspausti.

— Jūs žinote tai, Aira. Džilas Peresas buvo čia atėjęs, ar ne?

Aira pačepsėjo lūpomis.

— Išdžiūvau.

— Ką?

— Aš išdžiūvau. Kažkada turėjau draugą iš Kerno. Australijoje. Dar tokio miesčionio nebuvau matęs. Jis sakydavo: „Vyras — ne kupranugaris, drauguži.“ Šitaip jis prašydavo išgerti.

Aira nusišypsojo.

— Manau, kad čia negausite išgerti, Aira.

— O, aš žinau. Aš ir taip niekada per daug negirtuokliavau. Aš buvau labiau linkęs į vadinamuosius „pramoginius narkotikus“. Bet dabar turėjau galvoje vandenį. Šaldiklyje yra „Poland Spring“ butelių. Ar žinojai, kad „Poland Spring“ atkeliauja tiesiai iš Meino?

Jis nusijuokė, ir aš nepatikslinau tos senos komercinės radijo reklamos. Atsistojęs jis nusvyravo į dešinę. Aš nuėjau iš paskos. Ten stovėjo lagamino formos šaldytuvas su „Niujorko reindžerių" emblema. Jis pakėlė dangtį, čiupo vieną butelį — padavė man, čiupo kitą. Atsukęs kamštelį, užsivertė jį. Vanduo tekėjo smakru, o balta barzda pasidarė drumzlina.

— Aaa, — pasigardžiavo jis išgėręs.

Pabandžiau grįžti prie tos pačios temos.

— Jūs sakėte Liusi, kad norite susitikti su manimi.

— Taip.

— Kodėl?

— Nes tu esi čia.

Tikėjausi išgirsti daugiau.

— Aš esu čia, — lėtai ištariau, — nes jūs kvietėte.

— Tas „čia" nereiškia šios vietos. „Čia" reiškia „grįžai į mūsų gyvenimus".

— Aš jau sakiau: bandau sužinoti...

— Kodėl dabar?

Ir vėl tas klausimas.

— Kadangi, — pasakiau aš, — tą naktį Džilas Peresas nežuvo. Jis grįžo. Jis lankėsi pas jus, ar ne?

Airos žvilgsnis nutolo už tūkstančių mylių. Jis pasuko eiti. Aš prisivijau jį.

— Ar jis buvo čia, Aira?

— Jis pasikeitė pavardę, — pasakė jis.

Aira ėjo toliau. Pastebėjau, kad šlubuoja. Veidas subliūško nuo skausmo.

— Ar jūs gerai jaučiatės? — paklausiau.

— Man reikia pasivaikščioti.

— Kur?

— Ten yra takeliai. Miške. Einam.

— Aira, aš čia ne dėl...

— Jis pasivadino kažkokiu Manolo. Bet aš supratau, kas jis toks. Džilukas Peresas. Ar prisimeni jį iš anų dienų?

— Taip.

Aira pakratė galvą.

— Malonus berniukas. Bet jį nesunku buvo paveikti.

— Ko jis norėjo?

— Jis nepasisakė, kas esąs. Bent jau ne iš pradžių. Iš tikrųjų ir atrodė nebe tas, bet jį išdavė manieros, supranti? Galima slėptis, kiek nori. Galima prisiauginti svorio. Bet Džilas šiek tiek šveplavo. Ir judesiai tie patys. Visą laiką jis buvo kažkoks atsargus. Supranti, ką noriu pasakyti?

— Suprantu.

Aš maniau, kad teritorija aptverta, bet ne. Aira pralindo pro tarpą gyvatvorėje. Aš irgi. Priešakyje kilo miškinga kalva. Aira nuklumpino taku į viršų.

— Ar jums leidžia išeiti iš teritorijos?

— Žinoma. Aš čia esu laisva valia. Galiu išeiti ir grįžti kada panorėjęs.

Jis ėjo toliau.

— Ką Džilas jums pasakė? — paklausiau.

— Jis norėjo sužinoti, kas tą naktį įvyko.

— Jis nežinojo?

— Kažką žinojo. Norėjo sužinoti daugiau.

— Nesuprantu.

— Tau ir nereikia suprasti.

— Taip, Aira, reikia.

— Viskas baigėsi. Veinas kalėjime.

— Veinas nenužudė Džilo Pereso.

— Aš maniau, kad nužudė.

Nesupratau, ką jis turi galvoje. Dabar jis paspartino žingsnį, skausmingai klibikščiavo. Norėjau jį sulaikyti, bet mačiau, kad ir jo lūpos kruta.

— Ar Džilas minėjo mano seserį?

Jis stabtelėjo sekundėlę. Liūdnai šyptelėjo:

— Kamilė.

— Taip.

— Vargšytė.

— Ar jis minėjo ją?

— Žinai, aš mylėjau tavo tėtį. Toks mielas ir taip gyvenimo aplamdytas žmogus.

— Ar Džilas užsiminė, kas atsitiko mano seseriai?

— Vargšė Kamilė.

— Taip, Kamilė. Ar jis ką nors sakė apie ją?

Aira vėl ėmė kopti taku.

— Tiek daug kraujo tą naktį.

— Prašau, Aira, man reikia, kad jūs susikauptumėte. Ar Džilas sakė ką nors apie Kamilę?

— Ne.

— Tai ko jis norėjo?

— To paties, ko ir tu.

— Kaip tai?

Jis atsigręžė:

— Atsakymų.

— Į kokius klausimus?

— Tokius pat, kaip ir tavo. Jis nesuprato, Koupai, kas atsitiko tą naktį. Viskas baigta. Jie mirę. Žudikas kalėjime. Leisk mirusiesiems ilsėtis ramybėje.

— Džilas tada nemirė.

— Iki tos dienos, kai aplankė mane, man jis buvo miręs. Supranti?

— Ne.

— Viskas baigta. Kas mirė, tas mirė. Gyvieji saugūs.

Sučiupau jį už rankos.

— Aira, ką Džilas Peresas jums pasakė?

— Tu nesupranti.

Mes sustojome. Aira pažvelgė į pakalnę. Aš nusekiau jo žvilgsnį. Matyti tiktai pastato stogas. Mes stovėjome miško tankmėje. Abu sunkiai alsavome. Airos veidas išblyškęs.

— Viskas ir turi likti palaidota.

— Kas tas „viskas“?

— Tai, ką pasakiau Džilui. Viskas baigėsi. Reikia judėti į priekį. Viskas liko toli praeityje. Jis buvo miręs. Dabar pasirodė gyvas. O turėjo būti.

— Aira, paklausykite. Ką Džilas jums pasakė?

— Tu negali palikti visko ramybėje, ar ne?

— Ne, — atkirtau, — negaliu palikti ramybėje.

Jis linktelėjo galvą. Atrodė labai liūdnas. Jis pakišo ranką po skraiste, išsitraukė pistoletą, nusitaikė į mane ir netaręs nė žodžio iššovė.

36 skyrius

— Čia turime tik problemą.

Šerifas Louvelas nusišluostė nosį tokio dydžio nosine, kokią tik klounas galėtų išsitraukti. Jo būstinė buvo modernesnė negu Mjuzė įsivaizdavo, tačiau ji nedaug ko ir tikėjosi. Pats pastatas naujas; interjeras paprastas; kompiuterių monitoriai ir kabinos. Vien balta ir pilka spalvos.

— Turite tik lavoną, — atsakė Mjuzė.

— Aš ne tai turiu galvoje. — Jis mostelėjo į puoduką jos rankoje: — Kaip kava?

— Ypatinga, tiesą pasakius.

— Būdavo šlamštas. Vieni padarydavo per daug stiprią, kiti — pernelyg silpną. Ir palikdavo kaisti ant viryklės. Tik pernai vienas šaunus miestelio gyventojas padovanojo būstinei šitą kavos aparatą. Ar kada nors naudojate tokius aparatus?

— Šerife?

— Taip.

— Ar bandote užkalbėti man dantį šiomis netikusiomis ūkiškomis pasakėlėmis?

Jis išsišiepė:

— Šiek tiek.

— Manykite, kad jau pavyko. Kokia ta mūsų problema?

— Mes ką tik atradome kūną, kuris išbuvo miške, preliminariu vertinimu, gana ilgai. Žinome tris dalykus: jis — baltosios rasės, moteriškos lyties, penkių pėdų ir septynių colių ūgio. Kol kas tik tiek. Aš jau prašukavau užregistruotus faktus. Penkiasdešimties mylių spinduliu nebuvo dingusi be žinios ar pasigendama jokia šituos duomenis atitinkanti mergaitė.

— Mes abu žinome, kas ji, — tarė Mjuzė.

— Ne, kol kas dar ne.

— Ar jūs manote, kad kita penkių pėdų septynių colių ūgio mergaitė buvo nužudyta stovykloje tuo pačiu metu ir užkasta netoli kitų dviejų kūnų?

— Aš taip nesakiau.

— Tada ką sakėte?

— Kad dar nenustatyta tiksli tapatybė. Daktarė O'Nyl dabar kaip tik tai ir daro. Mes užsakėme Kamilės Kouplend dantų duomenis. Po dienos ar dviejų jau žinosime. Neturime kur skubėti. Turime ir kitų bylų.

— Neturime kur skubėti?

— Tikrai taip.

— Tada aš nieko nesuprantu.

— Matote, čia jau aš turiu pasidomėti, tyrėja Mjuzė: kas jūs esate? Ar atstovaujate įstatymo priežiūrai, ar bičiuliaujatės su politikais?

— Ką tai, po perkūnais, reiškia?

— Jūs esate valstijos apygardos vyriausioji bylų tyrėja, — dėstė Louvelas. — Taigi norėčiau tikėti, kad toks žmogus, ypač jūsų amžiaus dama, pasiekė tą lygį, kuris atitinka jos talentą ir įgūdžius. Bet aš gyvenu realiame pasaulyje. Suprantu, kad žmonės papirkinėjami, turi savo favoritų, laižo šiknas... Todėl klausiu...

— Aš užsitarnavau šį postą.

— Net neabejoju.

Mjuzė papurtė galvą:

— Negaliu patikėti, kad dar turiu įrodinėti, kas esu.

— Deja, brangioji, turite. O ką jūs darytumėte, jeigu tai būtų jūsų byla, o aš lyg niekur nieko įsisukčiau į ją, ir jūs žinotumėte, kad štai ruošiuosi lėkti namo ir atraportuoti viską savo bosui — tam, kuris buvo su visu tuo susijęs?

— O jūs manote, kad aš nuslėpčiau, jei suprasčiau, kad jis su tuo susijęs?

Louvelas patraukė pečiais.

— Vėlgi, jeigu aš, tarkime, būčiau pavaduotojas, o šerifas, susijęs su šia žmogžudyste, būtų pavedęs man užduotį, — ką jūs galvotumėte?

Mjuzė atsilošė kėdėje.

— Suprantu, — tarė ji. — Tai ką galiu padaryti, kad jus nuraminčiau?

— Galite neskubinti manęs nustatyti to kūno tapatybę.

— Nenorite, kad Kouplendas žinotų, ką radome?

— Jis laukė dvidešimt metų. Ką reiškia dar dienelė kita?

Mjuzė suprato, kur jis lenkia.

— Aš noriu tą tyrimą atlikti teisingai, — pasakė ji, — bet nesu linkusi meluoti žmogui, kuriuo pasitikiu ir kuris man patinka.

— Gyvenimas sunkus, tyrėja Mjuzė.

Ji susiraukė.

— Man dar kai ko reikia, — tęsė Louvelas. — Pasakykite man, kodėl tas Baretas atsibastė čia su savo žaisliuku ieškoti seniai žuvusių žmonių.

— Jau sakiau. Jis norėjo praktiškai išbandyti aparatą.

— Jūs dirbate Niuarke, Naujajame Džersyje. Ar norite pasakyti, kad ten nėra kokių nors kapų, kur galėjote juos nusiųsti?

Be abejo, jis buvo teisus. Laikas atidengti kortas.

— Niujorke buvo rastas nužudytas vyras, — paaiškino Mjuzė. — Mano bosas galvoja, kad tai Džilas Peresas.

Louvelo veidas persimainė.

— Ką pasakėte?

Nespėjus jai pradėti aiškinti, įlėkė Tara O'Nyl. Louvelas aiškiai dėl to susinervino, tačiau labai ramiai paklausė:

— Kas yra, Tara?

— Aš kai ką aptikau ant kūno, — išbėrė ji. — Manau, kai ką svarbaus.

Kai Koupas nuėjo, Liusi dar geras penkias minutes pasėdėjo nežymiai šypsodamasi. Ji vis dar tebeskraidė padebesiais nuo bučinio. Nieko panašaus dar nebuvo patyrusi: kaip jis laikė jos veidą, kaip žvelgė į ją... Širdis ne tik vėl džiaugsmingai plakė, bet ir veržėsi iš krūtinės.

Taip nuostabu! Taip baugu.

Ji pavartė jo kompaktinių diskų kolekciją, susirado vieną Beno Foldso, ir paleido „Plytą". Ji niekada gerai nežinojo, apie ką ta daina — per didelė narkotikų dozė, abortas, dvasinis išsekimas, tačiau dainos pabaigoje moteris tampa plyta ir skandina jį.

Liusi spėjo, kad geriau klausytis liūdnos muzikos nei gerti. Bet ne daug geriau.

Ji išjungė variklį ir pamatė, kaip tiesiai priešais pastatą sustojo fordas Niujorko numeriais. Sustojo ten, kur užrašyta „Statyti automobilius draudžiama". Išlipo du vyrai — vienas aukštas, kitas kvadratinis — ir patraukė vidun. Liusi nesuprato, ką tai galėtų reikšti. Turbūt nieko.

Airos „Beetle" raktai gulėjo jos rankinėje. Pasiknisusi išsiėmė juos. Į burną įsimetė gabalėlį kramtomosios gumos. Tegul jį velniai, jeigu Koupas vėl sugalvos ją pabučiuoti, o burna smirdės kaip užsibuvusi statinė.

Ji svarstė, ką Aira norėjo pasakyti Koupui. Įdomu, ką jis prisiminė. Liusi su tėvu niekada nekalbėjo apie tą naktį. Nė karto. O reikėjo. Gal viskas būtų buvę kitaip. O gal ir niekas nebūtų pasikeitę. Mirusieji ir būtų likę mirusiaisiais, gyvieji — gyvaisiais. Nelabai vykusi mintis, bet taip jau yra.

Ji išlipo iš automobilio ir nuėjo prie senuko „Volkswageno". Prisitaikė raktelį. Keista, kaip atpranti. Niekas nebeatidarinėja durų rakteliu. Visi turi distancinius pultelius. Žinoma, „Beetle" tokio daikčiuko neturėjo. Ji įkišo raktelį į skylutę ir pasuko. Surūdijęs, teko gerokai pasukioti, bet pagaliau pavyko.

Ji galvojo apie prabėgusį gyvenimą, padarytas klaidas. Papasakojo Koupui savo išgyvenimus, tarsi tą naktį ją būtų kas pastūmęs, kaip ji ritosi pakalnėn, nežinodama, kaip susilaikyti. Tai buvo tiesa. Bėgant metams jis bandė surasti ją, tačiau ji slėpėsi. O gal ir reikėjo susisiekti su juo anksčiau. Gal reikėjo iš karto išsiaiškinti, kas įvyko tą naktį. Bet ne, ji viską palaidojo. Kai bijai akistatos, susirandi kitokių būdų, kaip pasislėpti, — paprastai Liusi slėpdavosi butelio dugne. Žmonės nesigriebia butelio stengdamiesi pabėgti.

Žmonės jame pasislepia.

Ji atsisėdo už vairo ir išsyk pastebėjo kažką negero.

Pirmiausia akis užkliuvo už keleivio sėdynės kilimėlio. Ji pasilenkė ir susiraukė.

Sodos vandens skardinėlė.

Tiksliau, dietinės sodos vandens.

Ji pakėlė ją. Dar šiek tiek kliuksėjo. Ji susimąstė. Kada ji paskutinį kartą sėdėjo „Beetle" viduje? Mažiausiai prieš tris keturias savaites. Tada skardinėlės čia nebuvo. O jei ir buvo, ji nepastebėjo. Galėjo būti ir taip.

Būtent tada į ją tvokstelėjo kvapas.

Ji prisiminė, kas nutiko miške, netoli stovyklos, kai jai buvo dvylika metų. Aira išsivedė ją pasivaikščioti. Kai jie išgirdo šūvius, Aira visiškai pakvaišo. Jų teritorijoje — medžiotojai. Jis susirado juos, ėmė šaukti, kad čia privati valda. Vienas medžiotojas piktai atsikirto. Priėjęs artyn, stuktelėjo Airai į krūtinę. Liusi prisiminė, kad nuo jo šlykščiai dvokė.

Ir dabar tas pats dvokas.

Liusi atsisuko į užpakalinę sėdynę.

Ant grindų — kraujas.

Ir tą pačią sekundę tolumoje driokstelėjo šūvis.

*

Tai, kas buvo likę iš skeleto, gulėjo ant sidabro spalvos stalo su skylutėmis. Jos reikalingos tam, kad būtų lengviau stalą nuvalyti, paleidžiant vandenį iš žarnos. Grindys išklotos plytelėmis; nuolydis į centre esantį drenažą, — panašiai kaip sveikatingumo klubo duše, kad lengviau nusiplautų nešvarumai. Mjuzė stengėsi negalvoti, kas kaupiasi tokiuose kanalizacijos vamzdžiuose, kokios priemonės naudojamos jiems valyti: ar užtekdavo „Drano", ar reikėdavo ko nors stipresnio.

Vienoje stalo pusėje atsistojo Louvelas, kitoje — Mjuzė ir Tara O'Nyl.

— Tai kas gi yra? — paklausė Louvelas.

— Visų pirma, nėra kai kurių kaulų. Aš dar kartą nuvažiuosiu ir pažiūrėsiu. Nedideli, neypatingi objektai. Tai normalu, esant tokiam atvejui. Aš ruošiausi peršviesti juos rentgenu, patikrinti sukaulėjimo centrus, ypač raktikaulio sritį.

— Ką mums tai duos?

— Bus galima nustatyti amžių. Senstant kaulai nebeauga. Paskutinė sukaulėjimo vieta štai ten, beveik toje vietoje, kur raktikaulis susijungia su krūtinkauliu. Tas procesas baigiasi maždaug apie dvidešimt vienerius metus. Tačiau dabar tai nesvarbu.

Louvelas dirstelėjo į Mjuzė, kuri tiktai gūžtelėjo pečiais.

— Tai ką tokio ypatingo suradai?

— Šitai.

O'Nyl parodė į dubenį.

Mjuzė pasakė:

— Jūs jau rodėte jį man. Tai patvirtina, kad čia moteriškos lyties skeletas.

— Na, taip. Kaip sakiau, dubuo yra platesnis. Be to, mažiau išsišovę antakių gūbriai, mažesnis kaulų tankis. Visi šie požymiai rodo, kad tai buvo moteriškos lyties kūnas. Nė kiek tuo neabejoju. Prieš mus — moters skeleto liekanos.

— Tai ką jūs mums rodote?

— Gaktikaulį.

— O kas čia ypatingo?

— Matote, kas čia yra? Mes vadiname tai įlanka, arba, tiksliau, — gaktikaulio įduba.

— Aišku.

— Kremzlės laiko kaulus. Tai — elementari anatomija. Turbūt žinote patys. Mes paprastai būname girdėję apie kelio ar alkūnės kremzles. Jos elastingos, tempiasi. Tačiau matote, kas čia? Tuos randus ant gaktikaulio priekio? Jie susiformavo ant kremzlinio paviršiaus, kur kažkada kaulai susiėjo, o po to prasiskyrė.

O'Nyl pakėlė į juos švytintį veidą.

— Ar suprantate, ką sakau?

Mjuzė ištarė:

— Ne.

— Tokios įlankos susidaro, kai kremzlė persitempia. Kai gaktos kaulai prasiskiria.

Mjuzė pažiūrėjo į Louvelą. Šis patraukė pečiais.

— Ir tai reiškia?.. — nebeišlaikė Mjuzė.

— Tai reiškia, kad kažkada gyvenime tie kaulai prasiskyrė. O tai, tyrėja Mjuzė, reiškia, kad jūsų auka gimdė.

37 skyrius

Kai į tave atstato pistoletą, gyvenimas nesulėtėja.

Priešingai — viskas ima skrieti. Kai Aira atkišo į mane pistoletą, aš tikėjausi, kad turėsiu laiko atitinkamai sureaguoti. Pradėjau kelti rankas aukštyn — primityvus gestas, bylojantis, kad esi nekenksmingas. Burna ėmė žiotis, nes reikėjo bandyti jį paveikti, pasakyti, kad sutinku daryti viską, ko tik jis nori. Širdis daužėsi, kvapą užėmė, akys tematė pistoletą, — nieko kito, tiktai vamzdžio skylę, milžinišką, juodą, žiojinčią priešais mane skylę.

Tačiau neturėjau laiko: nei paklausti Airą kodėl; nei paklausti, kas atsitiko mano seseriai; gyva ji ar mirusi; kaip Džilas ištrūko tą naktį iš miško; ar Veinas Stjubensas įsipainiojęs į tai ar ne. Neturėjau laiko pasakyti Airai, kad jis teisus, kad turėjau viską palikti ramybėje, kad dabar viską pamiršiu ir visi galėsime toliau ramiai keliauti savo gyvenimo keliais.

Neturėjau tam laiko.

Nes Aira jau spaudė gaiduką.

Prieš metus skaičiau Malkolmo Gladvelo knygą „Mirksnis". Nedrįstu supaprastinti jo argumentų, tačiau kai ką jis aiškina taip: mes turime labiau pasitikėti savo instinktais — ta gyvuliška savo smegenų dalimi, kuri automatiškai meta mus į šoną, kai pamatome atvažiuojantį sunkvežimį. Be to, jis pažymi, kad mes darome neapgalvotus, staigius sprendimus, kurie, regis, kartais būna lyg ir be pagrindo, pagrįsti vien nuojauta, tačiau jie dažnai būna teisingi. Matyt, čia tai ir suveikė. Airos poza arba gal tas judesys, kai jis išsitraukė pistoletą, o gal dar kažkas apšvietė man protą, kad jokių šnekų nebus, kad jis mane nušaus.

Kažkas mane pastūmėjo mestis į šoną.

Tačiau kulka vis dėlto pataikė.

Jis buvo nusitaikęs man į krūtinę. Kulka kirto į šoną, tarsi karšta ietis perrėždama liemenį. Aš nuvirtau ant šono ir bandžiau nusiridenti už medžio. Aira vėl šovė. Šį kartą pro šalį. Aš ritausi toliau.

Po ranka pasitaikė akmuo. Nieko negalvodamas tiesiog pakėliau jį ir vis dar ridendamasis sviedžiau jo pusėn. Labai menkas mostas, gimęs tiesiog iš nevilties, tartum ant pilvo gulintis vaikas bandytų mesti.

Nors akmuo ir pasiekė tikslą, tačiau nemanau, kad turėjo kokios nors įtakos. Dabar supratau, koks buvo Airos planas. Jis norėjo, kad ateičiau vienas. Atsivedė į mišką, kad galėtų mane nušauti.

Aira — toks kilniadvasis žmogus, buvo žudikas.

Aš grįžtelėjau atgal. Jis buvo čia pat. Manyje tvykstelėjo ta scena iš filmo „Uošviai", komedijos, kur Alanui Arkinui aiškina, jog norint

išvengti kulkų reikia vingiuoti kaip gyvatei. Čia toks metodas nepadės. Ta žmogysta tiktai už šešių ar aštuonių pėdų. Be to, turėjo pistoletą, o mane kliudė kulka, jaučiau, kaip teka kraujas.

Turėjau mirti.

Mes nėrėme pakalnėn. Aš ridenausi. Aira stengėsi nesuklupti, išlaikyti pusiausvyrą, kad galėtų vėl šauti. Žinojau, kad taip ir padarys. Žinojau, kad man teliko vos kelios sekundės.

Buvo vienintelė išeitis — pakeisti kryptį.

Ir man pavyko. Aira prarado pusiausvyrą, stengėsi pristabdyti žingsnį. Aš čiupau abiem rankomis už medžio ir rėžiau kojomis jo pusėn. Gana graudus veiksmas. Tikriausiai atrodžiau lyg prastas gimnastas ant „arklio". Tačiau Aira šiek tiek nutolo, be to, prarado pusiausvyrą. Viena koja žiebiau jam į dešinio gurnelio šoną. Ne perdėm stipriai. Vis dėlto stiprumo užteko.

Aira šūktelėjo ir pargriuvo.

„Pistoletas! — dingtelėjo man. — Griebk pistoletą!"

Nurepečkojau prie jo. Buvau aukštesnis, jaunesnis, kur kas stipresnis. Jis — senas žmogus, kurio smegenys jau pusiau iškepusios. Be abejonės, jis galėjo mane nušauti. Ir rankos, ir kojos dar stiprios. Tačiau amžius ir narkotikai sulėtino jo refleksus.

Užsliuogiau ant jo ir grabaliojau, ieškodamas pistoleto. Jis laikė jį dešinėje rankoje. Čiupau už jos. *Griebk ranką. Tik ranką.* Stvėriau ją abiem rankomis, užguliau, prispaudžiau ir užlaužiau atgal.

Rankoje nieko nebuvo.

Aš buvau taip užsiėmęs jo dešiniąja, kad nemačiau, jog artėja kairioji. Jis plačiai užsimojo. Matyt, griūdamas paleido pistoletą. Dabar laikė jį kairėje rankoje lyg kokį akmenį. Ir skėlė drūtgaliu man kakton.

Rodės, kad žaibas kirto man į smegenis, tarsi kas kliuktelėjo į dešinę, lyg būtų atsišvartavę, ir ėmė žvangėti. Kūną ėmė traukti mėšlungis.

Aš jį paleidau.

Pakėliau akis ir pamačiau į mane atstatytą pistoletą.

— Nejudėk, policija!

Atpažinau balsą. Jorkas.

Oras sustingo, sutreškėjo. Nukreipiau žvilgsnį nuo pistoleto į Airos akis. Buvome taip arti vienas kito, kad pistoletas beveik rėmėsi man į veidą. Aiškiai mačiau. Jis rengėsi šauti, nudėti mane. Jie nesuspės jo sulaikyti. Policija jau čia pat. Jam viskas baigta. Turėjo pats suvokti. Tačiau jis vis tiek ketino mane nušauti.

— Tėti! Ne!

Tai Liusi. Jis išgirdo jos balsą ir žvilgsnis pasikeitė.

— Mesk ginklą! Mesk! Tuojau pat!

Ir vėl Jorkas. Aš vis dar spitrijau Airai į akis.

Aira irgi nenuleido akių.

— Tavo sesuo mirusi, — pasakė jis.

Paskui atitraukė pistoletą, įsikišo į burną ir nuspaudė gaiduką.

38 skyrius

Aš netekau sąmonės.

Bent taip man sakė. Tačiau migloti prisiminimai liko. Prisimenu, kaip Aira suknežintu pakaušiu užvirto ant manęs. Prisimenu Liusi klyksmą. Prisimenu, kaip pakėlęs akis išvydau žydrą dangų, sekiau praplaukiančius debesis. Manau, kad gulėjau aukštielninkas ant neštuvų, kai mane nešė į greitosios pagalbos automobilį. Tuo ir baigėsi visi prisiminimai. Žydru dangumi. Baltais debesėliais.

O kai jau lyg ir nusiraminau, prisiminiau Airos žodžius.

Tavo sesuo mirusi...

Aš papurčiau galvą. Ne. Glenda Peres sakė, kad Kamilė tą naktį ištrūko iš miško. Aira nežinojo. Negalėjo žinoti.

— Pone Kouplendai?

Aš atsimerkiau. Gulėjau lovoje. Ligoninės palatoje.

— Aš gydytojas Makfedenas.

Mano žvilgsnis nuplaukė tolyn. Už jo stovėjo Jorkas.

— Jums buvo peršautas šonas. Jau susiuvome. Netrukus jis sugis, tačiau dar jausite skausmą...

— Gydytojau?

Makfedenas sekė įprastą pasakėlę ir nesitikėjo, kad jį pertrauksiu.

— Man viskas gerai, taip?

— Taip.

— Tada gal galime pasikalbėti apie tai vėliau? Man būtinai reikia pasišnekėti su tuo pareigūnu.

Jorkas tvardė šypseną. Aš tikėjausi ginčo. Gydytojai būna daug arogantiškesni už advokatus. Nieko panašaus neįvyko. Jis tik gūžtelėjo pečiais ir pasakė:

— Žinoma. Kai baigsite, seselė man pasakys.

— Dėkui, gydytojau.

Jis nuėjo netaręs nė žodelio. Jorkas prisiartino prie lovos.

— Kaip jūs sužinojote apie Airą? — paklausiau.

— Laboratorijos vyrukai palygino užtiesalų pluoštą, rastą ant kūno, kuris, e... — Jorkas neužbaigė sakinio. — Na, mes dar nenustatėme jo tapatybės, bet galime pavadinti jį Džilu Peresu.

— Būtų gerai.

— Taigi ant jo kūno jie rado medžiagos pluoštelių. Žinojome, kad jie iš kažkokio seno automobilio. Be to, netoli tos vietos, kur buvo išmestas lavonas, radome apsaugos telekamerą. Pamatėme, kad ten buvo geltonas „Volkswagen“, palyginome jį su Silveršteino automobiliu. Ir atlėkėme ten.

— Kur Liusi?

— Dilonas turi jai keletą klausimų.

— Nesuprantu. Aira nužudė Džilą Peresą?

— Taigi.

— Jokių abejonių?

— Jokių. Visų pirma, ant užpakalinės „Volkswagen“ sėdynės radome kraujo. Spėju, kad jis bus Džilo Pereso. Be to, prieglaudos darbuotojai patvirtino, kad Peresas, žurnale užsiregistravęs kaip Manolo

Santjagas, aplankė Silveršteiną žmogžudystės išvakarėse. Darbuotojai taip pat patvirtino matę, kaip kitą rytą Silveršteinas sėdo į „Volkswagen" ir išvažiavo. Pirmą kartą per visą pusmetį.

Aš išsiviepiau.

— Jiems nekilo mintis pasakyti jo dukrai?

— Kai vėliau ten apsilankė Liusi Gould, dirbo kiti žmonės. Be to, darbuotojai vis kartojo, kad Silveršteinas niekada nebuvo laikomas neveiksniu. Galėjo išeiti ir grįžti kada panorėjęs.

— Nesuprantu. Kodėl Aira sugalvojo jį nužudyti?

— Matyt, dėl tos pačios priežasties, dėl kurios norėjo nužudyti ir jus. Jums abiem labai rūpėjo, kas įvyko stovykloje prieš dvidešimt metų. Ponas Silveršteinas šito nenorėjo.

Bandžiau viską sudėlioti į vietas.

— Vadinasi, jis nužudė Margo Gryn ir Dugą Bilingemą?

Jorkas luktelėjo, tarytum tikėdamasis išgirsti ir mano sesers vardą. Neišgirdo.

— Visko gali būti.

— O kaip dėl Veino Stjubenso?

— Matyt, jie veikė kartu, — nežinau. Žinau tik tiek, kad Aira Silveršteinas nužudė manąjį vyruką. Be to, yra dar vienas dalykas: pistoletas, iš kurio Aira šovė į jus. Jis to paties kalibro, kaip ir tas, kuriuo šauta į Džilą Peresą. Dabar atliekama balistinė analizė, bet akivaizdu, kad sutaps. Dar pridėkime kraują ant užpakalinės „Beetle" sėdynės, rastas vaizdo kameros juostas, kuriose jis nufilmuotas važiuojantis automobiliu... Įrodymų sočiai. Betgi Aira Silveršteinas miręs, o mirusį žmogų labai keblu teisti. O ką prieš dvidešimt metų Aira Silveršteinas padarė ar ko nepadarė... — Jorkas gūžtelėjo pečiais. — Man taip pat smalsu. Tačiau šitą paslaptį turės atskleisti jau kažkas kitas.

— Ar jūs padėsite, jeigu mums prireiks?

— Aišku. Mielai. O kai viską išsiaiškinsite, kodėl jums neatvažiavus į miestą, nusivesiu pavakarieniauti, sukirsime po kepsnį?

— Sutarta.

Mes sukirtome rankomis.

— Reikėtų padėkoti, kad išgelbėjote man gyvybę, — pasakiau.

— Aha, reikėtų. Tik nemanau, kad aš išgelbėjau.

Prisiminiau Airos veido išraišką, jo ryžtą nužudyti mane. Ir Jorkas matė: Aira ruošėsi nudėti mane bet kokia kaina. Mane išgelbėjo Liusi balsas, o ne Jorko pistoletas.

Paskui Jorkas išėjo. Palatoje likau vienas. Turbūt yra vietų, kurios labiau slegia, kai lieki vienutėlis, bet aš nesugalvojau nė vienos. Galvojau apie savąją Džeinę: kokia ji buvo narsi, tačiau bijojo, siaubingai bijojo likti viena palatoje. Todėl šalia sėdėdavau visą naktį. Snausdavau tokioje kėdėje, kuri vargu ar galėjo prilygti pačiai prasčiausiai lovai šioje Dievulio sukurtoje žemėje. Šitaip kalbu ne dėl to, kad sulaukčiau aplodismentų. Tiesiog pačią pirmąją naktį ligoninėje, užėjus silpnumo akimirkai, Džeinė pastvėrė mane už rankos ir stengdamasi neparodyti nevilties paprašė: „Būk geras, nepalik čia manęs vienos."

Ir nepalikau, tada — ne. Tik daug vėliau, kai ji grįžo namo, kur norėjo numirti, nes mintis, kad teks grįžti į tokią vietą, kur dabar esu aš...

Dabar atėjo mano eilė. Aš buvau čia vienas. Tačiau per daug dėl to nesijaudinau. Mąsčiau apie tai, kur mane nubloškė gyvenimas. Kas būtų šalia, jeigu mane ištiktų krizė? Ką galėčiau tikėtis išvysti prie lovos, atsibudęs ligoninėje? Pirmiausia galvon šovė du vardai: Greta ir Bobas. Kai pernai riekdamas riestainį įsipjoviau ranką, Bobas vežė mane į ligoninę, o Greta pasirūpino Kara. Jiedu atstojo man šeimą, buvo vienintelė man likusi šeima. O dabar ir jų neliko.

Prisimenu, kada paskutinį kartą buvau paguldytas į ligoninę. Kai man buvo dvylika metų, susirgau sąnarių reumatu. Tada tai buvo retas atvejis, dabar — dar retesnis. Ligoninėje pragulėjau dešimt dienų. Pamenu, mane lankė Kamilė. Kartais ji atsivesdavo savo įkyruolius draugus, mat žinojo, kad šitaip mane prablaškys. Dažnai žaisdavome „Boggle" žaidimą. Berniokams patikdavo Kamilė. Ji atsinešdavo kasečių, į kurias jie būdavo jai įrašę grupių „Steely Dan", „Supertramp" ir „Doobie Brothers" muzikos. Kamilė man aiškindavo, kurios grupės puikios, kurios nevykusios, o aš aklai paklusdavau jos skoniui.

Ar ji daug prisikentėjo tame miške?

Visada svarsčiau apie tai. Ką Veinas Stjubensas jai padarė? Ar pririšo prie medžio kaip Margo Gryn ir gąsdino? Ar ji grūmėsi, ar gindamasi buvo taip sužeista kaip Dugas Bilingemas? Ar jis užkasė ją gyvą kaip tas aukas Indianoje ir Virdžinijoje? Kiek skausmo teko Kamilei iškentėti? Ar siaubingos buvo paskutinės sekundės?

O dabar... naujas klausimas: ar Kamilei kažkaip pavyko gyvai ištrūkti iš to miško?

Nukreipiau mintis į Liusi. Galvojau apie tai, ką ji išgyveno matydama, kaip mylimas tėvas suknežina sau galvą, bandydama rasti atsakymus į visus „kodėl" ir „kaip". Norėjau ką nors jai pasakyti, bent kiek paguosti.

Kažkas pabeldė į duris.

— Prašau!

Tikėjausi išvysti seselę. Ne seselė. Mjuzė. Pasitikau ją šypsodamasis. Tikėjausi, kad ir ji atsakys tuo pačiu. Ne. Dar niekada nemačiau tokio paniurusio veido.

— Nebūk tokia paniurusi, — tariau. — Aš jaučiuosi puikiai.

Mjuzė priėjo arčiau. Veido išraiška nepasikeitė.

— Sakiau, kad...

— Aš jau kalbėjausi su gydytoju. Sakė, kad tau gal net nereikės likti čia per naktį.

— Tai kodėl esi tokia rūškana?

Mjuzė pastvėrė kėdę ir prisitraukė ją prie lovos.

— Turime pasišnekėti.

Jau buvau regėjęs šitokį Mjuzė veidą.

Labai kovingas veidas. Jame parašyta trumpai drūtai: „Dabar aš tą šunsnukį prikalsiu prie sienos"; „tik nebandyk meluoti — nepavyks". Mačiau, kaip Mjuzė apdovanoja tokia išraiška žudikus, žagintojus, automobilių vagis ir grupinius prievartautojus. Dabar ji buvo skirta man.

— Kas yra?

Jos išraiška nesuminkštėjo.

— Kaip sekėsi su Raja Sing?

— Labai panašiai kaip ir galvojome. — Aš trumpai atpasakojau mūsų pokalbį, juk dabar kalbėti apie Rają lyg ir ne į temą. — Bet svarbiausia, kad Džilo Pereso sesuo atėjo pas mane. Sakė, kad Kamilė gyva.

Jos išraiška šiek tiek pasikeitė. Be abejonės, ji — kieta, bet ir aš ne prastesnis. Sakoma, kad tikroji „žinutė" pastebima trumpiau negu dešimtadalį sekundės. Tačiau aš pastebėjau ją. Gal mano informacija jos ir nenustebino, tačiau krestelėjo.

— Kas yra, Mjuzė?

— Šiandien kalbėjausi su šerifu Louvelu.

Aš susiraukiau:

— Tai jis dar neišėjęs į pensiją?

— Ne.

Labai knietėjo paklausti, kaip ji susisiekė su juo, tačiau puikiai žinojau, kokia Mjuzė kruopšti. Jai tiesiog būdinga užmegzti ryšį su pagrindiniu tų žmogžudysčių tyrėju. Iš dalies tai paaiškino jos elgesį su manimi.

— Palauk, spėsiu, — pasakiau. — Jis mano, kad aš melavau apie tai, kas įvyko tą naktį.

Mjuzė neištarė nei „taip", nei „ne".

— Ar pats nemanai, kad tai keista? Žmogžudystės naktį juk palikai budėtojo postą.

— Tu žinai kodėl. Skaitei tuos dienoraščius.

— Taip, skaičiau. Tu išsidanginai su savo panele. O po to bijojai nemalonumų.

— Teisingai.

— Bet tuose dienoraščiuose dar rašoma, kad tu buvai permirkęs krauju. Ar ir tai teisybė?

Aš pažvelgiau į ją.

— Kas, po perkūnais, čia vyksta?

— Aš apsimetu, kad tu nesi mano bosas.

Pabandžiau atsisėsti. Šoną nudiegė it pragare.

— Ar Louvelas sakė, kad esu įtariamasis?

— Jam ir nereikia sakyti. O dėl manęs tau nereikia būti įtariamuoju, kad galėčiau užduoti šiuos klausimus. Tu melavai apie tą naktį...

— Aš saugojau Liusi. Jau žinai.

— Taip, žinau, ką man pasakojai. Bet pabandyk suprasti mane. Turiu tirti šią bylą neturėdama jokio išankstinio nusistatymo, nešališkai. Jei būtum mano vietoje, ar neklausinėtum tokių dalykų?

Aš pamąsčiau.

— Suprantu, gerai, tęsk. Klausinėk, ko tik nori.

— Ar tavo sesuo kada nors buvo nėščia?

Sėdėjau lyg apkurtęs. Klausimas kirto lyg staigus smūgis iš kairės. Matyt, toks buvo jos tikslas.

— Tu rimtai?

— Rimtai.

— Kodėl, po velnių, šito klausi?

— Tiesiog atsakyk.

— Ne, mano sesuo niekada nebuvo nėščia.

— Ar esi tikras?

— Manau, būčiau žinojęs.

— Būtum? — paklausė ji.

— Nesuprantu. Kodėl tu manęs to klausi?

— Turėjome atvejų, kai panelės slėpdavo tai nuo savo šeimos narių. Pats žinai. Po galais, juk buvo atvejis, kai mergelė pati nežinojo, kol nepagimdė. Prisimeni?

Prisiminiau.

— Palauk, Mjuzė, dabar aš kalbu kaip vadas: kodėl klausi, ar mano sesuo buvo nėščia?

Ji tyrė mane: akys ropojo mano veidu lyg glitūs šliužai.

— Liaukis, — perspėjau ją.

— Tu turi nusišalinti, Koupai. Pats žinai.

— Aš neturiu nieko daryti.

— Taigi, kad turi. Louvelas vis dar vadovauja paradui. Tai jo žaisliukas.

— Louvelas? Tas kaimo stuobrys įkišo bylą stalčiun po to, kai prieš aštuoniolika metų areštavo Veiną Stjubensą.

— Ir vis dėlto. Tai jo byla. Jis tebevadovauja.

Aš nieko nesupratau.

— Ar Louvelas žino, kad visą tą laiką Džilas Peresas buvo gyvas?

— Aš pasakiau jam tavo teoriją.

— Tad kurių velnių staiga užsipuolei mane klausimais apie Kamilės nėštumą?

Ji tylėjo.

— Puiku, vaidink toliau. Dabar klausyk: aš pažadėjau Glendai Peres, kad pasistengsiu nepainioti į tai jos šeimos. Bet Louvelui pasakyk viską. Gal jis leis tau dalyvauti: aš kur kas labiau pasitikiu tavimi negu to užkampio šerifu. Svarbiausia, kad Glenda Peres pasakė, jog mano sesuo ištrūko iš to miško gyva.

— O, — pareiškė Mjuzė, — Aira Silveršteinas sakė, kad ji — mirusi.

Kambarys užtemo. Šį kartą jos veidas buvo daug iškalbingesnis. Įsmeigiau į ją akis. Ji bandė atlaikyti mano žvilgsnį, tačiau greitai pasidavė.

— Kas, po perkūnais, čia vyksta, Mjuzė?

Ji atsistojo. Prasivėrė durys. Įėjo seselė. Net nepasilabinusi ji uždėjo kraujo spaudimo matuoklį ant mano rankos ir ėmė pumpuoti. Į burną įkišo termometrą.

Mjuzė pasakė:

— Aš tuojau grįšiu.

Termometras buvo mano burnoje. Seselė matavo pulsą. Visiška netvarka! Aš pabandžiau rėkti ir laikydamas termometrą burnoje:

— Mjuzė!

Ji išėjo. Aš tysojau lovoje ir šutau.

Nėščia?! Ar Kamilė galėjo būti nėščia?

Niekaip neįsivaizdavau. Bandžiau perkratyti atmintį. Ar ji nešiojo palaidus drabužius? Kiek laiko galėjo būti nėščia, kelis mėne-

sius? Mano tėvas būtų pastebėjęs požymius — juk buvo ginekologas. Ji nebūtų pasislėpusi nuo jo akių.

O gal ji ir nesilaukė.

Sakyčiau, visa tai nesąmonė. Absurdas! Mano sesuo nėščia. Tačiau buvo vienas dalykas. Nesupratau, kas čia, po velnių, dedasi, bet Mjuzė aiškiai žinojo daugiau, tik nepasakė. Jos klausimas ne šiaip sau nukrito iš dangaus. Kartais geras prokuroras privalo taip padaryti tirdamas bylą: reikia patikėti kokia nors beprotiška nuomone. Tiesiog pagalvoti, ar ji galėtų tikti.

Seselė atliko savo darbus. Aš paėmiau telefoną ir paskambinau į namus Karai. Nustebau, kai gana draugiškai atsiliepė Greta:

— Klausau.

— Sveika, — pasisveikinau.

Draugiško balso neliko.

— Girdėjau, kad tau viskas bus gerai.

— Taip sako.

— Aš dabar čia su Kara, — labai dalykiškai prabilo Greta. — Jeigu norėtum, galiu nakčiai pasiimti ją pas save.

— Būtų šaunu, dėkui.

Trumpa pertraukėlė.

— Polai?

Paprastai ji vadindavo mane Koupu. Man tai nepatiko.

— Taip?

— Man labai svarbu, kaip sekasi Karai, nes ji mano sesers dukra.

— Suprantu.

— Tačiau tu man nieko nereiški.

Ji padėjo ragelį.

Aš atsilošęs laukiau, kol sugrįš Mjuzė. Skaudama galva bandžiau mintyse viską perkratyti. Viską pamažu pergalvoti.

Glenda Peres sakė, kad mano sesuo iš miško ištrūko gyva.

Aira Silveršteinas sakė, kad ji mirusi.

Kuriuo man tikėti?

Glenda Peres atrodė esanti normali. Aira Silveršteinas buvo pamišėlis.

Vadinasi, reikėtų tikėti Glenda Peres.

Puikiai supratau, kad Aira norėjo, jog viskas būtų užmiršta. Jis nužudė Džilą Peresą, norėjo užmušti ir mane, nes tik taip galėjo sustabdyti mus, kad nesiknaisiotume po praeitį. Jis susizgribo, kad tyrinėsiu tol, kol manysiu savo seserį esant gyvą. Jeigu matysiu nors vieną galimybę susigrąžinti Kamilę namo, rausiuosi po praeitį, griebsiuosi visko, nusispjaudamas į pasekmes. Aira šito nepageidavo.

Tai paskatino jį meluoti — pasakyti, kad ji nebegyva.

Kita vertus, Glenda Peres taip pat norėjo mane sustabdyti. Kol nesiliausiu ieškoti atsakymų, tol jos šeimai grės pavojus. Bus atskleista ir jų apgavystė, ir visos kitos jos išvardytos piktadarybės. Taigi ji irgi galėjo suvokti, kad geriausia mane atšaldyti įtikinant, kad niekas nepasikeitė po dvidešimties metų, jog Veinas Stjubensas iš tikrųjų nužudė mano seserį. Ji turėjo būti suinteresuota užtikrinti, kad sesuo žuvo.

Tačiau ji nieko panašaus nedarė.

Vadinasi, reikėtų tikėti Glenda Peres.

Pajutau, kaip krūtinėje vėl suplazdėjo viltis.

Į palatą grįžo Lorena Mjuzė. Uždarė duris.

— Aš ką tik kalbėjau su šerifu Louvelu, — pasakė ji.

— O?

— Jau sakiau, kad tai jo byla. Aš negalėjau kalbėti apie tam tikrus dalykus, kol negavau jo patvirtinimo.

— Turi galvoje tą nėštumą?

Mjuzė prisėdo tarsi bijodama, kad sulūš kėdė. Susidėjo rankas į skreitą. Labai jau neįprasta jai. Paprastai Mjuzė gestikuliuodavo it amfetamino prisirijusi sicilietė, kuri vos per plauką išvengė pralekiančio automobilio. Dar niekada nemačiau jos tokios ramios. Akys nudelbtos žemyn. Man net šiek tiek suspaudė širdį dėl jos. Ji taip stengėsi viską padaryti teisingai. Kaip visada.

— Mjuzė?

Ji pakėlė akis. Man nepatiko, ką išvydau.

— Kas čia vyksta?

— Ar pameni, kad nusiunčiau Endrių Baretą į tą stovyklavietę?

— Žinoma, — pasakiau. — Baretas norėjo išbandyti savo naująjį daikčiuką, kuris prasiskverbia į žemę. Ir?

Mjuzė pažvelgė į mane. Tik tiek ir tepadarė. Ji žiūrėjo į mane drėgnomis akimis. Tada linktelėjo. Dar tokio liūdno linktelėjimo nebuvau matęs.

Pajutau, kaip mano pasaulis ištiško.

Viltis jau buvo užliūliavusi mano širdį, o dabar išskėtė nagus ir sudraskė ją. Nebegalėjau prakvėpuoti. Papurčiau galvą, bet Mjuzė ir toliau lingavo savąją.

— Netoli tos vietos, kur kažkada buvo rasti du kūnai, jie rado senus palaikus, — ištarė ji.

Aš dar stipriau kračiau galvą. Tik ne dabar. Ne po viso šito.

— Moteris, penkių pėdų septynių colių ūgio, turbūt išbuvo žemėje nuo penkiolikos iki trisdešimties metų.

Dar smarkiau papurčiau galvą. Mjuzė laukė, kol atsitokėsiu. Aš stengiausi praskaidrinti mintis, stengiausi negirdėti jos žodžių. Stengiausi ignoruoti gautą informaciją, stengiausi atsukti viską atgal. Ir staiga kai ką prisiminiau.

— Palauk, tu klausei, ar Kamilė buvo nėščia. Ar nori pasakyti, kad tas kūnas... kad jie gali nustatyti, jog ji buvo nėščia?

— Ne tik nėščia, — pasakė Mjuzė. — Ji buvo pagimdžiusi.

Aš taip ir sustingau. Stengiausi įsisąmoninti. Negalėjau. Vienas dalykas — girdėti, kad ji buvo nėščia. Taip galėjo būti. Ji galėjo pasidaryti abortą ar panašiai, nežinau. Bet kad ji būtų išnešiojusi kūdikį, pagimdžiusi jį ir dabar būtų negyva... po viso šito...

— Sužinok, kas atsitiko, Mjuzė.

— Sužinosiu.

— Ir ar yra kur nors tas kūdikis...

— Ir tai išsiaiškinsime.

39 skyrius

— Turiu naujienų.

Aleksejus Kokorovas vis dar buvo įspūdingas, nors ir šlykštus tipas. Devintojo dešimtmečio pabaigoje, prieš pat nuverčiant sieną ir amžiams pasikeičiant gyvenimams, Kokorovas buvo Sošos pavaldinys „Inturiste". Juokinga, kai pagalvoji. Tėvynėje jie priklausė KGB elitui. 1974 metais jie dirbo „Specgrupa A" — „Alfa grupėje". Ta grupė buvo sukurta neva kovai su terorizmu ir nusikaltimais, tačiau šaltą 1979 metų Kalėdų rytmetį ji įsiveržė į Darulamano rūmus Kabule. Netrukus po to Sošas gavo darbą „Inturiste" ir persikėlė į Niujorką. Išvyko ir Kokorovas, žmogus, su kuriuo Sošas niekada gerai nesutarė. Savo šeimų jiedu neatsivežė. Taip jau reikėjo. Niujorke pilna pagundų. Tik labiausiai užgrūdintam sovietiniam piliečiui buvo leidžiama ten važiuoti. Tačiau netgi ir labiausiai užgrūdintąjį reikėjo stebėti, — tai darydavo koks nors kolega. Netgi labiausiai užgrūdintajam reikėjo priminti, kad ten, namuose, laukia mylimi žmonės, kurie bet kada gali nukentėti.

— Tęsk, — pasakė Sošas.

Kokorovas buvo girtuoklis, bet jaunystėje ši yda jam padėjo. Jis buvo stiprus, apsukrus, o nuo gėrimo tapdavo itin nirtus. Ir buvo paklusnus kaip šuo. Dabar pečius jau slėgė metų našta. Vaikai užaugę, — jokios naudos iš jų. Žmona jį paliko prieš daugelį metų. Jis tapo niūrius, bet su Sošu jį siejo praeitis. Teisybė, jiedu nelabai mėgo vienas kitą, tačiau ryšys išliko. Kokorovas tapo labai ištikimas Sošui, tad Sošas nepaliko jo be darbo.

— Jie rado kūną miške, — pasakė Kokorovas.

Sošas užsimerkė. Jis nieko panašaus nesitikėjo, tačiau per daug ir nenustebo. Pavelas Kouplendas troško atkasti praeitį. Sošas tikėjosi jį sustabdyti. Būna dalykų, kurių žmogui verčiau nežinoti. Gavrilas ir Alina, jo brolis ir sesuo, buvo palaidoti masiniame kape. Jokio antkapio, jokios pagarbos. Sošas niekada dėl to neišgyveno. Dulke bu-

vai, dulke pavirsi. Tačiau kartais jis susimąstydavo. Pagalvodavo, kas būtų, jeigu vieną dieną Gavrilas pakiltų iš kapo ir bestų kaltinančiu pirštu į mažąjį broliuką, kuris daugiau kaip prieš šešiasdešimt metų nuvogė nuo jo kąsnelį duonos. Sošas žinojo, kad tai tebuvo kąsnelis. Jis nieko nepakeitė. Ir vis dėlto kiekvieną mielą rytą Sošas pagalvodavo apie tai, ką tada padarė, apie pavogtą duonos kąsnelį.

Ar čia kažkas panašaus? Mirusieji šaukiasi keršto?

— Kaip tu sužinojai? — paklausė Sošas.

— Po Pavelo apsilankymo aš vis sekdavau vietos naujienas, — paaiškino Kokorovas. — Internete. Ten buvo paskelbta.

Sošas nusišypsojo. Ironiška: du seni KGB kietakakčiai renka informaciją, naudodamiesi Amerikos internetu.

— Ką dabar darysime? — paklausė Kokorovas.

— Darysime?

— Taip. Ką dabar darysime?

— Nieko, Aleksejau. Tai tolima praeitis.

— Šioje šalyje nėra ieškinio senaties įstatymo, kai kalbama apie žmogžudystes. Jie tirs.

— Ir ką gi ras?

Kokorovas neatsakė.

— Viskas baigta. Mums daugiau nebereikia saugoti jokio biuro, jokios šalies.

Tyla. Aleksejus pasiglostė smakrą ir nukreipė žvilgsnį į šalį.

— Kas yra?

Aleksejus tarė:

— Ar pasiilgsti tų dienų, Sošai?

— Pasiilgstu jaunystės, — pasakė jis. — Daugiau nieko.

— Žmonės bijodavo mūsų, — priminė Kokorovas. — Drebėdavo, kai eidavome pro šalį.

— Ar manai, kad tai gerai, Aleksejau?

Jo šypsena buvo baisi, dantys per maži tokiems žabtams — lyg kokio graužiko.

— Neapsimetinėk. Mūsų buvo valdžia, jautėmės kaip dievai.

— Ne, buvome samdyti chuliganai. Nebuvome dievai, — tik susmirdę dievukų pakalikai. Jie turėjo galią. Mes buvome persigandę, todėl visiems kitiems varėme dar bent kiek didesnę baimę. Todėl ir jautėmės dideli vyrai, nes terorizuodavome silpnesniuosius.

Aleksejus paniekinamai mostelėjo ranka Sošo pusėn:

— Jau nusenai.

— Abu nusenome.

— Man nepatinka, kad praeitis grįžta.

— Tau nepatiko ir tai, kad Pavelas sugrįžo. Juk primena tau jo senelį, ar ne?

— Ne.

— Tą vyrą, kurį tu areštavai. Tą senį ir jo seną žmoną.

— Manai, kad pats buvai geresnis, Sošai?

— Ne. Žinau, kad nebuvau.

— Ne aš tai nusprendžiau. Pats žinai. Juos įskundė, o mes ėmėmės veiksmų.

— Taigi, — pritarė Sošas. — Dievai davė komandą, kad sutvarkytum. Ir sutvarkei. Ar vis dar jautiesi toks didelis vyras?

— Nieko panašaus nebuvo.

— Būtent taip ir buvo.

— Ir pats ne kitaip būtum elgęsis.

— Taigi, kad ne kitaip.

— Mes dirbome dėl kilnaus tikslo.

— Ar tu iš tikrųjų tuo tikėjai, Aleksejau?

— Taip. Ir tebetikiu. Aš vis dar svarstau, ar mes buvome neteisūs. Kai matau, prie ko ta laisvė privedė. Vis dar svarstau.

— Aš — ne, — pasakė Sošas. — Mes buvome banditai.

Tyla.

Kokorovas tarė:

— Tai kas bus dabar, kai atrado tą lavoną?

— Gal ir nieko. Gal dar daugiau kas žus. O gal Pavelas pagaliau turės progą stoti akistaton su savo praeitimi.

— Ar tu jam neliepei nukišti tą praeitį užmarštin?

— Sakiau, — užtikrino Sošas. — Bet jis nenorėjo girdėti. Kas žino, kuris iš mudviejų bus teisus?

Gydytojas Makfedenas pasakė, kad man pasisekė, jog šoną pervėrusi kulka neužkliudė nė vieno vidaus organo. Aš visada vartydavau akis pamatęs, kaip didvyris pašaunamas, o po to vėl traukia gyvenimo taku lyg niekur nieko. Ir nieko čia nuostabaus: daugybė šautinių žaizdų šitaip užgyja. Sėdėti šitoje lovoje ne ką geriau, nei ilsėtis namuose.

— Man labiau rūpi jūsų sumušta galva, — pasakė jis.

— Bet ar galiu važiuoti namo?

— Gal dar truputėlį pasnūduriuokite, gerai? Pažiūrėsime, kaip jausitės prabudęs. Manau, jums reikėtų čia pasilikti per naktį.

Norėjau ginčytis, tačiau mažai ką peščiau grįžęs namo. Visur skaudėjo, jaučiau šleikštulį, be to, buvau susikrimtęs. Turbūt atrodžiau pragariškai ir savo išvaizda išgąsdinčiau Karą.

Jie atrado kūną miške. Aš niekaip negalėjau sugromuliuoti tos žinios.

Mjuzė atsiuntė faksu į ligoninę preliminarias tyrimo detales. Dar nedaug kas žinoma, tačiau sunku patikėti, kad tai ne mano sesuo. Louvelas ir Mjuzė nuodugniau patyrinėjo, kokios moterys dingo be žinios tame regione, ar buvo bent viena, kuri galėtų atitikti rastą kūną. Tyrimas bevaisis. Kompiuterio duomenimis, tai galėjo būti tik mano sesuo.

Iki šiol koronerė dar nenustatė mirties priežasties. Nieko nuostabaus, kai skeletas tokios būklės. Turbūt nieko ir nenustatytų, jeigu jai būtų buvusi perpjauta gerklė ar palaidota gyva. Ant kaulų nebūtų jokių žymių. Kremzlių ir vidaus organų seniai nelikę. Gausybė parazitų jau seniausiai viską sudorojo.

Apsistojau ties pagrindine žyme. Gaktikaulio įduba.

Auka kažkada buvo gimdžiusi.

Svarsčiau, ar tai įmanoma. Normaliomis aplinkybėmis galėčiau viltis, kad atkastoji — ne mano sesuo. Bet jeigu ne, kokia tada tiksli

išvada? Kad maždaug tuo pačiu metu kita mergaitė — niekam nežinoma mergaitė — buvo nužudyta ir užkasta toje pačioje vietoje, kur ir kiti stovyklautojai?

Nesąmonė.

Aš dar kažko nežinau. Daug ko nežinau.

Pasiėmiau mobilųjį telefoną. Ligoninėje nebuvo ryšio, bet turėjau susirasti Jorko numerį. Paskambinau palatos telefonu.

— Ar yra kas nors naujo? — paklausiau jį.

— Ar žinote, kuri dabar valanda?

Nežinojau. Pasižiūrėjau į laikrodį.

— Kelios minutės po dešimtos, — pasakiau. — Ar yra kas nors naujo?

Jis atsiduso.

— Balistika patvirtino, ką jau žinojome. Silveršteinas šovė į tave tuo pačiu pistoletu, kuriuo nužudė Džilą Peresą. Nors DNR tyrimas užtruks kelias savaites, ant „Volkswagen Beetle" užpakalinės sėdynės rastas kraujas atitinka Pereso grupę. Jeigu kalbėtume sportiniais terminais, viską pavadinčiau taip: „Žaidimas, setas, mačas."

— Ką kalba Liusi?

— Dilonas sakė, kad iš jos menka nauda. Ji patyrė šoką. Sakė, kad jos tėvas sirgo ir, matyt, įsivaizdavo kažkokią grėsmę.

— Dilonas patikėjo?

— Aišku, kodėl ne? Bet kokiu atveju, mūsų byla baigta. Kaip jūs jaučiatės?

— Puikiai.

— Ir Dilonas kartą buvo pašautas.

— Tik kartą?

— Tačiau rimtai, todėl dar iki šiol kiekvienai sutiktajai rodo tą randą. Sako, jas „užveda". Atsiminkite.

— Dilono patarimai, kaip sugundyti. Dėkui.

— Spėkite, ką jis gieda, parodęs joms tą randą?

— „Ei, mažyle, nori pamatyti mano pabūklą?"

— Po perkūnais, iš kur žinote?

— Kur Liusi nuėjo po to, kai su ja pasikalbėjote?

— Nuvežėme atgal į universitetą, ten, kur gyvena.

— Gerai, dėkui.

Aš baigiau pokalbį ir surinkau Liusi numerį. Balso pašte palikau žinutę. Tada paskambinau Mjuzė į mobilųjį telefoną.

— Kur esi? — paklausiau.

— Traukiu namo, o kas?

— Maniau, važiuosi į Restono universitetą apklausti Liusi.

— Jau buvau.

— Ir?

— Neatidarė durų. Bet šviesa degė. Ji buvo ten.

— Kaip ji jaučiasi?

— Iš kur man žinoti?

Man tai nepatiko. Tėvas miręs, o ji namuose viena.

— Ar esi toli nuo ligoninės?

— Penkiolika minučių.

— Gal galėtum paimti mane?

— Ar tau leis?

— Kas gali mane sustabdyti? Be to, tik trumpam.

— Ar jūs, mano bosas, prašote nuvežti jus pas panelę?

— Ne. Aš, valstijos apygardos prokuroras, prašau tave, kad nuvežtum mane į namus to asmens, kuris dabar labiausiai man rūpi dėl neseniai įvykusios žmogžudystės.

— Šiaip ar taip, — pasakė Mjuzė, — esu beveik šalia.

Išeinančio iš ligoninės niekas manęs nesustabdė.

Jaučiausi prastai, tačiau yra buvę ir blogiau. Man rūpėjo Liusi, ir jausmas, kad tai daugiau nei normalus rūpestis, stiprėjo.

Man trūko jos.

Trūko taip, kaip trūksta įsimylėjus. Galėjau taip tiesiai ir neprisipažinti sau, kažkaip sušvelninti tą frazę, pasakyti, kad visi įvykiai pernelyg įkaitino mano emocijas, pareikšti, kad tai tėra geresnių, nekaltesnių laikų nostalgija, — tų laikų, kai mano tėvai gyveno kartu, o

sesuo dar buvo gyva, netgi kai Džeinė buvo sveika, graži ir laiminga. Tačiau buvo ne taip.

Man patiko būti su Liusi. Patiko pats jausmas, kai būni šalia žmogaus, kurį pradedi įsimylėti. Nereikėjo daugiau nė aiškinti.

Vairavo Mjuzė. Jos automobilis mažas ir ankštas. Aš nelabai ką teišmanau apie automobilius. Neišmaniau, kokia čia markė, bet dvokė cigarečių dūmais. Matyt, ji atspėjo mano mintis, nes iškart paaiškino:

— Mano mama ištisai rūko.

— A-ha.

— Ji gyvena su manimi. Laikinai. Kol susiras vyrą Nr. 5. Liepiu jai nerūkyti mano automobilyje.

— Ji neklauso.

— Ne, manau, ji tik dar labiau dūmija. Tas pats ir bute. Grįžusi iš darbo praveriu duris, ir atrodo, tarytum ryju pelenus.

Labai troškau, kad ji važiuotų greičiau.

— Ar rytoj galėsi atvažiuoti į teismą? — paklausė ji.

— Manau, taip.

— Teisėjas Piersas norėjo, kad advokatai ateitų į jo kabinetą.

— Gal žinai kodėl?

— Ne-e.

— Kada?

— Lygiai devintą ryto.

— Būsiu.

— Nori, kad užvažiuočiau paimti?

— Noriu.

— Tai gal tada galiu paimti įmonės automobilį?

— Mes dirbame ne įmonei. Dirbame apygardai.

— Tada apygardos automobilį?

— Gal.

— Šaunu. — Ji pavažiavo tylėdama. — Užjaučiu dėl sesers.

Aš nieko neatsakiau. Man vis dar buvo sunku susitaikyti su ta mintimi. Gal turėjau išgirsti, kad asmens tapatybė patvirtinta. O gal

išgedėjęs dvidešimt metų nebepajėgiau ilgiau liūdėti. O gal — labiausiai tikėtina — atidėjau tai vėlesniam laikui.

Žuvo dar du žmonės.

Kad ir kas įvyko tame miške prieš dvidešimt metų, gal vietiniai vaikai ir buvo teisūs. Jie sakė, kad visus surijo pabaisa ar nusinešė šmėkla. Kad ir kas nužudė Margo Gryn ir Dugą Bilingemą, ir tikriausiai Kamilę Kouplend, jis vis dar buvo gyvas, kvėpavo, vis dar žudė. Gal pratūnojo kur tuos dvidešimt metų. Gal iškeliavo į kitą vietą ar pasitraukė į miškus kitose valstijose. Tačiau dabar ta pabaisa sugrįžo, ir tebūnie aš prakeiktas, jei leisiu jai vėl ištrūkti.

Restono universiteto gyvenamųjų namų kvartalas atrodė slegiančiai: seni plytiniai namai sugrūsti krūvon. Apšvietimas prastas, tačiau galbūt tai ir gerai.

— Ar tu nieko prieš, jeigu teks palaukti automobilyje? — paklausiau.

— Turiu šiokį tokį reikaliuką, — atsakė Mjuzė. — Tuoj grįšiu.

Aš nuėjau taku. Kambaryje buvo tamsu, bet girdėti muzika. Atpažinau dainą. Boni Maky „Kažkas". Perkūniškai slegianti: tas „kažkas" — tobula meilė, kuri, ji žino, kažkur yra, tačiau taip niekada ir nesuras. Tokia jau Liusi: ji dievino širdį veriančias dainas. Pabeldžiau į duris. Niekas neatsakė. Paspaudžiau skambutį, dar kartą pabeldžiau. Vis tiek nieko.

— Lius!

Nieko.

— Lius!

Vėl pabeldžiau. Nors ir buvau pripumpuotas vaistų, jie jau baigė išgaruoti. Šoną pradėjo diegti. Lygiai kaip ir iš pradžių: rodės, nuo menkiausio judesio plyš oda.

— Lius!

Pasukau durų rankenos bumbulą. Užrakinta. Buvo du langai. Pabandžiau ką nors įžiūrėti pro juos. Per daug tamsu. Pabandžiau juos atidaryti. Abu užkabinti.

— Klausyk, žinau, kad esi tenai.

Išgirdau privažiuojant automobilį. Mjuzė. Ji sustojo ir išlipo.

— Imk, — pasakė.

— Kas čia?

— Visraktis. Paėmiau iš miestelio sargo.

Mjuzė.

Ji metė jį man ir grįžo į automobilį. Įkišau raktą skylėn, dar kartą pabeldžiau ir pasukau. Durys atsidarė. Įėjau ir vėl uždariau.

— Nejunk šviesos.

Liusi.

— Palik mane ramybėje, Koupai, gerai?

Pasigirdo kita daina. Alechandras Eskovedo melodingai klausė, kokia meilė sužlugdo motiną ir veja ją pro medžių raizgyną.

— Tau reikėtų įsigyti kokią vieną „K-tel" kolekciją, — pasakiau aš.

— Ką?

— Na, žinai, kaip reklamuodavo per televiziją: *Time Life* pristato „Pačias liūdniausias visų laikų dainas".

Išgirdau, kaip ji suprunkštė. Mano akys jau baigė priprasti prie tamsos. Mačiau, kad ji sėdi ant sofos. Pajudėjau artyn.

— Ne, — ištarė ji.

Aš vis tiek priėjau. Atsisėdau šalia. Rankoje ji laikė pusiau nugertą degtinės butelį. Aš apsidairiau: nieko asmeniško, nieko naujo, nieko linksmo ar gyvo.

— Aira, — ištarė ji.

— Užjaučiu.

— Mentai sakė, kad jis nužudė Džilą.

— O ką tu galvoji?

— Aš mačiau kraują jo automobilyje. Jis šovė į tave. Taigi, žinoma, manau, kad jis nužudė Džilą.

— Kodėl?

Ji neatsakė. Užsivertė butelį ir gerai patraukė.

— Gal atiduotum jį man? — paprašiau.

— Aš kitokia nebūsiu, Koupai.

— Netiesa.

— Aš — ne tau. Tu manęs neišgelbėsi.

Turėjau galvoje keletą replikų, tačiau visos jos buvo pernelyg banalios. Todėl ir nutylėjau.

— Aš myliu tave, — pasakė ji. — Tiksliau, niekada nesilioviau mylėjusi. Buvo kitų vyrų. Buvau užmezgusi santykius. Tačiau tu visada buvai šalia. Tame pačiame kambaryje. Netgi lovoje. Kvaila ir keista, juk buvome tik vaikai, tačiau taip jau yra.

— Suprantu, — ištariau.

— Jie galvoja, kad Aira nužudė ir Margo bei Dugą.

— O tu — ne?

— Jis tenorėjo, kad viskas pranyktų. Supranti? Juk buvo šitiek skausmo, viskas sugriauta. O kai pamatė Džilą, matyt, įsivaizdavo, kad šmėkla sugrįžo jį persekioti.

— Užjaučiu, — pakartojau.

— Važiuok namo, Koupai.

— Geriau pasiliksiu.

— Ne tau spręsti. Čia mano namai. Mano gyvenimas. Eik namo.

Ji vėl užsivertė butelį.

— Aš nenoriu dabar palikti tavęs.

Ji nusijuokė šiek tiek isteriškai.

— Ką, gal manai, kad tai pirmas kartas?

Ji pažvelgė į mane laukdama, kad pulsiu ginčytis. Nepuoliau.

— Štai šitaip aš gyvenu. Geriu patamsyje ir klausausi tų prakeiktų dainų. Netrukus nusmigsiu arba neteksiu sąmonės, — vadink tai kaip nori. O rytoj beveik nejausiu pagirių.

— Aš noriu pasilikti.

— Aš nenoriu.

— Ne dėl tavęs. Dėl savęs. Aš noriu būti su tavimi. Ypač šiąnakt.

— Aš nenoriu, kad būtum čia. Nuo to tik bus blogiau.

— Bet...

— Prašau. — Ji maldavo. — Prašau, palik mane ramybėje. Rytoj. Galėsime pradėti iš naujo rytoj.

40 skyrius

Gydytoja Tara O'Nyl retai kada miegodavo naktį ilgiau negu keturias penkias valandas. Jai tiesiog nereikėjo daugiau miego. Išeidavo į mišką dienai brėkštant, apie šeštą valandą ryto. Ji mylėjo šį mišką, — tiesą pasakius, bet kokį mišką. Mediciną studijavo mieste, Pensilvanijos universitete, Filadelfijoje. Žmonės manė, kad miestas jai patiks. „Tu tokia miela mergaitė, — sakydavo jie. — Mieste verda gyvenimas, daugybė žmonių, daugybė įvykių."

Tačiau mokydamasi Filadelfijoje, O'Nyl grįždavo namo kiekvieną savaitgalį. Galiausiai ji kandidatavo į koronerius ir prisidurdavo pinigų dirbdama „Wilkes-Barre" patologe. O'Nyl bandė perprasti savo pačios gyvenimo filosofiją ir nusprendė, kad jos požiūris sutampa su kažkada girdėta roko žvaigždės — jos manymu, Eriko Kleptono, — fraze per vieną interviu. Jis prisipažino esąs nelabai didelis... žmonių mėgėjas. Ji irgi tokia pat. Kad ir kaip kvailai tai skamba, tačiau jai labiausiai patiko būti vienai. Ji mėgo skaityti ir žiūrėti filmus be komentarų. Negalėjo pakęsti vyrų, jų egoizmo, nuolatinio gyrimosi ir siaubingo nepatikimumo.

O čia, tokiame miške kaip šis, ji jautėsi laimingiausia.

O'Nyl nešėsi lagaminėlį su įrankiais, tačiau iš visų tų įmantrių naujų daikčiukų, už kuriuos padėjo sumokėti visuomenė, pats naudingiausias buvo pats paprasčiausias daiktas — kiaurasamtis. Beveik toks pat, kokį ji turėjo savo virtuvėje. Ji išsiėmė jį ir kibo į darbą.

Kiaurasamčio paskirtis — surasti dantis ir mažus kaulelius.

Kruopštus darbas, — ne archeologiniai kasinėjimai, kuriais jai teko užsiimti, vos baigus vidurinę mokyklą. To amato ji mokėsi Pietų Dakotos „bedlenduose"*, vietoje, kuri dar vadinama „Didelių kiaulių kasykla", nes iš pradžių ten buvo rasta *Archaeotherium*, tai yra fosilija,

* Erozijos suskaidytos žemės.

labai panaši į didžiulę senų laikų kiaulę. Ji tyrinėjo kiaulių ir senovės raganosių suakmenėjusias iškasenas. Nuostabus dalykas.

Ji ir šioje kapavietėje dirbo lygiai taip pat kantriai. Daugelis žmonių laikytų tokį darbą beprotiškai nuobodžiu. O Tarai O'Nyl jis lipo prie širdies.

Po valandos ji rado mažytį kaulo gabalėlį.

O'Nyl pulsas padažnėjo. Ji tikėjosi kažko panašaus. Ypač patikėjo tokia galimybe, kai rentgeno spinduliais peršvietė sukaulėjimus. Ir vis dėlto... Kad rastum trūkstamą kaulelį...

— Vaje...

Garsiai ištarti žodžiai nuaidėjo miško tyloje. Ji nepatikėjo savo akimis, tačiau įrodymas čia, gumine pirštine apmautos dešinės rankos delne.

Poliežuvinis kaulas.

Bent jau pusė jo. Stipriai sukalkėjęs, netgi trapus. Ji vėl puolė kaip galėdama greičiau sijoti. Ilgai laukti nereikėjo. Po penkių minučių O'Nyl surado kitą pusę. Ji suglaudė abu kaulelius.

Netgi po šitiek metų kaulo skeveldros atitiko lyg dėlionėje.

Taros O'Nyl veidą nutvieskė palaiminga šypsena. Minutėlę ji spoksojo į savo rankų darbo rezultatą ir pagarbiai kraipė galvą.

Ji išsiėmė mobilųjį telefoną. Jokio ryšio. Tada pabėgėjo gal pusmylę, kol pasirodė du brūkšneliai. Tada nuspaudė šerifo Louvelo numerį. Jis atsiliepė po antrojo signalo.

— Čia tu, daktare?

— Aš.

— Kur tu?

— Kapavietėje, — atsakė ji.

— Girdžiu, kad esi susijaudinusi.

— Esu.

— Kodėl?

— Kai ką radau dirvoje, — pasakė Tara O'Nyl.

— Ir?

— Tai keičia viską, ką manėme apie šį reikalą.

*

Mane pažadino vienas iš tų atsitiktinių ligoninės pypsėjimų. Aš palengva sukrutėjau ir praplėšęs akis pamačiau šalia sėdinčią ponią Peres.

Ji buvo prisitraukusi kėdę prie pat mano lovos. Rankinė ant suspaustų kelių. Nugara tiesutėlė. Pažvelgiau jai į akis. Užverktos.

— Aš išgirdau apie Silveršteiną, — prabilo ji.

Aš tylėjau.

— Ir dar girdėjau, kad tame miške rado kaulų.

Mano gerklė buvo perdžiūvusi. Žvilgtelėjau dešinėn. Čia pat, ant stalelio, stovėjo gelsvai rudas plastikinis vandens ąsotis, toks, kokį aptiksi tik ligoninėse. Tokios formos, kad vanduo būtų kuo šlykštesnis. Jau norėjau tiesti ranką, tačiau ponia Peres sukruto greičiau. Ji įpylė vandens į puodelį ir padavė man.

— Gal norite atsisėsti? — paklausė ponia Peres.

— Gal ir būtų neblogai.

Ji nuspaudė distancinio valdymo pultelį, ir aš ėmiau riestis į sėdimą poziciją.

— Ar taip gerai?

— Labai gerai, — pasakiau.

Ji atsisėdo į savo kėdę.

— Jūs šito taip nepaliksite, — pareiškė ji.

Aš nesivarginau atsakyti.

— Sako, kad ponas Silveršteinas nužudė mano Džilą. Ar manote, kad tai tiesa?

Mano Džilą. Kaukės nelikę. Nebereikia slėptis nei už melagysčių, nei už dukters.

— Taip.

Ji linktelėjo galvą.

— Kartais pagalvoju, kad Džilas iš tikrųjų žuvo tame miške. Juk taip buvo manoma. O po to gyvenome tik tam, kad gyventume. Kai aną dieną paskambino policininkas, jau žinojau. Tikėjausi to, suprantate? Kažkuri Džilo dalis taip niekada ir neištrūko iš to miško.

— Papasakokite, kas atsitiko, — paprašiau.

— Visus tuos metus aš maniau, kad žinojau. Bet gal niekada ir negirdėjau teisybės. Gal Džilas man melavo.

— Pasakykite, ką tikrai žinote.

— Jūs buvote stovykloje tą vasarą. Pažinojote mano Džilą.

— Taip.

— Ir tą mergaitę pažinojote. Margo Gryn.

Patvirtinau tai.

— Džilas rimtai ją įsimylėjo. O buvo toks vargšas berniukas. Gyvenome išdegusioje Irvingtono dalyje. Ponas Silveršteinas parengė programą, kurioje turėjo dalyvauti darbininkų vaikai. Aš dirbau skalbykloje. Jūs ir pats žinote.

Žinojau.

— Man labai patiko jūsų motina. Ji buvo tokia šauni. Mes daug šnekėdavomės. Apie viską. Apie knygas, apie gyvenimą, apie savo nusivylimus. Mes Natašą vadindavome sena siela. Ji buvo tokia gražutė, bet tas grožis buvo labai trapus. Suprantate?

— Manau, kad taip.

— Taigi Džilas rimtai įsimylėjo Margo Gryn. Visiškai suprantama. Jam buvo aštuoniolika. Jo akims ji buvo kaip modelis iš žurnalo. Tokie jau tie vyrai. Apanka iš aistros. Ir mano Džilas buvo ne kitoks. Bet ji sudaužė jam širdį. Ir tai nieko naujo. Jam derėjo pasikankinti kokias kelias savaites ir traukti savo keliais toliau. Gal taip ir būtų padaręs.

Ji nutilo.

— Tai kas atsitiko? — paklausiau.

— Tas Veinas Stjubensas.

— Ką jis padarė?

— Pašnabždėjo Džilui į ausį, kad nepaleistų Margo. Jis apeliavo į Džilo vyriškumą. Sakė, kad Margo juokėsi iš Džilo, tad reikėjo atsilyginti už šaipymąsi, — šitaip šnabždėjo Veinas Stjubensas jam į ausį. Po kurio laiko Džilas ir sutiko.

Aš išsiviepiau.

— Tai jie perpjovė jai gerklę?

— Ne. Margo vaikščiodavo pasipūtusi po visą stovyklą. Prisimenate, ar ne?

Veinas taip ir sakė. Ji buvo mėgėja paerzinti.

— Daug vaikų buvo pasišovę aplaužyti jai ragus. Žinoma, ir mano sūnus. Ir Dugas Bilingemas. Gal ir jūsų sesuo. Ji ten buvo, bet gal dėl to, kad Dugas ją įkalbėjo. Tai nesvarbu.

Duris pravėrė seselė.

— Ne dabar, — paprieštaravau.

Tikėjausi, kad ji puls ginčytis, tačiau, matyt, mano balsas ją paveikė. Ji pasitraukė, ir durys pačios užsivėrė. Ponia Peres sėdėjo nudelbusi akis. Spoksojo į savo rankinę, tarsi bijodama, kad kas nors jos nenugvelbtų.

— Veinas apie viską pagalvojo. Taip bent Džilas sakė. Jie ruošėsi išsitempti Margo miškan. Tai turėjo būti pokštas. Jūsų sesuo padėjo užkalbėti jai dantį. Sakė, kad ten jos susitiks kažkokius žavius berniukus. Džilas užsidėjo kaukę. Jis pačiupo Margo. Surišo. Tuo viskas ir turėjo baigtis. Jie planavo palikti ją ten kelias minutes. Ji arba pati būtų išsinarpliojusi, arba jie būtų atrišę ją. Kvaila, labai vaikiška, bet tokių dalykų pasitaiko.

Labai gerai žinojau, kad pasitaiko. Anąmet stovykloje krėtėme tokius „pokštus“. Prisiminiau, kaip kartą išnešėme į mišką vieną vaiką su visa lova. Kitą rytą jis prabudo vienut vienutėlis lauke, persigando. Mes šviesdavome žibintuvėliu miegančiam stovyklautojui į akis, pūškuodavome kaip garvežiai ir kratydami jį rėkdavome: „Traukis nuo bėgių!“ Žiūrėdavome, kaip vaikis neria iš lovos. Aš prisiminiau du pasipūtusius stovyklautojus, kurie vis vadindavo kitus vaikus „pederastais“. Vieną vėlyvą naktį, kai tie abu jau buvo giliai įmigę, mes vienam jų nutraukėme drabužius ir paguldėme į to kito lovą. Rytą abudu nuogutėliai atsibudo toje pačioje lovoje. Daugiau iš kitų nesityčiojo.

Nė kiek nebūčiau nustebęs, kad ir tą pasipūtėlę jie surišo ir trumpam paliko miške.

— Paskui įvyko kažkas labai negera, — pasakė ponia Peres.

Aš ištempiau ausis. Iš ponios Peres akies išriedėjo ašara. Ji iš-

sitraukė iš rankinės popierinę nosinaitę. Tapšnodama akis, bandė sustabdyti ašaras.

— Veinas Stjubensas išsiėmė skutimosi peiliuką.

Bijau, kad mano akys prasiplėtė nuo šitų žodžių. Beveik įsivaizdavau tą sceną: miškas, penketas vaikų, jų veidai, nuostaba.

— Matote, Margo išsyk suprato, kas vyksta. Ji pati įsijautė į žaidimą. Leidosi Džilo surišama. O tada ėmė iš jo vaipytis. Šaipėsi, kad jis neišmano, kaip reikia elgtis su tikra moterimi. Moterys šitaip įžeidinėdavo vyrus amžių amžiais. Tačiau Džilas nieko nedarė. Ką gi jis galėjo daryti? Tada Veinas staiga išsitraukė peiliuką. Iš pradžių Džilas manė, kad čia žaidimo dalis — pagąsdinti ją. Bet Veinas nieko nelaukė. Priėjo prie Margo ir perrėžė jai gerklę nuo ausies iki ausies.

Aš užsimerkiau. Vėl viską įsivaizdavau. Mačiau, kaip peiliukas slysta per švelnią odą, kraujas trykšta, gyvybė senka. Pagalvojau, kad tada aš vos už kelių šimtų jardų mylėjausi su savo panele. Gal ir karti pastaba, kad pats siaubingiausias žmogaus poelgis įvyko greta nuostabiausio akto, tačiau sunku buvo apie tai galvoti.

— Minutėlę visi prarado amą. Tiesiog stovėjo it įkalti. Tada Veinas išsišiepė ir pasakė: „Dėkui už pagalbą."

Suraukiau antakius, tačiau, ko gero, viskas pradėjo aiškėti. Kamilė ištempė Margo, Džilas ją surišo...

— Paskui Veinas atitraukė peiliuką. Džilas sakė, jog Veinas džiaugėsi tuo, ką padaręs. Jis spoksojo į negyvą Margo. Jį apėmė troškulys. Jis ėmė eiti prie kitų. Ir jie leidosi bėgti. Lėkė į visas puses. Veinas vijosi. Džilas lėkė mylių mylias tolyn. Aš nežinau, kas tiksliai atsitiko. Bet galime nuspėti. Veinas nutvėrė Dugą Bilingemą. Nužudė jį. Bet Džilas pabėgo. Pabėgo ir jūsų sesuo.

Sugrįžo seselė.

— Atleiskite, pone Kouplendai. Turiu patikrinti jūsų pulsą ir kraujospūdį.

Aš linktelėjau, kad ji įeitų. Turėjau atgauti kvapą. Jaučiau, kaip krūtinėje daužosi širdis. Vėl. Jeigu ji nenurims, jie laikys mane čia uždarę amžiais.

Seselė darbavosi mikliai ir tylomis. Ponia Peres dairėsi po pa-

latą, tarsi būtų ką tik atėjusi, tarsi tik dabar būtų pastebėjusi, kur atsirado. Baiminausi, kad ji neišeitų.

— Viskas gerai, — nuraminau ją.

Ji linktelėjo galvą.

Seselė baigė patikrinimą.

— Šį rytą jus išleidžiame.

— Puiku.

Ji šykščiai šyptelėjo ir išėjo. Aš laukiau, kad ponia Peres tęstų pasakojimą.

— Aišku, Džilas buvo persigandęs. Galima įsivaizduoti. Jūsų sesuo irgi. Reikia suprasti juos. Jauni. Vos liko gyvi. Matė, kaip buvo paskersta Margo Gryn. Bet, matyt, labiausiai jiems nedavė ramybės Veino žodžiai: „Dėkui už pagalbą." Suprantate?

— Jis privertė juos tapti bendrininkais.

— Taip.

— Ir ką jie darė?

— Tiesiog pasislėpė. Slėpėsi ilgiau kaip parą. Mudvi su tavo mama kraustėmės iš proto. Mano vyras buvo namie, Irvingtone. Tavo tėvas su kitais išėjo jų ieškoti. Mudvi su tavo mama buvome kartu, kai suskambo telefonas. Džilas žinojo to telefono automato, kuris buvo virtuvėje, numerį. Jis skambino net tris kartus, bet vis padėdavo ragelį, kai atsiliepdavo kas nors kitas. Tik praėjus gerai parai aš atsiliepiau.

— Džilas pasakė, kas atsitiko?

— Taip.

— Jūs papasakojote mano mamai?

Ji linktelėjo. Po truputį pradėjau viską suprasti.

— Ar jūs kalbėjotės su Veinu Stjubensu? — paklausiau.

— Mums nereikėjo su juo kalbėtis. Jis pats pasikalbėjo su jūsų motina.

— Ką jis sakė?

— Nieko ypatingo, bet leido suprasti. Jis susikūrė alibi tai nakčiai. Ir, matote, mes jau supratome. Tik motinos tegali suprasti.

— Ką jūs supratote?

— Džilo brolis, mano Eduardas, tada atliko bausmę. Džilas anksčiau jau buvo trumpam suimtas: jis su keliais draugais buvo pavogęs automobilį. Mūsų šeimos buvo neturtingos. Ant virvės būtų radę pirštų antspaudus. Policija būtų klausinėjusi, kodėl jūsų sesuo išsivedė Margo Gryn į mišką. Veinas būtų išsisukęs nuo bet kokio kaltinimo. Jis buvo turtingas, visų mėgstamas, būtų pasisamdęs geriausius advokatus. Jūs esate prokuroras, pone Kouplendai. Pasakykite man: jeigu Džilas su Kamile būtų pasirodę ir prašnekę, kas būtų jais patikėję?

Aš užsimerkiau.

— Vadinasi, jūs liepėte jiems ir toliau slėptis.

— Taip.

— Kas pakišo jų kruvinus drabužius?

— Aš. Susitikau su Džilu. Jis tebesislapstė miškuose.

— Ar matėte mano seserį?

— Ne. Jis padavė drabužius. Įsipjovė, ištepliojo marškinius krauju. Aš liepiau jam slėptis, kol sugalvosime, ką daryti toliau. Mudvi su jūsų mama sukome galvas, kaip viską pakreipti, kad policija sužinotų tiesą. Bet nieko nesugalvojome. Dienos ėjo. Aš puikiai žinojau, ko imtųsi policija. Netgi jei patikėtų mumis, — Džilas buvo bendrininkas. Ir Kamilė.

Man dar kai kas paaiškėjo.

— Jūs turėjote invalidą sūnų.

— Taip.

— Jums reikėjo pinigų. Kad galėtumėte jį prižiūrėti. Ir gal net tam, kad galėtumėte užmokėti už Glendos mokslus. — Aš sugavau jos žvilgsnį. — Kada jūs sugalvojote iš to pasipelnyti?

— Iš pradžių mes nieko panašaus negalvojome. Tik vėliau, kai Bilingemo tėvas pradėjo klykauti, kad ponas Silveršteinas neišsaugojo jo sūnaus.

— Jums atsirado proga.

Ji pasimuistė kėdėje.

— Ponas Silveršteinas privalėjo juos prižiūrėti. Jie nebūtų galėję

išslinkti į tą mišką. Jis buvo dėl to kaltas. Taip, aš supratau, kad mums pasitaikė puiki galimybė. Ir jūsų mama suprato.

Man ėmė suktis galva. Stengiausi valdytis, kad bent suvokčiau, kaip viskas iš tiesų buvo.

— Ar norite pasakyti... — Aš užsikirtau. — Ar norite pasakyti, kad mano tėvai žinojo, jog sesuo gyva?

— Ne tėvai, — pasakė ji.

Aš pajutau, kaip apšalo širdis.

— O ne...

Ji nieko neatsakė.

— Ji nepasakė tėvui, ar ne?

— Ne.

— Kodėl ne?

— Nes ji nekentė jo.

Aš sustingau. Galvojau apie barnius ir kartėlį.

— Taip labai?

— Ką?

— Vienas dalykas — nekęsti žmogaus, — tariau. — Bet nejaugi ji taip labai nekentė mano tėvo, kad leido galvoti, jog jo duktė mirusi?

Ji nieko neatsakė.

— Aš klausiu, ponia Peres.

— Aš nežinau, ką atsakyti. Atsiprašau.

— Jūs pasakėte ponui Peresui, tiesa?

— Taip.

— Bet ji niekada nepasakė mano tėvui.

Tyla.

— Jis vis eidavo į mišką ir jos ieškodavo, — pasakiau. — Prieš tris mėnesius, jau gulėdamas mirties patale, jis paprašė manęs ir toliau jos ieškoti. Nejaugi ji taip labai neapkentė jo, ponia Peres?

— Aš nežinau, — pakartojo ji.

Tiesa ėmė kapoti mane lyg sunkūs lietaus lašai. Dunksėdami.

— Ji tempė laiką, ar ne?

Ponia Peres tylėjo.

— Ji paslėpė mano seserį. Niekam nieko nesakė, netgi... netgi man. Laukė, kol gaus pinigus. Toks buvo jos planas. Ir vos tik juos gavo... pabėgo. Susišlavė ganėtinai pinigų, pabėgo ir susitiko su mano seserimi.

— Toks buvo... toks buvo jos planas, taip.

Aš išvapėjau kitą klausimą:

— Kodėl ji nepasiėmė manęs?

Ponia Peres tiktai žiūrėjo į mane... Aš mąsčiau. Kodėl? Ir sąmonė prašvito.

— Jeigu ji būtų pasiėmusi mane, tėvas būtų be paliovos ieškojęs. Būtų užsiundęs dėdę Sošą ir kitus savo senuosius KGB draugelius. Jis leido motinai dingti: matyt, ir pats jau jos nemylėjo. Jis manė, kad mano sesuo nebegyva, tad nereikėjo stengtis. Tačiau mama žinojo, kad jis niekada neleistų man išvykti.

Prisiminiau, kad dėdė Sošas minėjo, jog ji grįžo Rusijon. Ar abi ten iškeliavo? Ar ir dabar jos ten? Ar taip gali būti?

— Džilas pasikeitė vardą ir pavardę, — tęsė ji. — Ir visą laiką keliavo. Toli gražu nekoks gyvenimas. O kai į mūsų namus atsibeldė tie privatūs sekliai ir ėmė klausinėti, jis suuodė galimybę pasipelnyti. Matote, buvo keista. Jis kaltino ir jus.

— Mane?

— Tą naktį jūs nelikote budėti savo poste.

Aš tylėjau.

— Iš dalies jis kaltino ir jus. Manė, kad pasitaikė gera proga atsilyginti.

Viskas sutapo. Absoliučiai sutapo su tuo, ką man sakė Raja Sing.

Ji atsistojo.

— Daugiau nieko nežinau.

— Ponia Peres?

Ji pažvelgė į mane.

— Ar mano sesuo buvo nėščia?

— Aš nežinau.

— Ar jūs kada nors ją matėte?

— Atsiprašau?

— Kamilę. Džilas jums sakė, kad ji gyva. Mano mama jums sakė, kad ji — gyva. Bet ar jūs pati kada nors ją buvote sutikusi?

— Ne, — atsakė ji. — Aš niekada nemačiau jūsų sesers.

41 skyrius

Aš nežinojau nė ką galvoti.

Nebuvo ir kada galvoti. Vos tik ponia Peres išėjo, po penkių minučių pasirodė Mjuzė.

— Vykstame į teismą.

Iš ligoninės mane greitai išrašė. Kabinete turėjau atsarginį kostiumą. Persirengiau. Po to nukeliavau į teisėjo Pierso kabinetą. Fleras Hikoris ir Mortis Pjubinas jau sėdėjo čia. Jie girdėjo, kas man nutiko, tačiau ir norėdami šiandien nebūtų parodę man savo užuojautos.

— Ponai, — kreipėsi teisėjas, — viliuosi, kad galime rasti būdą, kaip išspręsti šitą klausimą.

Aš buvau nenusiteikęs.

— Ar tik dėl to čia susirinkome?

— Dėl to.

Mūsų žvilgsniai susikirto. Aš papurčiau galvą. Viskas aišku. Jeigu turtuoliai bandė užspeisti mane į kampą, knisinėdamiesi po mėšlyną, kas gi galėjo juos sustabdyti, kad nesiimtų to paties prieš teisėją?

— Teismas nesuinteresuotas sudaryti sandorį, — pareiškiau.

Ir atsistojau.

— Sėskitės, pone Kouplendai, — pasakė teisėjas Piersas. — Gali kilti bėdų dėl jūsų pateiktų įkalčių — DVD. Man gali tekti juos išbraukti.

Aš nuėjau prie durų.

— Pone Kouplendai!

— Nematau reikalo čia pasilikti, — pareiškiau. — Tai mano sprendimas, teisėjau. Jūs savo vaidmenį jau atlikote. Kaltinkite mane.

Fleras Hikoris susiraukė:

— Apie ką čia kalbate?

Nieko neatsakęs siekiau durų rankenos.

— Sėskitės, pone Kouplendai, arba būsite apkaltintas teismo įžeidimu.

— Už tai, kad nenoriu susitarti?

Atsisukau į Arnoldą Piersą. Jo apatinė lūpa tirtėjo.

Mortis Pjubinas pratrūko:

— Ar kas nors paaiškins, kas čia, po velnių, vyksta?

Nei teisėjas, nei aš nesureagavome. Aš linktelėjau Piersui, parodydamas, kad supratau. Tačiau neketinau pasiduoti. Pasukau durų bumbulą ir išėjau. Nužygiavau koridoriumi. Sužeistą šoną diegė. Galva tvinkčiojo. Norėjau sėsti ir užbliauti. Norėjau atsisėsti ir pamąstyti apie tai, ką šįryt išgirdau apie savo motiną ir seserį.

— Aš ir nemaniau, kad pavyks.

Atsisukau. E. Dž. Dženretas.

— Aš bandžiau išgelbėti savo sūnų, — tarė jis.

— Jūsų sūnus išžagino merginą.

— Žinau.

Aš sustojau. Rankoje jis laikė rudą voką.

— Prisėskite sekundėlę, — pasakė Dženretas.

— Ne.

— Įsivaizduokite savo dukrą. Savo Karą. Įsivaizduokite, kad vieną dieną ji užaugs. Galbūt per daug išgers kokiame nors vakarėlyje. Gal sės už vairo ir susidurs su kitu automobiliu. Gal visi žus. Kažkas panašaus. Ji suklys.

— Išžaginimas — ne klaida.

— Taigi, kad klaida. Žinote, jis niekada daugiau taip nedarys. Jis susimovė. Įsivaizdavo esąs nenugalimas. Dabar jam atsivėrė akys.

— Nepradėkime iš naujo, — pasakiau.

— Suprantu. Tačiau visi turi savų paslapčių. Visi klysta, padaro nusikaltimą... Kai kuriems žmonėms tiesiog pavyksta viską užtušuoti.

Aš tylėjau.

— Aš nepersekiojau jūsų vaiko, — pasakė Dženretas. — Pašniukštinėjau apie jus. Žvilgtelėjau į jūsų praeitį. Pasiekiau netgi jūsų svainį. Bet niekada nekišau nagų prie jūsų vaiko. Toks jau mano asmeninis nusistatymas.

— Tikras princas, — mestelėjau. — Tai ką gi aptikote teisėjo Pierso kelyje?

— Tai nesvarbu.

Jis teisus. Man nebūtina žinoti.

— Kaip man padėti savo sūnui, pone Kouplendai?

— Žirgas jau ištrūko iš tvarto, — pasakiau.

— Jūs tikrai tuo tikite? Manote, kad jo gyvenimas jau baigėsi?

— Jūsų sūnus pasėdės daugių daugiausia penkerius šešerius metus, — tariau. — Tai, koks jis bus kalėjime ir ką darys išėjęs iš ten, ir nulems, kaip pakryps jo gyvenimas.

E. Dž. Dženretas iškėlė rudąjį voką.

— Nelabai žinau, ką daryti su šituo.

Aš tylėjau.

— Žmogus padaro viską, kad apsaugotų savo vaikus. Gal toks buvo ir mano pasiteisinimas. Gal toks buvo ir jūsų tėvo.

— Mano tėvo?

— Jūsų tėvas priklausė KGB. Ar žinojote?

— Aš neturiu tam laiko.

— Čia jo bylos reziumė. Mano žmonės išvertė ją į anglų kalbą.

— Nenoriu jos matyti.

— Manyčiau, kad vertėtų, pone Kouplendai. — Jis ištiesė voką. Aš neliečiau jo. — Jeigu norite sužinoti, kaip toli tėvas gali nueiti, norėdamas savo vaikams užtikrinti geresnį gyvenimą, turėtumėte paskaityti. Gal tada ir mane geriau suprasite.

— Aš nenoriu jūsų suprasti.

E. Dž. Dženretas tebelaikė ištiesęs voką. Pagaliau paėmiau jį. Netaręs nė žodžio, jis nuėjo.

Grįžęs į savo kabinetą, uždariau duris. Atsisėdau už stalo ir atsiverčiau popierius. Perskaičiau pirmą puslapį. Nieko stebėtino. Tada ėmiausi antro ir kai jau maniau, jog daugiau niekas manęs neįskaudins, perskaičiau tai, kas tarsi perplėšė man krūtinę ir sudraskė mane į skutus.

Mjuzė įėjo nepasibeldusi.

— Tie griaučiai, kuriuos rado stovykloje, — pradėjo ji. — Ne tavo sesers.

Aš negalėjau praverti lūpų.

— Matai, ta gydytoja O'Nyl rado vadinamąjį poliežuvinį kaulą. Spėju, kad jis būna gerklėje. Pasagos formos. Na, jis buvo lūžęs perpus. Tai reiškia, kad auka, ko gero, buvo pasmaugta rankomis. Matai, tas kaulas nebūna toks lūžus jaunų žmonių, — manau, jis labiau panašus į kremzlę. Taigi rentgenu O'Nyl dar atliko daugiau sukaulėjimo nustatymo tyrimų. Trumpai kalbant, panašu, kad tie griaučiai — moters, kuriai buvo daugiau kaip keturiasdešimt, o gal net ir penkiasdešimt metų. Visiškai ne Kamilės amžiaus.

Aš tylėjau. Tiesiog sėdėjau, įbedęs akis į priešais gulintį lapą.

— Ar tu nesupranti? Ten — ne tavo sesuo.

Aš užsimerkiau. Širdį užgulė toks prakeiktai sunkus akmuo.

— Koupai?

— Aš žinau, — pratariau.

— Ką?

— Ten, miške, ne mano sesuo, — pasakiau. — Ten mano motina.

42 skyrius

Sošas nenustebo mane išvydęs.

— Tu žinojai, tiesa?

Jis kalbėjo telefonu. Pridengė mikrofoną ranka.

— Sėskis, Pavelai.

— Aš uždaviau klausimą.

Jis baigė pokalbį ir padėjo ragelį į vietą. Tik tada mano rankoje pamatė rudą voką.

— Kas čia?

— Mano tėvo KGB bylos reziumė.

Jo pečiai suguro.

— Nereikia viskuo tikėti, kas ten parašyta, — sausai pasakė Sošas. Tarytum žodžius būtų nuskaitęs nuo televizijos suflerio.

— Antrajame puslapyje, — pasakiau aš, tramdydamas balsą, kad nevirpėtų, — parašyta, ką tėvas padarė.

Sošas žiūrėjo į mane.

— Įskundė mano senelę ir senelį, ar ne? Tai jis juos išdavė. Mano paties tėvas.

Sošas vis dar tylėjo.

— Atsakyk, po velnių.

— Tu vis tiek nesupranti.

— Ar mano tėvas įskundė mano senelius? Taip ar ne?

— Taip.

Aš nutilau.

— Tavo tėvą apkaltino blogai atlikus darbą per gimdymą. Aš nežinau, ar tai tiesa. Koks skirtumas. Vyriausybei jo reikėjo. Aš tau jau pasakojau, kaip jie galėjo paspausti, būtų sužlugdę visą jūsų šeimą.

— Todėl pardavė mano senelius, kad išgelbėtų savo kailį?

— Valdžia ir taip būtų prie jų prisikasusi. Bet iš tiesų Vladimiras pasirinko išgelbėti savo vaikus uošvių kaina. Jis nežinojo, kad viskas baigsis taip blogai. Jis galvojo, kad valdžia tik šiek tiek jiems patampys nervus, ir tiek. Jis įsivaizdavo, kad jie nelaikys tavo senelių ilgiau kaip kelias savaites. O tavo šeimai atsivers kitos galimybės. Tėvas norėjo užtikrinti geresnį gyvenimą jums ir jūsų vaikams. Kaip tu nesupranti?

— Ne, atleisk, bet nesuprantu.

— Nes esi turtingas ir gyveni patogiai.

— Nereikia man šito šūdo, Sošai. Žmonės nepardavinėja savo šeimos narių. Tu puikiai supranti. Pats ištvėrei blokadą. Leningradiečiai nepasidavė. Kad ir ką naciai darė, iškėlę galvas atlaikėte.

— Manai, kad tai buvo labai protinga? — atkirto jis. Rankos susigniaužė. — O, Dieve, koks tu naivus. Mano brolis ir sesuo mirė iš bado. Ar supranti? Jeigu būtume pasidavę ir tiems šunsnukiams atidavę prakeiktą miestą, Gavrilas ir Alina būtų gyvenę iki šios dienos. Galų gale naciai vis tiek būtų neatlaikę. Tačiau mano brolis ir sesuo būtų likę gyvi, užauginę vaikus, anūkus. O užuot...

Jis nusisuko.

— Kada mano motina sužinojo, ką jis padarė? — paklausiau.

— Tavo tėvas niekaip nerado ramybės. Manau, kad Nataša visą laiką įtarė. Gal dėl to ir neapkentė jo. Bet tą naktį, kai tavo sesuo dingo, jis pamanė, kad Kamilė žuvo. Jis sugniužo. Ir prisipažino.

Dabar viskas paaiškėjo. Siaubinga tiesa. Motina sužinojo, ką tėvas padarė. Ji niekada nebūtų atleidusi jam už savo tėvų išdavystę. Negalėdama kitaip priversti jį kentėti, leido manyti, kad dukra žuvo.

— Vadinasi, — tariau aš, — motina paslėpė mano seserį. Palaukė, kol teismas paskirstė pinigus. Tada ir pati nutarė dingti kartu su Kamile.

— Taip.

— Bet nori nenori, peršasi svarbiausias klausimas, ar ne?

— Koks klausimas?

Aš skėstelėjau rankomis.

— O kaip aš, jos vienintelis sūnus? Kaip motina galėjo palikti mane?

Sošas nieko neatsakė.

— Aš visą gyvenimą maniau, kad motina nepakankamai mane mylėjo. Kad paprasčiausiai išsidangino ir viską pamiršo. Kaip tu galėjai leisti man taip galvoti, Sošai?

— Manai, kad teisybė geriau?

Pagalvojau apie tai, kaip sekdavau tėvą tame miške. Jis vis kasinėjo ieškodamas dukros. Ir vieną dieną liovėsi. Maniau, kad dėl to,

jog pabėgo mama. Prisiminiau tą dieną, kai jis išėjo į mišką paskutinįkart ir liepė man nesekti iš paskos.

Šiandien — ne, Polai. Šiandien eisiu vienas.

Tądien jis iškasė paskutinę duobę. Ne ieškodamas mano sesers. O mano motinos kapą.

Ar taip jis siekė teisingumo: norėjo, kad ji ilsėtųsi žemėje, kur gal jau gulėjo mano sesuo, ar tiesiog šią vietą pasirinko praktiniais sumetimais: kas gi domėtųsi vieta, kuri jau buvo kruopščiai išieškota?

— Tėtis sužinojo, kad ji planuoja pabėgti.

— Taip.

— Kaip?

— Aš pasakiau.

Sošas žiūrėjo man tiesiai į akis. Aš tylėjau.

— Aš sužinojau, kad iš bendros sąskaitos tavo motina pervedė šimtą tūkstančių dolerių kitur. Taip jau buvo įprasta pagal KGB protokolą: sekti vienas kitą. Aš paklausiau tavo tėvą apie tai.

— Ir jis prirėmė ją?

— Taip.

— O mano mama... — Žodžiai užstrigo mano gerklėje. Aš kostelėjau, pamirksėjau, pabandžiau tęsti: — Mano mama neplanavo manęs palikti. Ji būtų pasiėmusi ir mane.

Sošas galėjo bent kiek paguosti mane. Nepaguodė.

— Ar tu žinojai, kad jis nužudė ją, Sošai?

— Taip.

— Ir viskas?

Jis tylėjo.

— Ir tu nieko nesiėmei, ką?

— Mes vis dar dirbome valdžiai, — pasakė Sošas. — Jeigu būtų paaiškėję, kad jis žudikas, visiems būtų grėsęs pavojus.

— Tavo priedanga būtų žlugusi.

— Ne vien mano. Tavo tėvas daug ką iš mūsiškių pažinojo.

— Vadinasi, leidai jam išeiti sausam.

— Tais laikais daug kas taip elgėsi. Aukojomės dėl aukštesnio tikslo. Tavo tėvas sakė, kad ji grasino įskųsti mus visus.

— Ir tu juo patikėjai?

— Argi svarbu, kuo aš tikėjau? Tavo tėvas niekada nenorėjo jos nužudyti. Jis tiesiog nesusivaldė. Pats įsivaizduok: Nataša ruošėsi pabėgti ir pasislėpti. Ruošėsi pasiimti vaikus ir visiems laikams dingti.

Aš prisiminiau paskutinius tėvo žodžius prieš mirtį...

„Polai, mes vis tiek turime surasti ją..."

Ar jis kalbėjo apie Kamilės kūną? Ar apie pačią Kamilę?

— Tėvas sužinojo, kad mano sesuo gyva, — pasakiau aš.

— Ne taip paprasta.

— Ką tu turi galvoje sakydamas: „Ne taip paprasta"? Sužinojo ar ne? Ar motina pasakė jam?

— Nataša? — Sošas suprunkštė. — Niekada. Kalbame apie drąsą, apie sugebėjimą ištverti negandas. Tavo motina nebūtų nieko pasakiusi, kad ir ką tėvas jai būtų daręs.

— Net jei ją smaugė?

Sošas tylėjo.

— Tada kaip jis sužinojo?

— Nužudęs tavo motiną, jis pervertė jos popierius, peržiūrėjo telefonų skambučius. Viską sudėjo į krūvą arba bent jau įtarė.

— Vadinasi, jis vis dėlto sužinojo?

— Jau sakiau, kad tai ne taip paprasta.

— Ką tai reiškia, Sošai? Ar jis ieškojo Kamilės?

Sošas užsimerkė. Jis grįžo prie savo rašomojo stalo.

— Tu manęs jau klausei apie Leningrado blokadą, — tarė jis. — Ar žinai, ko ji mane išmokė? Mirusieji — niekas. Jų nebėra. Palaidoji juos ir judi į priekį.

— Aš turėsiu tai galvoje, Sošai.

— Tu nesiliovei ieškoti. Nenorėjai mirusiųjų palikti ramybėje. Ir ką pasiekei? Žuvo dar du. Sužinojai, kad tėvas nužudė motiną. Ar buvo verta, Pavelai? Ar buvo verta prižadinti praeities šmėklas?

— Nuo kai ko priklauso, — pasakiau.

— Nuo ko?

— Nuo to, kas atsitiko mano seseriai.

Aš laukiau.

Mane vėl pasiekė paskutinieji tėvo žodžiai:

„Ar tu žinojai?“

Aš maniau, kad jis kaltino mane, kad pamatė kaltę mano veide. Bet buvo ne taip. Ar aš žinojau, kas iš tikrųjų atsitiko mano seseriai? Ar aš žinojau, ką jis padarė? Ar aš žinojau, kad jis nužudė mano motiną ir užkasė ją miške?

— Kas atsitiko mano seseriai, Sošai?

— Būtent tai ir turėjau galvoje sakydamas, kad tai ne taip paprasta.

Aš laukiau.

— Tu turi suprasti. Tavo tėvas jau nebebuvo tikras dėl nieko. Tiesa, jis rado tam tikrų įrodymų, tačiau buvo garantuotas tik dėl vieno: kad tavo motina paliks jį, pasiėmusi pinigus ir vaikus.

— Ir?

— Jis paprašė manęs pagalbos. Paprašė, kad pasigilinčiau. Paprašė, kad surasčiau tavo seserį.

Aš žiūrėjau į jį.

— O tu?

— Aš pasigilinau. — Jis žengtelėjo prie manęs. — O kai baigiau, pasakiau tėvui, kad tai netiesa.

— Ką?

— Aš pasakiau tėvui, kad tavo sesuo tą naktį žuvo miške.

Aš nieko nesupratau.

— Ar ji tikrai žuvo?

— Ne, Pavelai. Tą naktį ji nežuvo.

Rodės, mano širdis čia pat iššoks iš krūtinės.

— Tu pamelavai jam. Nenorėjai, kad ją rastų.

Jis tylėjo.

— O dabar? Kur ji dabar?

— Tavo sesuo žinojo, ką tėvas padarė. Be to, negalėjo pasirodyti šviesoje. Nebuvo įrodymų, kad jis kaltas. Svarbiausia, reikėjo nepamiršti, kodėl ji turėjo dingti. Ir, žinoma, ji bijojo tėvo. Kaip ji galėjo grįžti pas žmogų, kuris nužudė jos motiną?

Aš pagalvojau apie Peresų šeimą, teismus dėl apgaulės, ir taip toliau. Tas pat būtų atsitikę ir mano seseriai. Netgi atmetus tėvo kaltę, Kamilei būtų buvę sunku grįžti namo.

Krūtinėje vėl suspurdėjo viltis.

— Vadinasi, tu suradai ją?

— Taip.

— Ir?

— Ir daviau jai pinigų.

— Tu padėjai jai pasislėpti?

Jis tylėjo. Jam ir nereikėjo kalbėti.

— Kur ji dabar? — paklausiau.

— Mes jau seniai praradome ryšį. Turi suprasti, kad Kamilė nenorėjo pakenkti tau. Ji galvojo pasiimti tave. Tačiau tai buvo nerealu. Ji žinojo, kaip tu myli tėvą. O vėliau, kai tapai visuomenės veikėju, suprato, koks skandalas kiltų, jei ji sugrįžtų. Viskas būtų išaiškėję. Vadinasi, tavo karjerai — galas.

— Ir taip jau galas.

— Taip. Mes jau matome.

„Mes“, — pasakė jis. Mes.

— Tai kur yra Kamilė? — paklausiau.

— Ji čia, Pavelai.

Rodės, kambaryje neliko oro. Aš nepajėgiau prakvėpuoti. Papurčiau galvą.

— Buvo nelengva surasti ją po šitiek laiko, — pasakė jis. — Bet suradau. Mudu pasikalbėjome. Ji nežinojo, kad tėvas mirė. Žinoma, tai viską pakeitė.

— Palauk sekundėlę. Tu... — Aš užsikirtau. — Tu kalbėjaisi su Kamile?

Manau, kad tai buvo mano balsas.

— Taip, Pavelai.

— Nesuprantu.

— Kai tu įėjai, aš kalbėjausi su ja telefonu.

Aš sustingau.

— Ji apsistojo viešbutyje už poros kvartalų. Aš paprašiau jos ateiti. — Jis pažvelgė lifto pusėn. — Ji jau čia. Kyla aukštyn.

Aš lėtai atsisukau ir stebėjau besikeičiančius skaičiukus virš lifto. Išgirdau jo bildesį. Žengiau žingsnį arčiau. Negalėjau patikėti. Dar vienas žiaurus pokštas. Viltis vėl užsiliepsnojo manyje.

Liftas sustojo. Pradėjo vertis durys. Jos neslydo. Tiesiog judėjo nenorom, tarsi bijotų atiduoti savo keleivę. Aš sustingau. Širdis beprotiškai daužėsi. Akys įsmigo į tas duris, į tą plyšį.

Ir tada, po dvidešimties metų nežinios, mano sesuo Kamilė sugrįžo į mano gyvenimą.

Epilogas

PO MĖNESIO

Liusi nenori, kad skrisčiau.

— Pagaliau viskas baigėsi, — sako ji, prieš pat man išvažiuojant į oro uostą.

— Jau girdėjau, — atremiu aš.

— Tad kam tau vėl su juo susitikti, Koupai.

— Reikia. Turiu išgauti paskutinius atsakymus.

Liusi užsimerkia.

— Kas yra?

— Viskas taip trapu, supranti?

Suprantu.

— Bijau, kad vėl pakeisi nuomonę.

Suprantu. Tačiau turiu tai padaryti.

Po valandos aš jau žiūriu pro lėktuvo langelį. Gyvenimas per pastarąjį mėnesį lyg ir sugrįžo į normalias vėžes. Dženreto ir Merenco byloje dar buvo keletas audringų ir keistų vingių, kol galiausiai viskas baigėsi mūsų pergale. Šeimos nepasidavė. Jos panaudojo visas įmanomas priemones teisėjui Arnoldui Piersui paspausti, ir tas neišlaikė: atmetė tuos pornografinius DVD kaip įrodymą, pareikšdamas, kad mes ne laiku juos pateikėme. Jau manėme, kad mums bus baigta, tačiau prisiekusieji kiaurai viską permatė — kaip dažnai ir būna — ir pripažino juos kaltais. Žinoma, Fleras ir Mortis padavė apeliacinį skundą.

Aš noriu apkaltinti teisėją Piersą, tačiau man niekada nepavyks jo pričiupti. Noriu apkaltinti E. Dž. Dženretą ir PVS už šmeižtą. Vargu ar ir tai pavyks. Tačiau Šamikės byla gerai rutuliojasi. Sklando gandų, kad jie nori kuo greičiau jos atsikratyti. Kalbama apie septynženklę sumą. Tikiuosi, ji gaus ją. Tačiau žiūrėdamas į savo krištolinį rutulį nematau laimės Šamikės gyvenime. Nežinau. Jos gyvenimas buvo toks sudėtingas. Kažkodėl jaučiu, kad pinigai nelabai ką pakeis.

Mano svainis Bobas paleistas už užstatą. Dėl šito aš pasidaviau. Prisipažinau federaliniams pareigūnams prisiminęs, kad jam reikėjo paskolos ir aš ją daviau. Nežinau, ar tai juos įtikins. Nežinau, gerai darau ar blogai (turbūt blogai), tačiau nenoriu sužlugdyti Gretos ir jos šeimos. Galite nesivaržydami vadinti mane veidmainiu, — toks ir esu, — tačiau riba tarp gėrio ir blogio kartais tokia neryški. Ji pasidaro miglota čia, ryškioje realaus pasaulio saulės šviesoje.

Ir, žinoma, tų miškų tamsybėje.

Štai greita, bet išsami paskutinė informacija apie Loreną Mjuzė: Mjuzė ir lieka Mjuzė. Ir ačiū Dievui. Gubernatorius Deivas Markis kol kas dar nepareikalavo, kad aš atsistatydinčiau, o ir aš nepareiškiau tokio noro. Tačiau turbūt reikėtų tai padaryti, tik kol kas delsiu.

Raja Sing išėjo iš PVS agentūros ir tapo ne kieno nors kito, o Singlos Šeiker partnere. Singla sako, kad dabar jos ieško trečios „karštuolės", kad savo naująją agentūrą galėtų pavadinti „Čarlio angelais".*

Lėktuvas nusileidžia. Aš išlipu. Pasitikrinu savo delninuką. Yra trumpa žinutė iš mano sesers Kamilės.

„Ei, broli, mudvi su Kara ruošiamės pietauti mieste ir eiti apsipirkti. Pasiilgau, myliu, Kamilė."

Mano sesuo Kamilė. Tiesiog nuostabu, kad ji — čia. Negaliu patikėti, kaip greitai ji tapo visaverte ir neatskiriama mūsų gyvenimo

* Aliuzija į populiarų kino filmą apie tris žavias detektyves.

dalimi. Tiesą sakant, tarp mūsų vis dar tvyro šiokia tokia įtampa. Tačiau mūsų santykiai gerėja ir toliau gerės, bet įtampa akivaizdi, todėl kartais perlenkiame lazdą, stengdamiesi ją įveikti, vadindami vienas kitą „broliu“ ir „sese“, nuolat kartodami, kad „pasiilgome“ ir „mylime“ vienas kitą.

Aš vis dar nežinau visos Kamilės praeities istorijos. Kai kurias detales ji nutyli. Žinau, kad pirmiausia, pasikeitusi tapatybę, nukeliavo į Maskvą, bet ten ilgai neužsibuvo. Tada dvejus metus praleido Prahoje, vienerius — Begure, Ispanijos Kosta Bravoje. Grįžusi į Jungtines Valstijas, kurį laiką kilnojosi iš vienos vietos į kitą, kol ištekėjo ir įsikūrė už Atlantos. Po trejų metų išsiskyrė.

Ji neturėjo savų vaikų, taigi dabar yra geriausia pasaulyje teta. Ji myli Karą, ir tai nėra tik atsakymas tuo pačiu jausmu. Kamilė gyvena su mumis. Nuostabu, geriau vargu ar galėjau tikėtis, ir tai iš tikrųjų sumažina įtampą.

Savaime aišku, kažkuri dalelė manęs stebisi, kodėl Kamilė taip ilgai nesugrįžo namo, — manau, didžioji įtampos dalis su tuo ir susijusi. Aš suprantu, ką Sošas kalbėjo: ji norėjo apsaugoti mane, mano reputaciją ir atsiminimus apie tėvą. Savaime suprantama, ji neabejotinai bijojo tėčio, kol tas dar buvo gyvas.

Vis dėlto manau, kad yra dar kažkas.

Kamilė nutyli apie tai, kas tada įvyko miške. Ji niekada niekam nepasakojo, ką Veinas Stjubensas padarė. Tokia nuostata — teisinga ar neteisinga — leido Veinui ir toliau žudyti. Aš nežinau, kaip būtų buvę teisinga pasielgti, ar atskleisti tiesą būtų buvę geriau ar blogiau. Galima manyti, kad Veinas vis tiek būtų išsisukęs, gal būtų pabėgęs ar likęs Europoje, būtų buvęs atsargesnis. Kas žino? Tačiau melas turi tendenciją išaiškėti. Kamilė manė, kad jai pavyks visa tai pamiršti. Gal mes visi taip manėme.

Tačiau nė vienas iš mūsų neištrūko iš to miško nesužalotas.

Jei kalbėsime apie romantiškąją mano gyvenimo pusę, galiu pasakyti, kad esu įsimylėjęs. Myliu Liusi visa širdimi. Mes iškart nėrėme į jausmų sūkurį, tarsi norėdami atsiimti už prarastą laiką. Turbūt taip elgiamės ne šiaip sau. Jaučiamės lyg šiek tiek apsėsti, tarsi

skęstantysis laikomės už gelbėjimo valties. Mudu labai daug laiko praleidžiame kartu, o kai išsiskiriame, jaučiuosi sutrikęs ir paliktas likimo valiai, vėl noriu būti su ja. Mes kalbamės telefonu. Be paliovos susirašinėjame elektroniniu paštu ir mobiliaisiais telefonais.

Bet tai ir yra meilė, tiesa?

Liusi yra linksma, paika, nuoširdi, nuovoki ir graži, be to, neapsakomai mane žavi. Regis, mudu sutariame dėl visko.

Išskyrus, aišku, šią mano kelionę.

Aš suprantu jos baimę. Kuo puikiausiai žinau, koks subtilus yra šitas reikalas. Bet juk negaliu ir toliau gyventi lyg ant ledo. Todėl ir vėl važiuoju į Virdžinijos valstiją, Paundą, valstijos Red Oniono kalėjimą, ir dabar tikiuosi išgirsti visą tiesą.

Veinas Stjubensas įeina. Esame tame pačiame kambaryje kaip ir per aną susitikimą. Jis atsisėda į tą pačią vietą.

— Vaje, vaje, — sako jis man. — Tu buvai labai užsiėmęs berniukas, Koupai.

— Tu juos nužudei, — tariau. — Po viso to, kas pasakyta ir padaryta, tu, žudikas maniakas, tai padarei.

Veinas šypsosi.

— Tu viską suplanavai, ar ne?

— Ar kas nors klausosi šitų kalbų?

— Ne.

Jis kilsteli dešiniąją ranką.

— Duodi žodį?

— Duodu žodį, — atsakiau.

— Taip, kodėl ne. Aš juos nužudžiau, suplanavau tas žudynes.

Štai kaip. Jis irgi nutarė, kad laikas atskleisti praeities paslaptis.

— Ponia Peres pasakojo, kad pats ir įvykdei visą planą. Paskerdei Margo. Po to Džilas, Kamilė ir Dugas metėsi bėgti. Tu juos vijaisi. Sučiupai Dugą. Nužudei ir jį.

Jis iškelia smilių:

— Va čia ir apsiskaičiavau. Matai, aš per anksti sutvarkiau Margo. Ji turėjo likti pabaigai, nes jau buvo surišta. Bet tas jos kaklas buvo toks atviras, toks pažeidžiamas... negalėjau atsispirti.

— Iš pradžių negalėjau kai ko suprasti, — pasakiau aš. — Dabar, manau, jau žinau.

— Aš klausau.

— Tie dienoraščiai, kuriuos privatūs detektyvai atsiuntė Liusi, — pasakiau.

— Aaa.

— Aš vis svarsčiau, kas galėjo matyti mus tame miške, tačiau Liusi pataikė: vienintelis žmogus tegalėjo žinoti — žudikas. Tu, Veinai.

Jis skėstelėjo rankas.

— Aš iš kuklumo nebegaliu nieko daugiau pasakyti.

— Tai tu PVS agentūrai suteikei informacijos dienoraščiui. Tu papasakojai.

— Aš vėl kukliai patylėsiu, Koupai.

Buvo matyti, kad jis mėgaujasi pokalbiu.

— Kaip sugebėjai įkalbėti Airą tau padėti? — paklausiau.

— Vargšas dėdulė Aira. Tas puskvaišis hipis.

— Taip, Veinai.

— Jis mažai ką tepadėjo. Man tik reikėjo pašalinti jį iš kelio. Matai, — ir tai gali pritrenkti tave, Koupai, — Aira vartojo narkotikus. Turėjau nuotraukų ir įrodymų. Jeigu būčiau atskleidęs informaciją, jo brangiajai stovyklėlei būtų atėjęs galas. Ir jam pačiam.

Jis dar plačiau išsišiepia.

— Vadinasi, kai mudu su Džilu pagrasinome pradėsią aiškintis, kas ir kaip buvo, — pasakiau aš, — Aira persigando. Anot tavęs, jau anuomet jis buvo puskvaišis, o ką jau kalbėti apie šias dienas. Paranoja užtemdė jo mąstymą. Tu jau sėdėjai už grotų, o mudu su Džilu ir aš, kapstydamiesi po praeitį, tik būtume viską pabloginę. Aira puolė į paniką. Užčiaupė Džilą ir taikėsi nutildyti mane.

Veinas vėl išsišiepia.

Tiktai šį kartą ta šypsena kitokia.

— Veinai?

Jis nekalba, tik rodo dantis. Man tai nepatinka. Aš pergalvoju ką tik pasakytus savo žodžius. Kažko nesuprantu.

Veinas vis šypsosi.

— Kas yra? — paklausiu aš.

— Tu kai ką praleidi, Koupai.

Aš laukiu.

— Ne vien Aira man padėjo.

— Žinau, — atsiliepiu. — Džilas pasitarnavo. Jis surišo Margo. Ir mano sesuo ten buvo. Ji padėjo ištempti Margo į mišką.

Veinas prisimerkia ir rodo mažytį tarpelį tarp smiliaus ir nykščio:

— Tu vis tiek praleidi vieną mažyyytį dalykėlį, — sako jis. — Vieną mažutėėėlę paslaptėlę, kurią laikiau užspaudęs visus tuos metus.

Sulaikau kvapą. Jis ir toliau sėdi išsiviepęs. Aš nutraukiu tylą:

— Kas yra?

Jis palinksta į priekį ir sušnypščia:

— Tu, Koupai.

Aš negaliu pratarti nė žodžio.

— Tu užmiršti savo vaidmenį.

— Aš žinau, koks mano vaidmuo, — pareiškiu. — Aš palikau savo postą.

— Taip, teisybė. O jeigu nebūtum palikęs?

— Būčiau sustabdęs tave.

— Taiiigi, — nutempia Veinas. — Būtent.

Laukiu kažko daugiau. Nieko neišgirstu.

— Ar tą tu norėjai išgirsti, Veinai? Kad aš jaučiuosi iš dalies atsakingas dėl tų žudynių?

— Ne. Ne tokio paprasto dalyko.

— Tai ką?

Jis pakraipo galvą.

— Tu nesupranti esmės.

— Kokios esmės?

— Pamąstyk, Koupai. Teisybė, tu palikai savo postą. Bet ir pats taip sakei. Aš viską suplanavau.

Jis sugniaužia delnus prie burnos ir vėl sušnabžda:

— Dabar pasakyk man štai ką: iš kur aš *žinojau*, kad tą naktį tu nebūsi savo poste?

Mes su Liusi važiuojame į mišką.

Aš jau turėjau šerifo Louvelo leidimą, todėl tas apsaugininkas, apie kurį mane buvo įspėjusi Mjuzė, tik pamojuoja ranka, praleisdamas mus. Mes paliekame automobilį aikštelėje prie kooperatinio namo. Keista — nei Liusi, nei aš nebuvome čia du dešimtmečius. Be abejo, anuomet čia nestovėjo gyvenamieji namai. Tačiau ir po šitiek laiko žinome, kur esame.

Liusi tėvas, jos mylimas Aira, valdė visą šį plotą. Tada jis atvyko čia, jausdamasis tarsi Magelanas, atradęs Naująjį pasaulį. Ko gero, žiūrėdamas į šiuos miškus Aira įsivaizdavo įgyvendinęs savo gyvenimo svajonę: stovykla, bendruomenė; žemiškas gyvenimas be jokių žmogiškų nuodėmių; vieta, kur klesti taika ir harmonija; tai, kas įkūnytų jo puoselėjamas vertybes.

Vargšas Aira.

Kiek man teko susidurti, visi nusikaltimai prasideda nuo smulkmenos. Žiūrėk, žmona užpykdo savo vyrą dėl kokio nors niekniekio, — kažkur nukišto distancinio valdymo pultelio, atšalusių pietų, — ir kyla karas. Bet šiuo atveju viskas buvo priešingai. Girnas išjudino kažkas stambaus. Galiausiai viską pradėjo pamišęs žudikas maniakas. Ištroškęs kraujo Veinas Stjubensas griebėsi peilio.

Gal mes visi vienaip ar kitaip jam padėjome. Baimė tapo geriausiu Veino bendrininku. Ir E. Dž. Dženretas parodė man jos galią: jeigu kaip reikiant įbauginsi žmones, jie paklus. Deja, tai nesuveikė jo sūnaus byloje dėl išžaginimo. Jam nepavyko įbauginti Šamikės Džonson. Nepavyko įbauginti ir manęs.

O gal taip įvyko dėl to, kad ir taip buvau gerai įgąsdintas.

Liusi nešasi gėlių — jai geriau žinoti. Pagal mūsų tradiciją gėlės nededamos ant antkapių. Mes dedame akmenis. Aš nežinau net kam skirtos tos gėlės — mano motinai ar jos tėvui. Ko gero, abiem.

Mes einame senuoju taku, — taip, jis tebėra, nors jau ganėtinai užžėlęs, — einame ten, kur Baretas surado mano motinos kaulus. Duobė, kur ji pragulėjo visus tuos metus, jau tuščia. Tik vėjelis kedena geltonus juostos skutus, juostos, kuria buvo aptverta nusikaltimo vieta.

Liusi atsiklaupia. Aš klausausi vėjo: gal išgirsiu šauksmus. Neišgirstu. Negirdžiu nieko, tik savo širdies tuštumą.

— Kodėl mes tą naktį ėjome į mišką, Liusi?

Ji nežiūri į mane.

— Aš niekada apie tai kaip reikiant nepagalvojau. Visi kiti pagalvojo. Visi stebėjosi, kaip aš galėjau būti toks neatsakingas. Bet man buvo viskas aišku. Buvau įsimylėjęs. Išėjau su savo panele. Ar gali būti dar aiškiau?

Ji atsargiai padeda gėles. Vis dar nepakelia į mane akių.

— Tą naktį Aira nepadėjo Veinui Stjubensui, — sakau savo mylimai moteriai. — Tu padėjai.

Dabar kalbu kaip prokuroras. Noriu, kad jis užsičiauptų ir dingtų. Bet ne.

— Veinas pasakė. Tos žudynės buvo kruopščiai suplanuotos. Kaipgi jis žinojo, kad manęs nebus poste? Tu turėjai užtikrinti, kad palikčiau jį.

Matau, kaip ji traukiasi, smunka.

— Todėl niekada ir negalėjai pažvelgti man į akis, — tęsiu aš. — Dėl to ir jautiesi taip, tarsi vis ridentumeisi nuo kalno ir negalėtum sustoti. Viskas ne dėl to, kad tavo šeima prarado stovyklą, ne dėl jų reputacijos, ne dėl pinigų. Viskas dėl to, kad tai tu padėjai Veinui Stjubensui.

Aš laukiu. Liusi panarina galvą. Aš stoviu už jos. Ji įsikniaubia į rankas ir pradeda raudoti. Pečiai krūpčioja. Mano širdis plyšta pusiau, girdint tą kūkčiojimą. Aš žengiu žingsnį artyn. „Velniai nematę", — pagalvoju. Šį kartą dėdė Sošas teisus. Man nereikia visko žinoti. Nereikia visko sugrąžinti.

Man tereikia jos. Todėl ir žengiu tą žingsnį.

Liusi kilsteli ranką, sulaikydama mane. Pamažėle atgauna jėgas.

— Aš nežinojau, ką jis ketino daryti, — prabyla ji. — Jis man grasino padaryti taip, kad Airą areštuotų, jeigu nepadėsiu. Aš galvojau... aš galvojau, kad jis tik pagąsdins Margo. Žinai. Kvaila išdaiga.

Kažkas užstringa mano gerklėje.

— Veinas žinojo, kad mes išsiskyrėme.

Ji linkteli.

— Kaip jis sužinojo?

— Jis matė mane.

— Tave, — pasakiau aš. — Bet ne mus.

Ji vėl linkteli.

— Tu suradai tą kūną, taip? Turiu galvoje, Margo kūną. Tai čia ir buvo tas kraujas, apie kurį rašoma dienoraštyje. Veinas kalbėjo ne apie mane. Kalbėjo apie tave.

— Taip.

Mąstau apie tai, kaip ji turėjo būti persigandusi, — galbūt nubėgo pas tėvą, o Aira puolė į paniką.

— Aira matė, kad tu visa kruvina. Jis manė...

Ji tyli. Bet dabar jau viskas aišku.

— Aira nebūtų žudęs Džilo ar manęs tam, kad apsigintų, — sakau aš. — Tačiau jis — tėvas. Kad ir koks buvo taikus, mylintis ir supratingas, pirmiausia jis buvo tėvas. Nužudęs mus, jis tikėjosi apsaugoti savo mergytę.

Ji rauda.

Visi tylėjo. Visi bijojo: mano sesuo ir motina, Džilas, jo šeima, o dabar ir Liusi. Kiekvienas nešė kaltę ant savo pečių, ir visi sumokėjo didžiulę kainą. O kaip aš? Aš teisinuosi, kad buvau jaunas, kad reikėjo neva išsidūkti. Bet argi tai pasiteisinimas? Juk tą naktį buvau atsakingas už stovyklautojų saugumą. Aš spjoviau į atsakomybę.

Rodos, medžiai priartėjo ir apsupo mus. Aš žiūriu į juos, tada pažvelgiu Liusi į veidą. Regiu grožį. Regiu skausmą. Noriu prieiti. Negaliu. Nežinau kodėl. Žinau, kad būtų teisinga ją apglėbti. Bet negaliu.

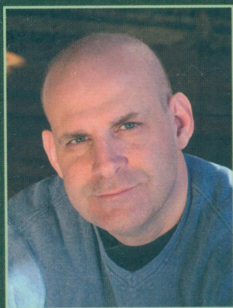
Užuot tai padaręs, aš apsisuku ir palieku mylimą moterį. Tikiuosi, kad ji pašauks mane, sulaikys. Ne. Leidžia eiti. Aš girdžiu jos raudą. Einu tolyn. Einu, kol išnyru iš miško ir pasiekiu automobilį. Atsisėdu ant šaligatvio krašto ir užsimerkiu. Ji vis tiek turės čia ateiti. Todėl sėdžiu ir laukiu. Mąstau, kur mes važiuosime, kai ji pasirodys. Svarstau, ar mes važiuosime kartu, ar šis miškas po daugelio metų pasiglemš paskutinę savo auką.

Padėkos

Tesu menkas specialistas, todėl džiaugiuosi galėdamas pažinti kilniaširdžius talentus, ekspertus. Gali atrodyti, kad aš tik giriuosi savo pažintimis. Iš tiesų noriu padėkoti savo draugams ir kolegoms (gydytojams Michaeliui Badenui, Lindai Fairstein, Davidui Goldui, Anne Armstrong-Coben, Christopheriui J. Christie ir Jeffui Bedfordui) už pagalbą.

Ačiū Mitchui Hoffmanui, Lisai Johnson, Brianui Tart, Erikai Imranyi ir visiems iš Datono. Ačiū Jonui Wood iš Oriono ir Franēoise Triffaux iš Belfondo. Ačiū Aaronui Priestui ir visiems, kūrybiškai dirbantiems Aarono Priesto literatų agentūroje.

Ir galiausiai norėčiau ypač padėkoti nuostabiajai Lisai Erbach Vance, kuri per pastarąjį dešimtmetį išmoko puikiai valdyti mano nuotaikas ir abejones. Tu užliūliuoji, Lisa.



„Edgar", „Shamus" ir „Anthony" premijų laimėtojas Harlanas Cobenas yra dvylikos romanų autorius, įskaitant *New York Times* bestselerius „Nekaltas", „Tik vienas žvilgtelėjimas", „Kitos progos nebus". Jo knygos išverstos į trisdešimt dvi kalbas ir parduodamos visame pasaulyje.

Apygardos prokurorą Polą Kouplendą persekioja artimiausių žmonių praradimai, prasidėję prieš dvidešimtį metų, kai dingo jo septyniolikmetė sesuo Kamilė. Šio įvykio aplinkybės lyg ir aiškios: Kamilė buvo tarp keturių bendraamžių stovyklautojų, kuriuos naktį išėjusius į mišką užpuolė žudikas maniakas. Tačiau surasti tik dviejų nužudytų aukų kūnai, o dar du — Kamilė ir Džilas Peresas — visam laikui pradingo kaip į vandenį. Seniai išblėsusias Polo Kouplendo viltis vėl pamatyti gyvą seserį įžiebia netikėtas įvykis: policijos pakviestas apžiūrėti vienos žmogžudystės aukos, Polas atpažįsta prieš du dešimtmečius kartu su Kamile pradingusio Džilo Pereso kūną...

„Harlanas Cobenas yra šiuolaikinis painių intrigų meistras, suviliojantis pirmajame puslapyje tik tam, kad... šokiruotų paskutiniajame."

DAN BROWN „Da Vinčio kodas" autorius


ISBN 978-9955-13-162-5
9 789955 131625
www.jotema.lt